Л. Т. Нечаева

УЧЕБНИК РАЗГОВОРНОГО ЯПОНСКОГО ЯЗЫКА

Издание 2-е

Московский Лицей
Москва, 2011

УДК 29(075.8)
ББК 81.2Я
Н56

Художник
Д. В. Цыпина

Нечаева Л. Т.
Учебник разговорного японского языка. Учебник для студентов вузов / Нечаева Л. Т. 2-е изд. — М.: Московский Лицей, 2011. — 240 с.
ISBN 978-5-7611-0478-5

Учебник предназначен для изучения современного разговорного японского языка на 2–4-ом семестрах языковых вузов. Включенный в учебник материал рассчитан 100–130 часов учебных занятий. Учебник предполагает работу с преподавателем, но может быть использован и для самостоятельных занятий людьми, имеющими начальные знания по грамматике, лексике, иероглифике. Учебник полезен для ознакомления с обычаями и культурой Японии.

Частное образовательное учреждение «Московский Лицей»
129337, Москва, Ярославское ш., д. 2, корп. 1
Тел.: (499) 188-33-10, (495) 726-92-10, факс 188-96-49
E-mail: moslicey@mail.ru
Сайт в интернете: www.mli.ru

Подписано к печати 25.10.2011 г.
Формат $84 \times 108^{1}/_{16}$. Печать офсетная. Бумага офсетная.
Усл. печ. л. 25,2. Тираж 1000 экз. Заказ № 6283.

Отпечатано в полном соответствии с качеством предоставленных диапозитивов
в ГУП «Брянское областное полиграфическое объединение»
241019, г. Брянск, пр-т Ст. Димитрова, 40
Тел. (4832) 41-46-48, факс (4832) 41-46-64
E-mail: brobltip@online.debryansk.ru;
brobltip@rambler.ru

ISBN 978-5-7611-0478-5

© Нечаева Л. Т., 2011

ПРЕДИСЛОВИЕ

Данный учебник предназначен для изучения разговорного японского языка на 2–4-ом семестрах языковых вузов.

Включенный в учебник материал рассчитан 100–130 часов учебных занятий. Учебник состоит из 25 уроков, каждый из которых включает:

- диалогический текст;
- монологический текст;
- пословицу или поговорку для запоминания;
- словари к текстам;
- комментарий;
- культурологическую страницу;
- задания и упражнения по грамматике, лексике, а также для развития умений устной речи.

В основу диалогических текстов легло повествование о пребывании подростков из России в японской семье. Диалоги, ситуации которых основаны на японской действительности, написаны в Японии в сотрудничестве с преподавателем японского языка Хисако Ёсики (часть текстов составлена Е. В. Маевским). Монологический текст каждого урока по тематике связан с содержанием диалогического текста.

В словари включены около 1400 лексических единиц по темам: японские имена и географические названия, встреча и знакомство, японский дом, японский сад, японская еда, Токио, император, землетрясение, форменная одежда, система образования, семья, профессии, уборка в доме, проблемы загрязнения окружающей среды, магазины, бонсай, кимоно, национальные праздники, отношения в обществе, спорт, национальные виды спорта, увлечения, телевидение, японская сказка, разговор по телефону, путешествие на автомобиле, история Японии, гора Фудзи, чайное действо. В словарях пояснения, заключённые в квадратные скобки [], имеют грамматический характер, в круглые ( ) – лексический. При заимствованных словах, записанных катаканой, приводятся слова, от которых они произошли.

К каждому уроку даётся пословица или поговорка, связанная с ситуацией, описанной, в основном, в диалогическом тексте урока. Перевод пословиц и поговорок приводится в конце учебника.

Комментарий урока включает объяснения особенностей разговорной речи, новой грамматики, лексики, встречающейся в текстах этого урока.

В каждом уроке есть культурологическая страница, где по-русски даётся краткое объяснение описываемого в текстах явления, предмета (кимоно, боевые искусства, бонсай, японский дом и т. д.)

Упражнения направлены на закрепление грамматики, лексики, на развитие и активизацию умений разговорной речи.

Учебник рассчитан на работу с преподавателем, но может быть использован и для самостоятельных занятий людьми, имеющими начальные знания по грамматике, лексике, иероглифике. Учебник полезен для ознакомления с обычаями и культурой Японии.

Учебник является переработанным вариантом «Учебника японского языка для продолжающих» (ч. 1 и ч. 2) Л. Т. Нечаевой, созданного при содействии Японского Фонда.

Учебник разработан в Институте стран Азии и Африки МГУ имени М. В. Ломоносова.

Автор приносит большую благодарность преподавателям японского языка – профессору Корчагиной Т. И., доценту Бессоновой Е. Ю., тщательно проверившим учебник.

かわいい子には旅をさせよ

УРОК 1

Текст 1－1

出発の前に

鈴木　　ユラくん、マリナさん、いよいよ日本に行くことになりましたね。

ユラ　　はい、おかげさまで。

鈴木　　おめでとう。

ユラ、マリナ　　（二人で）ありがとうございます。

マリナ　　先生のご指導(しどう)がなかったら、あのスピーチ・コンテストで優勝(ゆうしょう)できなかったと思います。本当にありがとうございました。

鈴木　　いや、とんでもない。よくがんばったから優勝(ゆうしょう)したのですよ。出発はいつですか。

ユラ　　七月十五日ごろの予定(よてい)ですが、まだはっきり分かりません。

鈴木　　そうですか。いちばん暑い時に当たりますね、みなさんの旅行は。もう少し早めにしたらいいじゃありませんか。どうしてそんなに遅いんですか。

ユラ　　ビザの手続きが長くかかりそうだからです。

鈴木　　ああ、そうですか。どこに泊まりますか。

ユラ　　松田さんという方のお宅に泊まることになりました。松田さんには高校二年の息子さんと高校一年の娘さんがいるそうです。

鈴木　　ちょうどふたりと同じくらいの年ですね。楽しいでしょうね。

マリナ　　先生、ちょっとお聞きしたいんですが。

鈴木　　はい、何でしょう。

マリナ　　日本へ行ったら、学校で習った漢字で大丈夫かどうか、ちょっと心配なんです。さっき東京の地図を見てみると、読めない地名ばかりなんです。

ユラ　　人名も読み方が大変むずかしいんですね。

マリナ　　で、日本の地名や人名を早く覚えるには、どうしたらいいでしょうか。

<u>鈴木</u>	そうですね。早く覚える方法といっても、やっぱりないでしょうね。地名・人名を一つ一つ覚えるんですね。読めない名前が出たら、辞書を引くか、人に読み方を聞くといいですよ。
<u>ユラ、マリナ</u>	(いっしょに)分かりました。ありがとうございました。

Текст 1－2

日本人の名字

「坂田(さかた)」「西川(にしかわ)」「北沢(きたざわ)」「中野(なかの)」「木村(きむら)」「石井(いしい)」「林(はやし)」「森(もり)」「小林(こばやし)」「大森(おおもり)」。

この名字を見ても分かると思いますが、日本人の名字の多くは、何か目立った場所にちなんで付けられたのでしょう。たぶん、むかし、山の上の田の近くに住んでいた人は「山田」と、高い松の多い所に住んでいた家族は「高松」と名付けられたのでしょう。ですから、多くの名字は地名と同じです。たとえば、岡山市(おかやまし)・川崎市(かわさきし)などという町もあれば、岡山氏(おかやまし)・川崎氏(かわさきし)という人もいます。

ところで、日本ではどういう名字がいちばん多いのでしょうか。もっともよく出会う名字を1番から10番まで紹介しましょう。

1. 佐藤(さとう) 2. 鈴木(すずき) 3. 高橋(たかはし) 4. 伊藤(いとう) 5. 渡辺(わたなべ) 6. 斉藤(さいとう) 7. 田中(たなか) 8. 小林(こばやし) 9. 佐々木(ささき) 10. 山本(やまもと)

ここで目に付くのは、「佐藤」「伊藤」「斉藤」の三つの名字です。昔、日本には「藤原(ふじわら)」という名前の家族がありました。その家族は長い間とても強い力を持っていました。「籐(とう)」で終わる名字はみなその有名な家族の名前の一字を借りて付けられたのです。

СЛОВАРЬ
к тексту 1–1

1.	出発	しゅっぱつ	отправление, отъезд
2.	鈴木	すずき	Судзуки (фамилия)
3.	いよいよ		наконец, окончательно
4.	おかげさまで		благодаря Вам, очень Вам обязан
5.	指導	しどう	руководство
6.	スピーチ・コンテスト	speech contest	конкурс на лучшее выступление
7.	優勝	ゆうしょう	победа, первенство

8.	いや		нет (неформально)
9.	とんでもない		чепуха, ничего подобного
10.	がんばる		держаться, не сдаваться
11.	予定	よてい	предположение
12.	はっきり		чётко, ясно
13.	当たる	あたる	приходиться, попадать
14.	早め(に)	はやめ(に)	раньше, пораньше
15.	遅い	おそい	поздний
16.	ビザ	visa	виза
17.	手続き	てつづき	процедура, оформление
18.	泊まる	とまる	останавливаться, временно жить
19.	松田	まつだ	Мацуда (фамилия)
20.	お宅	おたく	дом (почтительно)
21.	高校	こうこう	старшая школа
22.	心配	しんぱい	беспокойство, тревога
23.	大丈夫	だいじょうぶ	всё в порядке, ничего
24.	さっき		недавно, только что
25.	地名	ちめい	географическое название
26.	人名	じんめい	имя человека (имя или фамилия)
27.	で		итак, значит (союз)
28.	といっても		всё же
29.	やっぱり		всё-таки
30.	一つ一つ	ひとつひとつ	каждое в отдельности, по одному
31.	辞書	じしょ	словарь
	～を引く	～をひく	смотреть в словаре

СЛОВАРЬ
к тексту 1–2

1.	名字	みょうじ	фамилия
2.	目立つ	めだつ	привлекать внимание, бросаться в глаза
3.	目立った	めだった	заметный, приметный
4.	場所	ばしょ	место
5.	. . . にちなんで		в связи (с чем-л.)
6.	名前を付ける	なまえをつける	давать имя
7.	多分	たぶん	вероятно
8.	市	し	город
9.	氏	し	господин
10.	出会う	であう	встречаться, попадаться
11.	紹介する	しょうかいする	представлять, называть

12.	昔	むかし	старина, старые времена
13.	呼ぶ	よぶ	звать, называть
14.	名付ける	なづける	называть, давать имя

КОММЕНТАРИЙ
к уроку 1

§ 1. Разговорная речь. В японском языке ярко выражено различие между разговорной и письменной речью. Разговорная речь характеризуется широким употреблением ваго – слов японского происхождения, обилием частиц, междометий. В разговорной речи часто употребляются повторы, встречаются инверсии, существуют различные способы экономии языковых средств. Нельзя забывать и об интонации, играющей в устной речи смыслоразличительную роль.

В разговорной речи действуют также многочисленные правила речевого этикета для каждой житейской ситуации, например, для ежедневных приветствий и прощания знакомых, для встречи приезжающих и проводов уезжающих предусмотрены определенные стандартные выражения.

Для японской разговорной речи характерно значительное различие между речью «вежливой» (разговор со старшими, с теми, кто выше по положению) и «непринужденной» (разговор с ровесниками и младшими, с теми, кто равен или ниже по положению). Это различие находит отражение в грамматических формах и лексике.

Кроме того, в японском языке очень заметны различия между мужской и женской разговорной речью.

§ 2. Речевой этикет: выражение благодарности. Словами благодарности служат ありがとうございます и ありがとうございました, при этом последнее обычно используется для выражения благодарности за что-то сделанное в прошлом, например: 先生のご指導がなかったら、あのスピーチ・コンテストで優勝できなかったと思います。本当にありがとうございました。*Думаю, что без Ваших наставлений, учитель, мы не смогли бы победить в этом конкурсе. Большое Вам спасибо.*

Ответом на слова благодарности в непринужденном разговоре могут быть слова いや、とんでもない。*Нет, ну что вы, не стоит об этом и говорить.* Но такая ответная реплика может быть обращена только к ровеснику или младшему по возрасту.

§ 3. Употребление вежливых префиксов. В разговорной речи для выражения вежливости по отношению к собеседнику или к лицу, о котором идет речь, употребляются префиксы お и ご. Префикс お присоединяется главным образом к ваго, реже – к канго (словам китайского происхождения), префикс ご – к канго, например: 先生のご指導 *наставления учителя*, 松田さんという方のお宅 *дом господина Мацуда*.

§ 4. Инверсия. В японской разговорной речи часто встречается инверсия, то есть нарушение обычного порядка слов в предложении. Самый распространенный случай инверсии – это употребление каких-либо членов предложения после сказуемого, например: いちばん暑い時に当たりますね、みなさんの旅行は。*На самое жаркое время приходится, ваша поездка.*

В письменной речи это предложение имело бы другой, обычный порядок слов: みなさんの旅行はいちばん暑い時に当たりますね。*Ваша поездка приходится на самое жаркое время.*

§ 5. В вежливой разговорной речи часто встречаются особые глагольные формы – так называемые **почтительные** (обозначающие действия уважаемых лиц, прежде всего собеседника – ср. русское «*изволите спрашивать*») и **скромные** (обозначающие действия лиц, статус которых говорящий нарочито принижает, прежде всего свои собственные действия – ср. русское «*осмелюсь спросить*»).

Одна из скромных форм строится по схеме: お + 2-ая основа ГЛАГОЛА + する, как, например, в предложении: 先生、ちょっとお聞きしたいんですが *...Сэнсэй, хотелось бы у Вас спросить...*

§ 6. Употребление неформальных слов. В непринужденной разговорной речи часто употребляются неформальные слова и выражения, которые в письменной речи или в вежливой разговорной речи были бы неуместны, например:

いや *нет*, а не いいえ

おめでとう *поздравляю*, а не おめでとうございます.

Юра и Марина разговаривают с г-ном Судзуки вежливо, а он с ними, будучи старше по возрасту и выше по общественному положению – непринужденно. Поэтому он может сказать Юре и Марине おめでとう, в то время как они, поздравляя его с чем-либо, должны были бы сказать おめでとうございます.

§ 7. Употребление заключительных частиц. В этом уроке встречается уже известная заключительная частица ね, а также заключительная частица よ.

Частица よ выражает уверенность или подчеркнутое утверждение. Например: よくがんばったから優勝したのですよ。*Постарались как следует, поэтому и победили.* (С оттенком: *Да-да, точно вам говорю*).

§ 8. Предложения, оканчивающиеся на のだ. В разговорной речи のだ, のです обычно сокращаются до んだ, んです, например: すずしくなったんですね。 *Стало прохладно, не правда ли.*

Связка だ перед の преобразуется в な, например, из 読めない地名ばかりだ + んです получилось 読めない地名ばかりなんです。*Тут одни непонятные названия.*

Какой же смысл привносит в предложение концовка のだ? Высказывание, оканчивающееся на のだ (или のです, или のである), имеет смысл не само по себе, а в связи с чем-то уже упоминавшимся либо подразумеваемым, в связи с чем-то, что известно обоим собеседникам и представляет взаимный интерес.

Если бы Судзуки-сэнсэй сказал Юре и Марине: よくがんばったから優勝しました, то получилось бы, что он сообщает о том, что они стали победителями конкурса, но ведь они об этом знают. Поэтому он говорит им: よくがんばったから優勝したのです。(Вот вы стали победителями, а почему?) *Вы победили потому, что старались.* По-русски это можно передать еще и так: *Ведь вы победили потому, что старались.* Или так: *Дело в том, что вы старалась, вот и победили.*

§ 9. Простые формы повелительного наклонения. В грубой речи, в приказах, командах и лозунгах употребляются не вежливые, а простые формы повелительного наклонения. У глаголов 1-го спряжения такая форма совпадает с 4-й основой, у глаголов 2-го спряжения она образуется присоединением суффиксов よ или ろ ко 2-й основе, например:

呼ぶ *звать* – 呼べ *зови*,

見る *смотреть* – 見よ или 見ろ *смотри*, (причем 見ろ более грубое, чем 見よ).

От глагола する образуются формы せよ или しろ *делай*, от глагола 来る форма こ 来い *иди (сюда)!*

§ 10. Выражение ではないか (в вежливой речи ではありませんか, в непринужденной – じゃないか, じゃありませんか) употребляется в конце предложения после глагола или прилагательного в заключительной форме, иногда после существительного. В русском языке этому выражению соответствует оборот *разве не..., не так ли?* Употребление этого выражения эмоционально подтверждает достоверность сообщения, например: もう少し早めにしたらいいじゃありませんか。*А не следовало бы (неужели не следовало бы) немного ускорить отъезд?*

§ 11. Вопросительные реплики, начинающиеся словом どうして *почему*, нередко встречаются в диалоге. Ответом на такую реплику обычно бывает предложение, заканчивающееся словами からです *потому что*, например: どうしてそんなに遅いんですか。*Почему так поздно?* ビザの手続きが長くかかりそうだからです。*Потому что, похоже, затягивается оформление визы.*

§ 12. Значение цели совершения действия может передаваться служебным словом に(は) после 3-й основы глагола, например: 日本の地名や人名を早く覚えるにはどうしたらいいでしょうか。*Что следует делать, чтобы быстро запомнить японские имена собственные?*

ЯПОНСКИЕ ФАМИЛИИ

Сейчас у каждого японца есть фамилия. Но так было не всегда. В эпоху Эдо иметь фамилию могли только самураи, у крестьян, ремесленников и торговцев фамилий не было, у них были только имена. Вскоре после реставрации Мэйдзи всем японцам было предписано иметь фамилии. Тем, у кого раньше не было фамилии, разрешалось выбрать любую. В наши дни около 90% японцев носят фамилии, взятые их предками после 1868 года. Всего в современной Японии насчитывается около 100 тысяч фамилий, причем около 70 тысяч из них появились после реставрации Мэйдзи.

Новые фамилии создавались по-разному. Кто-то заимствовал для этого название деревни или города, в котором жил, кто-то название магазина или мастерской, где служил, а некоторые фамилии люди просто себе придумывали. Интересно, что в разных префектурах пользовались популярностью разные фамилии: например, на Хоккайдо, где мало гор и хорошо видно небо, появилась фамилия Сора (空).

Но самая распространенная в Японии фамилия – Сато (佐藤). Иероглиф 藤, то есть *глициния*, является первым компонентом родового имени влиятельного древнего рода Фудзивара (藤原). В первые годы Мэйдзи многие японцы взяли себе фамилии, в которых иероглиф 藤 (в онном чтении とう) как бы представляет это старинное и уважаемое родовое имя. Вот почему в современной Японии так много людей, носящих фамилию Сато (佐藤), а также Ито (伊藤), Сайто (斉藤) и т. п.

Вместе с тем есть и такие фамилии, в которых иероглиф 藤 стоит на первом месте и читается ふじ – например, Фудзита (藤田), Фудзимори (藤森), Фудзияма (藤山).

УПРАЖНЕНИЯ
урока 1

1. Выберите одно из двух предложений в соответствии с описанной ситуацией.

1. Мать говорит ребёнку, что надо тепло одеться, и добавляет:
   а) 寒くなったのだ。б) 寒くなった。
2. Сэнсэй Судзуки говорит о трудности чтения японских имён и фамилий, о необходимости постоянного пользования словарём. Выслушав, Юра говорит:
   а) 人名辞書がないので、ぜひ買うのです。
   б) 人名辞書がありませんので、ぜひ買います。
3. С улицы приходит ребёнок, он замёрз и говорит матери:
   а) 今日は寒いんだね。б) 今日は寒いね。
4. Ребёнок смотрит телевизор, мимо проходит сестра и, не глядя, спрашивает:
   а) 何をしているの。б) 何をしているんですか。
5. Ребёнок не съел яблоко. Мать спрашивает:
   а) どうして食べないのか。
   б) どうして食べないんですか。
6. Девушка говорит подруге, что сегодня не пойдёт в кино, и объясняет:
   а) しゅくだいがたくさんある。
   б) しゅくだいがたくさんあるんです。

2. Придумайте ситуации, в которых могут быть употреблены следующие предложения.

1. どうしておくれたんですか。
2. わたしは日本へ行くんです。
3. あなたと話したいんです。
4. その漢字をみな覚えるのです。
5. 今日は暑いんです。
6. あの人は生徒なのです。

3. Выскажите приказ (повеление) совершить действия, выраженные следующими глаголами.

覚える、送る、助ける、動く、選ぶ、返す、話す、行く、決める、学ぶ、来る、書く、答える、帰る、する、入る

4. Выскажите эмоциональное подтверждение следующих событий. Переведите.

Например: 学校でその漢字を習った。→ 学校でその漢字を習ったではありませんか(じゃないか)。

1. ユラくんはあのスピーチ・コンテストで優勝した。→
2. 出発は六時十分です。→
3. あの人と同じくらいの年です。→

4. あの地名はだれにでも読める。→
5. あの人は飛行機で行く。→
6. その名字はあの場所にちなんで付けられた。→

5. Ответьте на вопросы, употребив союз から. Переведите.

Например: どうしてその本を読みませんか。→ あまりおもしろくないからです。
1. どうしてその名字が読めないんですか。→
2. どうして出発はそんなに遅いですか。→
3. どうして「藤」で終わる名字が多いですか。→
4. どうして日本の地名の辞書を買いましたか。→
5. どうしてその地図を持って来ましたか。→
6. どうして今日授業におくれましたか。→

6. Скажите, что параллельно совершаются (совершались) два события, выбрав для каждого примера из левой части соответствующее продолжение из правой части. Переведите.

1. 中国へも行けば、	1. 新しい漢字も覚えます。
2. 日本の地名の辞書もあれば、	2. 日本語も話します。
3. 新しい言葉も覚えれば、	3. 作家でもあります。
4. あの地方は夏も暑ければ、	4. インドへも行きまた。
5. あの人は英語も話せば、	5. 冬も暖かいです。
6. あの人は学者でもあれば、	6. 人名辞書もあります。

7. Прочитайте, переведите следующие предложения. Обратите внимание на употребление выражения といっても.

1. ビザの手続き<u>といっても</u>今度はあまり長くかかりません。
2. 七月<u>といっても</u>気温はそれほど高くないです。
3. むずかしいスピーチ・コンテスト<u>といっても</u>優勝できた。
4. みなさんの旅行は八月の予定<u>といっても</u>早めにしたらいい。
5. 前に聞いたことのない名字<u>といっても</u>そのような地名がある。
6. 地名辞書<u>といっても</u>この地名がない。

8. Скажите, что предполагается совершить следующие действия. Переведите.

Например: ビザの手続きは七月までに終わる。→ ビザの手続きは七月までに終わる予定です。
1. スピーチ・コンテストは五月に行われる。→
2. 青山さんのお宅に泊まる。→
3. 東京の地図を持って行く。→
4. あしたから試験のじゅんびが始まる。→
5. その旅行のとき、いろいろの所へ行く。→
6. そのスピーチ・コンテストには同じくらいの年の子どもが出る。→

9. Объясните, в каких ситуациях употребляется вариант (а), а в каких – вариант (б) в каждом из нижеприведённых предложений.

1. 日本の地名と名字をはやく覚える方法は. . . (а) なさそうだ。(б) ないそうだ。
2. その手続きは時間が. . . (а) かかりそうです。(б) かかるそうです。
3. 山本さんは近くに. . . (а) 住みそうです。(б) 住んでいるそうです。
4. あの人はその本を図書館で. . . (а) 借りそうです。(б) 借りるそうです。
5. 前にはその村は. . . (а) しずかそうだった。(б) しずかだったそうだ。
6. 日本ではその名字は一番. . . (а) 多そうだ。(б) 多いそうだ。

10. Назовите синонимы следующих слов.

優勝する、分かる、辞書、場所、町

11. Назовите антонимы следующих слов.

暑い、長い、楽しい、聞く、心配、むずかしい、昔、近い、強い、終わる、借りる

12. Попробуйте прочитать следующие фамилии.

坂本、中西、北野、野村、川田、木本、佐藤、松田、中川、中林、西沢、大石、西村、田山、橋本、伊藤、沢田、坂田、鈴木、北沢、大森、小林、中野、斉藤、木村、高橋、石井、山本、渡辺、高松、加藤、西野、石川、森田、広田

13. Проговорите следующие диалоги, употребляя вместо подчёркнутых слов слова из предлагаемых списков.

Диалог 1.
A: 先生のご指導がなかったら、あの<u>スピーチ・コンテスト</u>で優勝できなかったと思います。本当にありがとうございました。
B: いや、とんでもない。よくがんばったから優勝したのですよ。
Слова для замены:
1. コンクール 2. 漢字コンテスト 3. 試験 4. 試合 (*соревнование*)

Диалог 2.
A: さっき<u>東京</u>の地図を見てみると、読めない地名ばかりなんです。
B: 日本の地名をはやく覚えるには、どうしたらいいでしょうか。
C: そうですね。はやく覚える方法といっても、やっぱりないでしょうね。
Слова для замены:
1. 京都 2. 大阪 3. 奈良(なら) 4. 名古屋(なごや)

Диалог 3.
A: <u>先生</u>、ちょっとお聞きしたいんですが。
B: はい、何でしょう。
Слова для замены:
1. 田中さん 2. 山田さん 3. 石井さん 4. 佐々木さん

Диалог 4.
A: 松田さんには高校二年の息子さんと高校一年の娘さんがいるそうです。
B:ちょうどふたりと同じくらいの年ですね。
Слова для замены:
1. 小林 2. 伊東 3. 川口 4. 井阪

14. Переведите на японский язык следующие диалоги учителя со школьниками.

Диалог 1.
先: Сергей, ты победил на спич-контесте, я тебя поздравляю.
セ: Спасибо. Это благодаря Вам.
先: Да нет. Ты хорошо занимался, поэтому и победил.

Диалог 2.
先: Юра, в этом году Сергей победил на спич-контесте и скоро поедет в Японию.
ユ: Поздравляю. Ты когда едешь?
セ: Числа 20-го июля, ещё точно не знаю.
ユ: А у кого будешь жить?
セ: В семье г-на Такахаси. У него сын – мой ровесник.
ユ: Прекрасно. Наверное, будет очень интересно.

Диалог 3.
ユ: Сэнсэй, мы взяли в библиотеке карту Токио.
マ: И почти ничего не можем прочитать.
ユ: Что делать?
先: Нет способа быстро запомнить географические названия. Надо смотреть в словарь географических названий и запоминать их одно за другим.
ユ、マ: А, понятно!

15. Воспроизведите диалог текста 1–1.

16. Расскажите о разговоре Юры и Марины с Судзуки-сэнсэй.

17. Выскажите благодарность своему учителю за подготовку:
а) к экзамену, который вы успешно сдали;
б) к соревнованиям (しあい), в которых вы победили;
в) к иероглифическому конкурсу, на котором вы заняли первое место.

18. Расскажите своему преподавателю, что:
а) вас направляют на летние курсы по японскому языку в Японию;
б) занятия на курсах будут продолжаться 2 месяца – июль и август;
в) останавливаться будете в японской семье.

19. Расскажите о японских фамилиях.

20. Расскажите о русских фамилиях.

21. Как вы думаете, почему для запоминания в этом уроке выбрана пословица: かわいい子には旅をさせよ?

22. Ответьте на следующие вопросы по текстам урока.

1. 鈴木先生はどうしてユラとマリナに祝いの言葉を言いましたか。
2. ユラとマリナはいつ日本へ出発しますか。
3. どうして旅行は一番暑い時に当たりますか。
4. ユラとマリナはだれの家に泊まることになりましたか。
5. 松田さんには子供がいますか。
6. 日本の地名や人名をはやく覚える方法がありますか。
7. 日本の人名は読み方がむずかしいですか。
8. 日本には同じ地名と人名がありますか。
9. どうして「藤」で終わる名字が多いのですか。

УРОК 2

Текст 2－1

成田空港で

まさる　まだ出てこないね。
ゆみ　どうしてこんなに長くかかるのかな。
まさる　心配だね。
父　心配しなくてもだいじょうぶ。もうすぐ出てくるはずだ。たぶん手続きに時間がかかっているんだろう。
ゆみ　どの人がユラくんたちか分かるかな。
父　すぐ分かるよ。兄弟だからね。似ているだろう。
母　ちょっと見て。あのふたりじゃない?
ゆみ　うわあ、来た、来た！やっと来たわ。
父　ユラくんとマリナさんですね。ようこそ日本へいらっしゃいました。
ユラ　初めまして。ユラです。
マリナ　初めてお目にかかります。マリナです。
父　松田です。まさるとゆみの父です。どうぞよろしく。
母　母です。よろしくお願いします。
まさる　まさるです。
ゆみ　ゆみです。
マリナ　今日はどうもわざわざお迎えありがとうございました。
父　手続きはだいじょうぶでしたか。
ユラ　どうもありがとう。だいじょうぶです。
母　長い旅行でしたね。八時間でしたか。
ユラ　九時間でした。
母　疲れたでしょう。
マリナ　そうですね。少し疲れました。わたしは寝ましたが、ユラはぜんぜん寝られませんでした。
ゆみ　モスクワの天気はどうだったの?
マリナ　出かけるときは雨が降っていたけど。
父　それじゃ、車を取ってくるから、ここで待っていて。

Текст 2-2

時差

ユラとマリナは午後7時ごろモスクワの空港を出発しました。モスクワから東京までの空の旅は9時間ぐらいかかります。では、何時に東京に到着するでしょうか。

「ええと…翌日の午前4時ではありませんか。」と答える人がいるでしょう。実際には(モスクワ時間の)午後7時にモスクワを出ると、(日本時間の)翌日の午前9時ごろに東京に着きます。モスクワと東京との間に時差があるからです。ロシアの夏期時間のときは5時間で、冬期時間のときは6時間です。

モスクワから東京へ行くときは、一日は5時間(または6時間)短くなります。5時間がどこかへ消えてしまいます。そのかわりに東京からモスクワへ帰るときは、一日は5時間長くなります。日本時間の正午にモスクワに着いても、モスクワ時間はまだ朝7時です。行くときに失われた時間は、帰るときに戻ってきます。

СЛОВАРЬ
к тексту 2–1

1.	里	り	мера длины, равная 3,927 км
2.	成田	なりた	Нарита (международный аэропорт вблизи Токио)
3.	まさる		Масару (мужское имя)
4.	ゆみ		Юми (женское имя)
5.	似る	にる	походить, быть похожим
6.	うわあ		ой! [междометие]
7.	やっと		наконец-то
8.	ようこそ いらっしゃいました		Добро пожаловать!
9.	よろしく お願いします	よろしく おねがいします	Рассчитываю на Ваше хорошее отношение.
10.	わざわざ		нарочно, специально
11.	迎える	むかえる	встречать
12.	疲れる	つかれる	уставать
13.	それじゃ		ну что же; ну, раз так, то ... [неформально]

СЛОВАРЬ
к тексту 2–2

1.	時差	じさ	разница во времени
2.	到着する	とうちゃくする	прибывать

3.	ええと		так [междометие, обозначающее раздумье]
4.	翌日	よくじつ	следующий день
5.	実際	じっさい	действительность, на самом деле
6.	夏期	かき	летнее время, летний
7.	冬期	とうき	зимнее время, зимний
8.	消える	きえる	исчезать
9.	そのかわりに		зато
10.	失う	うしなう	терять, утрачивать
11.	戻る	もどる	возвращаться

КОММЕНТАРИЙ
к уроку 2

§ 1. Речевой этикет: знакомство. При знакомстве обычно происходит такой обмен репликами:

а) 初めまして、田中です。
初めてお目にかかります。山田です。

б) 林です。どうぞよろしく。
森田です。よろしくお願いします

а) – *Рад с Вами познакомиться. Танака.*
– *Рада с Вами познакомиться. Ямада.*

б) – *Хаяси. Рассчитываю на Вашу благосклонность.*
– *Морита. Рассчитываю на Вашу благосклонность.*

§ 2. Эллипсис. Разговорная речь всегда стремится к экономии языковых средств. Одним из способов такой экономии является эллипсис – опущение одного из членов предложения.

В тексте урока встречается опущение связки, например: 心配しなくてもだいじょうぶ。*Можно не волноваться.* Если бы не эллипсис, то это предложение звучало бы так: 心配しなくてもだいじょうぶだ。

В разговорной речи возможно также опущение вопросительной частицы か. В этом случае вопросительный характер предложения выражается посредством интонации. На письме эту интонацию передают вопросительным знаком (после вопросительной частицы этот знак обычно не ставится), например: あの二人じゃない? *А не те ли двое?*

§ 3. Различие мужской и женской речи. В непринуждённом устном общении наблюдается определённое различие между мужской и женской речью, проявляющееся в регулярном (хотя и не строго обязательном) употреблении некоторых характерно-мужских и характерно-женских форм вежливости, частиц, местоимений. Например, в мужской речи чаще встречаются простые формы глаголов и прилагательных (だ、する), а в женской – вежливые формы (です、します). В отличие от местоимений わたくし и わたし, которые употребляются и мужчинами, и женщинами, ぼく встречается только в мужской речи. Если мужчина скажет: まだ早いんだ。*Рано ведь ещё*, то женщина выразит эту мысль несколько иначе: まだ早いのよ。

§ 4. Заключительные частицы. В этом уроке появляются новые частицы, употребляющиеся в конце предложения: わ, の, かな.

а) Частица わ, употребляющаяся в женской речи, выражает сильное чувство, например: やっと来たわ。*Ну, вот и они наконец-то!*

б) Частица の может быть вопросительной, когда произносится с восходящей интонацией, например: モスクワの天気はどうだったの。*Какая в Москве была погода?*

в) Частица かな (сочетание частицы か, выражающей вопрос, и частицы な, выражающей эмоции) показывает, что говорящей как бы задаёт вопрос сам себе, например: どの人がユラくんたちか分かるかな。*(Интересно:) узнаем ли мы, кто Юра и Марина?*

Возможно употребление в одном предложении нескольких частиц, усиливающих и дополняющих друг друга, например: どうしてそんなに長くかかるのかな。*Почему так долго, а?* (Вопрос ко всем – частица の и к себе – частица かな.)

5. Употребление междометий. В разговорной речи широко употребляются междометия различных типов – эмоциональные, ответные, этикетные и т.д.

В этом уроке встречается междометие うわあ, выражающее сильную эмоцию, например: うわあ、来た、来た! *Ой, вот они, вот они!*

§ 6. Союз けど является одним из разговорных вариантов союза けれど *однако, но*. Этот союз может не только соединять два предложения, но и завершать отдельно стоящее предложение, например: 出かけるときは雨が降っていたけど。 *Когда выезжали, шёл дождь, однако ...*

Предложения, заканчивающиеся союзами けど или が звучат более мягко, менее категорично, чем такие же предложения без союзов, так как подразумевают возможность возражения, допускают, что высказанное может быть опровергнуто.

§ 7. Повеление в разговорной речи может выражаться деепричастной формой глагола на て/で, например: ちょっと見て。*Посмотри-ка.* ここで待っていて。 *Ждите здесь.*

Деепричастная форма приобрела значение повелительного наклонения в результате сокращения форм 見てください и, как свойственно сокращённым формам выражения, употребляется в непринуждённой беседе.

§ 8. Показатель より в значении から. В книжной или официальной речи падежный показатель より употребляется не только в сравнительном значении *чем...*, но и в исходном *от, из*, то есть как синоним показателя から, указывая на место или момент, от которого начинается действие, движение, например: 千里の道も一歩より。*И дорога в тысячу ри (начинается) с первого шага.*

§ 9. Географические названия. В японском языке чтение географических названий вызывает определённые трудности. Все японские географические названия пишутся иероглифами, некоторые из них малоупотребительны, к тому же иероглифы в названиях не всегда читаются по правилам.

Географические названия Китая и Кореи тоже записываются иероглифами. Географические названия других стран пишутся катаканой по правилам транскрибирования иностранных слов, например: *Москва* – モスクワ, *Россия* – ロシア и т. п. Некоторые названия звучат для нас необычно, например: *Ливан* レバノン, поскольку в японском языке воспроизводится название этой страны, принятое в английском языке – Lebanon. Но в основном, зная правила написания заимствованных слов, можно прочитать и понять практически любое географическое название.

Попробуйте решить кроссворд: отгадывать в нём надо названия стран, ключом служат названия столиц этих стран.

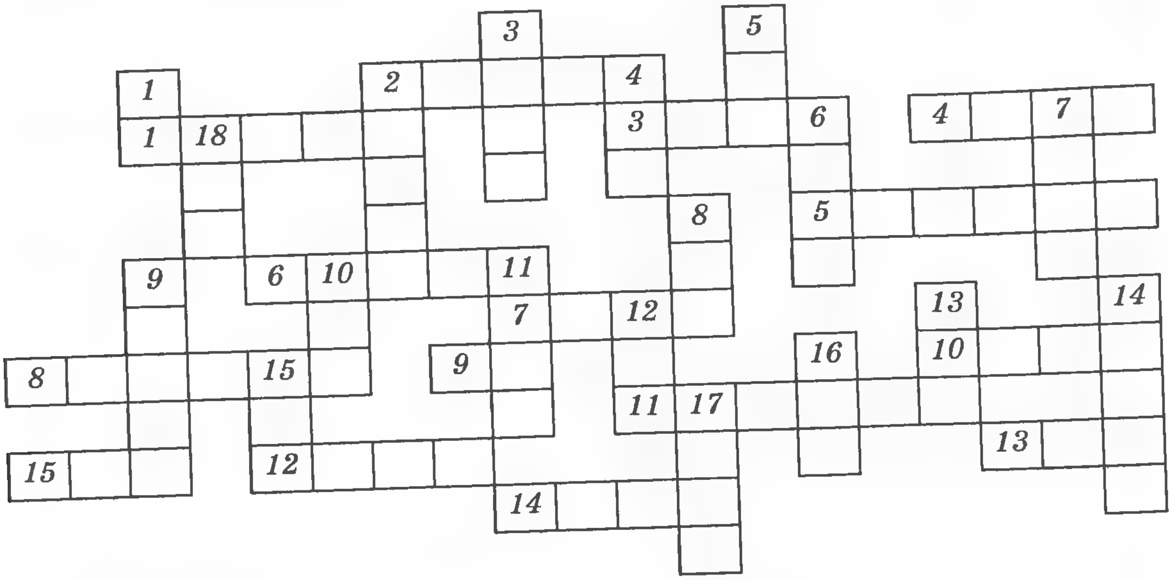

По горизонтали:

1. エルサレム
2. ワルシャワ
3. ロンドン
4. ブリュッセル
5. ジャカルタ
6. ミンスク
7. メキシコ
8. ウィーン
9. サンチヤゴ
10. リガ
11. ブエノスアイレス
12. ルアンダ
13. パナマ
14. ベイルート
15. ノウォ・ポルト

По вертикали:

1. バンコク
2. リスボン
3. パリ
4. ベルリン
5. モガディシュ
6. マドリード
7. アテネ
8. アンカラ
9. イスラマバード
10. モスクワ
11. ワシントン
12. ダマスカス
13. テヘラン
14. グアテマラ
15. トリポリ
16. デリー
17. キガリ
18. ベルン

УПРАЖНЕНИЯ
урока 2

1. Сравните два диалога. Укажите, где разговаривают юноши, где девушки.

Диалог 1.
A: モスクワの天気はどうだったんだい。
B: 出かけるときは雨が降っていたけど。

Диалог 2.
A: モスクワの天気はどうだったの。
B: 出かけるときは雨が降っていたけど。

2. Объясните, в каких значениях употреблены в следующих предложениях подчёркнутые частицы.

1. 今ごろうちへ帰るの。
2. どうして日本地名辞書を買わなかったの。
3. それは本当にきれいだったわ。
4. そんなに暑いかな。
5. あした雨が降るかな。
6. どうしてだれも出て来ないのかな。

3. Попросите (велите) выполнить следующие действия.

Например: よくがんばる。→ よくがんはって。
1. 早めにする。→
2. 地図を見る。→
3. ここで待っている。→
4. 質問に答える。→
5. 早く寝る。→
6. それをよく覚える。→

4. Вставьте в пропуски ぐらい или ごろ. Переведите.

1. 手続きは一時間. . . かかりました。
2. いつ. . . 日本へ出発しますか。
3. ペキンから東京までの空の旅は5時間. . . かかります。
4. 東京に一ケ月. . . いました。
5. 学校では何時. . . まで勉強しますか。
6. 私は昨日夜十一時. . . 寝ました。

5. Поблагодарите собеседника, за то, что вас сегодня:

а) проводили; б) встретили; в) подождали.

6. Назовите синонимы следующих слов.

出発する、旅、到着する

7. Назовите антонимы следующих слов.

兄弟、寝る、出発、翌日、答える、着く、夏季時間、短い、消える、失う

8. Проговорите следующие диалоги, заменяя подчёркнутые слова словами из предлагаемых списков.

Диалог 1.
A: ユラくんとマリナさんですね。ようこそ日本へいらっしゃいました。
B: 始めまして。ユラです。
C: 初めてお目にかかります。マリナです。

Слова для замены:

1. アレクサンドル、ガリナ
2. イワン、マリヤ
3. ヴィクトル、イリナ
4. セルゲイ、アンナ

Диалог 2.

A: 松田です。まさるとゆみの父です。どうぞよろしく。

B: 母です。よろしくお願いします。

Слова для замены:

1. いさむ、ゆき
2. しょうたろう、しげこ
3. きいち、よしこ
4. ただお、さちこ

Диалог 3.

A: モスクワの天気はどうだったの?

B: 出かけるときは雨は降っていたけど。

Слова для замены:

1. 雪が降る 2. くもる 3. 風が吹く 4. はれる

Диалог 4.

A: 心配だね。

B: 心配しなくてもだいじょうぶ。もうすぐ出てくるはずだ。

Слова для замены:

1. 持って来る 2. 始まる 3. 終わる 4. 帰る

9. Переведите на японский язык следующие диалоги молодых людей.

Диалог 1.

ロ: Добро пожаловать в Россию.

日: Рад с тобой познакомиться. Масао.

ロ: Мне тоже приятно. Валентин.

Диалог 2.

日: Добро пожаловать в Японию.

ロ: Рада с тобой познакомиться. Ирина.

日: Я тоже очень рада тебя видеть. Митико.

Диалог 3.

ロ: Ты, наверное, устал.

日: Да, вообще-то устал. Десять часов полёта.

ロ: Десять часов! Ужасно! Ты спал?

日: Совсем не смог заснуть.

ロ: Да, плохо.

Диалог 4.

ロ: А какая погода в Токио?

日: Было очень жарко...

ロ: А в Москве довольно-таки прохладно...

Диалог 5.

ロ: Сэнсэй, а как мы узнаем Итиро-кун?

先: У нас есть фотография. По ней и узнаем.

Диалог 6.
ロ: Сэнсэй, а почему так долго не выходит Ханако-сан?
先: Наверное, скоро выйдет.
ロ: Я уже беспокоюсь.
先: Не беспокойся, наверное, разные формальности требуют времени.

10. Воспроизведите диалог текста 2–1.

11. Расскажите о том, как семья Мацуда-сан встречала Юру и Марину в аэропорту Нарита.

12. Расскажите своему другу о том:

а) как вы встречали в аэропорту Шереметьево японских студентов, которые прилетали по обмену между университетами в Москву;
б) как вы волновались в аэропорту, встречая группу японских студентов;
в) как вас встретила в аэропорту Нарита семья, к кому ездили на home stay.

13. Расскажите о том, что такое разница во времени.

14. Как вы думаете, почему для запоминания в этом уроке выбрана пословица: 千里の道も一歩より?

15. Ответьте на следующие вопросы по текстам урока.

1. どうして成田空港でまさるはとても心配しましたか。
2. どうしてユラとマリナは長い間出て来ませんでしたか。
3. モスクワから東京までの空の旅は何時間でしたか。
4. ユラたちがモスクワを出かけるとき天気はどうでしたか。
5. 時差というのは何ですか。
6. モスクワと日本との時差は何時間ですか。
7. ロシアの夏期時間はどんなものですか。

犬は三日飼えば三年恩を忘れぬ

УРОК 3

Текст 3－1

ロシアからのお土産

父	さあ、着いた。
ゆみ、まさる	(いっしょに)ただいま。
おじいさん、おばあさん	(いっしょに)おかえり。
父	お父さん、ロシアからのお客さんですよ。
ユラ	ユラです。どうぞよろしく。
マリナ	マリナです。どうぞよろしく。
父	まさるとゆみのおじいさんとおばあさんです。
おじいさん	初めまして。
おばあさん	初めまして。よくいらっしゃいました。ゆっくりしてください。
チビ	ワンワン。
母	チビです。もうひとりの子供ですよ。
マリナ	うわあ、かわいい。おいで、おいで、チビちゃん。
母	お宅にはペットいますか。
マリナ	はい、ねこを一匹飼っています。
まさる	荷物だ。あ、重い、重い。
マリナ	あら、まあ。ありがとう。
ユラ	ロシアからのお土産です。
マリナ	つまらないものですけど。
ユラ	おじいさんにはステッキをさしあげます。
おじいさん	はあ、どうも。
マリナ	おばあさん、このショールを、どうぞ。寒くなったら使って下さい。
おばあさん	まあ、きれいな色。ありがとうございます。
ユラ	松田さんにはこのシャツを。
マリナ	おばさんには、サモワールをさしあげます。

父、母　どうもありがとう。
ユラ　まさるくん、これはバラライカだ。どうぞ。
まさる　ありがとう。ひけるかな。ギターならできるけど。
マリナ　ゆみさんにはこの人形を。ロシア語では、マトリョーシカと言います。
ゆみ、まさる　うわあ、かわいい。
マリナ　ちょっと見て。この中にもう一つ入っているのよ。これを開けると、また一つ。
ゆみ　すてきね。
皆　(いっしょに)どうもありがとうございました。
ユラ・マリナ　(いっしょに)いいえ、いいえ。
母　どうぞ、二階にお上がりください。ゆみちゃん、部屋をご案内して。ちょっと休んでから、お昼ご飯にしましょう。

Текст 3－2

忠犬(ちゅうけん)ハチ公

東京の渋谷(しぶや)駅の近くに、上野さんという大学の先生が住んでいました。上野さんはハチという犬を飼っていて、自分の子どものようにかわいがっていました。

毎朝、上野さんが大学へ出かけるときには、ハチはかならず駅まで送りに行きました。そうして、夕方上野さんが大学から帰るときには、また、かならず迎えに行きました。

そのうちに、上野さんが死にました。それでも、ハチは、前と変わりなく毎日飼い主を迎えに行きました。雨が降っても風が吹いても、夜おそくまで駅で待っていました。

一年たっても二年たっても、ハ

チは上野さんを迎えに行きます。年をとっても行きます。まわりの人はみな驚くばかりで、「何という忠実(ちゅうじつ)な犬でしょう。」と言いました。

五・六年たってから、ハチは駅で待っているうちに死にました。おおぜいの人が相談して、ハチのりっぱな銅像を立てました。銅像になったハチは、渋谷(しぶや)駅の前で今でも上野さんの帰りを待っています。

СЛОВАРЬ
к тексту 3–1

1.	恩	おん	благодеяние, доброе дело
2.	お土産	おみやげ	сувенир, гостинец
3.	さあ		ну вот [междометие]
4.	ただいま		1) теперь, сейчас; 2) здравствуйте, вот и я/мы (при возвращении домой)
5.	おかえりなさい		добро пожаловать, с возвращением
	おかえり		(то же – непринужденно)
6.	客	きゃく	гость
7.	ゆっくりしてください		чувствуйте себя как дома
8.	チビ		Тиби (кличка собаки)
9.	ワンワン		гав-гав
10.	かわいい		милый, славный, прелестный
11.	おいで		поди сюда!
12.	....ちゃん		[уменьшительно-ласкательный суффикс]
13.	ペット	pet	домашнее животное
14.	匹	ひき	[счетный суффикс для мелких животных]
15.	飼う	かう	держать (домашних животных)
16.	荷物	にもつ	багаж
17.	あら		ой! ай! [возглас удивления]
18.	まあ		[возглас удивления, колебания, побуждения]
19.	つまらない		никчемный
20.	ステッキ	stick	палка, трость
21.	さしあげる		дарить, преподносить
22.	はあ		о! [возглас удовлетворения]
23.	ショール	shawl	шаль, платок
24.	シャツ	shirt	рубашка
24.	ひく		играть (на струнных музыкальных инструментах)
26.	ギター		гитара

27.	人形	にんぎょう	кукла
28.	すてき(な)		замечательный, прекрасный
29.	案内する	あんないする	показывать, провожать

СЛОВАРЬ
к тексту 3–2

1.	忠犬	ちゅうけん	верный пес
2.	ハチ		Хати (кличка собаки)
3.	公	こう	[*зд.* ласкательный суффикс]
4.	渋谷	しぶや	Сибуя (район Токио)
5.	上野	うえの	Уэно (фамилия)
6.	かわいがる		любить; ласкать, баловать
7.	かならず		непременно, обязательно
8.	送る	おくる	1) провожать, 2) посылать
9.	その内に	そのうちに	тем временем; и вот как-то раз...
10.	それでも		и все же; несмотря на это
11.	前と変わりなく	まえとかわりなく	как и прежде
12.	飼い主	かいぬし	хозяин (животного)
13.	年をとる	としをとる	постареть, состариться
14.	まわりの		окружающие
15.	驚く	おどろく	удивляться
16.	忠実(な)	ちゅうじつ(な)	верный, преданный
17.	おおぜい		много народа, многие
18.	相談する	そうだんする	советоваться
19.	りっぱ(な)		прекрасный, великолепный
20.	銅像	どうぞう	бронзовая скульптура, статуя

КОММЕНТАРИЙ
к уроку 3

§ 1. Речевой этикет.

а) Возвращение домой. При возвращении домой кого-либо из членов семьи происходит обмен приветствиями.

Пришедший: ただいま。*Здравствуй(те), вот и я.*

Находящийся дома: おかえり。*Добро пожаловать.*

б) Вручение подарка. Вручая подарок, чаще всего произносят фразу: つまらないものですけど。*Вещь незначительная, но... (мы вам ее дарим от всего сердца).*

§ 2. Эллипсис. В разговорной речи может происходить опущение показателей падежей, если они легко восстанавливаются из контекста, например: お宅にはペット_いますか。*У вас в доме есть животные?* Здесь мы наблюдаем пропуск падежного показателя が после слова ペット.

Возможно опущение заключительного сказуемого, например:

ゆみさんには、この人形。*Юми – эту куклу (дарим).*

これを開けると、また一つ。*Если её открыть, (там) ещё одна (кукла).*

§ 3. Отрицательная форма глагола на ぬ/ん. Наряду с уже известной отрицательной формой глагола на ない в японском языке существует и другая отрицательная форма, которая образуется путем присоединения к 1-й основе глагола ぬ либо ん. Глагол в этой форме употребляется как сказуемое и как определение, например: 犬は三日飼えば三年恩を忘れぬ。*Если собаку три дня покормить, она три года добра не забудет.*

Отрицательная форма на ぬ характерна для книжной, письменной речи.

§ 4. Счетные суффиксы. Для счета мелких животных, насекомых, рыб употребляется счетный суффикс 匹 (ひき), буквально *хвост*; для счета крупных животных – суффикс 頭 (とう) буквально *голова*; для счета птиц, а также некоторых мелких животных, например, зайцев – суффикс 羽 (わ иногда は), буквально *крылья*.

§ 5. Служебное слово なら *если* встречается в позиции после существительных и местоимений, выражая, как и после глаголов, предположительное условие, например: ギターならできるけど。*На гитаре (если речь о гитаре, то) могу играть (а вот на балалайке – не знаю).*

§ 6. Суффикс がる. От прилагательных, обозначающих состояния, с помощью суффикса がる образуются глаголы, обозначающие соответствующие состояния, например:

さむい	*холодный*	–	さむがる	*мёрзнуть, зябнуть*
こわい	*страшный*	–	こわがる	*бояться, трусить*
さびしい	*грустный*	–	さびしがる	*грустить, печалиться*
かわいい	*милый*	–	かわいがる	*относиться с нежностью*

上野さんはハチという犬を飼っていて、自分の子どものようにかわいがっていました。*Уэно-сан держал собаку Хати и любил её как своего ребенка.*

Следует иметь в виду, что прилагательные этого ряда обозначают объективное положение вещей (*здесь холодно, этот щенок мил / вызывает нежность*), тогда как образованные от них глаголы указывают на чье-то субъективное состояние (*он мерзнет, ему мил этот щенок / он его любит*).

В речи о первом лице (о себе) употребляются, как правило, прилагательные (например, さびしい), в речи о третьем лице (о других) – как правило, глаголы (например, さびしがる).

§ 7. Ономатопоэтические слова. В японском языке, как и в любом другом, есть звукоподражательные слова. Одно из них встречается в этом уроке: ワンワン. Так японцы передают средствами своего языка собачий лай: *гав-гав*. Можно сказать, что привычные для нас *гав, мяу, кар* и т. п. по-японски звучат совсем до-другому. Сравните:

ワンワン	*гав-гав*
ニャーニャー	*мяу-мяу*
チューチュー	*пи-и-пи-и* (о мышах)

コケコッコー	*кукареку*
ブーブー	*хрю-хрю*
モーモー	*му-у-му-у*
ヒヒーン	*и-го-го*
カーカー	*кар-кар*

§ 8. Глагол 案内する **в значении** *показывать (что-либо)* **управляет винительным падежом на** を, **в значении** *провожать (куда-либо)* **– дательным на** に, **например:**

部屋を案内して。*Покажи комнату.*

マリナちゃん、部屋に案内してあげる。*Марина, я тебя провожу в комнату.*

УПРАЖНЕНИЯ
урока 3

1. Скажите, что совершаются только первые из упомянутых действий. Употребите служебное слово ばかり. **Переведите.**

Например: あの人はギターをひく...歌を歌うのがへただ。→ あの人はギターをひくばかりで、歌を歌うのがへただ。

1. あの人はいつでも迎えに行く...送るのは好きではありません。→
2. その子どもは泣く...笑った顔を見なかった。→
3. あの人は旅行について話す...まだしたくを始じめなかった。→
4. あの人は待っている...自分で何もしない。→
5. あの人たちは相談する....けっかは今までない。→
6. 山田さんはお土産を買う...さしあげるのは山田さんのおくさんです。→

2. Соедините правильно левый и правый столбцы.

生徒が	二まい買いました。
本を	一匹飼っています。
セーターを	一頭見ています。
ねこを	二冊ください。
お茶を	三人来ました。
車が	三羽飛んでいます。
ネクタイを	四足洗濯（せんたく）しました。
小鳥は	二台走っています。
牛を	一ぱい飲みました。
手紙を	一本買いました。
くつしたを	一通書きました。

3. Выскажите предположительное условие о времени, предмете, действии, человеке, обозначенных подчеркнутыми словами.

1. あしたあそこに行くことができます。
2. このショールをよろこんで使いましょう。
3. この人形はマトリョーシカではない。
4. 夜おそくまではここで待つことができない。
5. ぼくはその地名が読めない。
6. ビザの手続きは長くかかるそうだ。

4. Придумайте маленькие рассказы, в которых будут употребляться глаголы с суффиксом がる, образованные от следующих прилагательных.

さびしい、おもしろい、かわいい、いたい、寒い、暑い、ほしい

5. Скажите, с точки зрения японцев, кто из животных и птиц произносит следующие звуки.

1. ワンワン
2. ニャーニャー
3. モーモー
4. ピーピー
5. チューチュー
6. ヒヒーン
7. カーカー
8. コケッコー
9. ブーブー

(ворона, мышь, собака, корова, свинья, лошадь, кошка, птичка, петух)

6. Назовите синонимы следующих слов.

お土産、さしあげる、きれい(な)、夕方、かならず

7. Назовите антонимы следующих слов.

重い、つまらない、寒い、さしあげる、開ける、上がる、近い、送る、出かける、死ぬ

8. Проговорите следующие диалоги, заменяя подчёркнутые слова словами из предлагаемых списков.

Диалог 1.
A: お宅にはペットいますか。
B: はい、ねこを二匹飼っています。
Слова для замены:
1. 犬、一匹　2. かめ(*черепаха*)、一匹　3. おおむ、一羽　4. 金魚、十匹

Диалог 2.
A: つまらないものですけど、このショールをさしあげます。
B: まあ、きれい。ありがとうございます。
Слова для замены:
1. サモワール　2. ブローチ　3. ルバシカ　4. 木造りのスプーン

Диалог 3.
A: この人形を、ロシア語では、マトリョーシカと言います。
B: うわあ、すてきね。

Слова для замены:
1. ギター、バラライカ 2. やかん、サモワール 3. シャツ、ルバシカ
4. マンドリン (*мандолина*), ドムラ

Диалог 4.
A: おとうさん、ロシアからのお客さんですよ。
B: ユラです。どうぞよろしく。
C: まさるのおじいさんです。
D: はじめまして。よくいらっしゃいました。ゆっくりしてくださそい。
Слова для замены:
1. イワン、ひろし 2. ピョートル、しげる 3. ミハイル、ただお 4. ニコライ、ようへい

9. Переведите следующие диалоги на японский язык.

Диалог 1. (знакомство)
ロ: Иван Иванович, наш гость из Японии.
日: Дзиро. Прошу любить и жаловать.
ロ: Иван Иванович – наш преподаватель японской литературы.
日: Рад с вами познакомиться.

Диалог 2. (между собачкой и девочкой)
犬: Гав-гав!
子: Какая прелесть! Иди сюда!

Диалог 3. (русская девочка вручает матрёшку девочке-японке)
ロ: Извини за скромный подарок. Это тебе кукла. Называется матрешка.
日: О! Какая красивая!
ロ: Посмотри, внутри еще одна. И ещё одна.
日: Великолепно. Спасибо большое.

10. Воспроизведите диалог текста 3–2.

11. Расскажите о том, как встретили Юру и Марину в доме семьи Мацуда.

12. Что говорят члены семьи, когда приходят домой? Что говорят тем, кто приходит домой?

13. Расскажите, какие подарки привезли Юра и Марина семье Мацуда-сан.

14. Подумайте, какие подарки вы подарите своим друзьям из Японии. С какими словами вы их вручите?

15. Расскажите о своих домашних животных.

16. Расскажите об истории создания памятника собаке Хатико в Сибуя.

17. Как вы думаете, почему для запоминания в этом уроке выбрана пословица: 犬は三日飼えば三年恩を忘れぬ?

18. Ответьте на вопросы по текстам урока.

1. 家ではだれがユラたちを出迎えましたか。
2. 松田さんの家には何のペットがいますか。
3. おじいさんに何をさしあげましたか。
4. おばあさんに何をさしあげましたか。
5. 松田さんに何をさしあげましたか。
6. おばさんに何をさしあげましたか。
7. まさるくんに何をあげましたか。
8. ゆみさんに何をあげましたか。
9. 上野さんはどこに住んでいましたか。
10. 人々はどうしてハチの銅像を立てましたか。

郷(ごう)に入(い)っては郷(ごう)に従(したが)え

УРОК 4

Текст 4－1

松田家のマイホーム

ゆみ　マリナちゃん、部屋に案内してあげる。こっちよ。
マリナ　そう。ユラもここに寝るの?
ゆみ　うん、でも心配しないでね。寝る時はふすまで仕切るから。あなたたちには日本間の方がいいと思ってこの部屋を用意したの。押入れから布団を出してたたみの上に敷いてね。
マリナ　荷物はどこに置いたらいいの?
ゆみ　この押入れの中にたながあるでしょう。ほら、この上に。
マリナ　そう。めずらしいわね。部屋に何もないの。
ゆみ　うん、ここは和室だから。
マリナ　ほかの部屋はどうなっているの?
ゆみ　行こう。見せてあげる。ここはリビングルームで、洋間よ。テーブルとか、ソファとか、リビングボードとか置いてあるの。カーペットも敷いてあるで しょう。
マリナ　きれいなカーペットね。
ゆみ　そしてここはお座敷(ざしき)で、日本間よ。お座敷(ざしき)にはふつう床の間があって、床の間に掛けじくを掛けたり花を生けたりするのよ。
マリナ　日本間だから、たたみがあるのね。
ゆみ　ええ。
マリナ　低いね、このテーブルは。
ゆみ　ええ、そう。このテーブルは、食卓にしたり、勉強づくえに使ったりするの。
マリナ　あの掛けじくの花は何の花?
ゆみ　あじさいよ。あじさいは夏の花よ。掛けじくは季節によって変えるの。
マリナ　とても明るいわ、ここは。
ゆみ　しょうじを開けると、すぐえんがわになっていて、えんがわからサンダルをはいて庭に出られるの。庭に行こうか。あっ、マリナちゃん、このサンダルをはいて。はだしじゃだめよ。

3. Учеб. разговорного японского.

Текст 4–2

日本人の住まい

日本は国土がせまいため、人の家も小さい。それで日本人は、せまい場所をうまく利用して、住みよい住宅にするように、いろいろ工夫してきた。

むかしふうの日本の住まいにはベッドもなく、いすもない。夜は、押入れから布団を出してたたみの上に敷いて寝る。朝は起きて、布団をまた押入れの中にしまう。だからベッドが要らない。食事のときになると、押入れから座布団（ざぶとん）を出して、みなで低いテーブルのまわりに座ってご飯を食べる。いすにこしかけないで、座布団（ざぶとん）に座るので、いすが要らない。子どもが学校から帰ると、この部屋で勉強する。こういうふうに、押入れのおかげで、一つの部屋は、寝る部屋・食べる部屋・勉強部屋といった三つの部屋として使われる。そして、あまりせまいという感じはしない。

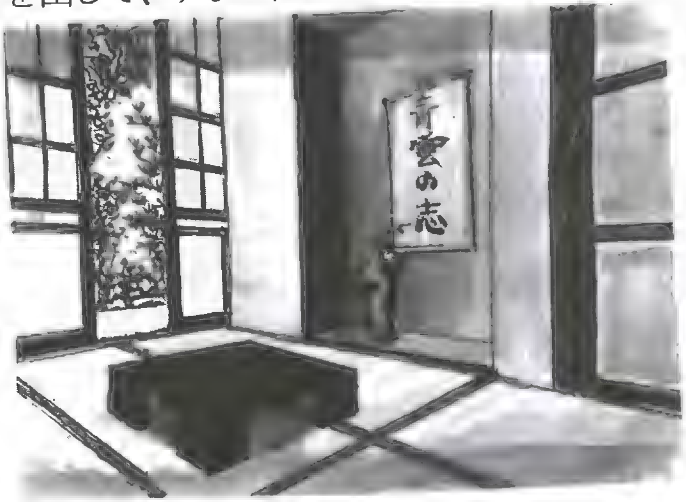

お客が来ると、部屋を仕切るふすまを取り外して、二つの小さい部屋を一つの大きい部屋にする。天気のよい日に、しょうじを開けると、部屋とえんがわと庭が一体となって、気持ちがいい。

このごろは、このように純（じゅん）日本的な生活をする人は少なくなった。多くの日本人はアパートやマンションに住み、西洋風の生活をするようになった。しかし、今でも、多くの住宅には、洋室のほかに和室がある。

СЛОВАРЬ
к тексту 4–1

1.	郷	ごう	деревня *(устаревшее)*
2.	従う	したがう	следовать, подчиняться
3.	マイホーム	my home	собственный дом
4.	ふすま		фусума (раздвижная перегородка в японском доме)
5.	仕切る	しきる	перегораживать, разделять перегородкой

6.	用意する	よういする	готовить
7.	押入れ	おしいれ	стенной шкаф
8.	布団	ふとん	футон (одеяло, тюфяк)
9.	たたみ		татами (соломенный мат для настилки полов)
10.	敷く	しく	стелить
11.	ほら		о! смотрите! да вот!
12.	うん		да
13.	和室	わしつ	комната в японском стиле
14.	見せる	みせる	показывать
15.	リビングルーム	living room	гостиная
16.	洋間	ようま	комната в европейском стиле
17.	テーブル	table	стол
18.	ソファ	sofa	диван
19.	リビングボード	living board	стенка (предмет мебели)
20.	カーペット	carpet	ковер
21.	座敷	ざしき	гостиная (в японском доме)
22.	日本間	にほんま	комната в японском стиле
23.	ふつう		обычно
24.	床の間	とこのま	токонома (ниша в стене с приподнятым полом)
24.	掛けじく	かけじく	какэдзику (картина или каллиграфическая надпись на полосе шелка, бумаги)
26.	食卓	しょくたく	обеденный стол
27.	勉強づくえ	べんきょうづくえ	стол для занятий
28.	あじさい		гортензия
29.	季節	きせつ	сезон, время года
30.	しょうじ		сёдзи (раздвижные перегородки в японском доме между энгава и комнатой)
31.	えんがわ		энгава (веранда вокруг японского дома)
32.	サンダル	sandal	сандалии
33.	はく		обувать, надевать на ноги
34.	庭	にわ	сад
35.	あっ		ах!
36.	はだしで		босиком

СЛОВАРЬ
к тексту 4–2

1.	住まい	すまい	жилище
2.	国土	こくど	территория страны
3.	うまい		искусный, ловкий; вкусный
4.	利用する	りようする	использовать

5.	住みよい	すみよい	удобный для жилья
6.	住宅	じゅうたく	жилище, дом, квартира
7.	工夫する	くふうする	придумывать, изобретать
8.	ベッド	bed	кровать
9.	しまう		прятать, убирать
10.	感じがする	かんじがする	чувствоваться, ощущаться
11.	取り外す	とりはずす	снимать, убирать
12.	一体	いったい	одно целое
13.	このごろ		в последнее время
14.	純…	じゅん…	чистый
15.	アパート	apartment	1) многоквартирный дом, 2) квартира (в таком доме)
16.	マンション	mansion	многоквартирный дом повышенной комфортности
17.	風	ふう	стиль, манера, способ
18.	西洋風の生活	せいようふうのせいかつ	западный образ жизни
19.	洋室	ようしつ	комната в европейском стиле

КОММЕНТАРИЙ
к уроку 4

§ 1. В разговорной речи возможно употребление незаключительных форм глагола в позиции заключительного сказуемого, подчеркивающих недосказанность высказывания, например: 押入れから布団を出して、たたみの上に敷いてね。 *Достаешь из стенного шкаф футон и стелишь его на татами...*

§ 2. Частица よ. В этом уроке частица よ употребляется в значении приглашения к действию, например: マリナちゃん、部屋に案内してあげる。こっちよ。 *Марина, я провожу тебя в комнату. Сюда.*

§ 3. Частица の. Частица の, характерная для женской речи, передаёт различные эмоции, например:

а) マリナ: 部屋に何もないの。 *В комнате ничего нет!* (удивление)

б) ゆみ: 掛けじくは季節によって換えるの。 *Картину меняют в зависимости от времени года.* (утверждение).

§ 4. Условная форма на ては выражает условие, выполнение которого может привести к нежелательным, не очень приятным результатам, например:

遅く起きては遅れる。 *Если поздно встанешь, то опоздаешь.*

そうしてはいけない。 *Так делать нельзя.*

郷に入っては郷にしたがえ。 *Если живёшь в обществе* (букв. «если вошёл в общину»), *то следуй его законам.*

§ 5. Конструкцию запрещения можно образовывать и с существительными (в этом случае они употребляются со связкой で), например: はだしではだめだ。 *Босиком нельзя.*

В разговорной речи, как известно, では обычно сокращается до じゃ, например: はだしじゃだめよ。*Нельзя босиком, ты что!*

§ 6. Корни 洋 *европейский* и 和 или 日本 *японский* употребляются для лексического выражения характерного для японского общества противопоставления европейского и японского образа жизни. Так, *комната, обставленная по-европейски*, обозначается словами 洋室 или 洋間, *комната, обставленная по-японски* – словами 和室 или 日本間.

§ 7. Слово 風 *стиль, манера, способ* часто выступает в роли суффикса, например: 日本風の家 *дом в японском стиле*; 西洋風の生活 *западный образ жизни*; 西洋風の生活をする *жить по-западному*.

§ 8. Служебные слова でしょう/だろう, будучи произнесены с повышающейся полувопросительной интонацией, образуют риторический вопрос, значение которого приблизительно передается русскими словами: *Не так ли? Верно ведь?, Ты же знаешь, что..., Вы же видите, что...,* например: この押入れの中にたながあるでしょう? *В этом стенном шкафу есть полки, ты же видишь.*

§ 9. Слова, передающие конкретные реалии японского быта, переводятся следующим образом.

1. Транскрипция. Любой человек, даже не изучающий японский язык, знает такие слова, как кимоно, самурай, тайфун и т. п. Эти слова пришли в русский язык через транскрипцию японских слов. В этом уроке встречается несколько транскрибированных слов: татами, фусума, сёдзи, энгава, токонома, какэмоно. Транскрипция способствует краткости обозначения и помогает сохранить при переводе национальный колорит.

Транскрибированные слова, еще не успевшие прочно войти в словарный фонд русского языка, обычно снабжаются сносками, в которых дается достаточно полное описание обозначаемого ими предмета или явления.

2. Использование слов русского языка, обозначающих нечто близкое по функции, хотя и не вполне тождественное. Например, в некоторых переводах вместо слова татами мы встречаем слово циновка, вместо сёдзи – перегородка. Такой способ передачи этих слов возможен в текстах, не требующих особой точности в описании реалий.

3. Описательный перевод. В некоторых случаях целесообразно заменять японское слово относительно длинным русским словосочетанием, достаточно полно описывающим данную реалию. Так, вместо энгава можно сказать *веранда вокруг дома*, вместо сёдзи – *раздвижная перегородка между домом и верандой.*

ЯПОНСКИЙ ДОМ

В больших городах японцы живут в основном в домах современного европейского типа. Но даже в Токио и других крупных городах много маленьких домов, конструкция которых осталась такой же, как и была много веков назад: каркас из бревен на многочисленных опорах (чтобы уменьшить опасность разрушения при землетрясении), большой свес крыши (чтобы летом в дом попадало меньше солнца), крыша определенной формы (раньше из тростника, теперь из черепицы). Такие дома обычно бывают одноэтажными или двухэтажными.

Вход в дом – гэнкан (玄関) приподнят над землёй, но ниже уровня пола в доме. В гэнкане все обязательно снимают обувь и в носках проходят в дом, где вся поверхность пола представляет собой уложенные вплотную друг к другу татами (畳). Тапочки обычно надевают только тогда, когда идут в туалет или ванную. Комнаты разделяются раздвижными перегородками – фусума (襖), оклеенными непрозрачной бумагой. Можно раздвинуть все фусума, тогда будет одна большая комната. Вокруг дома или по его нескольким сторонам идёт деревянная терраса – энгава (縁側), отделённая от комнат раздвижными перегородками другого типа – сёдзи (障子). Как правило, это массивные деревянные рамы-решетки, в которые вставлено иногда стекло, иногда же, по традиции, бумага – в отличие от фусума, полупрозрачная. Можно сидеть в комнате с раздвинутыми сёдзи и любоваться садом, чувствуя своё единение с природой.

В любом японском доме есть комната, где принимают гостей – дзасики (座敷). Там обычно имеется токонома (床の間) – ниша в стене с низкой полочкой, на которой стоит композиция из цветов – икебана (生け花). В нише висит какэдзику (掛け軸), или иначе, какэмоно (掛け物) – свиток с рисунком (как правило, тушью) или произведением каллиграфического искусства, соответствующий текущему времени года. По сезону подбираются и цветы.

Даже в доме европейского типа японцы стараются сохранить хотя бы одну комнату в японском стиле, то есть с татами, токонома и т. п.

УПРАЖНЕНИЯ
урока 4

1. Сравните два диалога. Укажите, где разговаривают юноши, где девушки.

Диалог 1.
A: 荷物はどこに置いたらいいんだい。
B: この押入れの中にたながあるだろう。ほら、この上に。

Диалог 2.
A: 荷物はどこに置いたらいいの。
B: この押入れの中にたながあるでしょう。ほら、この上に。

2. Попросите собеседника не совершать следующие действия.

Например: 今、押入れから布団を出す。→ 今、押入れから布団を出さないで。
1. そのしょうじを開ける。→
2. そんなことを話す。→
3. そのサンダルをはく。→
4. そのふすまを取り外す。→
5. そのいすにこしかける。→
6. あそこに車をおく。→

3. Дополните следующие предложения, рассматривая их как условные и считая, что выполнение условия приведет к нежелательным (неприятным) результатам.

Например: 人名辞書がない。→ 人名辞書がなくては、その名前を読むことはできない。
1. ビザ手続きは早めにしない。→
2. 夜、まどをしめない。→
3. あの人の写真を見ない。→
4. 日本間には座布団を敷かない。→
5. 空港に早く行く。→
6. 朝は起きて布団を押入れの中にしまわない。→

4. Скажите, что нельзя совершать определенные действия, если на вас надеты какие-либо из перечисленных ниже вещей.

Например: 目がね→ 目がねじゃだめよ。

1. 手ぶくろ 4. がいとう
2. くつ 5. サンダル
3. ぼうし 6. 着物

5. Скажите, что следующие действия совершать нельзя.

Например: ここで大きな声で話す. . . → ここで大きな声で話してはだめです。
1. ここで窓を開ける. . . →
2. ここで立つ. . . →
3. ここで水を飲む. . . →
4. ここで電話をかける. . . →
5. ここで出る. . . →
6. ここに入る. . . →

6. Вставьте в пропуски морфему 風 и переведите.

1. むかし. . . の家 4. 東洋. . . のかびん
2. 日本. . . の絵 5. ロシア. . . のスポーツ
3. 和. . . のつくえ 6. 中国. . . のかけじく

7. Образуйте с нижеследующими корнями новые слова, используя корни 洋 и 和, 洋 и 日本. Переведите.

1. 洋 – 和: 室、食、書、紙、本、服
2. 洋 – 日本: 間、画、学

8. Дополните следующие фразы, используя глаголы 座る、敷く、出す、取り外す、仕切る、しまう.

1. 部屋を仕切るふすまを. . .
2. 布団を押入れの中に. . .
3. 布団をたたみの上に. . .

4. 低いテーブルのまわりに座布団に．．．
5. 押入れから布団を．．．
6. 部屋をふすまで．．．

9. Назовите синонимы следующих слов.

用意する、日本間、テーブル、カーペット、場所、ベッド、座る、アパート

10. Назовите антонимы следующих слов.

寝る、出す、和室、低い、明るい、せまい、夜、しまう、日本間、こしかける、小さい、仕切る

11. Объясните, чем различаются предметы, обозначаемые словами:

ぜん、食卓、勉強づくえ、デスク

12. Проговорите диалоги, заменяя подчеркнутые слова словами из предлагаемых списков.

Диалог 1.
A: <u>荷物</u>はどこにおいたらいいの?
B: この押し入れの中にたながあるでしょう。ほら、この上に。
Слова для замены:
1. スーツケース 2. バッグ 3. はこ 4. かばん

Диалог 2.
A: あのかけじくの花は何の花?
B: <u>あじさい</u>よ。<u>あじさい</u>は<u>夏</u>の花よ。掛けじくは季節によって変えるの。
Слова для замены:
1. チューリップ、春 2. きく、秋 3. ひまわり、夏 4. 梅、冬

Диалог 3.
A: マリナちゃん、<u>部屋</u>に案内してあげる。こっちよ。
B: そう。きれいね。
Слова для замены:
1. お座敷 2. 日本間 3. リビングルーム 4. 洋間

Диалог 4.
A: ここはお座敷よ。お座敷にはふつう<u>とこのまがある</u>のよ。
B: 日本間だからなの。
A: ええ。
Слова для замены:
1. 掛けじくを掛ける 2. 花を活ける 3. 低いテーブルがある 4. たたみがある

13. Переведите следующие диалоги на японский язык. (Все диалоги происходят в комнате японского стиля).

Диалог 1.
日: Мы приготовили для вас японскую комнату.
ロ: А где мы будем спать?
日: Из стенного шкаф достанем футон и постелим на татами.
ロ: А утром?
日: Утром уберем в шкаф.

Диалог 2.
ロ: Как интересно! В комнате ничего нет!
日: Да, это же японская комната.
ロ: Какой низкий стол!
日: Да, этот стол используется и во время еды, и во время занятий.

Диалог 3.
日: Это японская комната.
ロ: Поэтому постелены татами?
日: Да, а это токонома.
ロ: А что за цветы нарисованы на какэдзику?
日: Сейчас осень, поэтому хризантемы.
ロ: А, рисунок на какэдзику зависит от времени года?
日: Да, какэдзику меняют каждый сезон.

Диалог 4.
ロ: Как здесь светло!
日: Да ведь сёдзи открыты.
ロ: А там что?
日: Веранда. А с веранды можно выйти в сад.
ロ: Великолепно. Пойдем в сад!
日: Да, конечно. Только надо надеть сандалии.

14. Воспроизведите диалог текста 4–2.

15. Расскажите, что Марину удивило в комнате в японском стиле.

16. Расскажите о комнате в японском стиле.

17. Расскажите о современном жилище японцев.

18. Как вы думаете, почему для запоминания в этом уроке выбрана пословица: 郷に入っては郷に従え?

19. Ответьте на вопросы по текстам урока.

1. 日本間は夜寝るときにどういうふうに用意しますか。
2. 日本間では荷物はどこに置きますか。

3. リビングルームにはふつう何が置いてありますか。
4. お座敷にはふつう何がありますか。
5. たたみはどんな部屋にありますか。
6. 日本間にあるテーブルは高いですか、低いですか。
7. 掛けじくはいつ変えますか。
8. しょうじを開けるとどうなりますか。
9. 日本風の住まいにはベッドがありますか。
10. 日本人の住まいにはいすが要りますか。
11. 日本の家には一つの部屋はどう使われますか。
12. お客が来ると一つの大きい部屋をどういうふうにしますか。

УРОК 5

Текст 5－1

庭に出て

マリナ　まあ、めずらしいね。ロシアの庭とぜんぜん違うんだ。

ゆみ　そう？どこが違うの？

マリナ　狭い場所に、いろいろなものがあるのね。池や木や花や石．．．たくさんあるね。

ゆみ　それはそうよ。日本の景色のミニチュアだから。

マリナ　そうね。こんな都会のまんなかにこんな庭があるなんて、すごいなあ。あの．．．あれは島?　池のまんなかの。

ゆみ　ええ、島よ。橋が掛かっているでしょう。

マリナ　で、あの島に見えるのはなあに?石像かな。

ゆみ　石像じゃない。石灯籠(いしどうろう)よ。

マリナ　灯籠(とうろう)?　ふーん。めずらしい形ね。写真ではいろんな灯籠(とうろう)を見たことがあるけど、こんなのは見たことがない。

ゆみ　この灯籠(とうろう)は、おじいちゃんが若い時に買って立てたのよ。おじいちゃんは、これを見ると、いつも昔を思い出すと言っているの。

マリナ　そう。

ゆみ　池を回って行こうか。

マリナ　あら、何でしょう、あの音は。どこかで水が流れているの?

ゆみ　あれは滝(たき)よ。島のむこうがわだから、ここからは見えないのよ。

マリ　あ、見えたわ。おもしろいね。小さくても本当の滝(たき)ね。

ゆみ　そうね。

マリナ　石が多くてびっくりしたわ。大きな石も、小さな石も．．．いろんな形をしているね。

ゆみ　日本の庭には、いつもこんなに石がたくさんあるの。水と石がなくちゃ日本ふうの庭園とは言えないのよ。おじいちゃんはいつもそう言っているよ。

マリナ　この庭は狭くても、すごく広い感じがするわね。
ゆみ　うん。日本の庭の特徴ね。
マリナ　よく手入れがしてあるのね。
ゆみ　うん。おじいちゃんがとても大事にしてるんだもの。

Текст 5－2

日本の庭園

ヨーロッパで、「庭園」と言うと、まず「花」が頭に浮かぶ。日本の庭園では、花はあまり重要ではない。木・草・こけなどで庭園が成り立つ。こいのいる池があればなおいい。かならずなくてはならないのは、石である。石を重ねて人工の山の風景を作る。石だけで作った庭園もある。もっとも有名なのは京都の竜安寺（りょうあんじ）の石庭である。

有名な景色—たとえば富士山の風景—をそのまま小さく写した庭園が多い。日本の庭園は、自然の美を集中した形で表そうとしている。「自然」ということばの本来の意味は、「自ら然り」である。

日本の庭園は、「人間が自然を改造しようと、空しく力を費やすよりも、自然をそのまま楽しめばよい」ということを教えてくれる。

СЛОВАРЬ
к тексту 5–1

1.	梅	うめ	сливовое дерево
2.	うぐいす		соловей
3.	めずらしい		редкий, необычный
4.	ぜんぜん		совершенно, совсем
5.	景色	けしき	вид, пейзаж
6.	ミニチュア	miniature	миниатюра
7.	都会	とかい	город
8.	なんて		такое, чтобы... [частица]
9.	すごい		поразительный, ужасный
10.	石像	せきぞう	каменное изваяние

11.	石灯籠	いしどうろう	каменный фонарь
12.	ふーん		хм; ну да! [междометие]
13.	形	かたち	форма, вид, образ
14.	写真	しゃしん	фотография
15.	灯籠	とうろう	висячий фонарь
16.	立てる	たてる	ставить, устанавливать
17.	思い出す	おもいだす	вспоминать
18.	流れる	ながれる	течь
19.	滝	たき	водопад
20.	あ		а! [междометие]
21.	びっくりする		изумляться, быть пораженным
22.	庭園	ていえん	сад
23.	特徴	とくちょう	особенность, характерная черта
24.	手入れ	ていれ	уход, забота
24.	大事にする	だいじにする	ценить, беречь

СЛОВАРЬ
к тексту 5–2

1.	浮かぶ	うかぶ	1) плыть, всплывать; 2) появляться (о мысли)
2.	重要(な)	じゅうよう(な)	важный
3.	草	くさ	трава
4.	こけ		мох
5.	成り立つ	なりたつ	состоять из чего-л.
6.	こい		карп
7.	なお		ещё (более)
8.	重ねる	かさねる	нагромождать, накладывать
9.	人工	じんこう	искусственный
10.	風景	ふうけい	пейзаж, вид
11.	作る	つくる	делать, изготавливать
12.	竜安寺	りょうあんじ	храм Рёандзи
13.	富士山	ふじさん	гора Фудзи
14.	石庭	せきてい	сад камней
15.	そのまま		так, как есть
16.	写す	うつす	копировать, воспроизводить
17.	自然	しぜん	природа
18.	美	び	красота
19.	集中する	しゅうちゅうする	концентрировать
20.	表す	あらわす	проявлять
21.	本来	ほんらい	первоначально
22.	意味	いみ	смысл
23.	自ら	みずから	сам

24.	然り	しかり	так обстоит
24.	人間	にんげん	человек, человечество
26.	改造する	かいぞうする	перестраивать, переделывать
27.	空しい	むなしい	напрасный, бесполезный
28.	費やす	ついやす	тратить, расходовать

КОММЕНТАРИЙ
к уроку 5

§ 1. Фонетические изменения в разговорной речи. В разговорной речи некоторые слова иногда произносятся с удлинением гласного звука, что создает эффект эмоционального выделения, подчеркивания слова, например: なあに。*Что-о?*

Это возможно только в тех случаях, когда удлинение гласного не приводит к замене одного слова на другое.

§ 2. В разговорной речи сочетание суффикса て с частицей は часто стягивается в ちゃ, например: 水と石がなくちゃ(なくては)日本の庭園とは言えないのよ。*Если в саду нет воды и камней, то его нельзя назвать японским садом.*

§ 3. Частица なんて употребляется в разговорной речи в значении *такой, как.* Частица なんて не всегда переводится на русский язык, например: こんな都会のまんなかにこんな庭があるなんて、すごいなあ。*В центре такого города такой сад! Удивительно!*

§ 4. Частица もの употребляется в женской речи, используется для выражения доброго, ласкового отношения к теме, субъекту сообщения, например: おじいちゃんがとても大事にしてるんだもの。*Дедушка очень заботится о саде.*

§ 5. Модальная концовка かな. В конце предложения после сказуемого, выраженного простой формой глагола или прилагательного, именного сказуемого без связки может употребляться служебное слово かな, передающее значение вопроса с оттенком удивления, сомнения, размышления: *разве, неужели, что ли,* например: 石像かな。*Неужели это статуя?*

§ 6. Конструкция: 5-я основа ГЛАГОЛА + と образует придаточное предложение цели, например: 人間が自然を改造しようと、むなしく力を費やすよりも、自然をそのまま楽しめばよい。*Лучше человеку наслаждаться природой в том виде, как она есть, чем бесполезно тратить силы, чтобы её улучшить.*

§ 7. Прилагательное すごい. В современном разговорном японском языке для выражения удивления, восхищения, сильных эмоций широко используется прилагательное すごい *поразительный*, встречающееся не только в позиции определения, но и в позиции обстоятельства – すごく *очень, удивительно, поразительно,* например: この庭は狭くても、すごく広い感じがするわね。*Этот сад хотя и маленький, но кажется удивительно большим.*

ЯПОНСКИЙ САД

Японские сады и парки совсем не похожи на европейские. В японском саду главное внимание сосредоточено не на цветах и не на клумбах. Японский сад воспроизводит на ограниченном пространстве природный пейзаж, и поэтому в нём важны песок, камни, деревья разнообразной формы, ручьи, пруды, водопады.

Основа японского сада – камни в их первозданном виде. Существуют сады камней, где вся площадь сада засыпана песком или мелкой галькой, и повсюду лежат камни, причем их расположение, форма и размеры определяются особыми правилами.

Широко известен сад камней, расположенный в храме Рёандзи (город Киото). Особенность этого сада в том, что хотя в нем пятнадцать камней, но пришедший полюбоваться садом человек с любой точки видит только четырнадцать: какой-то один из камней всегда оказывается вне поля его зрения, загороженный другими. Это создает атмосферу таинственности, подчеркивает невозможность постижения мира во всей его полноте. В таких садах хочется размышлять, здесь приятно побыть в одиночестве.

Сад может состоять всего из одного камня на песке, но это тоже сад. В саду может быть полностью воспроизведен пейзаж какого-либо известного в стране места. В саду можно увидеть одновременно и пруд, и ручеек, и маленький мостик, перекинутый через поток, и шумящий водопад, и искусственную гору, сложенную из камней, и камни, разбросанные тут и там. Но все это совсем не похоже на строго очерченные аллеи и дорожки в парках России. Японский парк – небольшая часть природы посреди большого города. Японский сад – тоже маленький кусочек природы рядом с домом.

УПРАЖНЕНИЯ
урока 5

1. Сравните два диалога. Укажите, где разговаривают юноши, где девушки.

Диалог 1.
A: 何だろう、あの音は。どこかで水が流れているのか。
B: あれは滝だよ。島の向こう側だから、ここから見えないんだよ。

Диалог 2.
A: 何でしょう、あの音は。どこかで水が流れているの。
B: あれは滝よ。島の向こう側だから、ここから見えないのよ。

2. Употребите следующие глаголы в разговорной форме на ちゃ/じゃ.

Например: 出す→ 出しては → 出しちゃ
飲む → 飲んでは → 飲んじゃ
読む、開ける、違う、行く、遅れる、忘れる、借りる、消える、失う、狭くする

3. Превратите следующие предложения в вопросы с оттенком удивления или сомнения.

Например: あれは本当の滝です。→ あれは本当の滝かな。

1. それは何か。→
2. そこはしずかだ。→
3. 山本さんは来る。→
4. 手続きは長くかかる。→
5. それは富士山の風景だ。→
6. あの庭はめずらしい。→

4. Соедините правильно предложения левого и правого столбцов, преобразовав предложения левого столбца в придаточные предложения цели по модели: 5-я основа глагола + と. Переведите.

1. いちばんめずらしい石だけで作った庭園を見る. . .
2. 滝を見る. . .
3. 日本の庭を作る. . .
4. 日本の家では二つの小さい部屋を一つの大きい部屋にする. . .
5. 部屋からえんがわに出る. . .
6. あの人たちを迎える. . .

1. 右を持って来ます。
2. ふすまを取り外します。
3. 私たちは六時に空港に着きました。
4. そのしょうじを開けます。
5. 京都の竜安寺の石庭へ行きます。
6. そこに行きます。

5. Прочитайте следующие предложения, вставьте в пропуски необходимые падежные показатели.

1. その灯籠は前に見た灯籠. . . ぜんぜん違うんだ。
2. 橋が川. . . 掛けてある。
3. 私たちはいつもその池. . . 回って行って散歩します。
4. 学校について言うとまず友だちの顔が頭. . . 浮かぶ。
5. 花·草·木など. . . 庭が成り立つ。
6. 京都の竜安寺の庭は石だけ. . . 作った庭園だ。

6. Назовите синонимы следующих слов.

風景、庭園、場所、都会、すごい

7. Назовите антонимы следующих слов.

違う、都会、若い、思い出す、向こうがわ、多い

8. Проговорите следующие диалоги, заменяя подчеркнутые слова словами из предлагаемых списков.

Диалог 1.
A: まあ、めずらしいね。ロシアの庭とぜんぜん違うんだ。
B: そう。どこが違うの?
Слова для замены:
1. フランス　2. オランダ　3. ドイツ　4. イタリア

Диалог 2.
A: あの島に見えるのはなあに?石像かな。
B: 石像じゃない。石灯籠よ。
Слова для замены:
1. 石像、石　2. ベンチ、石　3. 石、石灯籠　4. 石灯籠、石像

Диалог 3.
A: 灯籠?ふーん。めずらしい形ね。写真ではいろんな灯籠を見たことがあるけど、こんなのは見たことがない。
B: この灯籠はおじいちゃんが若いときに買ったのよ。
Слова для замены:
1. ベンチ　2. かびん　3. 石像　4. 石

Диалог 4.
A: あら、何でしょう、あの音は。どこかで水が流れているの?
B: あれは滝よ。島の向こうがわだからここから見えないのよ。
A: あ、見えたわ。おもしろいね。小さくても本当の滝ね。
Слова для замены:
1.石像　2.あの石　3.石灯籠　4.松

Диалог 5.
A: よく手入れがしてあるのね。
B: うん。おじいちゃんがとても大事にしているんだもの。
Слова для замены:
1. おばあちゃん　2. おかあちゃん　3. おにいちゃん　4. おとうちゃん

9. Переведите следующие диалоги на японский язык. (Все диалоги происходят в японском саду).

Диалог 1.
ロ: Как удивительно! Совершенно не так, как в нашем саду.
日: Да? А в чем отличие?
ロ: Много всего разного, а цветов нет.

Диалог 2.
ロ: А, остров! В таком маленьком пруду и остров!
日: А к нему перекинут мост!

Диалог 3.
ロ: Слышен звук текущей воды. Неужели это водопад?

4. Учеб. разговорного японского

日: Да.
ロ: Посмотри! Хотя и маленький, а настоящий водопад.

Диалог 4.
ロ: Удивительно, одни камни.
日: Да, и большие, и маленькие. И разной формы.

Диалог 5.
ロ: О, да это совсем как гора Фудзи.
日: Да, здесь гора Фудзи воспроизведена прямо как она есть.

Диалог 6.
ロ: Какое странное каменное изваяние!
日: Это же каменный фонарь.
ロ: Какая удивительная форма, я раньше никогда такого фонаря не видела.

Диалог 7.
ロ: Как здесь красиво, чисто! Кто ухаживает за садом?
日: Обычно дедушка, но мы ему помогаем.

10. Воспроизведите диалог текста 5–1.

11. Что удивило Марину в японском саду?

12. Расскажите об особенностях японского сада.

13. Расскажите об особенностях парков и садов в России.

14. Объясните этимологию слова 自然.

15. Как вы думаете, почему для запоминания в этом уроке выбрана пословица: 梅にうぐいす?

16. Ответьте на вопросы по текстам урока.

1. 日本の庭はロシアの庭とどこが違いますか。
2. 松田さんの家の庭はどう見えますか。
3. 松田さんの家の庭には池がありますか。
4. 日本の庭の特徴は何にありますか。
5. 日本の庭園は何で成り立っていますか。
6. 京都の竜安寺の庭は何で有名ですか。
7. 「自然」という言葉の本来の意味は何ですか。

さるも木から落ちる

УРОК 6

Текст 6－1

初めての和食

母	ユラくん、マリナちゃん、日本料理は大丈夫ですか。お口に合うかしら。
ユラ	大丈夫です。
マリナ	どうぞご心配なく。
父	はしは、使える?
ユラ	はい、使えます。
マリナ	(小さな声で)ユラ．．．
ユラ	ええ．．．正直なところ、はしは今度が初めてですけど。
まさる	大したことじゃないよ。はしで食べるってことは。
母	そんなこと言わないの、まさるちゃん!
ゆみ	いただきます。(はしを取りあげる)
皆	いただきます。
マリナ	すみません、これはスープですか。
ゆみ	うん、スープみたいなものよ。みそしるよ。
父	初めてだろう、みそしるは。中味ははしで食べて、しるはおわんを持ちあげて飲みなさい。
マリナ	はい。これは？あ、ご飯ですね。
おじいさん	(説明しようとして)ライス、ライス。
父	お国ではご飯を食べないんだろう。
マリナ	食べることは食べるんですけど．．．
まさる	ロシアでは、ご飯のかわりにパンを食べるんだよ。
マリナ	ええ、そうです。でも、お米もよく食べますけど。
父	料理の仕方がちょっと違うんじゃないかな。
ユラ	あっ!(はしでつまんでいたご飯を落とす) 失礼しました。
母	大丈夫、大丈夫。気にしないで。
ユラ	ご免なさい。
母	ゆみちゃん、スプーン、フォーク、ナイフ。早く。

Текст 6－2

和食と洋食

今の日本では、世界のどこにでもあるような料理をよく食べますが、日本独特の料理も少なくはありません。このような日本料理を「和食」と言って、西洋料理のことを「洋食」と言います。

和食のときはご飯で、洋食のときはパンです。てんぷらは代表的な日本料理で、ステーキは西洋料理です。それで、てんぷらを食べるときは、かならずご飯を出しますが、ステーキを食べるときは、ふつうパンを出します。てんぷらのときにパンを食べるのは不自然す。

日本料理は、西洋料理とちがって魚料理が多く、肉料理は少ないです。日本料理ではみそやさとうやしょうゆをよく使いますが、バターとあぶらはほとんど使いません。

お茶には、緑茶と紅茶とがあります。和食のときは緑茶を飲みます。ところで、緑茶にはさとうは入れません。洋食のときは、紅茶かコーヒーを飲むのがふつうです。

СЛОВАРЬ
к тексту 6–1

1.	さる		обезьяна
2.	和食	わしょく	японская еда
3.	料理	りょうり	еда
4.	口に合う	くちにあう	нравиться (по вкусу)
5.	はし		хаси – палочки для еды
6.	正直(な)	しょうじき(な)	честный, добросовестный
7.	今度	こんど	в этот раз, в следующий раз
8.	大した	たいした	большой , серьёзный
9.	いただく		пить, есть (о себе)
10.	スープ	soup	суп
11.	みたい(な)		похожий
12.	みそ		мисо – густая масса из перебродивших бобов
13.	中味	なかみ	1) содержимое, 2) засыпка, овощи и т. п. в супе
14.	しる		1) суп, 2) сок

15.	みそしる		суп из мисо
16.	おわん		чашка в виде пиалы
17.	持ち上げる	もちあげる	поднимать
18.	ご飯	ごはん	1) вареный рис, 2) еда
19.	ライス	rice	рис
20.	パン		хлеб
21.	仕方	しかた	способ
22.	落とす	おとす	ронять
23.	失礼しました	しつれいしました	Извините.
24.	気にする	きにする	беспокоиться
25.	ご免なさい	ごめんなさい	Извините, простите.
26.	スプーン	spoon	ложка
27.	フォーク	fork	вилка
28.	ナイフ	knife	нож

СЛОВАРЬ
к тексту 6–2

1.	洋食	ようしょく	европейская еда
2.	独特	どくとく	специфический, самобытный
3.	てんぷら		тэмпура (японское блюдо – зажаренные в тесте ломтики рыбы, креветок, овощей)
4.	代表的	だいひょうてき	типичный, характерный
5.	ステーキ	steak	бифштекс
6.	不自然	ふしぜん	необычный, неестественный
7.	さとう		сахар
8.	しょうゆ		соевый соус
9.	バター	butter	сливочное масло
10.	あぶら		растительное масло
11.	ほとんど		почти
12.	緑茶	りょくちゃ	зелёный чай
13.	紅茶	こうちゃ	чёрный чай
14.	ところで		кстати, итак (в начале предложения)

КОММЕНТАРИЙ
к уроку 6

§ 1. Речевой этикет.

Перед тем как начать есть, японцы обычно произносят いただきます, что можно приблизительно перевести: *Отведаю.* В русском языке аналогичного выражения нет.

При извинении за какую-либо оплошность произносят 失礼しました。*Извините.*

§ 2. Заключительная частица の **в этом уроке употребляется для обозначения повеления, например:** そんなこと言わないの。*Не говори так, Масару!*

§ 3. Модальная концовка かしら. **В женской речи в конце предложения после сказуемого, выраженного простой формой глагола или прилагательного, именного сказуемого без связки, может употребляться служебное слово** かしら, **передающее значение вопроса с оттенком сомнения, размышления:** *может быть, неужели, что ли,* **например:** ユラくん、マリナちゃん、日本料理は大丈夫ですか。お口に合うかしら。 *Юра, Марина! Как вам японская еда? По вкусу ли?*

В современном языке かしら **встречается только в речи женщин среднего и пожилого возраста.**

§ 4. Частица という **в разговорной речи имеет вариант** って, **например:** 大したことじゃないよ。はしで食べるってことは。 *Ничего нет трудного! Есть палочками.* (はしで食べるということは大したことじゃないよ。)

§ 5. Конструкция: ГЛАГОЛ + ことは + ГЛАГОЛ + が(けれども) передаёт значение *делать-то делаю (делал), но ...*, **например:** 食べることは食べるんですけど. . . *Есть-то мы едим, да только ...*

Глагол перед こと **имеет простую форму настояще-будущего времени, а после** こと **этот же глагол имеет форму, необходимую по смыслу.**

§ 6. Служебное слово みたい *похожий* **часто употребляется в современном японском разговорном языке.** みたい **изменяется как полупредикативное прилагательное, например:**スープみたいなものよ。*Похожее на суп.*

Но в разговорной речи в позиции сказуемого связка может опускаться, например: 食べてしまったみたい。*Похоже, всё съел.*

§ 7. Существительное 所 **употребляется в разных значениях –** *местонахождение, местожительство, место, что-то*. **В этом уроке встречается выражение** 正直なところ **(буквально:** *то, что честно***)** *честно говоря, если честно, то ...*

В конкретном значении *место* **это слово чаще записывается иероглифом** 所, **а в абстрактном, служебном значении – хираганой.**

§ 8. Слово 口 *рот* **имеет также значение** *вкус*. **В этом значении оно входит в ряд устойчивых выражений:** 口に合う *нравиться по вкусу,* 口をつける *пробовать на вкус,* 口が悪い *невкусное (о еде).*

ЕДА В ЖИЗНИ ЯПОНЦЕВ

Раньше основным продуктом питания японцев был рис. Рис и сейчас занимает главное место в рационе питания, его едят два-три раза в день, причём обычно без каких-либо приправ.

В настоящее время кроме риса, продуктов моря и овощей, японцы стали много есть мяса, молочных продуктов. Появились даже японские блюда из мяса すきやき жареное мясо, しゃぶしゃぶ кусочки мяса, припущенные в кипящей воде со специями.

Но, по-прежнему, все очень любят さしみ – кусочки тонко нарезанной сырой рыбы, обмакиваемые в соевой соус, すし – вареный рис, слепленный в виде колобка, а на нем кусочек сырой рыбы. Едят также различные виды てんぷら – жаренные в масле обмакнутые в жидкое тесто креветки, кусочки рыбы, овощей.

Обязательно во время обеда едят みそしる – суп, сделанный на основе перебродивших бобов с добавлением морских водорослей и капусты.

Японский обед подаётся сразу весь на подносе. В чашечках в виде пиал – ご飯 варёный рис, みそしる, на тарелочках – сасими, тэмпура, а также различные соленые овощи – つけもの.

Японцы едят много разнообразной лапши – そば, うどん, ラーメン. Лапшу едят с мясом, с рыбными продуктами (креветками, кальмарами и др.) или просто с соусом.

На столе японцев всегда много овощей. Хлеба едят сравнительно мало, в основном, в бутербродах и тостах.

Завершается японская еда обычно зелёным чаем без сахара или каких-либо сладостей. Зелёный чай прекрасно утоляет жажду, придаёт бодрость.

УПРАЖНЕНИЯ
урока 6

1. Выделите в следующих предложениях подчеркнутые слова, употребив って. Переведите.

Например: みそしるはスープみたいなものだね。→ みそしるってものはスープみたいなものだね。

1. 料理の仕方がちょっと違うんだよ。→
2. ご飯は和食のときに食べる。→
3. 日本料理は肉料理が少ないです。→
4. てんぷらを食べることはなかった。→
5. ロシア料理ではしょうゆは使わない。→
6. 緑茶は飲まない。→

2. Скажите, что следующие действия *делать-то вы делаете (делали), но ...* Продолжите предложения.

Например: そのテキストを読んだ。→ そのテキストを読むことは読んだんですけど、なにも分からなかった。

1.みそしるを食べてみる。→
2.はしを使ってみる。→
3.石庭のことを聞いた。→
4.座布団に座る。→
5.うちには、はし、おわんなどを持っている。→
6.飛行機で寝た。→

3. Вставьте в пропуски みたい в соответствующей форме. Переведите.

1. ラーメンはマカロニ．．．ものです。
2. そのようなおいしい料理を一度も食べない．．．。

3. その料理はスープ．．．見えるね。
4. あの人はご飯もパンも食べる．．．。
5. あの人は日本料理が口に合った．．．。
6. その飲み物はジュース．．．です。

4. Подумайте и скажите, на что похожи следующие предметы.

みそしる、ラーメン、石灯籠、マカロニ、掛けじく、その人形

5. Переведите следующие предложения на русский язык, обращая внимание на употребление слова ところ.

1. 私たちはいつも景色のいい<u>所</u>で休みます。
2. 私の痛い<u>ところ</u>は化学です。
3. ここは空いている<u>所</u>ですか。
4. イワノフさんの<u>所</u>に遊びに行きました。
5. ここはいい<u>所</u>がある。
6. 正直な<u>ところ</u>、私は分かりません。

6. Назовите синонимы следующих слов.

日本料理、大した、食べる、ライス、失礼しました、独特の

7. Назовите антонимы следующих слов.

日本料理、白パン、落とす、洋食

8. Проговорите следующие диалоги, заменяя подчеркнутые слова словами из предлагаемых списков.

Диалог 1.
A: <u>日本料理</u>は大丈夫ですか。
B: 大丈夫です。どうぞ、ご心配なく。
Слова для замены:
1. 緑茶　2. てんぷら　3. みそしる　4. しょうゆ

Диалог 2.
A: お国では<u>ご飯</u>を食べないんだろう。
B: 食べることは食べるんですけど…
Слова для замены:
1. そば　2. すし　3. うどん　4. さしみ

Диалог 3.
A: あっ！（はしでつまんでいた<u>ご飯</u>を落とす）失礼しました。
B: 大丈夫、大丈夫。気にしないで。
A: ご免なさい。

Слова для замены:
1. 肉の一切れ 2. そば 3. 魚の一切れ 4. やさい

Диалог 4.
A: すみません、これはスープですか。
B: うん、スープみたいなものよ。みそしるよ。
Слова для замены:
1. スパゲッティ、そば 2. スパゲッティ、ラーメン
3. スパゲッティ、うどん 4. ポテト、いも

9. Переведите на японский язык следующие диалоги подростков за столом с японской едой.

Диалог 1.
ロ: Извините, это суп?
日: Да, похоже на суп. Мисосиру.
ロ: А как это есть?
日: Твёрдые кусочки – палочками, а жидкость просто пьют из чашки.

Диалог 2.
ロ: Это рис? Вкусно!
日: А вы дома едите рис?
ロ: Да, много едим, но способ приготовления у нас совсем другой.

10. Воспроизведите диалог текста 6–1.

11. Расскажите о том, как Юра и Марина впервые ели японскую еду.

12. Что говорят японцы перед тем, как начать есть?

13. Расскажите о различиях между японской и европейской кухней.

14. Расскажите об особенностях японской кухни.

15. Расскажите об особенностях русской кухни.

16. Как вы думаете, почему для запоминания в этом уроке выбрана пословица: さるも木から落ちる？

17. Ответьте на вопросы по текстам урока.

1. ユラは前にはしを使ったことがありますか。
2. 日本人は食べる前に何を言いますか。
3. みそしるは何みたいなものですか。
4. みそしるはどんな食べ方をしますか。
5. ライスの料理の仕方とご飯の仕方は違いますか。
6. 日本料理の代表的なものは何ですか。
7. 和食のときはご飯を食べますか、パンを食べますか。
8. 和食のときは緑茶を飲みますか、紅茶を飲みますか。

百聞は一見にしかず

УРОК 7

Текст 7－1

市内観光

まさる　おとうさん、これからどこへ行くの？
父　皇居を見に行こうと決めたろう？
ゆみ　あら、新宿へ行かないの？わたし、新宿へ行きたいわ。
父　新宿は、後で。東京見物はまず皇居からだよ。
ユラ　すみませんが、コウキョとは何ですか。
父　天皇のお住まいだ。
ユラ　あ、天皇の宮殿ですか。
父　江戸という町はね、もともとはお城から始まったんだ。江戸は東京になったときに、江戸城も皇居に変わった。
ユラ　あ、知っています、知っています。明治維新のときにね。
父　そう、そう、そう。さあ、着いた。おりようかな。
マリナ　おもしろい感じがしますね、この広場は。どっちを見ても松ばかりです。町の中心なのに、緑が多くて、森の中のようにしずかです。ほりもまるで川みたいです。
ゆみ　あっちへ行こうよ。あっちにはこいがいるのよ。
マリナ　どっち？行こう、行こう！
ゆみ　こっちよ。見て。
マリナ　うわあ、すごいわ。あんなに大きなのは、初めて見たわ。
ユラ　あのう、まさるくん。皇居は、いったいどこだろう。ここから見えないね。
まさる　奥にあるから見えないんだよ。門を入って、あの緑の森も向こうにあるんだ。
マリナ　ね、松田さん、ここは、モスクワのクレムリンによく似たところですよ。
父　クレムリンも、もともとはお城だったんじゃないかな。
マリナ　ええ、そうですね。高い石垣(いしがき)、門の前の広場、天皇の住まい．．．モスクワでも、れんが造りの城壁、門の前の広場　―　むこうでは、赤の広場といいますが．．．そして、中には、ツァーの宮殿。ほりはありませ

んけど、城壁（じょうへき）の下に川が流れています。

ユラ　松田さん、中に入れるんですか。

父　えーと。今日はちょっと入れないようだな。

ユラ　残念ですね。皇居を見たかったのに。

Текст 7－2

天皇

こんにちの世界の大部分の国は共和国で、国王はいませんが、日本には天皇がいます。天皇は、第二次世界大戦が終わるまでは、神と見なされていましたが、終戦後は神から人間へと変わりました。1946 年にできた日本憲法は、天皇は日本国のシンボルであると定めています。憲法によって、天皇は国政に関する機能はなく、国事に関する行為のみを行います。

国政にかんする機能とは、国の政治を決定し、またはそれに影響（えいきょう）を与える行為を行います。国事行為とは、政治的意味をもたない名目的（みょうもくてき）、形式的、儀礼的（ぎれいてき）行為で、これらは、すべて内閣の助言（じょごん）と承認のもとに行われます。

近代日本の歴史は 1867 年の明治維新から始まっています。その時から、四代の天皇が変わりました。

1868 年から 1912 年まで　明治天皇
1912 年から 1926 年まで　大正天皇
1926 年から 1989 年まで　昭和天皇

1989 年に昭和天皇がなくなって、平成時代になりました。今の天皇のお名前は明仁（あきひと）です。

СЛОВАРЬ
к тексту 7–1

1.	しく		быть равным, подобным
2.	市内	しない	городской, в городе
3.	観光	かんこう	экскурсия
4.	皇居	こうきょ	императорский дворец
5.	決める	きめる	решать
6.	新宿	しんじゅく	Синдзюку (район Токио)
7.	天皇	てんのう	император
8.	宮殿	きゅうでん	дворец
9.	江戸	えど	Эдо (старое название Токио)
10.	もともと		сначала
11.	城	しろ	замок, крепость
12.	江戸城	えどじょう	Эдоский замок
13.	明治維新	めいじいしん	реставрация Мэйдзи
14.	中心	ちゅうしん	центр
15.	緑	みどり	зелень
16.	森	もり	роща
17.	ほり		ров с водой
18.	まるで		совершенно, совсем как
19.	あのう		Послушайте! Извините! [обращение]
20.	奥	おく	внутренняя часть
21.	ね		Послушайте! [в начале предложения]
22.	クレムリン		Кремль
23.	石垣	いしがき	каменная стена
24.	れんが造り	れんがづくり	кирпичный
24.	城壁	じょうへき	крепостная стена
26.	赤の広場	あかのひろば	Красная площадь
27.	ツァー		царь
28.	えーと		[междометие, обозначающее раздумье]
29.	残念	ざんねん	сожаление

СЛОВАРЬ
к тексту 7–2

1.	共和国	きょうわこく	республика
2.	国王	こくおう	монарх, король
3.	第二次大戦	だいにじたいせん	вторая мировая война
4.	神	かみ	бог, божество
5.	見なす	みなす	считать (кем-либо)
6.	終戦	しゅうせん	окончание войны
7.	憲法	けんぽう	конституция
8.	シンボル	symbol	символ
9.	国政	こくせい	управление государством
10.	関する	かんする	иметь отношение
11.	機能	きのう	права, полномочия.
12.	国事	こくじ	государственные дела
13.	行為	こうい	действия
14.	のみ		только
15.	政治	せいじ	политика
16.	決定する	けっていする	решать
17.	影響	えいきょう	влияние
18.	与える	あたえる	оказывать, давать
19.	名目的	みょうもくてき	номинальный
20.	形式的	けいしきてき	формальный
21.	儀礼的	ぎれいてき	этикетный, протокольный
22.	内閣	ないかく	кабинет министров
23.	助言	じょごん	совет
24.	承認	しょうにん	признание, подтверждение
24.	近代	きんだい	современность, современный
26.	歴史	れきし	история
27.	代	だい	поколение (после числительных)
28.	明治天皇	めいじてんのう	император Мэйдзи
29.	大正天皇	たいしょうてんのう	император Тайсё
30.	昭和天皇	しょうわてんのう	император Сёва
31.	なくなる		умирать
32.	平成時代	へいせいじだい	эпоха Хэйсэй
33.	明仁	あきひと	Акихито (имя императора)

КОММЕНТАРИЙ
к уроку 7

§ 1. Заключительная частица かな после 5-й основы глагола может передавать значение мягкого приглашения совершить действие, например: さあ、着いた。降りようかな。 *Ну, приехали. Тогда выходим!*

§ 2. Заключительная частица な употребляется только в мужской речи, передавая значение частицы ね. В тексте частица な употребляется в значении эмоциональной констатации факта, например: 父:今日はちょっと入れないような。 *Отец: Сегодня, кажется, туда нельзя войти.*

§ 3. Частица ね в разговорной речи может употребляться не только как заключительная в конце предложения, но и после любого слова в середине предложения, например: 江戸という町はね、もともとはお城から始まったんだ。 *Город Эдо вначале возник как крепость.*

§ 4. Противительный союз のに. В устной речи, когда содержание главного предложения легко понимается из контекста, может употребляться только придаточное предложение с союзом のに, например:宮殿を見たかったのに。 *Хотя так хотелось посмотреть дворец. (А сегодня не пускают.)*

§ 5. Конструкция: 5-я основа ГЛАГОЛА + と+ 決めたろう передаёт значение *Ведь решено совершить ...?*, например: 宮殿を見に行こうと決めたろう？ *Ведь решили пойти посмотреть императорский дворец?*

§ 6. Показатель падежа と может употребляться после косвенных падежей へ, に, から, まで, より, внося дополнительное значение окончательной завершенности действия, например: 天皇は終戦後は神から人間へと変わりました。 *Император после окончания войны из бога превратился в человека (и это окончательно).*

§ 7. Отрицательная срединная форма глагола может быть образована присоединением суффикса ず к 1-й основе глагола, например: 読まず *не читая.* Форма на ず в основном используется в письменной речи, в пословицах, в поговорках, например: 百聞は一見にしかず。 *Лучше один раз увидеть, чем сто раз услышать.* (буквально: *Сто раз услышать – это далеко не то же самое, что один раз увидеть.*)

§ 8. Японская система летосчисления. В Японии параллельно с европейской системой летосчисления существует и японская 年号 (ねんごう), определяемая по годам правления императоров, начиная с 645 года.

Период с 1868 года по 1912 год называется эпохой Мэйдзи 明治時代, с 1912 года по 1926 год – эпохой Тайсё 大正時代, с 1926 года по 1989 год – эпохой Сёва 昭和時代, с 1989 года началась эпоха Хэйсэй 平成時代.

Для перехода из японской системы в европейскую следует год, указанный по японской системе летосчисления, прибавить к году, предшествующему году начала соответствующей эпохи. Например, 22-й год «Хэйсэй» – это 1988 + 22 = 2010.

ИМПЕРАТОР

Императорский титул 天皇 «сын неба» появился в Японии в 645 году, когда такой титул присвоил себе император Котоку. Императоры правили страной до 1192 года, пока Минамото Ёритомо не объявил себя сёгуном 将軍 и лишил правящего императора светской власти, оставив за ним только власть религиозного главы Японии. Государственная власть находилась в руках сёгунов вплоть до 1868 года, когда произошла реставрация Мэйдзи 明治維新 – падение сёгуната и переход власти к императору. Первым императором стал император Мэйдзи, затем императоры Тайсё и Сёва, сейчас на троне император Акихито.

Права и обязанности императора определяются Конституцией Японии 1947 года.

КОНСТИТУЦИЯ ЯПОНИИ

Глава 1
Император

Статья 1

Император является символом государства и единства народа, его статус определяется волей всего народа, которому принадлежит суверенная власть.

Статья 2

Императорский трон является династическим и наследуется в соответствии с Законом об императорской фамилии, принятым Парламентом.

Статья 3

Все действия Императора, относящиеся к делам государства, могут быть предприняты не иначе как с одобрения Кабинета, и Кабинет несет за них ответственность.

Статья 4

Император осуществляет только такие действия, относящиеся к делам государства, которые предусмотрены настоящей Конституцией, и не наделен полномочиями, связанными с осуществлением государственной власти.

УПРАЖНЕНИЯ
урока 7

1. Сравните два предложения. Укажите, где говорят юноши, где девушки.

1. 皇居は、一体、どこだろう。ここからは見えないね。
2. 皇居は、一体、どこでしょう。ここからは見えないわね。

2. Воссоздайте ситуации, в которых нижеследующие предложения могут быть употреблены как уступительные с опущенным главным предложением. Переведите.

Например: テレビタワーを見たい。→ 今日はくもって、何も見えないね。– ざんねんですね。テレビタワーを見たいのに。

1. てんぷらを食べてみました。→
2. フォークを使ったらしい。→
3. それは要らない。→
4. 「より早く行ってください。」と言った。→
5. しずかにするといい。→
6. 外はさむかった。→

3. Скажите, что *ведь было решено совершить следующие действия?*

Например: 新宿へ行く。→ 新宿へ行こうと決めたろう。

1. こいを見に行く。→
2. 和食を食べる。→
3. はしばかりを使う。→
4. 庭へ出る。→
5. 日本の地名の辞典を買う。→
6. ここで友達を待つ。→

4. Вставьте в пропуски по смыслу оттлагольные послелоги из списка:. . . にちなんで、. . . と違って、. . . によって、. . . を回って、. . . について、. . . に関する. Переведите.

1. 憲法. . . 、天皇は日本のシンボルである。
2. この広場の地名は有名な出来事. . . 付けられた。
3. 池. . . 歩きながら、ゆっくり話しました。
4. 日本料理は西洋料理. . . バターを使わない。
5. 天皇の機能. . . 本を読むこがあった。
6. 明治維新. . . 何も知らない。

5. Назовите следующие даты в японском летосчислении.

1878, 1913, 1993, 1905, 2009, 1918, 1895, 1942, 1924, 2000, 1928, 1988, 1958, 2011

6. Назовите синонимы следующих слов.

町、森、石がき、国王

7. Назовите антонимы следующих слов.

しずか(な)、入る、神

8. Проговорите следующие диалоги, заменяя подчеркнутые слова словами из предлагаемых списков.

Диалог 1.
A: これからどこへ行くの？
B: 皇居を見に行こうと決めたろう。
Слова для замены:
1. 銀座 2. 渋谷（しぶや） 3. 新宿 4. テレビタワー

Диалог 2.
A: 新宿へ行かないの？私、新宿へ行きたいわ。
B: 新宿は、後で。東京見物はまず皇居からだ。
Слова для замены:
1. 上野 2. 銀座 3. 渋谷 4. 東京タワー

Диалог 3.
A: ここはモスクワのクレムリンによく似たところですよ。
B: クレムリンも、もともとはお城だったんじゃないか。
Слова для замены:
1. カザン 2. アストラハン 3. ノヴゴロド 4. ニジニイ・ノヴゴロド

Диалог 4.
A: 中に入れるんですか。
B: えーっと。今日はちょっと入れないようです。
Слова для замены:
1. 今月 2. ひる中 3. 夜まで 4. この三時間ぐらい

9. Переведите на японский язык следующие диалоги подростков на площади перед императорским дворцом в Токио.

Диалог 1.
ロ: А где же императорский дворец?
日: Внутри. Отсюда не видно.
ロ: А там река?
日: Нет, это ров.

Диалог 2.
ロ: Можно войти во дворец?
日: Нет, сегодня нельзя.
ロ: Как жаль! А так хотелось ...

Диалог 3.
ロ: Как странно! Центр города, а так много зелени!
ロ: И ров выглядит как река! Красиво!
日: А там плавают карпы.

10. Воспроизведите диалог текста 7–1.

5. Учеб. разговорного японского.

11. Расскажите о площади перед императорским дворцом в Токио.

12. Расскажите о Красной площади в Москве.

13. Расскажите о центральной площади вашего города.

14. Расскажите о системе императорской власти в Японии.

15. Как вы думаете, почему для запоминания в этом уроке выбрана пословица:
百聞は一見にしかず？

16. Ответьте на вопросы по текстам урока.

1. 天皇のお住まいは何と言いますか。
2. 江戸城はいつ皇居に変わりましたか。
3. 皇居の前の広場はどう見えますか。
4. 皇居の回りに川が流れていますか。
5. 皇居がモスクワのクレムリンに似た所は何ですか。
6. 近代日本の歴史は何年から始まっていますか。
7. 四代の天皇時代は何ですか。
8. 憲法によると、天皇は何の行為を行っていますか。

地震、雷、火事、親父

УРОК 8

Текст 8－1

地震

マリナ　おばさん、ちょっと変な感じがしますね。

母　え、なに？どうしたの？

マリナ　部屋が揺れたような気がしました。気のせいですか。

母　あれ？あれは地震よ。怖かった？

マリナ　ちょっと怖いです。逃げたほうがいいかな。

母　心配ないわよ。今の地震は小さいから。

マリナ　家がくずれませんか。

母　大丈夫よ。地震は2度ぐらいしかないからね。みんな慣れていて、ほとんど気づかないのよ。

マリナ　はずかしいけど、私は大変な弱虫です。

母　大きな地震の時は、外へ出たらいいの。テーブルの下に入るといいと言う人もいるけど．．．でも、これくらいの地震は、怖がらなくても大丈夫よ。

マリナ　(ぶるぶる震えながらテーブルの下に入り込んで)あ、また揺れました！

母　(思いやりの態度(たいど)で)地震は初めてなのね。

マリナ　(テーブルの下から)はい。私たちの住んでいる地方では、地震がないのです。

母　小さな地震は、日本では、しょっちゅうあるのよ。ある町では一日650回も揺れたという話しもあるの。．．．これはめったにないことだけど．．．

マリナ　大きな地震は大変でしょうね。

母　ええ。関東大震災は、聞いたことがある？1923年に関東地方で大地震が起こ ったの。その時東京はほとんど全部破壊(はかい)されてしまったのよ。マグニチュードは7.9だったの。

マリナ　私はとても地震に慣れるなんてことはできません。

母　私たちだって慣れているとは言っても、やっぱり怖いわ。で、「地震、雷、火事、父親」ということわざがあるくらいよ。

マリナ　地震が起こると、つなみが起きますね。

母　そうね。つなみもひどい災害ね。

ユラ　(入ってきて)えっ？マリナ、どうしてそんなとこにいるの？びくびくして。

マリナ　地震だから。

ユラ　地震？ぜんぜん気がつかなかった。

Текст 8－2

東京

東京は日本の首都で、国の政治・経済・文化の中心地です。その人口は約千百万人ですから、日本国民の約10パーセントが東京に住んでいることになります。

東京の歴史はとても長いです。けれども東京には昔のまま残っている町並みはほとんどありません。どこへ行っても新しい近代的な建物ばかり並んでいます。

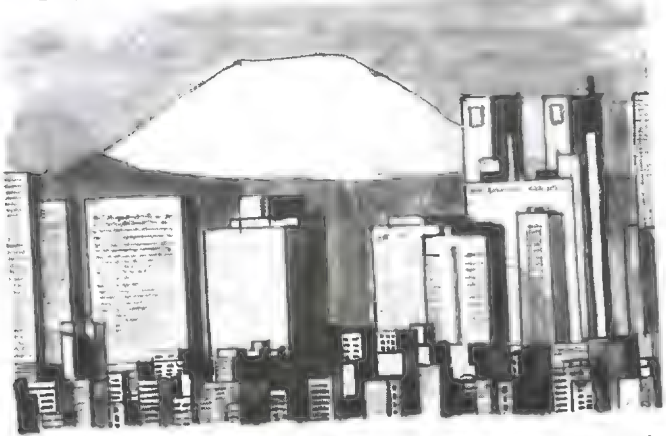

東京の中心には皇居がありますが、昔通りなのはその場所だけで、皇居そのものは新しくできたものです。町の大部分は、関東大震災と第二次世界大戦の時にやけて、再建されたのです。いつもにぎやかな銀座、新宿、池袋などは、昔の町の名前をそのまま持ちつづけているのに、百年前にその町に住んでいた人が、もしタイム・トラベルして今の銀座のデパートや新宿の高層ビルを見たら、大変驚くでしょう。昔の江戸が今の東京に残したのは、このような町の名前ばかりではないかという感じがします。

江戸が東京になったのは、明治維新の時です。時代が明治に変わって、日本は近代化していきました。東京では江戸っ子を驚かすような外国風の建物がたくさん建てられました。百数十年経って日本は世界一の先進国となり、今度は外国の客が東京の高層ビルに驚くのです。

СЛОВАРЬ
к тексту 8–1

1.	地震	じしん	землетрясение
2.	雷	かみなり	гром
3.	火事	かじ	пожар
4.	親父	おやじ	отец
5.	変(な)	へん(な)	странный
6.	揺れる	ゆれる	качаться, колебаться
7.	気がする	きがする	казаться
8.	気のせい	きのせい	воображение
9.	怖い	こわい	страшный, бояться
10.	逃げる	にげる	бежать
11.	くずれる		рушиться, разваливаться
12.	震度	しんど	степень силы землетрясения
13.	度	ど	1) балл, 2) градус
14.	慣れる	なれる	привыкать
15.	気づく	きづく	замечать
16.	はずかしい		стыдно
17.	弱虫	よわむし	трусиха
18.	怖がる	こわがる	бояться
19.	ぶるぶる震える	ぶるぶるふるえる	дрожать, трястись как осиновый лист
20.	入り込む	はいりこむ	входить, влезать (во что-либо)
21.	思いやり	おもいやり	сочувствие, сердечность
22.	態度	たいど	позиция, отношение
23.	しょっちゅう		постоянно, часто
24.	めったに		редко (с отрицанием)
24.	関東	かんとう	район Канто (включает Токио и соседние префектуры Канагава, Сайтама, Тиба)
26.	関東大地震	かんとうだいじしん	землетрясение 1923 года в р-не Канто
27.	破壊する	はかいする	разрушать, ломать
28.	マグニチュード	magnitude	степень колебания земли при землетрясении
29.	だって		даже
30.	ことわざ		пословица, поговорка
31.	つなみ		цунами
32.	ひどい		ужасный
33.	災害	さいがい	бедствие, ущерб от стихийного бедствия
34.	えっ		Ах! Как!? Что!?
35.	とこ		место (разговорное сокращение от слова ところ)

36.	びくびくする		дрожать от страха
37.	気が付く	きがつく	обращать внимание

СЛОВАРЬ
к тексту 8–2

1.	首都	しゅと	столица
2.	経済	けいざい	экономика
3.	文化	ぶんか	культура
4.	人口	じんこう	население
5.	約	やく	приблизительно, около
6.	国民	こくみん	народ
7.	残る	のこる	оставаться
8.	町並み	まちなみ	ряд домов
9.	建物	たてもの	здание
10.	並ぶ	ならぶ	стоять в ряд
11.	通り	とおり	согласно (чему-л.)
12.	そのもの		как таковой, сам по себе
13.	大部分	だいぶぶん	большая часть
14.	やける		гореть
15.	再建する	さいけんする	перестраивать, реконструировать
16.	にぎやか(な)		оживленный
17.	銀座	ぎんざ	Гиндза (р-н Токио)
18.	池袋	いけぶくろ	Икэбукуро (р-н Токио)
19.	タイム・トラベル	time travel	путешествие на машине времени
20.	デパート	department store	универмаг
21.	高層ビル	こうそうビル	высотное здание
22.	残す	のこす	оставлять
23.	時代	じだい	эпоха, период
24.	近代化	きんだいか	модернизация
24.	江戸っ子	えどっこ	коренной житель Эдо
26.	驚かす	おどろかす	удивлять, поражать
27.	数	すう	число
28.	先進国	せんしんこく	передовая страна

КОММЕНТАРИЙ
к уроку 8

§ 1. **Для разговорной речи японского языка характерны повторы.** Они употребляются в разных ситуациях, внося различные значения. В тексте этого урока повтор используется в реплике одного лица для уточнения предмета разговора, например: <u>あれ</u>？<u>あれ</u>は地震よ。<u>*Это*</u>*?* <u>*Это*</u> *землетрясение.*

Повтор может встречаться и в репликах двух собеседников, когда человек повторяет отдельное слово или даже целое предложение из предыдущей реплики собеседника, например:

– 地震だから。

– 地震？全然気がつかなかった。

– *Потому что землетрясение.*

– *Землетрясение? Совсем не заметил.*

Повторы используются для выражения эмоций, как, например, в вышеприведенном примере с помощью повтора передаются чувство изумления, удивления.

§ 2. Частица だって употребляется в разговорной речи после существительных и местоимений в значении *даже*, например: 私たちだって慣れているとは言っても、やっぱりこわいわ。*Даже и нам, хотя вроде мы и привыкли (к землетрясениям), все равно страшно.*

§ 3. Слово まま в значении *в том виде, как есть; так, как есть* может употребляться после существительных в родительном падеже, прилагательных, глаголов в определительной форме на У/РУ или ТА/ДА. После слова まま могут стоять показатели падежей, зависящие от глагола, к которому относится словосочетание со словом まま, но часто нет никаких показателей, например: 東京には昔のまま残っている町並みはほとんどありません。*В Токио почти нет домов, оставшихся в том виде, как они были раньше.*

§ 4. Ономатопоэтические слова. В японском языке есть ономатопоэтические слова, передающие различные состояния человека, например: びくびくする *дрожать от страха.*

§ 5. Суффикс っ子 в составе существительного, обозначающего географическое название, передает значение *житель данной местности*, например: 江戸 – 江戸っ子 *житель Эдо.*

Интересно, что под словом 江戸っ子 подразумевается житель Эдо из семьи, где он является уже третьим поколением постоянно живущих в Эдо (Токио).

ТОКИО

О Токио рассказать очень трудно. Давайте попробуем собрать вместе впечатления разных людей о Токио.

...На улице много людей.

...Город, в котором можно увидеть небо (небоскребы не закрывают все небо).

...Рядом с небоскребами стоят маленькие одно-двухэтажные дома.

...Каждый дом имеет свое лицо, почти не встречаются одинаковые дома.

... Каждый вечер проезжают уборочные машины, поэтому на улицах чисто.

...Много кафе, маленьких ресторанов, где еду готовят прямо на глазах у посетителей.

...Встречаются очень узкие улицы, где невозможно разъехаться двум машинам.

...Много эстакад, переплетающихся и нависающих друг над другом в 2–3 яруса.

...На дорогах много машин, часто возникают пробки.

...Очень много велосипедистов, даже пожилые люди ездят на велосипедах.

...Вечером Гиндза сплошь залита огнем рекламы.
...Много красивых парков, где тихо, спокойно, уединенно.
...Несмотря на обилие машин, в городе можно дышать и летом.
...Утром и днем встречаются группы детей с ранцами и портфелями, и все в форменной одежде.
...Служащие возвращаются домой поздно вечером.
...Токио считается одним из самых дорогих городов мира, в нем жить трудно, дорого.

УПРАЖНЕНИЯ
урока 8

1. Употребите в следующих предложениях с подчеркнутыми словами частицу だって. Переведите.

Например: さるも木から落ちる。→ さるだって木から落ちる。

1. 医者もかぜをひくよ。 →
2. あの人ができたから私もできるだろう。→
3. 北海道でも地震が起こることがある。→
4. 皇居は新しくできたのだ。→
5. そんな物はいろいろな店で売っている。→
6. あの人はこのごろ帰りが遅い。試験の前も遅く帰りました。→

2. Прочитайте, переведите следующие предложения, обращая внимание на употребление слова まま.

1. サンダルをはかないまま縁側（えんがわ）に出た。
2. はしを買ったまま使わなかった。
3. 聞いたままを兄さんに伝えた。
4. コートを着たままの人が部屋に入った。
5. あの人はCDを聞いたまま私と話した。
6. どうしてか昔のままにしなかった。

3. Придумайте предложения со следующими ономатопоэтическими словами, передающими значение *дрожать*.

ぶるぶる震える	*дрожать как осиновый лист*
びくびくする	*дрожать от страха*
ぞくぞくする	*дрожать от страха, холода*
がたがたする	*дрожать – зуб на зуб не попадает, стучать, дребезжать*
けちけちする	*дрожать от жадности, скупиться*
ぐらぐらする	*дрожать, шататься, качаться*
かんかんする	*дрожать, звенеть, лязгать*

4. Переведите на японский язык следующие слова.

Москвич, житель Киото, петербуржец, житель Осака, житель Владивостока

5. Вставьте в пропуски по смыслу глагол из списка – 込む, 続ける, 上げる, 始める, 出す, 会う. Переведите.

1. あの人は「いただきます」と言いながらはしを取り. . . ました。
2. 女の子は雷の音を聞いてびくびくして部屋に走り. . . ました。
3. 日本では一番よく出. . . 女の名前は道子です。
4. 大きな地震の時は、外へにげ. . . らいいです。
5. 私は昨日とてもおもしろい本を読み. . . ました。
6. その町の地名はほとんど全部変わりましたが、その広場は昔の地名を持ち. . . ています。

6. Назовите синонимы следующих слов.

大変(な)、くずれる、ぶるぶる震える、こわい、デパート、ビル、全部、建てる

7. Назовите антонимы следующих слов.

びくびくする、めったに、入り込む、ひどい、昔、にぎやか(な)

8. Проговорите следующие диалоги, заменяя подчеркнутые слова словами из предлагаемых списков.

Диалог 1.
A: ちょっと変な感じがしますね。
B: え、なに？どうしたの？
A: <u>部屋</u>が揺れたような気がしました。気のせいですか。
Слова для замены:
1. ランプ 2. かけじく 3. リビング・ボード 4. かびん

Диалог 2.
A: ちょっと怖いです。<u>にげた</u>ほうがいいかな。
B: 心配ないわよ。今の地震は小さいから。
Слова для замены:
1. テーブルの下に入る 2. なにかの下に入る 3. 外へ出る 4. うちを出る

Диалог 3.
A: 地震は初めてなのね。
B: はい、私の住んでいる<u>地方</u>では、地震がないのです。
Слова для замены:
1. 都会 2. 町 3. モスクワ 4. ウラジウォストック

Диалог 4.
A: 私はとても<u>地震</u>に慣れるなんてことはできません。

B: 私たちだって地震に慣れているとは言ってもやっぱり地震は怖いわ。

Слова для замены:

1. つなみ 2. 森林の火事 3. 雷 4. 台風

9. Переведите на японский язык следующие диалоги.

Диалог 1. Разговор взрослого и подростка.

ロ: Ой! Что-то странное!

日: Что?

ロ: Такое впечатление, что качаются стены.

日: А, это землетрясение.

Диалог 2. Разговор двух девушек.

日: Ой, землетрясение!

ロ: Я побегу на улицу.

日: А я под стол. Землетрясение-то небольшое.

10. Воспроизведите диалог текста 8–1.

11. Опишите впечатления Марины, первый раз оказавшейся в зоне землетрясения.

12. Расскажите о большом землетрясении в Канто в 1923 году.

13. Расскажите, что вы знаете о Токио.

14. Как вы думаете, почему для запоминания в этом уроке выбрана пословица: 地震、雷、火事、親父？

15. Ответьте на вопросы по текстам урока.

1. 地震の時にどんな気がしますか。
2. 地震の時どうしたらいいでしょうか。
3. 関東大震災はいつ起こりましたか。
4. 「地震、雷、火事、親父」ということわざの意味は何ですか。
5. 東京の人口は何人ぐらいですか。
6. 東京の町はいつ再建されましたか。
7. 東京の一番にぎやかな所はどこですか。
8. 東京という地名はいつごろ現れました。

着物は人を作り上げる

УРОК 9

Текст 9-1

朝ご飯のときに

父　まさるはまた遅刻だな。もう八時なのに、まだおりてこない。
マリナ　ゆみちゃん、このごろ、そういうふうなスカートが流行っているの?
ゆみ　え?べつにそんなことはないけど。どうして。
マリナ　ゆみちゃんがそのスカートをはいているのを見て、びっくりしたのよ。めずらしいと思ってね。それは最新のファッションなの。
ゆみ　あ、これ?これは学校の制服よ。
マリナ　あ、そう。制服は全国同じなの?
ゆみ　いいえ、学校によって違うのよ。学校が決めるの。ロシアではどうなの?
ユラ　ぼくたちの学校では制服がないんだよ。でも、パパとママの時代には、ちゃんとあったんだって。学校によっては、今もあるかもしれないけど、ふつうはないよ。
マリナ　なんだかめずらしいわ、ゆみちゃんの制服姿は。
ゆみ　べつに好きじゃないんだけど、規則は何といっても規則だから…。
ユラ　いや、ゆみちゃん。とてもよく似合うよ、この制服は。
まさる　お待たせしました。
母　どうして遅れたの。
まさる　ユラとマリナのために自転車を用意してたんだよ。
父　それにしてはちょっと長すぎたんじゃないか。
まさる　おじいちゃんとおばあちゃんの自転車にあぶらをさしてたんだよ。
マリナ　あら、自転車で行くの?学校へ。
まさる　うん。
マリナ　わたしはちょっと怖いわ。モスクワ市内ではあまり自転車に乗ることがないから。あぶなくないの?
まさる　ちっともあぶなくないよ。だれでも毎日自転車を使うからね。おじいちゃんやおばあちゃんまでもよく乗るよ。
父　規則を守れば、あぶないことはない。歩道があるから、歩道を走ればいいんだよ。

Текст 9－2

制服

日本人は子供のときから制服に慣れています。多くの中学校・高等学校では制服を着ることが義務づけられています。大学生になると制服はありませんが、卒業式などにいわゆる学生服を着る人もいます。正式には角帽(かくぼう)と呼ばれる帽子に、その大学の校章を付けたものをかぶります。学生服は明治時代にデザインされたので、こんなかっこうをして町を歩く学生たちの姿は、何十年も前の古い日本のことを思わせます。

日本人は制服が好きだと言われています。どうしてかというと、集団生活に慣れているからでしょう。入学または入社して、集団に身をまかせて連帯感(れんたいかん)を持つ人が多いのです。ところが、今日の社会では制服のきらいな人も多くなっています。学校でいろいろの規則がありすぎて、制服だけでなく、ヘアスタイル、スカートの長さ、くつ下の色までもが学校によってきびしく定められていて、若い人には学校への反発感(はんぱつかん)が生まれることがあります。

СЛОВАРЬ
к тексту 9–1

1.	作り上げる	つくりあげる	создавать, делать
2.	遅刻	ちこく	опоздание
3.	流行る	はやる	быть в моде
4.	最新(の)	さいしん(の)	новейший, последний (о моде)
5.	ファッション	fashion	мода
6.	制服	せいふく	форменная одежда
7.	全国	ぜんこく	вся страна
8.	ちゃんと		как раз, вполне, аккуратно
9.	姿	すがた	фигура, облик, вид
10.	規則	きそく	правило
11.	何といっても	なんといっても	что ни говори, все-таки
12.	似合う	にあう	быть подходящим, быть к лицу

13.	自転車	じてんしゃ	велосипед
14.	それにしては		учитывая это; с этой точки зрения
15.	あぶらをさす		смазывать
16.	あぶない		опасный
17.	守る	まもる	1) соблюдать, 2) защищать
18.	歩道	ほどう	тротуар, пешеходная дорожка

СЛОВАРЬ
к тексту 9–2

1.	義務づける	ぎむづける	вменять в обязанность
2.	卒業式	そつぎょうしき	выпускной акт
3.	いわゆる		так называемый
4.	正式	せいしき	официальный
5.	角帽	かくぼう	квадратная студенческая фуражка
6.	帽子	ぼうし	шапка, шляпа
7.	校章	こうしょう	значок учебного заведения
8.	かぶる		надевать на голову
9.	デザイン	design	дизайн
10.	思わせる	おもわせる	напоминать
11.	集団	しゅうだん	группа, коллектив
12.	身をまかせる	みをまかせる	подчиниться
13.	連帯感	れんたいかん	чувство солидарности
14.	ところが		однако
15.	ヘアスタイル	hairstyle	причёска
16.	長さ	ながさ	длина
17.	きびしい		строгий
18.	反発感	はんぱつかん	чувство противодействия

КОММЕНТАРИЙ
к уроку 9

§ 1. Речевой этикет: извинение за опоздание. Извинение за опоздание, за то, что задержались, по-японски передается фразой お待たせしました。*Извините, что заставил ждать.*

§ 2. Заключительная частица な употребляется в мужской речи для выражения различных эмоций, например: まさるはまた遅刻だな。*Масару опять опаздывает!* (выражение недовольства)

§ 3. Перед заключительной частицей の в настоящем времени не употребляются глагольные связки です и だ, они заменяются на な, например: 制服は全国同じなの？ *Форма по всей стране одинаковая?*

Формы прошедшего времени でした и だった сохраняются без изменения, например: 地震は5.3だったの。*Сила землетрясения была 5,3 балла.*

§ 4. Фонетические изменения. В разговорной речи могут происходить фонетические изменения при произнесении глаголов в форме длительного вида, а именно: ている → てる, ていた → てた, например: 自転車を用意してたんだよ。*Я готовил велосипеды.*

§ 5. Глагол 過ぎる, присоединяясь ко 2-й основе глаголов или основе прилагательных, образует сложные глаголы со значением *слишком*, например: 学校で色々の規制があり過ぎる。*В школе слишком много разных правил.* ちょっと長すぎたんじゃないか。*Не слишком ли ты задержался?*

§ 6. Глаголы 定める *решать* и 決める *решать* синонимичны, но область их применения различна. 定める – более строго установленное правило, имеет ещё значение *устанавливать*, а 決める – ***определять***, например: 制服は学校が決める。*Форму определяет школа.* 制服だけでなくスカートの長さ、くつ下の色までも学校によってきびしく定められている。*Школой устанавливается не только форма, но всё, вплоть до длины юбки, цвета носков.*

ФОРМЕННАЯ ОДЕЖДА

Японцы с детства привыкают к униформе. Форму носят в детском саду и школе, форма есть и в университете, но там её сейчас надевают только на торжественные мероприятия.

В каждой школе своя форма, причём даже в каждом классе может быть своя форма. Для мальчиков школьная форма везде одинаковая – тёмные брюки и такого же цвета пиджак со стоячим воротником. Интересно, что в 19-м веке такая форма была установлена для студентов, и в том же виде, практически без изменения она сохранилась в некоторых университетах и школах. Девочки носят юбки, обычно ниже колен, часто в складку, пиджаки или жилеты с блузкой, кофты. Во многих школах кофты имеют вид матроски. На ногах у всех одинаковые туфли и одинаковые носки, на голове одинаковые шляпы в виде панамы. Характерно, что форма практически не меняется в соответствии с требованиями моды, она остаётся такой, какой была при открытии данного учебного заведения.

Многие фирмы тоже имеют свою форму. В униформе обычно ходят рабочие и работницы в цехах, часто женщины-служащие. Для служащих-мужчин форма, как правило, не предусматривается, но обычай, тем не менее, предписывает им находиться на работе в строгой пиджачной паре или тройке тёмного цвета с обязательным галстуком – по существу это тоже своего рода униформа. Внутри фирмы возможна форма разных цветов для различения должностной принадлежности. На груди, как правило, прикрепляется табличка с указанием фамилии и должности.

Дети в школу идут в форме, а взрослые на работе переодеваются в форму.

Японцы считают, что форма дисциплинирует, обостряет чувство принадлежности к какому-то сообществу людей, в данном случае – к школе, к фирме. У человека в форме подсознательно появляется чувство ответственности за свои действия, поступки.

УПРАЖНЕНИЯ
урока 9

1. Сравните два диалога. Укажите, где говорят юноши, где девушки.

Диалог 1.
A: あ、そうか。分かった。君も医者になりたいのかい。
B: なりたいことはなりたいけど、試験がとてもむずかしいんだよ。
Диалог 2.
A: あ、そうか。分かった。あなたも医者になりたいの。
B: なりたいことはなりたいけど、試験がとてもむずかしいのよ。

2. Скажите, что описанные ниже действия (были) *слишком*. Переведите.

Например: 旅行は長くて、疲れました。→ 旅行は長くて、疲れ過ぎました。
1. てんぷらを食べました。→
2. 今朝寝ました。→
3. その日本の庭には石があります。→
4. それを造るためにお金を費やしました。→
5. あの人は紅茶にさとうをたくさん入れました。→
6. 買いたい物と違います。→

3. Скажите, что описанные ниже признаки (были) *слишком*. Переведите.

Например: 空港の手続きは長かった。→ 空港の手続きは長過ぎました。
1. そのテーブルは低い。→
2. その部屋は狭い。→
3. その灯籠は庭に置いたら大きい。→
4. ここから遠くて、宮殿が見えない。→
5. そのほりは深い。→
6. あの人はいつも忙しい。→

4. Заполните пропуски необходимым по смыслу словом из списка: ご飯, くつの色, 滝, ことわざ辞典, おばあさん, アイス・クリーム в сочетании с частицей までも. Переведите.

1. 日本風の庭園には、木、石、池. . . あります。
2. 日本料理は. . . 何でもはしで食べます。
3. あの人はおかし、. . . 食べられません。
4. 学校で規則は. . . 定められているのです。
5. あの人は色々な辞典、. . . あります。
6. あそこでは. . . みな自転車を使います。

5. Вставьте в пропуски по смыслу глаголы 決める или 定める.

1. どっちに. . . ますか。

2. 出発の日はまだ. . . ません。
3. 自転車に乗ることに. . . ました。
4. 学校では色々な原則が. . . られます。
5. 制服は学校によって違い、学校が. . . るのです。
6. 日本国憲法は、天皇は日本のシンボルであると. . . ています。

6. Назовите синонимы следующих слов.

びっくりする、姿、用意する、乗る

7. Назовите антонимы следующих слов.

歩道、走る、卒業、集団

8. Проговорите следующие диалоги, заменяя подчеркнутые слова словами из предлагаемых списков.

Диалог 1.
A: このごろそういうふうなスカートが流行っているの。
B: え？べつにそんなことはないけど。
Слова для замены:
1. セーター 2. ヘアスタイル 3. 帽子 4.くつ下の色

Диалог 2.
A: それは最新のファッションなの。
B: あ、これ？これは学校の制服よ。
A: とても似合うよ。その制服は。
Слова для замены:
1. スカート 2. セーター 3. シャツ 4. 帽子

Диалог 3.
A: お待たせしました。
B: どうして遅れたの。
A: 自転車を用意してたんだよ。
B: それにしてはちょっと長すぎたんじゃないか。
Слова для замены:
1. 車を洗う 2. 自転車にあぶらをさす
3. 庭の手入れをします 4. 布団を押入れの中にしまう

Диалог 4.
A: 市内で自転車に乗るのはあぶないの？
B: ちっともあぶなくないよ。おじいちゃんまでもよく乗るよ。
C: 規則を守ればあぶないことはない。
Слова для замены:
1. おばあちゃん 2. 弟 3. 子供 4. 妹

9. Переведите следующие диалоги на японский язык.

Диалог 1. Разговор девушек.
ロ: Сейчас модны такие юбки?
日 : Эта? Это – школьная форма. Мне она не очень нравится, но ...

Диалог 2. Разговор юношей.
ロ: Во всех школах одинаковая форма?
日 : Нет, каждая школа сама себе определяет форму.

Диалог 3. Разговор девушек.
ロ: Ты всегда ездишь в школу на велосипеде?
日 : Да, до школы ведь далеко.
ロ: Тебе не страшно?
日 : Нет, я езжу по тротуару.

10. Воспроизведите диалог текста 9–1.

11.Расскажите, почему Масару опоздал на завтрак.

12. Расскажите об использовании велосипедов в Японии.

13. Расскажите о форменной одежде в Японии.

14. Как вы думаете, почему для запоминания в этом уроке выбрана пословица: 着物は人を作り上げる？

15. Ответьте на вопросы по текстам урока.

1. どうしてまさるは朝ご飯に遅れましたか。
2. 松田さんの家族ではだれが自転車を使いますか。
3. ロシアの学校では制服がありますか。
4. 日本では、制服は全国同じですか。
5. 日本では、大学生は制服を着るのですか。
6. 日本人は制服が好きですか。
7. 日本の学校では規則がきびしいですか。

玉みがかざれば光なし

УРОК 10

Текст 10－1

授業

マリナ　ゆみちゃん、それは学校の時間割り?
ゆみ　ええ、そうよ。
マリナ　どうして「2松」と書いてあるの?
ゆみ　あ、あれ。高二のクラスは数が多いから、わたしたちの学校では、漢字を一字加えることにしているのよ。
マリナ　そう。うちの学校では10Aとか10Bなどと呼んでいるの。
ユラ　ゆみちゃんの学校のほうがかっこういいよ。植物の名前だからね。覚えやすいだろう。
ゆみ　そう、そう。わたしは松ぐみだけど、ほかに梅、桜、杉、かしわ、かえでがあるのよ。竹ぐみもある。
ユラ　ふうん。すごいな。ぼくだったら覚えられないよ。
マリナ　授業は毎日何時間あるの?
ゆみ　一日六時間よ。一時限は50分間だけど。
マリナ　それは長くて大変ね。うちの学校は40分よ。
ゆみ　いいな。一時限が長いと、終わりの10分ぐらいはもうねむくてねむくてたまらない。
ユラ　そうか。どんな授業のときでもねむくなるの。
ゆみ　ううん。スポーツとかダンスとか家庭科とか、書道とか美術の時は、ねむくならないわ。講義だと大変なのよ。
マリナ　ゆみちゃんの好きな授業はなあに?
ゆみ　英語よ。先生がアメリカ人で、とてもおもしろいのよ。
ユラ　つまらない授業もあるんだろう。
ゆみ　もちろんよ。数学よ。わたしはむずかしくてきらい。
ユラ　物理はあるの?
ゆみ　ええ。うちの学校では物理も化学もあるけど、わたしは取っていない。わたしは生物を取っているの。

マリナ　文学は。
ゆみ　文学だけの授業はないの。古典文学や現代文学は国語の時に読むのよ。
マリナ　歴史は。
ゆみ　うん。世界史も日本史もあるし、現代社会もあるわ。
ユラ　ぼくは、そんな授業のときはきっと寝ちゃうだろうな。歴史の勉強はたいくつだからね。

Текст 10–2

日本の教育制度

日本の教育制度は六・三・三・四制だと言われています。子供は六歳になると小学校に入ります。小学校は六年間で、その次の中学校は三年間です。義務教育はこれで終わりです。しかし、ほとんどの人が三年間の高等学校に進学します。

高等学校を卒業して五割以上の人は大学に進み、三割の人は専門学校に進学します。多くの大学は四年制です。高等学校を出てすぐ会社に入る人も多くいます。

大学へ進むには、入学試験を受けなければなりません。有名な大学に入学するのはたいへんむずかしいことです。けれども有名な大学を卒業しないと、よい会社には入ることができません。多くの大学生はアルバイトをします。大学はみな有料ですから、アルバイドをしないと授業料を払うことができない場合もあります。

日本の義務教育制度は明治時代からあるので、国民の教育レベルは高く、読み書きのできないものは一人もいないと言ってもいいくらいです。

СЛОВАРЬ
к тексту 10–1

1.	玉	たま	драгоценный камень
2.	みがく		полировать, шлифовать
3.	授業	じゅぎょう	урок, занятие
4.	時間割	じかんわり	расписание занятий
5.	加える	くわえる	добавлять
6.	うちの		(*зд.*) мой, свой
7.	かっこういい		красивый (по форме, по виду)

8.	植物	しょくぶつ	растение
9.	組	くみ	группа
10.	桜	さくら	сакура
11.	杉	すぎ	криптомерия
12.	かしわ		дуб
13.	かえで		клён
14.	竹	たけ	бамбук
15.	一時限	いちじげん	одно занятие (по времени)
16.	ねむい		сонный
17.	ううん		ох! [междометие]
18.	ダンス	dance	танцы
19.	家庭科	かていか	домоводство
20.	書道	しょどう	каллиграфия
21.	美術	びじゅつ	искусство
22.	講義	こうぎ	лекция
23.	もちろん		естественно, конечно
24.	数学	すうがく	математика
24.	物理学	ぶつりがく	физика
26.	化学	かがく	химия
27.	生物	せいぶつ	биология
28.	古典	こてん	классика, классическая литература
29.	現代	げんだい	современный
30.	世界史	せかいし	мировая история
31.	きっと		непременно
32.	たいくつ(な)		скучный

СЛОВАРЬ
к тексту 10–2

1.	教育	きょういく	воспитание, образование
2.	制度	せいど	система
3.	進学する	しんがくする	поступать в учебное заведение
4.	半数	はんすう	половина
5.	進む	すすむ	1) двигаться вперед, 2) поступать (в вуз, техникум)
6.	割り	わり	10 процентов
7.	試験	しけん	экзамен
8.	アルバイト	Arbeit	приработок
9.	有料	ゆうりょう	платно
10.	料	りょう	плата
11.	払う	はらう	платить
12.	場合	ばあい	случай, обстоятельство

13.	レベル	level	уровень
14.	読み書きのできる	よみかきのできる	грамотный

КОММЕНТАРИЙ
к уроку 10

§ 1. В разговорной речи происходит фонетическое изменение формы て/でしまう, а именно: てしまう произносится ちゃう, а でしまう – じゃう, например: 寝る *спать* – 寝てしまう – 寝ちゃう *заснуть*, 飲む *пить* – 飲んでしまう – 飲んじゃう *выпить до конца.*

§ 2. Частица な употребляется в мужской речи для выражения уверенности, например: ぼくは、そんな授業のときはきっと寝ちゃうだろうな。*Я точно засну на таком уроке.*

§ 3. Конструкция: ПРИЛАГАТЕЛЬНОЕ в форме くて + たまらない(たまりません) передаёт высшую степень качества со значением *ужасно, сильно,* например: 終わりの10分ぐらいはもうねむくてねむくてたまらない。*Последние 10 минут урока уже хочется спать, ужасно хочется спать.*

В этой конструкции вместо прилагательного может употребляться глагол в желательном наклонении в форме на たくて, выражая значение *очень хочется что-либо делать*, например: その歌を聞きたくてたまらない。*Очень хочется послушать эту песню.*

§ 4. Устаревшая отрицательная форма глагола образуется присоединением к 1-й основе глагола суффикса ざり. Условная отрицательная форма имеет вид ざれば, например: みがく – みがかざれば *если не шлифовать.* Глагол в форме ざり, ざれば употребляется только в письменном языке, встречается в пословицах, поговорках, старых литературных памятниках, например в пословице: 玉みがかざれば光なし。*Если камень не шлифовать, то не будет сияния.*

§ 5. Заключительная форма предикативных прилагательных на し существовала в старом письменном языке, например: ない *не имеется* – なし *не имеется.* В современном языке эта форма встречается только в пословицах, поговорках, например: 玉みがかざれば光なし。*Если камень не шлифовать, то не будет сияния.*

§ 6. Выражение процентов. В японском языке для выражения процентов используются слова 割(わ)り *10%* и 部(ぶ) *1%*, например: 三割の人は専門学校に進学します。*30% выпускников поступает в техникумы.*

§ 7. Выражение と言ってもいいくらいです(だ) на русский язык переводится *даже можно сказать, что*, например: 読み書きのできないものは一人もいないと言ってもいいくらいです。*Даже можно сказать, что нет ни одного неграмотного.*

СИСТЕМА ОБРАЗОВАНИЯ

После реставрации Мэйдзи (1868 г.) в Японии было введено обязательное начальное образование, а с 1947 года начала действовать система 6-3-3-4, где первые 9 лет начальной и средней школы обязательны. В вуз можно поступить после 12

лет обучения в школе. В начальную школу дети принимаются с 6 лет, заканчивают старшую школу в 18 лет.

В старшей школе (соответственно, в нашей школе – 10–11–12 классы) есть обязательные предметы – родной язык 国語, история Японии 日本史, всемирная история 世界史, обществоведение 社会, математика 数学, два предмета по выбору из естественных наук – физика 物理学, химия 化学, биология 生物, а также физкультура 体育. Все старшие школы имеют свою ориентацию, поэтому в качестве дополнительных предметов выбираются предметы, имеющие профессиональную направленность. Например, в школе, ориентированной на изучение иностранных языков, проводятся занятия по английскому языку 英語, современной литературе 現代文, классической литературе 古典, международным отношениям 国際関係 и пр. Большое внимание в старшей школе уделяется занятиям по музыке 音楽, искусству 美術, домоводству 家庭.

В последние месяцы учёбы в 3-ем классе старшей школы школьники начинают сдавать экзамены в вуз. Все экзамены проводятся в виде письменных тестов. Поступить в хороший вуз очень трудно, поэтому почти все старшеклассники занимаются на специальных курсах по подготовке к экзаменам в университет – 塾(じゅく).

Университеты делятся на государственные и частные. Обучение во всех вузах платное, но в государственных в 2–3 раза дешевле. Из государственных университетов наиболее известны – Токийский университет 東京大学, университет в Киото 京都大学, Университет в Осака 大阪大学 и др., из частных – Васэда 早稲田大学, Кэйо 慶応大学, Хосэй 法政大学 и др. Все стремятся поступить в известные университеты, потому что, окончив такой вуз, можно надеяться на получение работы в крупной фирме, известной газете и т. д.

УПРАЖНЕНИЯ
к уроку 10

1. Употребите следующие глаголы в разговорной форме на ちゃう/じゃう(てしまう/でしまう).

Например: 書く– 書いてしまう – 書いちゃう
読む – 読んでしまう– 読んでじゃう

みがく、加える、払う、出す、消える、話す、乗る、戻る、落とす、造る、にげる、上げる、降りる、忘れる、付ける

2. Скажите, что перечисленные ниже признаки предметов, явлений ярко выражены. Переведите.

Например: 一時限は長い。→ 一時限は長くてたまらない。

1. その授業はつまらない。→
2. 現代社会の授業はおもしろい。→

3. 私は化学がむずかしい。→
4. 私は地震が怖い。→
5. 旅行するのはうれしい。→
6. テニスは楽しい。→

3. Скажите, что очень хочется совершить действия, описанные в данных ниже предложениях. Переведите.

Например: 有名な大学に進む。→ 有名な大学に進みたくてたまらない。
1. スピーチ・コンテストで優勝する。→
2. 犬を飼う。→
3. 日本料理を食べてみる。→
4. あの灯籠を見る。→
5. 皇居を見物する。→
6. 自転車に乗る。→

4. Прочитайте следующие диаграммы.

I. Процентное соотношение девочек по классам в школе Юми:

竹クラス	– 33%	松クラス	– 32%
かえでクラス	– 12%	杉クラス	– 26%
かしわクラス	– 49%	桜クラス	– 37%
梅クラス	– 43%		

II. Процентное соотношение занятий по расписанию Юми:

国語	– 14%	英語	– 12%	物理学	– 7%
歴史	– 16%	化学	– 7%	家庭科	– 6%
数学	– 14%	生物	– 8%	スポーツ	– 9%
書道	– 3%	ダンス	– 6%		

5. Употребите в следующих фразах выражение *даже можно сказать, …* Переведите.

Например: 古典文学はあの人の好きな授業です。→ 古典文学はあの人の好きな授業だと言ってもいいくらいです。
1. ある高等学校では、学校を卒業してからほとんどみな進学する。→
2. その庭の景色は京都の有名な庭の風景と同じです。→
3. あの人はぜんぜんパンを食べない。→
4. 現在、天皇は神と見なされていない。→
5. その制服はあの人にとてもよく似合う。→
6. あの人はギターが上手です。→

6. Выберите из данных ниже слов названия деревьев, цветов, животных, птиц. Какие вы ещё знаете названия?

松、ねずみ、からす、梅、あじさい、杉、柏、猫、さる、ばら、なし、きく、うぐいす、犬、りんご、桜、馬、かき、かえで、竹、すずめ、うし、オウム、チューリップ

7. Назовите синонимы следующих слов.

時間割り、進む、クラス

8. Назовите антонимы следующих слов.

つまらない、きらい(な)、古典

9. Проговорите следующие диалоги, заменяя подчеркнутые слова словами из предлагаемых списков.

Диалог 1.
A: 授業は毎日何時間あるの?
B: 一日六時間よ。一時限は<u>50</u>分間だけど。
Слова для замены:
1. 45 2. 40 3. 35 4. 30

Диалог 2.
A: お好きな授業はなあに?
B: <u>英語</u>よ。とても面白いのよ。
Слова для замены:
1. 現代文学 2. 美術 3. 世界史 4. ダンス

Диалог 3.
A: つまらない授業もあるんだろう。
B: もちろんよ。<u>数学</u>よ。わたしはむずかしくてきらい。
Слова для замены:
1. 物 2. 学 3. 理 4. 吾

Диалог 4.
A: どうして「2<u>松</u>」と書いてあるの?
B: あ、あれ。高二のクラスは数が多いから、漢字を一字加えることにしていのよ。
Слова для замены:
1. 梅 2. 杉 3. 竹 4. 桜

10. Переведите следующие диалоги подростков у школьного расписания.

Диалог 1. Разговор девушек.
ロ: А где твоё расписание?
日: Вот. 2杉 .
ロ: А почему 2 «суги»?
日: А у нас принято добавлять один иероглиф.

Диалог 2. Разговор юношей.
ロ: У тебя каждый день сколько уроков?
日: 6 занятий. Каждое по 50 минут.
ロ: Это слишком долго!

Диалог 3. Разговор юноши и девушки.
ロ: У тебя какие любимые уроки?
日: История. А у тебя?
ロ: Литература.

Диалог 4. Разговор юноши и девушки.
ロ: У тебя есть уроки химии?
日: Нет, я выбрала физику.
ロ: А я учу химию, биологию и физику.

11. Воспроизведите диалог текста 10–1.

12. Составьте расписание для Юми на неделю.

13. Сравните, какие предметы изучают в российских школах, а какие – в школе Юми.

14. Напишите по-японски своё расписание занятий.

15. Составьте диаграмму процентного соотношения занятий по вашему недельному расписанию.

16. Расскажите о системе образования в Японии.

17. Сравните системы образования в России и Японии.

18. Как вы думаете, почему для запоминания в этом уроке выбрана пословица:
玉みがかざれば光なし？

19. Ответьте на вопросы по текстам урока.

1. どうしてゆみのクラスは「2松」と言いますか。
2. ゆみは授業は毎日何時間ありますか。
3. 一時限はどのくらいですか。
4. ゆみは何の授業がありますか。
5. 日本では子供は何歳で小学校に入りますか。
6. 小学校は何年間ですか。
7. 義務教育は何年間ですか。
8. 大学へ進むには入学試験を受けるのですか。
9. 大学は有料ですか。

かえるの子はかえる

УРОК 11

Текст 11-1

職業

ユラ　まさるくん、お父さんは学校の先生じゃないのに、どうしてみんな「松田先生」と呼ぶの?

まさる　医者だからだよ。「先生」と呼ばれるのは、学校の教師だけじゃないんだよ。医者も先生だ。弁護士も。

ユラ　ああ、そうか。分かった。君も医者になりたいの?

まさる　なりたいことはなりたいけど、試験がとてもむずかしいんだよ。

ユラ　そうか。ロシアの大学に入学するのも大変だよ。でも、パパが建築家だから、僕も建築家になりたいんだ。

まさる　絵をかくのが上手だな、君は。

ユラ　いや、まあまあだ。絵をかくのは好きだけど、字を書くのは下手だからきらいだ。

まさる　マリナちゃんは、お母さんみたいに学校の教師になるのかな。

ユラ　いや、マリナはうちのおばちゃんのように、新聞記者になるつもりだよ。その息子は、つまり、僕たちの—日本語で何と言うのかな、パパ・ママのおい・めいのことを?

まさる　いとこだろう。

ユラ　そう、そう。いとこね。—で、僕たちのいとこは大学の工学部に入っていて、プログラマーになりたいと思っている。もう一人のいとこは経済学部に入っている。実業家になりたいと言っているんだ。

まさる　そう。君たちの家族には、職業が何でもそろっているんだね。

ユラ　それはそうだ。パパのお兄さん、つまり僕たちのおじさんは物理学者だよ。もう一人のおじさんは自動車工場の技師だ。

まさる　おじいさんもいるんだろう?何をしているの?

ユラ　おじいさんは今は退職して年金生活だけど、前は建設の現場で働いていた。おじいさんの父は大工だった。

まさる　そうか。僕のひいおじいさんは医者だったよ。祖父も医者で、父も医

者だ。だから僕は医者の息子で、医者のまごで、医者のひまごだね。

<u>ユラ</u>　ゆみちゃんは何になるつもり?看護婦?

<u>まさる</u>　ゆみは英語の通訳になりたいと言っているよ。

Текст 11–2

先生

「お仕事は何ですか。」とたずねたときに、「私は先生です。」という答えが返ってくることはほとんどありません。

先生というのを、「先に生まれた」と書きます。その言葉の意味は、先に生まれた者は後の者に自分の経験を伝えるということてす。「先生」という言葉は、教師だけでなく、いろいろな専門の人に対して使えます。子供は幼稚園のときから「先生」という言葉を使います。この言葉は相手に対する尊敬を表しています。小・中・高等学校の教師も大学の教授も言うまでもなく先生です。有名な音楽家、画家などの芸術家も先生と呼ばれます。日本の伝統的な芸能を伝える人も先生です。たとえば生け花の先生、書道の先生、茶道の先生などです。最近は政治家に対しても「先生」を使うようになりました。

日本人は、「先生」という言葉が好きなようですね。

СЛОВАРЬ
к тексту 11–1

1.	かえる		лягушка
2.	職業	しょくぎょう	профессия, специальность
3.	医者	いしゃ	врач
4.	教師	きょうし	учитель
5.	弁護士	べんごし	адвокат
6.	建築家	けんちくか	архитектор
7.	パパ		папа
8.	まあまあ		1) более или менее; 2) пожалуй
9.	記者	きしゃ	журналист
10.	つまり		одним словом, короче говоря
11.	ママ		мама
12.	おい		племянник
13.	めい		племянница
14.	いとこ		двоюродный брат, двоюродная сестра

15. 工学部	こうがくぶ	технологический факультет
16. プログラマー	programmer	программист
17. 学部	がくぶ	факультет
18. 実業家	じつぎょうか	бизнесмен
19. そろう		собраться полностью
20. 物理学者	ぶつりがくしゃ	физик
21. 工場	こうじょう	завод
22. 技師	ぎし	инженер
23. 退職	たいしょく	уход с работы
24. 年金	ねんきん	пенсия
24. 建設	けんせつ	строительство
26. 現場	げんば	1) место действия; 2) (строй)площадка
27. 大工	だいく	плотник
28. ひいおじいさん		прадедушка
29. まご		внук
30. ひまご		правнук
31. 看護婦	かんごふ	медсестра
32. 通訳	つうやく	переводчик

СЛОВАРЬ
к тексту 11–2

1. 仕事	しごと	работа
2. たずねる		спрашивать
3. 返る	かえる	возвращаться
4. 経験	けいけん	опыт
5. 専門	せんもん	специальность
6. 幼稚園	ようちえん	детский сад
7. 相手	あいて	собеседник, партнер
8. 尊敬	そんけい	уважение
9. 教授	きょうじゅ	профессор
10. 言うまでもない	いうまでもない	нечего и говорить, что ...
11. 音楽家	おんがくか	музыкант
12. 画家	がか	художник
13. 芸術家	げいじゅつか	мастер, артист
14. 伝統	でんとう	традиция
15. 芸能	げいのう	театральное искусство
16. 生け花	いけばな	икебана (искусство аранжировки цветов)
17. 茶道	さどう	искусство чайной церемонии
18. 政治家	せいじか	политик

КОММЕНТАРИЙ
к уроку 11

§ 1. Словообразовательные суффиксы. В словах этого урока встречаются словообразовательные суффиксы 師, 者, 士, 家, 工, 婦, обозначающие профессии, например: 教<u>師</u> *преподаватель*, 医<u>者</u> *врач*, 弁護<u>士</u> *адвокат*, 建築<u>家</u> *архитектор*, 大<u>工</u> *плотник*, 看護<u>婦</u> *медсестра*.

К суффиксам профессий относится также 手, например: 運転<u>手</u> *водитель*.

§ 2. Морфема 道 входит в состав слов, обозначающих определенные виды традиционных искусств, требующих для постижения долгого времени – пути, например: 茶<u>道</u> *чайная церемония*, 書<u>道</u> *каллиграфия* и т. п.

§ 3. Слово こと со связкой です(だ) после глагола или прилагательного в заключительной форме передаёт значение *дело в том, что*. Перед こと может стоять частица という, например: <u>その言葉の意味は</u>、先に生まれた者は後の者に自分の経験を伝える<u>ということです</u>。<u>*Смысл этого слова в том, что*</u> *одно поколение передаёт свой опыт последующему поколению.*

§ 4. Устойчивое словосочетание 言うまでもない соответствует русским выражениям *нечего и говорить, само собой разумеется*. В предложении это словосочетание может играть роль сказуемого или быть вводным словосочетанием в виде 言うまでもなく, например: 小・中・高等学校の教師も、大学の教授も<u>言うまでもなく</u>先生です。 <u>*Само собой разумеется*</u>*, что и учителя начальной, средней и старшей школы, и профессора университетов тоже сэнсэй.*

§ 5. Лексическое выражение родственных отношений в семье. На примере слов, встречающихся в этом уроке, можно составить таблицу лексического выражения родственных отношений в семье:

		ひいおじいさん прадедушка	•	ひいおばあさん прабабушка	
		おじいさん дедушка	•	おばあさん бабушка	
		父 отец	•	母 мать	
		おじ дядя	•	おば тётя	
		いとこ двоюродный брат	•	いとこ двоюродная сестра	
兄 старший брат		姉 старшая сестра	私 я	弟 младший брат	妹 младшая сестра
おい племянник	•	めい племянница	子 ребёнок	おい племянник	• めい племянница
			まご внук		
			ひまご правнук		

В разговоре о родственниках собеседника употребляются другие слова, а именно:

そうそふ Ваш прадедушка	·	そうそぼ Ваша прабабушка
そふ Ваш дедушка	·	そぼ Ваша бабушка
おとうさん Ваш отец	·	おかあさん Ваша мать
おじさん Ваш дядя	·	おばさん Ваша тётя
お兄さん Ваш старший брат	· (Вы)	弟さん Ваш младший брат
お姉さん Ваша старшая сестра	·	妹さん Ваша младшая сестра
	子供さん Ваши дети	

СЭНСЭЙ

В словаре 先生 переводится как преподаватель. Но слово 先生 не обозначает профессию, это обращение к учителю, к уважаемому человеку, у которого можно чему-то поучиться.

В детском саду дети своих воспитателей зовут 先生, в школе и в институте к преподавателям тоже обращаются 先生, преподаватель чайной церемонии, икебана – тоже 先生.

Между человеком, к которому обращаются 先生, и учеником складываются особые отношения. К сэнсэю, который научил читать и писать, научил какому-либо мастерству или искусству, на всю жизнь остаётся чувство 恩（おん） – чувство обязанности, любви и благодарности. В японском обществе чувство 恩 по отношению к сэнсэю приравнивается чувству 恩 по отношению к родителям, а почитание, уважение родителей считается главной добродетелью человека.

Нам понятно обращение 先生 к преподавателям, но несколько необычно для нас звучит такое обращение к врачу, адвокату. Художник, достигший вершины мастерства, для всех окружающих тоже 先生, известный актёр, знаменитый музыкант – тоже 先生.

В последнее время слово 先生 стали употреблять и при обращении к политическим деятелям. Так что, услышав обращение Накано-сэнсэй, мы точно не сможем сказать, кто Накано-сан по профессии – учитель, врач или деятель искусства. Но нам понятно, что он уважаемый человек.

Слово 先生 при непосредственном обращении к собеседнику может употребляться и без фамилии.

УПРАЖНЕНИЯ
урока 11

1. Сравните два диалога. Укажите, где разговаривают юноши, где девушки.

Диалог 1.
A: あ、そうか。分かった。君も医者になりたいのかい。
B: なりたいことはなりたいけど、試験がとてもむずかしいんだ。

Диалог 2.
A: あ、そうか。分かった。あなたも医者になりたいのかい。
B: なりたいことはなりたいけど、試験がとてもむずかしいのよ。

2. Выделите в следующих словах суффиксы, обозначающие специальность. Переведите.

医者、教師、弁護士、建築家、記者、実業家、物理学者、技師、看護婦、音楽家、画家、芸術家、政治家、運転手、大工

3. Переведите слова, в состав которых входит 道.

書道、茶道、歌道、家道、芸道、武道

4. Воссоздайте для следующих предложений контексты, в которых их можно употреблять с конструкцией (という)ことです. Переведите.

Например: 大学はみな有料で、授業料を払う。→ 多くの大学生はアルバイトをします。大学はみな有料で、授業料を払う<u>ということです</u>。

1. 日本では国民の教育レベルは高いです。→
2. 日本の高等学校では、生徒は物理学、化学、生物学のなかからなにか一つを取ることができる。→
3. 掛けじくは床の間に掛ける。→
4. 日本の庭園は木・草・石などで成り立っている。→
5. 日本料理ではみそ、しょうゆをよく使います。→
6. 1923年に関東地方では大地震が起こった。→

5. Вставьте в пропуски отглагольные послелоги に関して или に関する, に対して или に対する, によって или による. Переведите.

1. 制服は学校. . . 違います。
2. 天皇は国事. . . 行為を行います。
3. 地震. . . は、本を読みましたが、一度も経験しません。
4. 「先生」という言葉は政治家. . . も使います。
5. 憲法. . . 天皇の権限は日本国のシンボルであると定められています。
6. 学生はいつも先生. . . そんけいを表すのです。

6. Назовите синонимы следующих слов.

たずねる、教師

7. Назовите антонимы следующих слов.

退職、上手(な)、好き(な)

8. Проговорите следующие диалоги, заменяя подчеркнутые слова словами из предлагаемых списков.

Диалог 1.
A: 松田さんは学校の先生じゃないのに、どうしてみんな「松田先生」と呼ぶの？
B: 医者だからだよ。「先生」と呼ばれるのは、学校の教師だけじゃないんだ。医者も先生だ。
Слова для замены:
1. 弁護士　2. 政治家　3. 画家　4. 音楽家

Диалог 2.
A: 君も建築家になりたいの?
B: なりたいことはなりたいけど、大学に入るのがとてもむずかしいんだよ。
Слова для замены:
1. 新聞記者　2. 実業家　3. プログラマー　4. 技師

Диалог 3.
A: おじいさんもいるんだろう?
B: おじいさんは今は退職して年金生活だけど、前は建設の現場で働いていた。
Слова для замены:
1. 会社　2. 自動車工場　3. 空港　4. 学校

Диалог 4.
A: 僕のひいおじいさんは弁護士だった。おじいさんも弁護士で、父も弁護士だ。
B: だから君は弁護士の息子で、弁護士のまごで、弁護士のひまごだね。
Слова для замены:
1. 技師　2. 記者　3. 書道の教師　4. 医者

9. Переведите следующие диалоги на японский язык.

Диалог 1. Юноши беседуют у дома, где написано: 松田病院.
ロ: Мацуда-сан – врач, а к нему все обращаются Мацуда-сэнсэй? Почему?
日: Слово «сэнсэй» употребляется не только по отношению к учителям, но и к врачам.

Диалог 2. Девушки убираются в комнате после занятий по чайной церемонии.
ロ: На занятиях все называли Ямада-сан «сэнсэй», почему? Ямада-сан ведь не школьный учитель!

日: В Японии людей, обучающих какому-либо виду традиционного искусства, принято называть «сэнсэй».
ロ: Значит и те, кто преподаёт икебану, оригами, тоже «сэнсэй»?
日: Да.

10. Воспроизведите диалог текста 11–1.

11. Расскажите о профессиях в семье Мацуда-сан, в семье Юры и Марины.

12. Ответьте на вопрос: 友達は何になるつもりですか。, используя различные слова, обозначающие специальности.

13. Расскажите, какие профессии есть в вашей семье.

14. Нарисуйте семейное дерево вашей семьи и опишите его по-японски.

15. Объясните этимологию слова 先生.

16. Расскажите об употреблении слова 先生 в японском языке.

17. Как вы думаете, почему для запоминания в этом уроке выбрана пословица: かえるの子はかえる?

18. Ответьте на вопросы по текстам урока.

1. どうしてみんな松田さんを松田先生と呼びますか。
2. まさるは何になりたいですか。
3. ユラは何になりたいですか。
4. マリナは何になりたいですか。
5. まさるのおじいさんは何ですか。
6. ユラの家族にはどんな職業がそろっていますか。
7. ゆみは看護婦になりたいですか。
8. 「先生」という言葉の意味は何ですか。
9. 今、先生という言葉はどんな専門の人に対して使いますか。

ねこの手も借りたい

УРОК 12

Текст 12－1

掃除

母	ゆみちゃん、まさるちゃん。今日は大掃除ですよ。忘れてたの。
ゆみ	とんでもない。ちゃんと覚えていますよ。
マリナ	わたしもお手伝いしましょう。
ユラ	僕も。
母	それはそれは。ありがとう。じゃ、マリナちゃんとゆみちゃんは、おばあちゃんの部屋をかたづけてちょうだい。
マリナ	はい。
母	ユラくん、あのね、まさるがこれからごみを処分するから、ちょっと手を貸してね。
ユラ	はい、分かりました。

おばあさんの部屋で

おばあさん	ゆみちゃんとマリナちゃんが手伝ってくれるの？助かるわ。ちょっとここを拭いてね、ゆみちゃん。（ゆみはたなのほこりを拭く。マリナはじゅうたんに掃除機を掛ける。）
おばあさん	主婦の生活は本当にたいへんね。朝から晩まで休みなしだから。ちょっとでも手を抜くと、すぐ家の中が汚れてしまうから。みるみるうちに。
マリナ	(掃除機を使いながら)その通りです。ママもいつもそう言っています。
おばあさん	ごみが増える。ほこりがつもる。洗濯物がたまる。
ゆみ	おばあちゃん、分かった、分かった。全部私たちがやればいいんでしょう。

まさるとユラの会話

まさる	あっ、ユラくん、だめだめ。何やってるの？
ユラ	えっ？この空き缶をふくろの中に入れるところだよ。いけない？
まさる	もえるごみともえないごみを同じふくろに入れてはぜったいにだめだよ。生ごみはまた別のふくろに。知らなかったの？

Текст 12−2

530運動

1960年代には日本ではいちばん重要な問題になったのは公害だ。その前には「公害」という言葉もなかった。しかし60年代には、日本の経済が高い発展を遂げて、経済発展に伴うおそるべき公害の時代に入った。

国民のあいだに心配が広がって、公害をなるべく少なくしようとするいろいろな社会運動が生まれた。そのうちで代表的なのは、「草の根」や「530」(ゴ・ミ・ゼロ)などである。自然の破壊(はかい)を許してはいけない。人々はみな町をきれいにするように努力しなければならない。「自分たちの環境は自分たちの手できれいに」というのが、530運動の主なスローガンだ。そういう運動が現れたのは、本当の意識革命だ。

学校の壁にたびたびこういう張り紙を見ることができる。「ここは学校です。子供たちのために美しい環境づくりにご協力をお願いします。空き缶などのゴミをすてないようお願いします。」

СЛОВАРЬ
к тексту 12–1

1.	掃除	そうじ	уборка, чистка
2.	忘れる	わすれる	забывать
3.	手伝う	てつだう	помогать
4.	それはそれは		очень (разговорное)
5.	かたづける		убирать, приводить в порядок
6.	ごみ		мусор
7.	処分する	しょぶんする	распорядиться
8.	手を貸す	てをかす	оказать помощь в работе
9.	助かる	たすかる	1) спастись, 2) быть подмогой
10.	助かった	たすかった	вот хорошо-то
11.	拭く	ふく	вытирать
12.	ほこり		пыль
13.	じゅうたん		ковер
14.	掃除機	そうじき	пылесос
15.	掃除機を掛ける	そうじきをかける	пылесосить
16.	主婦	しゅふ	хозяйка
17.	なし		без
18.	抜く	ぬく	1) вытаскивать, 2) опускать

19.	手を抜く	てをぬく	делать небрежно
20.	汚れる	よごれる	грязниться
21.	みるみるうちに		прямо на глазах
22.	増える	ふえる	увеличиваться
23.	つもる		скапливаться, лежать (о пыли)
24.	洗濯物	せんたくもの	вещи для стирки
24.	たまる		скапливаться
26.	空き缶	あきかん	пустая банка
27.	ふくろ		мешок, сумка, пакет
28.	もえる		гореть

СЛОВАРЬ
к тексту 12–2

1.	運動	うんどう	движение
2.	問題	もんだい	проблема, вопрос
3.	公害	こうがい	загрязнение окружающей среды
4.	発展	はってん	развитие
5.	遂げる	とげる	достигать
6.	ともなう		сопровождать
7.	おそるべき		избавиться, выбросить
8.	広がる	ひろがる	расширяться
9.	なるべく		насколько возможно
10.	根	ね	корни
11.	許す	ゆるす	позволять
12.	努力	どりょく	усилия
13.	環境	かんきょう	окружающая среда
14.	スローガン	slogan	лозунг
15.	意識	いしき	сознание
16.	革命	かくめい	революция
17.	壁	かべ	стена
18.	張り紙	はりがみ	объявление, плакат
19.	協力	きょうりょく	сотрудничество
20.	すてる		бросать

КОММЕНТАРИЙ
к уроку 12

§ 1. Частица よ в разговорной речи может употребляться для выражения укоризны, например: もえるごみともえないごみを同じふくろに入れてはぜったいにだめだよ。べつべつにするんだよ。*Мусор, который горит, и мусор, не предназначенный для сжигания, нельзя класть в один пакет! Надо положить в разные!*

§ 2. Форма повелительного наклонения на ちょうだい употребляется в вежливой речи в разговоре с младшими по возрасту.

Эта форма образуется присоединением ちょうだい к глаголу в форме на て/で, например: おばあちゃんの部屋をかたづけてちょうだい。 *Уберите, пожалуйста, бабушкину комнату.*

§ 3. Служебное слово よう в составе глагольного сказуемого употребляется так же, как ように для передачи цели, например: 空き缶などのゴミをすてないようお願いします。 *Просим не бросать пустые банки и другой мусор.*

§ 4. Глагол 手伝う. Обратите внимание на управление глагола 手伝う: おばあちゃんの部屋の掃除を手伝う。*Помочь в уборке бабушкиной комнаты.* おばあちゃんを手伝う。*Помочь бабушке.*

§ 5. Глагол 伴う в значении *сопровождать что-либо, следовать за чем-либо* управляет словом в дательном падеже на に, а в значении *сопровождаться чем-либо,* словом в винительном падеже на を, например: しかし60年代には、日本の経済が高い発展を遂げて、経済発展に伴うおそるべき公害の時代に入った。*Однако в 60-е годы начался период ужасающего загрязнения окружающей среды, сопровождающий развитие экономики.* 彼女はおばあさんを手伝うために、子供を伴って来た。*Она вместе с детьми пришла помочь бабушке.*

ДВИЖЕНИЕ «530»

Почему движение за чистоту окружающей среды называется «530»? Это просто чтение иероглифов 五三〇 ご・み・ぜろ, где прочитав ごみ・ぜろ «грязь-ноль», получаем «без грязи». Движение «530» возникло в городе Тоёхаси в начале 80-х годов, когда жители решили, что в городе должно быть чисто, и сделать город чистым они должны своими руками. Теперь любое праздничное шествие замыкают активисты движения «530», и улицы, обычно грязные после праздника от обрывков бумаги, обёрток и другого мусора, становятся чистыми. Это движение сейчас распространилось по всей Японии.

В Японии очень много внимания уделяется переработке мусора. Строятся оснащенные новейшей технологией специальные предприятия по переработке различных видов отходов – горящих, негорящих, токсичных, пищевых и т. д. Причем жители сами в своих квартирах раскладывают мусор в разные пакеты. В различные дни недели убирается мусор определенного вида, например, пищевые отходы где-то собирают по вторникам и четвергам, а где-то по понедельникам и пятницам. Этот мусор везут на завод 資源化(しげんか)センター, где из него делают удобрения. Мусор, который горит, используется как сырье для получения тепловой энергии.

В городах, где протекают реки, появилось общественное движение за спасение рек от загрязнения. Активисты этого движения ходят по берегам рек и собирают мусор. В этих реках теперь можно ловить рыбу, купаться, можно у реки приятно провести свободное время, туда стали прилетать чайки. А все это благодаря усилиям активистов общественных движений.

УПРАЖНЕНИЯ
урока 12

1. Сравните два диалога. Укажите, где разговаривают юноши, где девушки.

Диалог 1.
A: 何をやってるんだい。
B: この空き缶をふくろの中に入れるところだよ。いけないか?
Диалог 2.
A: 何をやってるの。
B: この空き缶をふくろの中に入れるところよ。いけない?

2. Скажите, чтобы выполнили следующие действия. Употребите форму ちょうだい. Переведите.

Например: 手を貸す。→ 手を貸してちょうだい。
1. ごみをしょぶんする。→
2. じゅうたんに掃除機をかける。→
3. 空き缶をふくろの中に入れる。→
4. もえるごみをべつのふくろに入れる。→
5. 部屋をかたづける。→
6. おばあさんを手伝う。→

3. Попросите совершить следующие действия. Переведите.

Например: 明日じゅうたんに掃除機を掛ける。→ 明日じゅうたんに掃除機を掛けるように願います。
1. 自転車にあぶらをさす。→
2. 洗濯物はあまりたまらない。→
3. お客さんが来るまでに掃除を終わる。→
4. もえるごみをそのふくろに入れる。→
5. いろいろな社会運動について話す。→
6. その紙をすてない。→

4. Скажите, что *люди прикладывают усилия к тому, чтобы выполнить следующие действия*. Переведите.

Например: 自然を破壊(はかい)しない。→ 自然を破壊(はかい)しないように努力する。
1. 自分たちの環境を自分たちの手できれいにする。→
2. 定められた日までにごみをしょぶんする。→
3. 洗濯物はたくさんたまらない。→
4. もえるごみともえないごみを同じふくろに入れない。→
5. 日本の庭園では、自然の美を表す。→
6. 高等学校を卒業した者は大学に進む。→

5. Придумайте предложения со следующими устойчивыми словосочетаниями.

手を貸す、手を抜く、手に入れる *получать*、手をかける *проявлять заботу*

6. Соедините правильно левый и правый столбцы.

1. ごみが	1. かたづける
2. ほこりが	2. 掛ける
3. 洗濯物が	3. しょぶんする
4. 部屋を	4. ふえる
5. 掃除機を	5. たまる
6. 紙を	6. つもる

7. Назовите синонимы следующих слов.

手伝う、かたづける、重要(な)、協力、破壊、たまる、おそるべき

8. Назовите антонимы следующих слов.

汚れる、すてる

9. Проговорите следующие диалоги, заменяя подчеркнутые слова словами из предлагаемых списков.

Диалог 1.
A: <u>ゆみ</u>ちゃん。今日は大掃除ですよ。忘れたの。
B: とんでもない。ちゃんと覚えていますよ。
Слова для замены:
1. 国子 2. 雪子 3. 花子 4. 夏子

Диалог 2.
A: 私もお手伝いしましょう。
B: それはそれは。ありがとう。じゃ、<u>おばあちゃんの部屋をかたづけ</u>てちょうだい。
Слова для замены:
1. ごみをしょ分する 2. じゅたんに掃除機を掛ける
3. ほこりをふく 4. 洗濯する

Диалог 3.
A: 手伝ってくれるの？ちょっと<u>ここをふいて</u>ね。
B: はい。
Слова для замены:
1. 掃除機を使う 2. ごみをふくろの中に入れる
3. 部屋をかたづける 4. 食器を洗う

Диалог 4.
A: 主婦の生活は本当にたいへんね。家の中がはやく汚れてしまう。みるみるうちに。ね。
B: うん、そうだ。すぐ<u>ごみがふえる</u>。

Слова для замены:

1. ほこりがつもる
2. 洗濯物はたまる
3. 空き缶が多くなる
4. よごれた食器がたまる

10. Переведите следующие диалоги на японский язык.

Диалог 1. Разговор мамы и дочери.
母: Сегодня у нас уборка, ты помнишь?
娘: Конечно, я не забыла.

Диалог 2. Разговор бабушки и внучки.
お: Надо постоянно убираться. Только и смотри, тут же становится грязно.
ま: Да, так и есть.
お: И мусор собирается, и пыль лежит, и бельё набирается.

Диалог 3. Разговор мальчиков, раскладывающих мусор.
日: Ты пустые банки не клади в этот пакет!
ロ: Почему?
日: Сюда мы сложим мусор для сжигания.

Диалог 4. Разговор юношей у забора школы.
ロ: Что-то мне непонятно это объявление.
日: А здесь написано, что просят не бросать мусор около школы.

11. Воспроизведите диалог текста 12–1.

12. Расскажите, что во время уборки дома делали Юми и Марина, Масару и Юра.

13. Расскажите, как вы убираете свой дом.

14. Расскажите о движении «530».

15. Расскажите о современных проблемах загрязнения окружающей среды.

16. Как вы думаете, почему для запоминания в этом уроке выбрана пословица: ねこの手も借りたい？

17. Ответьте на вопросы по текстам урока.

1. ゆみは掃除の時に何をしていましたか。
2. マリナは掃除の時に何をしていましたか。
3. ユラとまさるは掃除の時に何をしていましたか。
4. どうして1960年代には「公害」が一番重要な問題になりましたか。
5. 「530」という運動はどうして生まれましたか。
6. 「530」の運動のスローガンは何ですか。
7. 学校の壁になんという張り紙を見ることができますか。

УРОК 13

Текст 13-1

買い物に行く

マリナ	おばさん、お買い物ですか。わたしも連れて行って下さい。お手伝いしますから。
母	でも、たいへんよ、いろいろなお店を回るから. . . 肉屋さん、八百屋さん、お菓子屋さん. . . それからスーパーマーケット。疲れない?
マリナ	いいえ、大丈夫ですよ。モスクワでも、ママを手伝ってよく食料品店へ行くんですよ。
母	そう。じゃ、ありがとう。いっしょに行きましょう。

* * *

店の主人	こんにちは、おくさん。いらっしゃい。
母	こんにちは。暑いですね。
主人	そうですね。すごい暑さですね。おばあさんはお元気ですか。
母	ええ、おかげさまで元気ですよ。
主人	今日はいつもの通りですか。牛肉800グラムですね。
母	ええ。それから豚肉1キロ下さい。
主人	はい。全部で5600円です。
母	はい、どうぞ。
主人	ちょうど5600円です。レシートをどうぞ。ありがとうございました。
母	どうも。ではまた。
主人	毎度ありがとうございます。

* * *

マリナ	おばさん、花屋さんの前に並べてあるのは盆栽ですか。
母	あれ?盆栽よ。
マリナ	本物の木ですか。
母	そうよ。
マリナ	へえ。あんなに小さくても本物ですか。びっくりした。売り物ですか。
母	売り物もあるけど、あの松の盆栽は売り物じゃないの。飾ってある

だけよ。花屋さんの西村さんが自分で育てて大切にしているのよ。時々展覧会にも出すの、西村さんの盆栽は。

マリナ　そうですか。すてきですね。

Текст 13-2

盆栽

盆栽とは、はちに植えた小さい木のことです。盆栽は自然の美しさを表現するミニチュアの世界です。家の庭やマンションのベランダに飾ることが多いです。

盆栽にはいろいろの木、たとえば松、梅、桜、そして草、花などを使います。その植物はいろいろ工夫して大きくならないようにして、いい形になるように育てます。盆栽を育てるには、長い年月(十年以上も)がかかります。東京で行われる展覧会では、三百年も四百年も経っためずらしい盆栽を見ることができます。

盆栽は、大昔に中国から入って来ましたが、時が経つにつれて日本人に親しまれ、日本のシンボルの一つになってきたと言ってもいいでしょう。最近、若い人のなかでも盆栽の人気が高まってきました。また、外国人の間でも段々盛んになってきました。

СЛОВАРЬ
к тексту 13–1

1.	連れる	つれる	брать с собой, идти в сопровождении
2.	肉屋	にくや	мясной магазин
3.	八百屋	やおや	овощной магазин
4.	菓子屋	かしや	кондитерский магазин
5.	スーパーマーケット	supermarket	супермаркет
6.	食料品店	しょくりょうひんてん	продовольственный магазин
7.	主人	しゅじん	1) хозяин, 2) муж
8.	元気(な)	げんき(な)	здоровый, бодрый
9.	牛肉	ぎゅうにく	говядина

10.	グラム	gram	грамм
11.	豚肉	ぶたにく	свинина
12.	レシート	receipt	чек
13.	毎度	まいど	каждый раз, всегда
14.	花屋	はなや	цветочный магазин
15.	盆栽	ぼんさい	бонсай (карликовое дерево в горшке)
16.	本物	ほんもの	подлинная вещь
17.	へえ		Ах! Вот как! [межд.]
18.	売り物	うりもの	вещь для продажи
19.	飾る	かざる	украшать, выставлять для украшения
20.	西村	にしむら	Нисимура (фамилия)
21.	大切(な)	たいせつ(な)	важный, серьезный, ценный
22.	展覧会	てんらんかい	выставка

СЛОВАРЬ
к тексту 13–2

1.	はち		цветочный горшок
2.	植える	うえる	сажать (растение)
3.	美しさ	うつくしさ	красота
4.	表現	ひょうげん	выражение
5.	ベランダ	verandah	веранда
6.	以上	いじょう	сверх этого
7.	大昔	おおむかし	глубокая древность
8.	経つ	たつ	проходить (о времени)
9.	親しむ	したしむ	привязаться
10.	人気	にんき	популярность
11.	高まる	たかまる	повышаться
12.	段々	だんだん	постепенно
13.	盛ん(な)	さかん(な)	процветающий

КОММЕНТАРИЙ
к уроку 13

§ 1. Речевой этикет.

а) Разговор при встрече знакомых людей. В японском языке существуют определенные правила ведения разговора при встрече со знакомыми людьми, а именно: после приветствия обязательно происходит обмен репликами о погоде и здоровье, например:

A: こんにちは。

B: こんにちは。暑いですね。

A: そうですね。すごい暑さですね。おばあさんはお元気ですか。

B: ええ、おかげさまで元気ですよ。

A: *Здравствуйте.*

В: *Здравствуйте. Как жарко!*

А: *Да, ужасная жара. Бабушка здорова?*

В: *Да, спасибо, здорова.*

И только после подобного рода диалога переходят к основному разговору.

б) Разговор в магазине. Продавец в магазине, передавая покупку, говорит покупателю: 毎度ありがとうございます。*Спасибо.* Покупатель в ответ обычно ничего не говорит.

§ 2. Служебное слово にして употреблялось в старом письменном японском языке. Одно из значений – значение творительного падежа, например: 一日にして *за один день,* в современном языке 一日で.

§ 3. Послелог . . . につれて *по мере того, как, в сопровождении чего-л.* после глагола в 3-й основе может употребляться как союзное слово, например: 時が経つにつれて日本人に親しまれるようになった。*С течением времени японцы полюбили искусство бонсай.*

§ 4. Суффикс 屋 используется для образования названий магазинов, мастерских, например: 肉 *мясо* – 肉屋 *мясной магазин*, 菓子 *сладости* – 菓子屋 *кондитерский магазин.*

При помощи суффикса さん от названия магазина образуется название хозяина, служащего магазина, например: 肉屋さん *хозяин мясного магазина*, 花屋さん *продавец цветочного магазина.*

§ 5. Счетные суффиксы. В японских магазинах товары взвешиваются, вес определяется в граммах и килограммах. Однако есть и необычная для нас мера 山– *горка*, соответствующая в какой-то степени нашей «кучке», например, в тарелки накладываются различные фрукты или овощи, и счет при покупке идёт по количеству купленных тарелок, например: 一山のりんご или りんごは一山です *одна кучка яблок*, 二山のトマト или トマトは二山です *две кучки помидор.*

Некоторые предметы считаются на 個, например, *пирожные* – 一個のケーキ *одно пирожное.*

Бананы, огурцы и другие предметы цилиндрической формы считаются на 本, например: 一本のバナナ *один банан.*

§ 7. Глагол 飾る в значении *выставлять* имеет управление: где? – に , что? – を, например: 家の庭やマンションのベランダに盆栽を飾ることが多いです。*Часто в саду у дома, на веранде в многоэтажном доме выставляют маленькие деревья в горшочках – бонсай.*

БОНСАЙ

Бонсай – «растущий на подносе» – карликовое дерево или растение, выращенное в специальном горшке, часто имеющем форму подноса.

Бонсай – это настоящее дерево, в котором сохранены все пропорции.

Существует много видов бонсай, различающихся формой и количеством стволов. Есть бонсай с прямым стволом, есть с наклонным стволом, есть бонсай с двумя, тремя стволами и т. д. Бонсай также различаются видом дерева, выращенного в горшке.

Японские учёные, исходя из письменных источников и графических изображений, считают, что бонсай существовал уже в 8-ом веке вашей эры.

Для выращивания бонсай требуется много времени, умений, труда. Надо научиться правильно выбирать растение, знать, где поставить горшок, чтобы было достаточно света, воздуха, надо вовремя подрезать, перевязать растение и т.д. Большое значение при выращивании бонсай имеет правильный выбор сосуда, потому что только при обеспечении равновесия между наземной и подземной частью растения можно вырастить пропорциональное растение.

Вырастить бонсай очень трудно, но если приложить достаточно усилий и желания, то получается настоящее миниатюрное дерево, помогающее человеку постоянно сохранять связь с природой, особенно в городе.

Интерес к искусству бонсай растет во многих странах мира. В Японии с 1934 года проводятся ежегодные выставки бонсай в Токийском музее искусств. Можно также увидеть во многих цветочных магазинах и крупных универмагах бонсай, выставленные для продажи или для украшения.

УПРАЖНЕНИЯ
урока 13

1. Соедините правильно левую и правую части предложений. Переведите.

1. 茶道とは	1. 石から造られた灯ろうのことです。
2. 日本風の庭園とは	2. はちに植えた小さい木のことです。
3. 掛けじくとは	3. お茶を立てる芸術のことです。
4. 石灯ろうとは	4. 漢字やかなをきれいに書く芸術のことです。
5. 書道とは	5. 木、草、石などで成り立っている庭園のことです。
6. 盆栽とは	6. 紙などに字や絵を書き、床の間や壁に飾る物のことです。

2. Переведите на японский язык данные в скобках словосочетания, употребляя в них . . . につれて.

1. (С течением времени) その芸術は忘れるようになっている。
2. (По мере развития экономики) 公害は重要な問題になっている。
3. (С наступлением жарких дней) あの人はいつも山へ行きます。
4. (По мере ухудшения экологии) 国には自然の破壊に対する運動が現れるようになった。
5. (С течением лет) 私たちの友情は強くなってきた。
6. (По мере приближения часа прилёта самолёта) あの人は段々心配した。

3. Скажите, в каких магазинах можно купить следующие продукты.

バナナ、魚、にわとり、りんご、キャベツ、キュウリ、パン、ケーキ、レモン、茶、みかん、アイスクリーム、トマト、ジュース、肉、ソーセージ、チョコレート、ねぎ

4. Как вы думаете, по каким мерам — 山, 個, キロ, グラム, 本 будут продаваться продукты, перечисленные в упражнении 3.

5. Скажите, что вы покупаете в следующих магазинах.

花屋、八百屋、パン屋、菓子屋、肉屋、魚屋、スーパーマーケット

6. Назовите синонимы следующих слов.

店、すてき(な)、時

7. Назовите антонимы следующих слов.

売り物、暑い、げんき(な)

8. Проговорите следующие диалоги, заменяя подчеркнутые слова словами из предлагаемых списков.

Диалог 1.
A: おばさん、お買い物ですか。私も連れて行ってください。お手伝いしますから。
B: でも、たいへんよ、いろいろな店を回るから. . . 肉屋さん、八百屋さん. . . それからスーパーマーケット。疲れない？
Слова для замены:
1. お菓子屋さん 2. 魚屋さん 3. パン屋さん 4. 食料品店

Диалог 2.
A: こんにちは、おくさん。いらっしゃい。
B: こんにちは。暑いですね。
Слова для замены:
1. 寒い 2. むし暑い 3. 風が冷たい 4. 風が強い

Диалог 3.
A: すごい暑さですね。おばあさんはお元気ですか。
B: ええ、おかげさまで元気です。
Слова для замены:
1. おじいさん 2. お子さん 3. ご主人 4. おかあさん

Диалог 4.
A: ちょうど5600円です。レシートをどうぞ。ありがとうございました。
B: どうも。ではまた。
A: 毎度ありがとうございます。
Слова для замены:
1. 7 800 2. 4 230 3. 10 150 4. 12 460

Диалог 5.
A: へえ。あんなに小さくても本物ですか。びっくりした。売り物ですか。
B: 売り物もあるけど、あの松の盆栽は売り物じゃない。飾ってあるだけです。
Слова для замены:
1. 桜 2. 梅 3. 杉 4. 竹

9. Переведите следующие диалоги на японский язык.

Диалог 1. Диалог жены Мацуда-сан и Марины.

マ: А мы сейчас пойдём в какой магазин?

日: Сначала в овощной, потом в мясной.

Диалог 2. Разговор в магазине продавца и покупателя.

売: Добро пожаловать!

買: Здравствуйте! Мне, пожалуйста, эту рыбу. Сколько стоит?

売: 1 900 иен.

買: Пожалуйста, вот деньги.

売: Ровно 1 900 иен. Пожалуйста, вот чек. Спасибо.

Диалог 3. Разговор жены Мацуда-сан и Марины перед цветочным магазином, где выставлены бонсай.

マ: Это настоящие деревья?

日: Да, это бонсай. Хотя деревья и маленькие, но настоящие.

Диалог 4. Разговор Марины и Юми на выставке бонсай.

マ: Какие разнообразные формы деревьев!

日: В этом и есть искусство вырастить маленькое дерево красивой формы.

マ: И растения разные!

日: Да, здесь и сосна, и сакура, и много других растений.

10. Воспроизведите диалог текста 13–1.

11. Расскажите, в какие магазины ходила Марина с женой Мацуда-сан.

12. Расскажите, в какие магазины вы ходите за продуктами и что вы там покупаете.

13. Как вы начнёте разговор со знакомыми своих родителей зимой, весной, летом, осенью?

14. Расскажите об искусстве бонсай.

15. Как вы думаете, почему для запоминания в этом уроке выбрана пословица: ローマは一日にしては成らず？

16. Ответьте на вопросы по текстам урока.

1. おばさんはどんな店へ行きたいと思っていましたか。
2. 肉屋さんで何を買いましたか。
3. 花屋さんの前に何が並べてありますか。
4. 西村さんは盆栽を売りますか。
5. 盆栽というのは何ですか。
6. 盆栽を育てるにはどのぐらい時間がかかりますか。
7. 盆栽には何の植物を使いますか。
8. 盆栽は純日本の芸術ですか。

УРОК 14

Текст 14－1

ママへのプレゼント

マリナ　おばさん、ちょっとご相談したいのですが．．．
母　はい、なに。
マリナ　来週はママの誕生日なので、何かプレゼントを買って送りたいと思っているんですけど。何か実用的なものを。どんなものがいいでしょか。
母　えーと。実用的なものね。むずかしいわね。急にはちょっと思い付かないけど。駅前の洋品点へ行ってみたら?
マリナ　そうですね、初めはワンピースとかセーターかスカートとか買うつもりでしたが、店に行ってみたら、値段も高いし、サイズも合いません。わたしは背があまり高くなくて、やせているのに、ママは体の大きい人です。はだ着やパンストなんかもだめです。
母　そう。では、ソックスもだめでしょう。靴もね。
マリナ　ええ、靴屋さんに寄ってみましたが、大きなサイズがあっても本人がはいてみないとちょっと．．．。買っても足に合わないことがありますから。
母　それはそうね。せとものは?皿とか茶碗(ちゃわん)とかコップとか。食器はいつでもいいプレゼントになるわね。
マリナ　いい考えですね。
母　あるいはポットとかなべとか。ショッピング・センターに行ったら何種類もあるわよ。
マリナ　ちょっと重いですね。小包で送りますから無理でしょう。
母　こまったわね。お母さんは何がお好きなの?プレゼントに何をもらいたいと思っていらっしゃるかしら。お母さんの立場から考えてみたら。
ユラ　(嬉しそうに)あ、そうだ。いいこと思いついた!秋葉原へ行こうよ。秋葉原は電化製品の町だよ。ステレオや計算機などを売っている所なんだ。ママにアイポッドを贈るんだ。じゃなければミニコンピュータを。
マリナ　お兄ちゃん!そんなのだめよ。ママはもうミニコンピュータを持っているわよ。二つも要らないでしょう。

母　　あ、そうだ。きれいな折りたたみ式のかさなんかどうかしら。かさだったら、何本あってもいいでしょう。

ユラ、マリナ　　あ、それはいい考えですね。おばさん、どうもありがとう。

Текст 14–2

和服と洋服

和服は日常生活から段々姿を消していくようです。きれいな着物は、パーティや結婚式やお正月などの特別の場合だけに着ます。なぜかと言うと、着物は値段がとても高いし、着物の着方や帯のしめ方はとてもむずかしくて、日常に着るには不便だからです。今は着物のレンタルショップがあって、結婚式のときでさえその店で借りることがあります。

日本人が毎日着ているのは洋服です。たとえば男性ならシャツ、スーツ、ネクタイなどです。女性ならワンピースまたはジャケットにスカートかパンツなどです。休みのときなどにはセーターにジーンズがふつうです。

衣服についての考え方は、人によって違いますが、衣服はまず第一に着心地がよければいいのです。値段のあまり高いものを買わずに、手元にある衣服を組み合わせて上手に活用し、楽しく着ることが大切です。あまり着ることのない衣服をたくさん持つことは経済面でも無駄(むだ)ですし、手入れの面からも大変です。

СЛОВАРЬ
к тексту 14–1

1.	寄る	よる	1) заходить, 2) собираться
2.	文殊	もんじゅ	бодисатва Мондзю – воплощение высшей мудрости
3.	知恵	ちえ	ум, мудрость
4.	誕生日	たんじょうび	день рождения
5.	なんか		такой, как [частица]
6.	実用的	じつようてき	практичный
7.	急(に)	きゅう(に)	быстро
8.	思い付く	おもいつく	придумывать
9.	駅前	えきまえ	перед станцией
10.	洋品店	ようひんてん	промтоварный магазин
11.	ワンピース	one piece	платье
12.	スカート	skirt	юбка
13.	値段	ねだん	цена
14.	サイズ	size	размер
15.	背が高い	せがたかい	высокий (по росту)
16.	やせる		худеть
17.	体が大きい	からだがおおきい	крупный (по телосложению)
18.	肌着	はだぎ	(нательное) бельё
19.	パンスト	panty stockings	колготки
20.	ソックス	socks	носки
21.	靴	くつ	обувь
22.	靴屋	くつや	обувной магазин
23.	本人	ほんにん	сам (лично)
24.	せともの		фарфоровая посуда
25.	皿	さら	тарелка
26.	茶碗	ちゃわん	чашка
27.	コップ	cop	стакан
28.	食器	しょっき	посуда
29.	ポット	pot	термос
30.	なべ		кастрюля, сковорода
31.	ショッピング・センター	shopping centre	торговый центр
32.	種類	しゅるい	вид, род, сорт
33.	小包	こづつみ	бандероль
34.	無理(な)	むり(な)	нерезонный, необоснованный
35.	立場	たちば	позиция
36.	嬉しい	うれしい	радостный, весёлый
37.	秋葉原	あきはばら	Акихабара (р-н Токио)
38.	電化製品	でんかせいひん	электротовары

39.	ステレオ	stereo	стерео
40.	計算機	けいさんき	калькулятор
41.	アイポッド	iPod	айпод
42.	贈る	おくる	дарить
43.	ミニコンピュータ		миникомпьютер
44.	折りたたみ式	おりたたみしき	складной
45.	かさ		зонт

СЛОВАРЬ
к тексту 14–2

1.	和服	わふく	японская одежда
2.	洋服	ようふく	европейская одежда
3.	日常	にちじょう	обычно, повседневно
4.	姿を消す	すがたをけす	исчезать
5.	結婚式	けっこんしき	свадебная церемония
6.	お正月	おしょうがつ	Новый Год
7.	着方	きかた	способ надеть (какую-л. одежду)
8.	帯	おび	оби (широкий, длинный пояс для кимоно)
9.	しめ方	しめかた	способ завязать (пояс)
10.	不便(な)	ふべん(な)	неудобный
11.	レンタルショップ	rental shop	пункт проката
12.	さえ		даже
13.	男性	だんせい	мужчина
14.	スーツ	suit	костюм
15.	ネクタイ	necktie	галстук
16.	女性	じょせい	женщина
17.	ジャケット	jacket	кофта, жакет
18.	パンツ	pants	брюки
19.	ジーンズ	jeans	джинсы
20.	衣服	いふく	одежда
21.	考え方	かんがえかた	образ мышления
22.	着心地がよい	きごこちがよい	удобно носить
23.	手元(に)	てもと(に)	под рукой, при себе
24.	組み合わせる	くみあわせる	подбирать, составлять
25.	活用する	かつようする	применять на практике, использовать с толком
26.	経済面	けいざいめん	с экономической точки зрения
27.	無駄(な)	むだ(な)	пустой, напрасный

КОММЕНТАРИЙ
к уроку 14

§ 1. Речевой этикет: обращение за советом. При обращении за советом обычно произносят следующую фразу: ちょっとご相談したいのですが、. . . . 。*Хотел(а) бы с Вами посоветоваться ...*

§ 2. Дательный падеж на に употребляется при соединении существительных для выражения комплектности предметов, переводится в этом случае на русский язык как предлоги *к* или *с*, например: ジャケットにスカートかパンツなどです。*К жакету юбка или брюки.* или *Жакет с юбкой или брюками.*

§ 3. Служебное слово なら может употребляться после существительных для подчёркнутого выделения темы сообщения, например: 男性ならシャツ、スーツ、ネクタイなどです。*У мужчин – рубашка, костюм, галстук и др.*

§ 4. Суффикс 方 служит для образования отглагольных существительных со значением способа или манеры совершения действия, например: しめる *завязывать*, しめ方 *способ завязывать (оби)*.

Хотя слова с суффиксом 方 являются существительными, их бывает удобно переводить на русский язык с помощью инфинитивного оборота с союзом *как*, например: 帯のしめ方を教えてください。*Научите меня, как завязывать оби.*

§ 5. Слово 心地, присоединяясь ко 2-й основе глагола, вносит значение *ощущение данного действия*. Существительные с суффиксом 心地, в основном, употребляются в устойчивых словосочетаниях с прилагательным よい, например: 着心地がよい *удобно (приятно) носить.*

КИМОНО

В древних китайских книгах есть записи об одежде, которую сейчас носят в Японии, – кимоно. На протяжении веков вид кимоно, конечно, изменился. Сначала это была рубашка с дыркой посередине, потом появилась одежда, состоящая из двух частей – широких брюк はかま и верхней части, причём такую одежду носили и мужчины, и женщины. К 14-му веку окончательно сформировался фасон кимоно, которое носят и в наши дни.

Но сейчас кимоно не является повседневной одеждой. Кимоно надевают на торжественные церемонии, на официальные приёмы, по праздникам. Летом носят лёгкое хлопчатобумажное кимоно ゆかた. А повседневная одежда японцев – обычное европейское платье.

Почему же японцы начали носить европейскую одежду? Причин здесь несколько. Во-первых, кимоно с длинными рукавами самому надеть трудно, нужна чья-то помощь. К тому же, кимоно – одежда длинная, в современном транспорте неудобная, и кроме того, кимоно очень дорого стоит. Теперь даже не в каждой семье есть кимоно, ведь гораздо проще и дешевле взять кимоно напрокат в пункте проката – レンタル店 или просто レンタル.

Интересно, что бывший неизменным на протяжении 6 веков фасон кимоно сейчас модернизируется, фирмы по производству кимоно всё время в поиске новых

форм. Появляются короткие кимоно (немного ниже колен), появляются кимоно, состоящие из двух частей – блузка, полностью воспроизводящая покрой кимоно, и брюки. Вместе с тем японцы не хотят совсем отказываться от кимоно. Кимоно подходит японскому климату, кимоно хорошо сидит и на мужчинах, и на женщинах, к тому же кимоно – национальная одежда, и главное, кимоно очень красиво.

УПРАЖНЕНИЯ
урока 14

1. Подберите для каждого предложения слово из списка – アイポッド, 教科書, ジーンズ, セーター, お茶, 着物, ワンピース, походящее по смыслу для выражения комплектности с подчеркнутым словом. Переведите.

Например: あの人はいつもセーターを着ます。→ あの人はいつもジーンズにセーターを着ます。

1. 私はケーキが好きです。→
2. あの人は今日秋葉原へ MP3 を買いに行きたいと思っています。→
3. あなたはふつうスカートとかパンツをはきますか。→
4. 私は図書館で辞書を借りましか。→
5. 花子はレンタル店で帯も借りました。→
6. 彼女はその靴をはかない。→

2. Употребите с подчёркнутыми словами なら. Переведите.

1. 着物はみな楽しみます。→
2. 衣服はまず第一に着心地が良いのがいいです。→
3. 靴は本人がはいてみなければならないです。→
4. 男性はスーツを着て、女性はワンピースを着る。→
5. ショッピング・センターはなんでも買うことができます。→
6. かさは折りたたみ式の方が良い。→

3. Придумайте предложения, включающие слова, образованные от следующих глаголов с помощью суффикса 方. Переведите.

Например: 飲む → この薬は飲み方が大事です。
読む、着る、作る、食べる、話す、歩く、書く、送る、走る、考える

4. Придумайте предложения с устойчивыми словосочетаниями, включающими слова, образованные от следующих глаголов с помощью слова 心地. Переведите.

Например:
着る → 着心地が良い。→ この間、着心地の良いワンピースを買った。
乗る、座る、住む、寝る、はく

5. Найдите перевод следующих слов, обозначающих предметы одежды, в данном ниже списке.

ポロシャツ、パーカ、トレーナー、キュロット・スカート、パジャマ、スカーフ、トレパン、ベルト、ショートパンツ、ハイソックス、バスケットシューズ、スニーカー、Tシャツ、タンクトップ、カーディガン、ミニスカート、ブーツ
Мини-юбка, спортивный костюм, пояс, майка, пижама, кардиган, кроссовки, шорты, мужская рубашка поло, парка, шарф, кеды, ботинки, тренировочные брюки, юбки-брюки, гольфы, танктоп

6. Скажите, в каких магазинах можно купить следующие предметы.

茶碗、ポット、スカート、なべ、スカーフ、計算機、コンピュータ、パンスト、シャツ、かさ、テレビ、スプーン、パジャマ、フォーク、スニーカー、さら、ステレオ

7. Скажите, что можно купить в следующих магазинах.

せともの屋、くつ屋、洋品店、デパート、ショッピング・センター、電化製品店、スポーツ店

8. Назовите синонимы следующих слов.

プレゼント、合う、考え、立場、衣服、活用する、無駄(な)

9. Назовите антонимы следующих слов.

実用的、急に、やせる、重い、無理(な)、和服

10. Проговорите следующие диалоги, заменяя подчеркнутые слова словами из предлагаемых списков.

Диалог 1.
A: <u>おばさん</u>、ちょっとご相談したいのですが…。
B: はい、なに。
Слова для замены:
1. 先生　2. おばあさん　3. 松田さん　4. おじさん

Диалог 2.
A: 来週は<u>ママ</u>の誕生日なので、なにかプレゼントを買って送りたいと思っているんですけどどんなものがいいでしょうか。
B: えーと。むずかしいわね。急にちょっと思い付かないけど。
Слова для замены:
1. パパ　2. おじいさん　3. おばあさん　4. おばさん

Диалог 3.
A: <u>ワンピース</u>を買うつもりでしたが、店に行ってみたら、値段も高いし、サイズも合いません。
B: では、靴は?
Слова для замены:
1. セーター　2. スカート　3. ジャケット　4. パンツ

Диалог 4.
A: せとものは?きれいな皿?食器はいつでもいいプレゼントになるわね。
B: いい考えですね。
Слова для замены:
1. 茶碗 2. コップ 3. カップ 4. 大皿

Диалог 5. Разговор женщины среднего возраста с девушкой.
A: こまったわね。お母さんは何がお好きなの?プレゼントに何をもらいたいと思っていらっしゃるかしら。お母さんの立場から考えてみたら。
B: あ、そうだ。
Слова для замены:
1. お父さん 2. おばあさん 3. お姉さん 4. お兄さん

Диалог 6. Разговор женщины среднего возраста с девушкой.
A: きれいなかさなんかどうかしら。かさだったら何本あってもいいでしょう。
B: あ、それはいい考えですね。どうもありがとう。
Слова для замены:
1. スカーフ、何枚 2. ハンドバッグ、いくつ 3. さいふ、いくつ 4. 手袋、何足

11. Переведите на японский язык следующие диалоги молодых людей.

Диалог 1. Разговор в магазине двух девушек.
ロ: Что мы можем купить в этом магазине?
日: Много разных вещей – платье и свитер, брюки и юбку, бельё и колготки и многое другое.

Диалог 2. Разговор двух девушек.
ロ: Я хочу купить чашки, куда лучше пойти?
日: Наверное, в торговый центр. Там можно купить и чашки, и тарелки.

Диалог 3. Разговор двух юношей на станции Акихабара у выхода, где написано 電化製品の町への出口.
ロ: Мы выйдем здесь ?
日: Да, это знаменитая Акихабара. Здесь можно купить любые электротовары – от компьютера до электротермоса.

12. Воспроизведите диалог текста 14–1.

13. Расскажите, как Юра и Марина выбирали маме подарок на день рождения.

13. Расскажите, как вы выбираете подарок на день рождения родителям, другу.

14. Расскажите, во что одеты люди, изображенные на картинках.

15. Расскажите о кимоно.

16. Как вы думаете, почему для запоминания в этом уроке выбрана пословица:
三人寄れば文殊の知恵？

17. Ответьте на вопросы по текстам урока.

1. マリナはおばさんとどんなことを相談したかったのですか。
2. マリナは洋品店へ行ってどんな物を買いたいと思っていましたか。
3. せともの屋ではどんな物が売られていますか。
4. 秋葉原へ行ったら何を買うことができますか。
5. きれいな着物はどんな場合に着ますか。
6. 日本人は毎日着ているのは洋服ですか、和服ですか。
7. 男性はふつう何を着ますか。
8. 女性はふつう何を着ますか。
9. 衣服についてのお考えは何ですか。

笑う門こ福来たる

УРОК 15

Текст 15-1

祭り

ユラ　あ、ちょっと見て。あっちだ。にぎやかだね。何だろう。
まさる　お祭りだ。行ってみよう。
マリナ　きれいねえ。あっちこっちに提灯が下がってるわ。
ユラ　何だろう、あれは。あの、みんながかついでるの。
まさる　おみこしだよ。
ユラ　すごいな、太鼓(たいこ)の音が。
ゆみ　ここは、夜になると夜店がたくさん出て、とてもにぎやかになるのよ。
まさる　今日は隅田川(すみだがわ)花火大会だね。夜、行ってみようか。
ゆみ　すごくきれいよ、その花火は。川の岸におおぜいの人々が集まって、花火を眺(なが)めて楽しむの。ぜひ見てほしいわ。
ユラ　見たい、見たい。ぜひ行こうよ。
マリナ　ちょうどいい時に日本に来ていてよかったね。この祭りを見ることができて。
まさる　お盆の様子も見れるだろう。お盆のほうがおもしろいよ。
マリナ　まさるくんのいちばん好きなお祭りは何?
まさる　さあ。小さい時は端午(たんご)の節句(せっく)が好きだったけど、今は別に…。
ゆみ　わたしは、ひな祭りよ。いくつになってもひな祭りは楽しいわ。
まさる　いや、僕はやっぱりお正月かな。
マリナ　わたしたちも新年の祭りがいちばん好きね。もみの木を飾るからきれいよ。
まさる　あ、クリスマス・ツリーね。
マリナ　ええ。クリスマスはね、ほかの国では12月25日に祝うけど、ロシアでは旧暦(きゅうれき)のまま1月7日に祝うのよ。
まさる　あ、そう。
マリナ　だけど、クリスマス・ツリーは1月7日を待たないで新年に飾るのね。

まさる　へえ、そうか。うちでは新年には門松を立てるんだ。松と竹で作ったの。しめなわも張る。

ゆみ　おおみそかにね、夜12時近くに、家中で近くのお寺へお参りに行くのよ。除夜(じょや)の鐘(かね)を聞くの。

まさる　朝はお正月のごちそうを食べて、皆の健康(けんこう)を願うんだ。朝ご飯食べてから、遊びに行く。親類や友だちのところに。じゃなければ家で年賀(ねんが)の客を迎えるんだ。

マリナ　うちもそうよ。ロシアと同じね。

Текст 15-2

七夕

日本の行事の多くは中国から来ました。そのうちの一つに7月7日に行なわれる七夕の行事があります。中国のロマンチックな伝説から生まれた星の祭りです。

夏の夜空を見上げると、天の川をはさんで明るく輝(かがや)く二つの星が見えます。牽牛星(けんぎゅうせい)（アルタイル）と織女星(しょくじょせい)（ベガ）です。昔、「牽牛(けんぎゅう)」と「織女(しょくじょ)」という愛し合う男女がいました。1年に一度、7月7日の夜だけ、川を渡って会うことを許されていたのです。この悲(かな)しい恋の物語は奈良時代に日本に広まり、「万葉集」にも載(の)っています。

七夕の日に竹の枝に折り紙などを飾ります。そのほか、赤・青・黄・白・黒の五色の短冊(たんざく)を結び付けます。短冊に願い事を書いてその竹に結んでおくと、その願いがかなうと言われているのです。8日の朝に、その飾りを海や川に流してしまいます。昔から伝わった習慣です。

各家庭では前もってその祭りの準備をします。子供たちは自分で七

夕飾りを作ります。商店やデパートでもりっぱに飾りつけをして、祭りの気分を盛(も)り上(あ)げます。農村では、七夕の日に「七夕船」を川に流したり、麦藁(むぎわら)で「七夕馬」を作ったりする習慣が今でも残っているところもあります。

СЛОВАРЬ
к тексту 15–1

1.	笑う	わらう	смеяться
2.	門	かど	ворота, вход
3.	福	ふく	счастье
4.	来(た)る	きたる	приходить (*уст.*)
5.	祭り	まつり	праздник
6.	提灯	ちょうちん	подвесной фонарь
7.	下がる	さがる	спускаться
8.	かつぐ		нести на плечах
9.	おみこし		священный паланкин, переносной ковчег
10.	太鼓	たいこ	барабан
11.	夜店	よみせ	ночной (вечерний) магазин
12.	隅田川	すみだがわ	Сумидагава – река в Токио
13.	花火	はなび	фейерверк
14.	大会	たいかい	1) массовое мероприятие, 2) съезд, 3) соревнование
15.	岸	きし	берег
16.	眺める	ながめる	смотреть, любоваться
17.	ぜひ		обязательно
18.	お盆	おぼん	праздник Бон (Обон), день поминовения умерших
19.	様子	ようす	положение дел
20.	端午の節句	たんごのせっく	праздник мальчиков
21.	ひな祭り	ひなまつり	праздник девочек
22.	もみ		ёлка
23.	クリスマス・ツリー	Christmas tree	рождественская ёлка
24.	クリスマス	Christmas	Рождество
25.	祝う	いわう	праздновать
26.	旧暦	きゅうれき	старое летосчисление
27.	新年	しんねん	Новый год
28.	門松	かどまつ	кадомацу – новогоднее украшение из сосновых веток и бамбука, устанавливаемое по обе стороны у входа в дом
29.	しめなわ		симэнава – новогоднее украшение из соломенных веревок с вплетенными в них полосками бумаги
30.	おおみそか		последний день года
31.	参る	まいる	посещать (храм)

32.	除夜	じょや	канун Нового года
33.	鐘	かね	колокол
34.	除夜の鐘	じょやのかね	удары колокола в момент окончания старого года
35.	健康	けんこう	здоровье
36.	親類	しんるい	родственники
37.	年賀	ねんが	новогоднее поздравление

СЛОВАРЬ
к тексту 15–2

1.	七夕	たなばた	праздник Танабата
2.	行事	ぎょうじ	обряд, торжество, праздник
3.	ロマンチック	romantic	романтический
4.	伝説	でんせつ	легенда
5.	星	ほし	звезда
6.	夜空	よぞら	ночное небо
7.	見上げる	みあげる	смотреть вверх
8.	天の川	あまのがわ	Млечный Путь
9.	はさむ		сжимать с двух сторон
10.	輝く	かがやく	сверкать
11.	牽牛星	けんぎゅうせい	звезда Пастух
12.	アルタイル	Altair	звезда Альтаир
13.	織女星	しょくじょせい	звезда Ткачиха
14.	ベガ	Vega	звезда Вега
15.	愛し合う	あいしあう	любить друг друга
16.	男女	だんじょ	мужчина и женщина
17.	渡る	わたる	переправляться, переходить
18.	悲しい	かなしい	печальный, грустный
19.	恋	こい	любовь
20.	物語り	ものがたり	рассказ, повесть
21.	奈良時代	ならじだい	эпоха Нара
22.	万葉集	まんようしゅう	антология VIII века «Манъёсю»
23.	載る	のる	быть помещённым, упомянутым (в печати)
24.	枝	えだ	ветка
25.	折り紙	おりがみ	1) сложенный вдвое лист бумаги, 2) искусство создавать различные фигурки из листов бумаги
26.	短冊	たんざく	тандзаку (продолговатый лист бумаги, раньше служивший для написания на нём танка)
27.	結びつける	むすびつける	привязывать
28.	願い事	ねがいごと	желание, мольба

29.	かなう		исполняться
30.	流す	ながす	пускать по течению
31.	前もって	まえもって	заранее
32.	準備	じゅんび	подготовка
33.	気分	きぶん	настроение
34.	盛り上げる	もりあげる	поднимать
35.	農村	のうそん	деревня
36.	麦藁	むぎわら	солома
37.	七夕馬	たなばたうま	игрушечная соломенная лошадка для праздника Танабата

КОММЕНТАРИЙ
к уроку 15

§ 1. Частицы ね, な в разговорной речи могут произноситься ねえ, なあ, передавая при этом большую степень эмоциональности, например: きれいねえ。*Очень красиво!*

§ 2. Употребление форм потенциального залога. В последнее время среди молодёжи в разговорной речи стали употребляться формы потенциального залога, образованные от глаголов 2-го спряжения, например: お盆の様子も見れるだろう。*И Обон, наверное, сможете увидеть.*

Эта форма ещё не вошла в нормативную грамматику, но уже характерна для разговорной речи.

§ 3. ほしい после деепричастной формы глагола передаёт значение: *хочу, чтобы кто-то совершил данное действие*, например: ぜひ見てほしいわ。*Хочу, чтобы вы обязательно посмотрели.*

§ 4. Творительный и исходный падежи. Для обозначения материала, из которого что-то делается, производится, возможно употребление как творительного, так и исходного падежа, например: むぎわらで「七夕馬」を作ったりする。*Делать из соломы лошадок для праздника Танабата.* ミルクからチーズを作ります。*Из молока делают сыр.*

Различие в употреблении этих форм в следующем: で употребляется в том случае, когда указывается конкретный материал, из которого делается данный предмет, から же употребляется для указания «основы» для изготовления предмета, например: 木でつくえを作ります。*Стол делают из дерева.* チョコレートはカカオの実から作ります。*Шоколад делают из какао-бобов.*

§ 5. Конструкция: ГЛАГОЛ в форме на て/で + よい передаёт значение *хорошо, что нечто совершается*, например: ちょうどいい時に日本に来ていてよかったね。*Хорошо, что вы как раз вовремя приехали в Японию.*

ПРАЗДНИКИ

В Японии сейчас 14 государственных праздников, считающихся нерабочими днями. Некоторые из них возникли из традиционных японских праздников – Но-

вый год, день весеннего равноденствия, день осеннего равноденствия, день детей, другие связаны с определёнными датами – день основания страны, день принятия Конституции, день рождения императора.

Но есть и национальные японские праздники, которые широко отмечаются по всей стране, хотя они не включены в государственные. Это в июле праздник Обон お盆 – день поминовения умерших, 7-го июля праздник Танабата 七夕 – праздник звёзд.

В Японии самый любимый праздник – Новый год. К нему начинают готовиться заранее – убирают дом, у входа ставят украшенье 門松, вешают симэнава – толстую соломенную верёвку, украшенную листьями растений и полосками бумаги. В ночь с 31-го декабря на 1-е января идут в храм послушать 108 ударов колокола – 除夜の鐘, уносящих всё плохое уходящего года и возвещающих о приходе нового года. 1-го января ходят в гости, идут в храмы, одеваются в яркую одежду, едят вкусную еду.

В день девочек ひな祭り 3-го марта в доме на подставке размещают специальных кукол, а девочкам в этот день дарят подарки, обычно кукол для игр.

5-го мая в день мальчиков 端午の節句 перед домом, где живут мальчики, на длинном шесте вывешивают бумажных карпов. Карп – символ мужества, отваги, стойкости.

7-го июля – праздник Танабата 七夕, праздник влюблённых звезд Ткачихи и Пастуха, разделённых Млечным путём и сближающихся лишь раз в год – 7-го июля

13–15-го июля в Токио, 16–18-го августа в Осака и Киото отмечается праздник Обон お盆 – день поминовения умерших. Это праздник памяти, но его отмечают весело – танцуют, поют, зажигают костры.

Весной празднуют цветение вишни – 花見, осенью любуются луной – 月見.

Национальные праздники Японии

1月1日	—	元旦(がんたん)
1月15日	—	成人の日(せいじんのひ)
2月11日	—	建国記念日(けんこくきねんび)
3月21日	—	春分の日(しゅんぶんのひ)
4月29日	—	緑の日(みどりのひ)
5月3日	—	憲法記念日(けんぽうきねんび)
5月5日	—	子供の日(こどものひ)
7月の第3月曜日	—	海の日(うみのひ)
9月15日	—	敬老の日(けいろうのひ)
9月23日	—	秋分の日(しゅうぶんのひ)
10月10日	—	体育の日(たいいくのひ)
11月3日	—	文化の日(ぶんかのひ)
11月23日	—	勤労感謝の日(きんろうかんしゃのひ)
12月23日	—	天皇誕生日(てんのうたんじょうび)

УПРАЖНЕНИЯ
урока 15

1. Сравните два диалога. Укажите, где разговаривают юноши, где девушки.

Диалог 1.
A: 見て、見て。あっちだよ。おもしろそうだね。
B: 祭りだろう。行ってみよう。

Диалог 2.
A: 見て、見て。あっちよ。おもしろそうね。
B: お祭りでしょう。行ってみましょう。

2. Скажите, что *вам хочется, чтобы следующие действия были кем-то совершены*. Переведите.

Например: 隅田川花火大会へ行く。→ 隅田川花火大会へ行ってほしい。
1. その茶碗を買う。→
2. 秋葉原の電化製品の町へ行く。→
3. 着物を着てみる。→
4. このワイシャツにネクタイを組み合わせる。→
5. 展覧会へ盆栽を見に行く。→
6. このじゅうたんに掃除機をかける。→

3. Вставьте в пропуски で или から. Переведите.

1. ゆみちゃんは紙...きれいな折り紙ができる。
2. その家は五つの部屋...なっている。
3. さしみは何の魚...作られるか。
4. あの人の話...すべて分かるようになった。
5. 6人の学生...グループを作ることになった。
6. おばあさんはふつうもも...ジャムを作ります。

4. Скажите, *хорошо, что совершались следующие действия*. Переведите.

Например: 近くの神社へお参りに行った。→ 近くの神社へお参りに行ってよかった。
1. ママにきれいな折りたたみ式のかさを買った。→
2. 隅田川花火大会のとき、花火を眺めた。→
3. 七夕の日に願い事を書いて木に結び付けた。→
4. おばさんといろいろ相談した。→
5. 日本料理を食べてみて気に入った。→
6. その展覧会に盆栽を見に行った。→

5. Прочитайте, переведите, обратите внимание на употребление прямого дополнения на を при сказуемом, выраженном страдательным залогом.

1. 私は子犬に好きな本をやぶられた。
2. 国子は両親に1カ月1度しかパーティーに行くことを許されなかった。

3. ぼくは弟にチョコレートを食べられた。
4. ぼくは友達にどこかで「万葉集」という本をなくされた。
5. 今日はさとうとしおを間違えられた。
6. 私は子供に好きな茶碗をわられた (*разбить*)。

6. Переведите следующие цветовые названия.

ピンク、桜色、もも色、ルビーレッド、白い、茶色、たまご色、水色、青い、空色、ブルー、ねずみ色、黒い、レモン色、草色、アスファルト色、みかん色、土ほこり色、れんが色、青緑

7. Назовите синонимы следующих слов.

きれい(な)、すごい、大会、新年の祭り、張る、かなう、商店

8. Назовите антонимы следующих слов.

許す、残る、農村

9. Проговорите следующие диалоги, заменяя подчеркнутые слова словами из предлагаемых списков.

Диалог 1.
A: あ、ちょっと見て、あっちだよ。にぎやかだね。何だろう。
B: お祭りだ。行ってみよう。
Слова для замены:
1. おみこし 2. 七夕 3. 夜店 4. 花火

Диалог 2.
A: ちょうどいい時に来ていてよかったね。この祭も見ることができて。
B: お盆も見れるだろう。お盆のほうがおもしろいよ。
Слова для замены:
1. 端午の節句 2. 七夕 3. ひな祭り 4. お正月

Диалог 3.
A: 一番好きなお祭りはなに?
B: さあ。小さい時は端午の節句が好きだったけど、今は別に. . . 。
Слова для замены:
1. 七夕 2.ひな祭り 3.クリスマス 4.花火大会

Диалог 4.
A: クリスマスはね、ロシアでは旧暦のまま1月7日に祝うのよ。もみの木を飾るよ。だけど、クリスマス・ツリーは1月7日を待たないで新年に飾るのね。
B: 日本では新年には門松を立てるんだ。
Слова для замены:
1. 新年にはしめなわを張る
2. 新年には松と竹で作った門松を立てる
3. おおみそかに神社へお参りに行く
4. おおみそかに除夜の鐘を聞きに行く

Диалог 5.
A: お正月の朝はごちそうを食べるんだ。
B: うちもそうよ。ロシアと同じね。
Слова для замены:

1. 皆の健康（けんこう）を願う	2. 家で年賀（ねんが）の客を迎える
3. 親類や友達の家に遊びに行く	4. 教会 (*православный храм*) へお参りに行く

10. Переведите следующие диалоги на японский язык.

Диалог 1. Разговор девушек на улице, украшенной цветами и фонарями.
ロ: Ой, что там?
日: Праздник, пойдём посмотрим.

Диалог 2. Разговор юношей на улице, где несут омикоси, а рядом идут барабанщики.
ロ: Что это несут?
日: Это омикоси.
ロ: Как интересно бьют барабаны!
日: Сегодня праздник, поэтому можно и увидеть омикоси, и услышать барабаны.

Диалог 3. Разговор девушек на набережной реки, где они смотрят салют.
日: Тебе нравится салют?
ロ: Да, очень. Хорошо, что мы приехали именно в это время. Можем увидеть этот праздник.
日: Жаль, что не сможете увидеть ещё Обон. Тоже интересный праздник.

Диалог 4. Разговор девушек во дворе храма у дерева, увешенного тандзаку.
ロ: Что это за дерево? Какие странные листочки!
日: А это тандзаку. Говорят, что если написать на листочке желание и привязать эту бумажку к дереву, то желание исполнится.
ロ: Как интересно!

Диалог 5. Разговор юношей у дома, где на шесте развеваются карпы.
ロ: Почему над этим домом карпы?
日: А это в день мальчиков ставят над домом шест с карпами. Значит в этом доме есть мальчики.

11. Воспроизведите диалог текста 15–1.

12. Расскажите, что необычного увидели на улице Юра и Марина.

13. Расскажите о том, как в Японии празднуют Новый год, праздник Обон, праздник девочек, праздник мальчиков, Танабата.

14. Расскажите о национальных праздниках Японии.

15. Расскажите о национальных праздниках России.

16. Расскажите, как в России празднуют Новый год и другие праздники.

17. Как вы думаете, почему для запоминания в этом уроке выбрана пословица:
笑う門こ福来たる？

18. Ответьте на вопросы по текстам урока.

1. どんな日本の祭りを知っていますか。
2. 子供の一番好きな祭りは何ですか。
3. 日本ではお正月はどう祝うのですか。
4. ロシアでは新年はどう祝うのですか。
5. 8月に東京に行われている隅田川花火大会というのは何ですか。
6. 七夕の祭りはなんの伝説から生まれたのですか。
7. 七夕を祝う習慣は何ですか。
8. 短冊というのは何ですか。
9. どうして七夕の日に木の枝に短冊を結び付けますか。

遠くの親せきより近くの他人

УРОК 16

Текст 16-1

引っ越しそば

隣の人	ごめんください。
母	はい、どなたですか。
隣	今度隣の家に引っ越して来た田中です。初めまして。妻の花子です。
隣のおくさん	初めまして。どうぞようしくお願いします。
父	こちらこそ。松田です。妻の康子(やすこ)です。こちらは両親です。子供はまさるとゆみです。
母	初めまして。
隣のおくさん	引っ越しそばです。どうぞめしあがってください。
父	ごていねいにどうもありがとうございます。

***

ユラ	今の人、どうしてそばを持ってきたのですか。
母	そういう習慣があるのよ。引っ越してきた場合にご近所にあいさつに行くの。
おじいさん	近所の人に「引っ越しそば」を配るんだよ。
おばあさん	「そば」の意味は、「そばに参りました。どうぞよろしく」ってね。
ユラ	そうですか。いつもそばですか。
母	いいえ、何でもいいんですよ。ちょっとしたものを持って行ってもいいの。でも普通は…。
おばあさん	普通はね、「つまらないものですが、どうぞ」というのが、礼儀正しいあいさつなのよ。
マリナ	あ、そうですか。普通は、どんな場合に贈り物をするのですか。
母	そうね。お盆とか暮れに、お世話になった人に贈り物をするの。医者さんとか家主さんとか。
おばあさん	また、病気見舞いとか快気祝いのときにもね。
ゆみ	入学とか卒業のときにも。

マリナ	好きな人にプレゼントをするのはとても楽しいことでしょうね。
ゆみ	もらうのも楽しいことですね。

Текст 16–2

交際

日本では、人間関係の「和」を保つのが大事です。和を保つためには、日本人は人々の間にあるいろいろな共通点をうまく利用しています。たとえば、同じ学校を出た人たちは、同窓会を通していつまでもつながりを保ちます。いっしょに食事をしたり、贈り物や手紙のやりとりをします。

新しい所に引っ越していくと、必ず隣の人にあいさつに行きます。親しい家族とか知り合いの家族には、結婚・出産・入学・成人などの嬉しい出来事にはお祝いの贈り物を送ります。病気・火事などの悲しいときにもお見舞いをします。

前には贈り物はたいてい食料品でした。今でも「引っ越しそば」の習慣が残っています。しかし現在はたいてい日用品を贈ります。引っ越しの場合にもそばの代わりにタオルとかせっけんを贈ることが多くなりました。

手紙も大切な役割を果たしています。7月とお正月には親しい人、お世話になった人に葉書きを出します。7月の葉書きは暑中見舞い、お正月の葉書きは年賀状と言われます。

СЛОВАРЬ
к тексту 16–1

1.	親せき	しんせき	родственник
2.	他人	たにん	чужой, посторонний
3.	引っ越し	ひっこし	переезд (на новую квартиру)
4.	引っ越しそば	ひっこしそば	соба, которую обычно дарят соседям при переезде на новую квартиру
5.	隣(の)	となり(の)	соседний
6.	ていねい(な)		вежливый
7.	近所(の)	きんじょ(の)	соседний, близлежащий
8.	ちょっとした		маленький, незначительный
9.	礼儀	れいぎ	манеры
10.	贈り物	おくりもの	подарок
11.	暮れ	くれ	конец года
12.	家主	やぬし	хозяин дома
13.	世話	せわ	услуга, помощь

14.	世話になる	せわになる	быть обязанным кому-л.
15.	見舞い	みまい	посещение (больного)
16.	快気祝い	かいきいわい	посещение кого-л. в связи с выздоровлением

СЛОВАРЬ
к тексту 16–2

1.	交際	こうさい	отношения, общение
2.	関係	かんけい	отношение, связь
3.	和	わ	мир, согласие
4.	保つ	たもつ	сохранять
5.	共通点	きょうつうてん	общие моменты, черты
6.	同窓会	どうそうかい	общество (встреча) бывших одноклассников
7.	. . . を通して	(を)とおして	через
8.	つながり		связь, отношение
9.	やりとり		обмен
10.	親しい	したしい	близкий
11.	知り合い	しりあい	знакомый
12.	出産	しゅっさん	роды
13.	成人	せいじん	взрослый
14.	出来事	できごと	событие
15.	現在	げんざい	настоящее время
16.	タオル	towel	полотенце
17.	せっけん		мыло
18.	役割	やくわり	роль
19.	役割を果たす	やくわりをはたす	играть роль
20.	葉書	はがき	открытка
21.	暑中	しょうちゅう	1) жаркая пора, 2) разгар лета
22.	年賀状	ねんがじょう	новогодняя открытка

КОММЕНТАРИЙ
к уроку 16

§ 1. Речевой этикет: приветствие при входе в помещение. Когда входят в чужой дом или какое-либо помещение, произносят фразу: ごめんください。*Позвольте войти.*

§ 2. Слово 場合 после ГЛАГОЛА в простой форме образует придаточное условно-временное предложение, например: 引っ越してきた場合にご近所にあいさつに行くの。*Когда переезжают, то идут приветствовать соседей.*

Слово 場合 после существительного в форме родительного падежа на の также

образует условно-временной оборот, например: 引っ越しの場合にもそばの代わりにタオルとかせっけんを贈ることが多くなりました。*И при переезде часто стали вместо собы дарить полотенце или мыло.*

§ 3. Употребление в предложении ГЛАГОЛОВ в форме на たり/ だり. Обычно в предложении употребляется несколько глаголов в форме на たり/ だり.

Однако в середине предложения может употребляться глагол в такой форме без глагола する или какого-либо обобщающего глагола. В этом случае форма глагола たり/ だり указывает на то, что данное действие является одним из ряда подобных действий, которые в данном предложении не приведены, например: いっしょに食事をしたり、贈り物や手紙のやりとりをします。*Вместе обедают (то есть вместе проводят свободное время, ходят в кафе, ресторан и т. п.), обмениваются подарками и письмами.*

§ 4. От наречий с помощью словообразовательного した **образуются** непредикативные прилагательные, употребляющиеся только в определительной позиции, например: ちょっと *немного* – ちょっとした *незначительный.*

§ 5. Слова お土産, プレゼント, 贈り物 имеют одно значение – *подарок*, но употребляются в разных ситуациях.

お土産 – *сувенир*, привезенный домой в память о посещении какого-либо места, или подарок чужого человека, приехавшего издалека. Например, Марина и Юра привезли семье Мацуда из России お土産.

プレゼント – *подарок* на день рождения, подношение кому-либо, например, Марина и Юра искали маме на день рождения プレゼント.

贈り物 – *подарок*, посылаемый по какому-либо случаю или к празднику, например, Юми и Масару по случаю окончания школы получат 贈り物.

ОТНОШЕНИЯ В ОБЩЕСТВЕ

В Японии много внимания уделяется поддержанию отношений в обществе.

Японцы используют различные факторы, создающие основу для объединения в группы. Общества создают выпускники одной школы, выпускники одного вуза, люди, родившиеся в одной местности. Внутри таких объединений поддерживаются очень тесные контакты, используются любые случаи для встреч, общения, для обмена письмами, подарками. Большое значение придают также совместной еде. Часто служащие одной компании после работы идут в ресторан, где вместе ужинают.

При взаимоотношениях в обществе большое значение имеет соблюдение принятых общенациональных норм поведения. В Японии таким правилом, определяющим принципы взаимоотношения с людьми, считается закон 義理 – *чувство долга*. 義理 включает также выполнение долга благодарности в виде преподнесения подарков всем людям, оказавшим какую-либо услугу. При этом главное не сам подарок, а факт его преподнесения. Подарки дарят обычно два раза в год – в праздник Обон (в середине лета) и по случаю конца года. Сейчас дарят продукты, вещи повседневного обихода, а раньше дарили, в основном, только еду. Также принято, что родственники и близкие знакомые дарят подарки на свадьбу, по слу-

чаю рождения ребёнка, совершеннолетия, обязательно приходят навещать во время болезни, печальных событий в семье.

Большое значение придаётся также обмену письмами, открытками. Открытки посылаются по праздникам, а также летом в период жары, чтобы справиться о самочувствии в такую погоду.

Особые отношения складываются между соседями. Начинаются они со знакомства, сопровождаемого преподнесением всем ближайшим соседям 引っ越しそば. そば – это и игра слов: そば – *рядом* и そば – *лапша*, кроме того, そば символизирует долгие отношения, потому что そば – *длинная лапша.*

УПРАЖНЕНИЯ
урока 16

1. Соедините правильно левую и правую части предложений, употребив слово 場合. Переведите.

1. 同じ学校を出た
2. 引っ越して来た
3. ショッピング・センターに行った
4. 部屋を仕切るふすまを取り外した
5. 庭には石がなくなってしまった
6. 七夕に短冊に願い事を書いて、竹 に結んで、八日の朝に、その飾りを 海や川に流してしまった

1. いろいろなプレゼントを買うのだ。
2. その願いが必ずかなうそうです。
3. 日本風の庭にならない。
4. 近所の人に「引っ越しそば」を配った。
5. 二つの小さい部屋を一つの大きい部屋にすることができる。
6. 同窓会で会うこともある。

2. Употребите подчёркнутые глаголы в форме たり/だり. Переведите.

1. 日本では暮れに、贈り物をして、年賀状のやりとりをする。
2. 時々パーティをして、友達と会うこともある。
3. 市内観光に行って、とても楽しんだ。
4. 大きな地震の時、なんでも揺れて、怖いです。
5. 学校は制服を決めて、いろいろな規則がある。
6. あの人はアルバイトをして、授業を払うことができるようになった。

3. Образуйте от следующих наречий прилагательные с суффиксом した. Переведите.

しっかり(*твёрдо*)、はっきり、そう、ちゃんと、晴れ晴れ (*ясно*)、こう

4. Переведите слова, данные в скобках на японский язык, используя послелоги . . . にちなむ, . . . に関して, . . . と違って, . . . を通して, . . . に対する, . . . によって.

1. あの人はベランダに立って、ガラス戸(*через*)庭を見た。
2. 七夕祭り(*связанные*)そういう飾りは七夕飾りと言われます。

3. 昔 *(в отличие)* 現在は食料品でなくて、日用品を贈ることが多くなった。
4. 「そば」の意味 *(относительно)* 、残念ながら何も言うことができない。
5. 昔の伝説 *(по)* 、その愛し合う男女が7月7日の夜だけ、会うことを許されていたのです。
6. 「引っ越しそば」という習慣とは近所の人 *(по отношению)* 好意を表すことです。.

5. Какие события в жизни человека относятся к 嬉しい出来事, а какие к 悲しい出来事?

6. Назовите синонимы следующих слов.

親類、めしあがる、贈り物、交際、利用、つながり、果たす

7. Назовите антонимы следующих слов.

他人、入学、悲しい、残る、現在、つまらない

8. Проговорите следующие диалоги, заменяя подчеркнутые слова словами из предлагаемых списков.

Диалог 1.
A: ごめんください。
B: はい、どなたですか。
A: 今度隣の家に引っ越して来た<u>田中</u>です。初めまして。妻の<u>花子</u>です。
Слова для замены:
1. 並山、成子 2. 今井、夏子 3. 戸国、新子 4. 下市、愛子

Диалог 2.
A: 普通は、どんな場合に贈り物をするのですか。
B: そうね。<u>お盆</u>に、お世話になった人に贈り物をするの。<u>先生</u>とか家主とか。
Слова для замены:
1. 暮れ、お医者さん 2. 新年、弁護士さん
3. 暮れ、ようち園の先生 4. 新年、親せきの人

Диалог 3.
A: ふつうは、どんな場合に贈り物をするのですか。
B: <u>病気の見舞い</u>のとき。
Слова для замены:
1. 快気祝い 2. 入学 3. 成人 4. 結婚

9. Переведите следующие диалоги на японский язык.

Диалог 1. Разговор гостя с хозяином дома.
客: Разрешите войти.
主: А кто вы?
客: Мы недавно переехали. Теперь ваши соседи. Позвольте представиться. Ямагути. Моя жена – Масако.

Диалог 2. Разговор гостя с хозяином дома.
客: Позвольте вам представиться, Иванами. Моя жена – Сигэко.
奥さん: Прошу любить и жаловать. Это хиккосисоба. Кушайте, пожалуйста.
主: Спасибо вам, вы очень любезны.

Диалог 3. Разговор подростка с дедушкой и бабушкой.
ロ : А почему приносят собу?
おばあさん: Существует такой обычай – когда люди переезжают, то они идут знакомиться с соседями и несут подарок.
おじいさん: А смысл собы в том, что соба означает ещё и «рядом», то есть мы переехали к вам, теперь будем жить рядом с вами.
ロ: Ах, вот как! Понятно.

10. Воспроизведите диалог текста 16–1.

11. Расскажите, как в дом Мацуда-сан приходили соседи.

12. Расскажите об обычае «хиккосисоба». Каков его смысл?

13. Расскажите об отношениях между людьми в японском обществе. Как они поддерживают их?

14. Расскажите об обычаях по поддержанию отношений между людьми в России.

15. Как вы думаете, почему для запоминания в этом уроке выбрана пословица: 遠くの親せきより近くの他人？

16. Ответьте на вопросы по текстам урока.

1. 「引っ越しそば」という習慣はどんな意味を持っていますか。
2. 日本ではどんな場合に贈り物をするのですか。
3. 日本人は人間関係の「和」を保つために、どんな共通点を利用していますか。
4. どんな嬉しい出来事にお祝いの贈り物を送りますか。
5. どんな悲しい出来事の場合にお見舞いをしますか。
6. 前には贈り物はたいてい何でしたか。
7. 現在はたいてい何を贈りますか。
8. どんな場合に葉書を出しますか。
9. 年賀状というのは何ですか。

УРОК 17

Текст 17−1

趣味はいろいろ

学校の道場で

まさる　ちょうどいい時に来たね。もう始まっているんだ、練習が。
マリナ　すごいね。剣道は、フェンシングとは、ぜんぜん違うのね。（道場では、面を付けた12人の生徒が、対になってはげしく竹刀（しない）を振（ふ）るっている）。
ユラ　こんなに遅くまで授業があることは知らなかった。
まさる　これは授業じゃない。部活だよ。
ユラ　部活って、なに?
まさる　部活というのは、好きな部に入って、何か活動をすることだよ。運動部と文化部とがあるんだ。

ユラ　と言うと、運動部では、武術をやっているわけだね。柔道とか空手とか相撲とか。

まさる　それだけじゃない。ほかにも、いろんなスポーツをやっているんだよ。僕は野球だけど。

(面を付けた生徒たちは、大声で「やあ」「やあ」と叫んで、互いに相手を攻撃(こうげき)する)。

マリナ　あら、あの人たちは、みんな女の子?声で分かったのよ。びっくりしたわ。

まさる　そうだよ。

(練習が中断して、女の子たちは面を外す。その一人がゆみだと分かる)。

ユラ　(驚いて)ゆみちゃんじゃないか、君は。

ゆみ　(にこにこして)わたしよ。一度お相手しましょうか。

ユラ　いや、けっこう。えんりょしておくよ。

晩ご飯の時

おばあさん　剣道は女性の趣味かしら。女の子は、茶道とか生け花とかやればいいのに。音楽でもいいし。

ゆみ　でも、わたしは文化部の吹奏楽団(すいそうがくだん)でドラムをたたいているのよ。

おばあさん　そうそう。わたしもちょうどそのことを言いたかったのよ。ことや三味線をひいたり、フルートを吹いたりしたらいいのに。

ゆみ　　　おばあちゃん、ほかの人は三味線でも何でもいいけど、わたしはドラムが好きなのよ。

おばあさん　どうして家庭部に入らないのかしら。洋裁(ようさい)も編(あ)みものもできないじゃないの、あなたは。

ゆみ　　　おばあちゃん!

Текст 17–2

相撲

相撲は日本の国技です。大昔に日本で生まれたスポーツの一種だと言ってもいいでしょう。その歴史は二千年にもなると言われています。

相撲の規則は今でも昔のままです。二人の力士が円の中で戦います。円はあまり大きくなくて、直径が4.55メートルです。勝ち負けは、一人が相手を円の外へ出すか倒すかによって決まります。戦いはとても短くて、一瞬(いっしゅん)のうちに決まります。

おもしろいのは、実際の試合が始まる前の長い儀式です。これを見ると、相

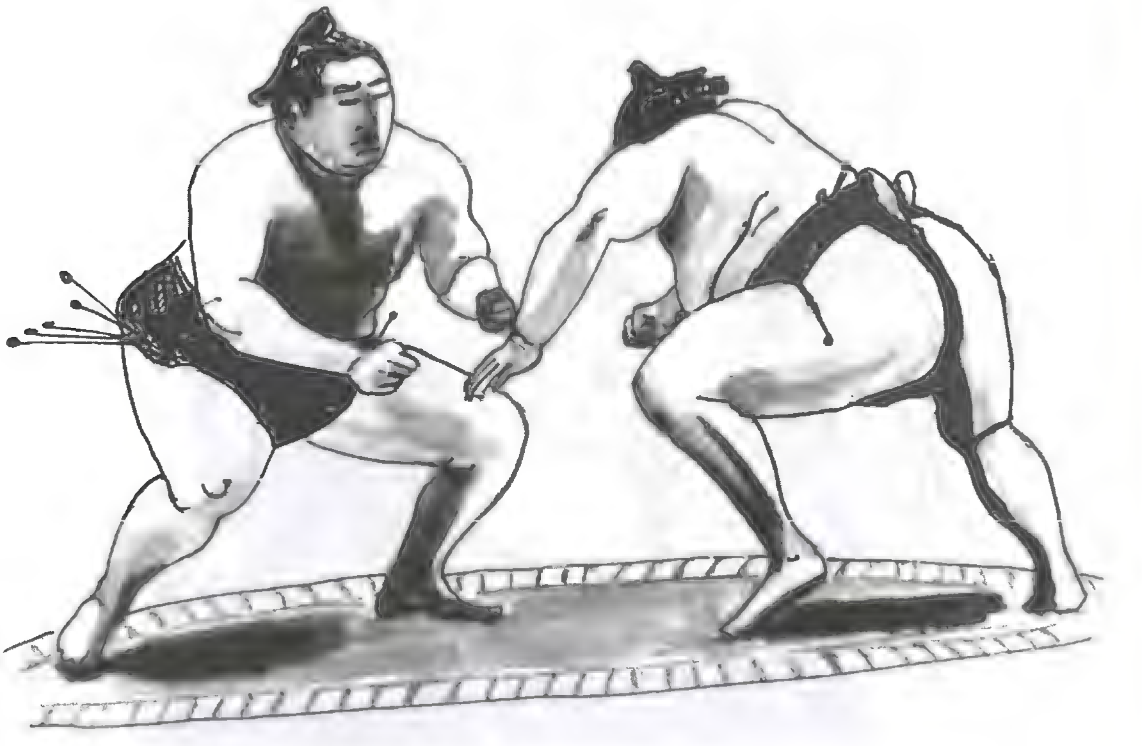

撲がスポーツというよりも一種のしばいを見るようだと言われるわけが分かります。相撲はするものではなくて、見るものです。力士はみなプロで、全国的に有名です。昔から子供や若者を始め、一般の人々も相撲をやって遊ぶことが多いです。

ところで、日本が国際化時代に入った今では、外国人の力士が相撲の試合に参加することもあります。これを思うと、本当に世界が一つになったという感じがします。

СЛОВАРЬ
к тексту 17–1

1.	おに		черт
2.	るす		отсутствие
3.	趣味	しゅみ	хобби, увлечение
4.	道場	どうじょう	зал для фехтования, борьбы
5.	ちょうどいい時	ちょうどういいとき	как раз вовремя
6.	練習	れんしゅう	тренировка
7.	剣道	けんどう	кэндо (японское искусство фехтования)
8.	フェンシング	fencing	фехтование
9.	面	めん	маска
10.	生徒	せいと	ученик
11.	対	つい	пара
12.	対になる	ついになる	составить пару
13.	はげしい		сильный, бурный
14.	竹刀	しない	бамбуковый меч для фехтования
15.	振るう	ふるう	размахивать, трясти
16.	部活	ぶかつ	занятия в кружках
17.	運動部	うんどうぶ	спортивный кружок
18.	文化部	ぶんかぶ	художественный кружок
19.	武術	ぶじゅつ	военные искусства
20.	柔道	じゅうどう	дзюдо
21.	空手	からて	каратэ
22.	相撲	すもう	сумо
23.	野球	やきゅう	бейсбол
24.	やぁ		а!, ах!, о! [междометие]
25.	叫ぶ	さけぶ	кричать
26.	互いに	たがいに	взаимно
27.	攻撃する	こうげきする	атаковать
28.	中断する	ちゅうだんする	прерывать
29.	外す	はずす	снимать (что-то надетое, прикрепленное)
30.	にこにこする		улыбаться

31.	えんりょする		воздерживаться (стесняться)
32.	吹奏楽団	すいそうがくだん	духовой оркестр
33.	ドラム	drum	барабан
34.	こと		кото (яп. тринадцатиструнный муз. инструмент)
35.	三味線	しゃみせん	сямисэн (яп. трехструнный муз. инструмент)
36.	フルート	flute	флейта
37.	洋裁	ようさい	шитьё европейской одежды
38.	編み物	あみもの	вязание

СЛОВАРЬ
к тексту 17–2

1.	国技	こくぎ	национальный вид спорта
2.	一種	いっしゅ	сорт, род
3.	力士	りきし	борец сумо
4.	円	えん	круг
5.	戦う	たたかう	бороться
6.	直径	ちょっけい	диаметр
7.	勝ち負け	かちまけ	1) победа и поражение, 2) исход (матча, схватки, игры)
8.	出す	だす	зд. вытолкнуть
9.	倒す	たおす	валить с ног, опрокидывать
10.	一瞬	いっしゅん	мгновение, момент
11.	試合	しあい	соревнование
12.	儀式	ぎしき	церемония
13.	しばい		театр, представление
14.	プロ	professional	профессионал
15.	若者	わかもの	молодежь
16.	. . . を始め	をはじめ	в первую очередь
17.	一般の	いっぱんの	общий, обыкновенный
18.	参加	さんか	участие

КОММЕНТАРИЙ
к уроку 17

§ 1. Слово わけ *причина, смысл, значение* со связкой в позиции после глагола, прилагательного или имени со связкой обозначает, что данное предложение является объяснением, выводом, следствием из предыдущего предложения, например: 運動部では、武術をやっているわけだね。*Получается, что в спортивных кружках занимаются боевыми искусствами?*

Слово わけ может также употребляться как самостоятельное существительное, например: これを見ると、相撲がスポーツというよりも一種のしばいを見るようだと言われるわけが分かります。*Увидев эту церемонию, понимаешь, почему сумо называют не столько спортом, сколько одним из видов театральных представлений.*

§ 2. В конструкции: СУЩЕСТВИТЕЛЬНОЕ + というのは. . .ГЛАГОЛ + ことです частица というのは выделяет подлежащее, обозначающее предмет или явление, требующее дополнительного объяснения, например: 部活というのは、好きな部に入って、何か活動をすることだよ。*Клуб – это записываешься в кружок, какой нравится, и занимаешься.*

§ 3. Сложный союз というと в начале предложения обозначает: *если так, таким образом*, например: というと、運動部では、武術をやっているわけだね。*Таким образом, получается, что в спортивных кружках занимаются боевыми искусствами?*

§ 4. После разделительной частицы か, стоящей после глагола в середине предложения, может употребляться послелог или показатель косвенного падежа, соответствующий управлению конечного глагола, например: 勝ち負けは、一人が相手を円の外へ出すかたおすかによって決まります。*Победа присуждается тогда, когда партнер вытолкнет соперника за круг или повалит его.*

§ 5. Слово *играть на каком-либо музыкальном инструменте* на японский язык переводится разными глаголами в зависимости от вида музыкального инструмента, а именно: играть на струнном или клавишном инструменте – ひく, на духовом – 吹く, на барабане – たたく, на погремушке – 振るう, например: ギターをひく *играть на гитаре*, ピアノをひく *играть на пианино*, フルートを吹く *играть на флейте*, ドラムをたたく *играть на барабане*, マラカスを振るう *играть на маракасах*.

§ 6. Семантические синонимы слов *надеть* и *снять*. Слово つける обозначает *надеть*, т. е. *прикрепить*, например, маску, галстук, слово 外す – *снять*, например, маску, пояс, очки.

§ 7. Иероглифическое написание заимствованных слов. Раньше было довольно распространено записывать заимствованные слова иероглифами по их онному чтению, например, слово *клуб*, заимствованное от английского club, звучало クラブ и записывалось 倶楽部.

От слова *занятия в клубе* 倶楽部活動 образовалось сокращение 部活, которое сейчас используется для обозначения внешкольной работы.

УВЛЕЧЕНИЯ В ЖИЗНИ ЯПОНЦЕВ

Свободное от работы время японцы проводят по-разному. У каждого человека есть свои привычки, есть свои увлечения. Кто-то занимается спортом, рыбной ловлей, кто-то отправляется в путешествие, кто-то занят садом и т. д. Среди увлечений есть национальные искусства, возникшие в Японии и получившие здесь широкое распространение. Это – икебана 生け花 – искусство аранжировки цветов, чайная церемония 茶道, каллиграфия 書道, игра на национальных инструментах кото и сямисэне. Занятия этими видами искусств начинаются в школе в художественных кружках 文化部, а когда люди становятся взрослыми, они продолжают

заниматься самостоятельно или в клубах по интересам. Идя по улице любого города Японии, часто можно встретить вывески – 生け花室, 茶道室, 書道室 – школа икебаны, чайной церемонии, каллиграфии.

Искусство икебана появилось в Японии в IV веке. Смысл аранжировки состоит в составлении букета, имеющего какое-либо значение, символический смысл. В икебана используют тяжёлую металлическую подставку с игольчатыми стержнями, на которые накалываются цветки и ветки. Эта подставка ставится в плоскую вазу, наполненную водой. Основу аранжировки составляют три стебля, олицетворяющие Небо, Человека и Землю, к этим цветкам могут добавить зелень, стебли трав, но не меняя строго определённых позиций главных цветков.

Чайная церемония 茶の湯 – уникальное искусство, представляющее собой строго определённый ритуал с участием мастера, заваривающего и разливающего чай, и людей, присутствующих при этом. Наиболее классически выдержанная чайная церемония совершается в специальном чайном домике 茶室, вокруг которого расположен сад, способствующий созданию особого настроения. В чайном домике нет никаких украшений, только стол, картина и букет цветов. Большое значение придаётся посуде – чашкам, чайнику и прочему. Мастер чайной церемонии Рикю (1521–1591) говорил, что смысл чайной церемонии в поклонении красоте в сером свете будней.

УПРАЖНЕНИЯ
урока 17

1. Скажите, что содержание каждого из следующих предложений является следствием каких-то фактов, событий. Переведите.

Например: フェンシングが上手です。→ 毎日トレーニングをしている。フェンシングが上手なわけです。

1. 相撲のたたかいはとても短いです。→
2. 現在では、外国人の力士も相撲の試合に参加できます。→
3. 彼女はことをひきません。→
4. あの人は柔道が上手です。→
5. 剣道の練習の時、面を付けなければなりません。→
6. 相撲はスポーツというよりも一種のしばいのようです。→

2. Употребите в следующих предложениях конструкцию СУЩЕСТВИТЕЛЬНОЕ + というのは...ГЛАГОЛ + ことです. Переведите.

Например: 道場は武術などを練習するために使われる。→ 道場というのは武術などを練習するために使われることです。

1. 女性の趣味は茶道とか生け花とかやればいい。→
2. 相撲は一般の人々もやって、遊びます。→
3. キュロット・スカートはズボン状に分かれて、スカートのように見える。→
4. 相撲はスポーツをやるだけでなく、一種のしばいを見る。→

5. 剣道は面を付けた者が対になって規則によって竹刀を振るっている。→
6. 門松は新年の前に家の入り口の両側に立てて飾ります。→

3. Вставьте в пропуски с послелогом ...を始め соответствующее слово из списка: 新年, 柔道, 石, 地震, ギター, すし. Переведите.

1. ...日本民族のスポーツは全世界で人気を集めている。
2. 日本の祭りのなかで一番好きなのは...ひな祭り、端午の節句です。
3. あの人は...いろいろな楽器がひける。
4. 和食のことを考えると、すぐ...さしみ、てんぷら等を思い出す。
5. 日本風の庭には、...水、木などがある。
6. 日本人にとっては...火事等はとてもおそろしい出来事です。

4. Скажите, что как раз вовремя совершили следующие действия. Объясните, почему.

Например: 来る → ちょうどいい時に来た。もう市内観光が始まっているんだ。
読む、にげる、出る、中断する、送る、用意する

5. Скажите, какой японский глагол *играть* вы употребите со следующими словами, обозначающими музыкальные инструменты.

ピアノ、こと、フルート、たいこ、バイオリン、ドラム、ギター、オルガン、三味線、サキソホン、クラリネット、マンドリン、トロンボーン、タンバリン、シンセサイザー(*синтезатор*)、シンバル、ハーモニカ、アコーディオン、ファゴット、チューバ(*труба*)、バンジョー、ホルン(*рожок*)、バグパイプ(*волынка*)、リラ、チェロ(*виолончель*)、マラカス、タムタム

6. Скажите, какие глаголы *надеть* и *снять* вы употребите со следующими словами, обозначающими предметы одежды.

パンツ、めがね、ネクタイ、ブラウス、着物、ソックス、ジャケット、校章、靴、帯、ズボン、セーター、ジーンズ、帽子、スリッパ、スカート、シャツ、角帽、ベルト

7. Разделите данный ниже список слов на слова, обозначающие вид занятия в спортивных кружках, и на слова, обозначающие вид занятия в художественных кружках.

洋裁、三味線、剣道、ピアノ、相撲、ギター、フェンシング、ドラム、空手、家庭、武術、こと、スケート、柔道、吹奏楽団、生け花、スキー、茶道、野球、書道、ゴルフ、文化史、美術、生物、パソコン、音楽、テニス

8. Назовите синонимы следующих слов.

運動、にこにこする、ドラム、はげしい

9. Назовите антонимы следующих слов.

遊ぶ、違う

10. Проговорите следующие диалоги, заменяя подчеркнутые слова словами из предлагаемых списков.

Диалог 1.
A: ちょうどいい時に来たね。もう始まっているんだ、練習が。
B: すごいね。剣道は、フェンシングとは、全然違うのね。
Слова для замены:
1. 柔道、レスリング *(борьба)* **2.** 空手、レスリング **3.** 相撲、レスリング **4.** 相撲、サンボ

Диалог 2.
A: 部活というのは、好きな部に入って、何か活動をすることだよ。運動部と文化部とがあるんだ。
B: というと、運動部では、武術をやっているわけだね。柔道とか空手とか。
A: それじゃない。いろんなスポーツをやっているんだよ。僕は野球だけど。
Слова для замены:
1. 相撲、バスケットボール **2.** 剣道、バレーボール **3.** レスリング、スケート **4.** サンボ、テニス

Диалог 3.
A: 剣道は女性の趣味かしら。女の子は、茶道とか生け花とかやればいいのに。
B: でも、わたしは文化部の吹奏楽団でドラムをたたいているのよ。
Слова для замены:
1. 音楽 **2.** 書道 **3.** 折り紙 **4.** 美術

Диалог 4.
A: わたしは文化部の吹奏楽団でドラムをたたいているのよ。
B: そうか。わたしもちょうどそのことを言いたかったのよ。フルートを吹いたりしたらいいのに。
Слова для замены:
1. ことをひく **2.** 三味線をひく **3.** ピアノをひく **4.** バイオリンをひく

Диалог 5.
A: そうそう。ことをひいたりしたらいい。
B: おばあちゃん、ほかの人はことでもなんでもいいけど、わたしはドラムをたたくのが好きなのよ。
Слова для замены:
1. ラッパを吹く **2.** ギターをひく **3.** トロンボーンを吹く **4.** サキソホンを吹く

11. Переведите следующие диалоги в зале для занятий кэндо на японский язык.

Диалог 1.
□: О, потрясающе! Кэндо совсем не похоже на фехтование.
□: Все в масках! А как размахивают палками!
□: И все кричат. Какой шум!

Диалог 2.
日: Мы пришли вовремя. Тренировка как раз только началась.
ロ: А это занятия?
日: Нет, это тренировка в рамках кружковой работы.
ロ: А, понятно.

Диалог 3.
ロ: А что такое букацу?
日: Выбираешь любой кружок и занимаешься. Есть спортивное отделение, есть художественное.
ロ: А в спортивных кружках занимаются какими видами спорта?
日: Есть самые разнообразные кружки – и боевых искусств, и японских национальных видов спорта, и другие.

Диалог 4.
ロ: Юми-тян, ты занимаешься в кружках?
日: Да, занимаюсь кэндо и в духовом оркестре.
ロ: В духовом оркестре на чём играешь?
日: На барабане. А бабушка всё говорит, что надо бы заняться кото или сямисэном.

12. Воспроизведите диалог текста 17–1.

13. Расскажите о занятиях Юми кэндо.

14. Расскажите о том, что такое букацу

15. Расскажите об увлечениях японцев.

16. Расскажите о своих увлечениях.

17. Расскажите о сумо.

18. Как вы думаете, почему для запоминания в этом уроке выбрана пословица: おにのるすに洗濯?

19. Ответьте на вопросы по текстам урока.

1. 剣道はフェンシングと違いますか。
2. 剣道というのは何のスポーツですか。
3. 部活というのは何ですか。
4. 運動部では何をやっていますか。
5. 文化部には何をやっていますか。
6. 相撲は純日本のスポーツですか。
7. 相撲の規則は何ですか。
8. どうして相撲は一種のしばいと言われるのですか。
9. 現在では、外国人の力士が相撲の試合に参加することがありますか。

天は自ら助くる者を助く

УРОК 18

Текст 18–1

スポーツ

まさる	ああ、疲れた。
マリナ	どうしたの、まさるくん？
まさる	野球の練習だよ。
マリナ	日本ではみんな野球が好きなのね。すごい人気でしょう。テレビをみても、スポーツのニュースはいつでも野球ばっかりねえ。
まさる	きみたちの学校ではやらないの。野球を。
ユラ	僕たちはサッカーだ。
マリナ	それとバレーボールとかバスケットボール。野球はやらないわ。
まさる	バレーやバスケットなんかは、僕たちもよくやるね。ラグビーもやる。だけど、僕はあまり好きじゃないんだよ。
マリナ	何が好きなの、まさるくんは。
まさる	やっぱり野球だよ。
ゆみ	お兄ちゃんは野球がとてもうまいのよ。学校のチームに入ってるのね。去年、お兄ちゃんのチームは全国高校生選手権大会で準々決勝に進出したのよ。
マリナ	すごいね。
ゆみ	でも、お兄ちゃんは勉強なんかする時間がぜんぜんないのよ。トレーニングばっかりしてるんだからね。毎日毎日おそくまで運動場で。
まさる	マリナちゃんはどんなスポーツが好き?
マリナ	テニスとか卓球が好き。でも、一番好きなのは水泳よ。
ゆみ	学校にプールがあるの？
マリナ	学校にはないけど、わたしたちは隣の競技場のプールに行くの。
ゆみ	わたしも、少し水泳をやっているのよ。
マリナ	そう？競技で勝ったことある？

ゆみ	まだないわ。春は学校の水上競技で第3位をしめたけど、勝ったとは言えないわ。
まさる	陸上競技では第2位だったじゃないか、ゆみ。
マリナ	いいわねえ。わたしは陸上はまあまあだけど。スキーとなるとちょっと…。
ユラ	マリナは、今年の冬スキーの競技で第1位になったんだよ。
まさる、ゆみ	(二人で) うわあ、すごい。

Текст 18–2

野球

野球は日本で最も人気のあるスポーツの一つだ。プロ野球もあれば、ノンプロ (アマチュア)野球もある。少年のころはリトルリーグと呼ばれる少年野球チームに入ってプレーを行うのが盛んだ。また、全国の高校野球選手権大会は春と秋の年2回行われており、テレビ放映され、国民の多くが地元チームをおうえんする。大会の規則はとてもきびしくて、一度負けると大会から撤退(てったい)しなければならない。若者たちの大会は、涙と笑い、喜びと失望に満ちている。その大会はプロの選手になりたい人にとって就職テストとなることもある。

プロ野球では、各球団2名まで外国人選手を迎え入れることができる。外国人選手は「助っ人」と呼ばれ、各チームの優勝を左右するほど、重要な戦力となっている。

野球では、ほかのスポーツと同じように、次の原則が守られている。

1. 野球はまず第一にチーム・ゲームと見なされている。
2. 勝ち負けだけてはなく、試合そのものを楽しむ。
3. 試合でも練習でも、いつもがんばる。

СЛОВАРЬ
к тексту 18–1

1.	助くる	たすくる	помогать самому себе
2.	助すく	たすく	помогать
3.	サッカー	soccer	футбол
4.	バレーボール バレー	volley-ball	волейбол

5.	バスケットボール バスケット	basket-ball	баскетбол
6.	ラグビー	rugby	регби
7.	チーム	team	команда
8.	去年	きょねん	прошлый год
9.	選手権大会	せんしゅけん たいかい	чемпионат
10.	高校生	こうこうせい	ученик старшей школы
11.	準々決勝	じゅんじゅん けっしょう	четверть финала
12.	進出する	しんしゅつする	выступать, выходить
13.	トレーニング	training	тренировка
14.	運動場	うんどうじょう	спортплощадка, стадион
15.	卓球	たっきゅう	настольный теннис
16.	水泳	すいえい	плавание
17.	プール	pool	бассейн
18.	競技場	きょうぎじょう	спортплощадка, стадион
19.	競技	きょうぎ	спортивные соревнования
20.	位	い	место (в сочетании с числительным)
21.	位を占める	いをしめる	занять ... место
22.	陸上競技	りくじょう きょうぎ	лёгкая атлетика

СЛОВАРЬ
к тексту 18–2

1.	ノンプロ	nonprofessional	непрофессионал
2.	アマチュア	amateur	любитель
3.	リトルリーグ	Little League	младшая лига
4.	プレー	play	игра
5.	放映する	ほうえいする	транслировать
6.	地元	じもと	место, район, местный
7.	おうえんする		поддерживать
8.	撤退する	てったいする	уходить
9.	涙	なみだ	слёзы
10.	喜び	よろこび	радость
11.	失望	しつぼう	разочарование
12.	満ちる	みちる	быть наполненным
13.	. . . にとって		для
14.	就職	しゅうしょく	поступление на работу
15.	テスト	test	тест, экзамен

16.	球団	きゅうだん	бейсбольная команда
17.	名	めい	[счетный суффикс для людей]
18.	選手	せんしゅ	спортсмен, игрок
19.	助っ人	すけっと	помощник
20.	左右する	さゆうする	определять
21.	戦力	せんりょく	боевая сила
22.	原則	げんそく	принцип
23.	ゲーム	game	игра

КОММЕНТАРИЙ
к уроку 18

§ 1. Фонетические изменения в разговорной речи. В разговорной речи возможно произнесение в словах удвоенных согласных без изменения значения слова, например: ばかり → ばっかり *только.*

§ 2. Служебное слово ほど **после глагола или прилагательного** в форме настояще-будущего времени образует придаточное предложение меры/степени, то есть действие совершается *в такой степени, что ...*, например: 外国人選手は各チームの優勝を左右するほど、重要な戦力となっている。*Иностранные игроки стали настолько серьёзной силой, что стали определять победу команды.*

§ 3. Ограничительные частицы ばかり, だけ, しか обозначают *только*, но употребляются в разных ситуациях.

ばかり обозначает, что *в основном, главным образом* выполняется данное действие или действие с данным предметом, например: テレビをみても、スポーツのニュースはいつでも野球ばっかりねえ。 *И по телевизору в спортивных новостях показывают всегда только бейсбол.* (в основном бейсбол)

だけ обозначает, что данный предмет (действие) является *единственным* в данной ситуации, например: テニスだけをやります。*Занимаюсь только теннисом.*

しか вносит оттенок некоторого сожаления, то есть, *всего лишь*, например: 去年しか競技に参加しませんでした。*Участвовал в соревнованиях только в прошлом году.* (а больше не пришлось)

§ 4. Счётный суффикс 名**.** Кроме суффикса 人, при счёте людей используется суффикс 名, например: プロ野球では、各球団2名まで外国人選手を迎え入れることができる。*В профессиональном бейсболе каждая команда может приглашать из-за границы до двух игроков.*

§ 5. Сокращение заимствованных слов. В разговорной речи часто происходит сокращение длинных заимствованных слов, например:

バレーボール → バレー *волейбол*

バスケットボール → バスケット *баскетбол*

БОЕВЫЕ ИСКУССТВА ЯПОНИИ

Наиболее древнее боевое искусство Японии – стрельба из лука 弓道 (きゅうどう), причём это искусство почти не претерпело изменений с древнейших времён. В кюдо тетива натягивается за ухом, и обе руки стрелка представляют продолжение плеча. Мастерство в стрельбе достигается путём длительных тренировок, отработкой технических приёмов и выработкой определённых черт характера – усидчивости, точности и т. п.

В современной Японии 剣道 – фехтование уже не воспринимается как боевое искусство, это путь воспитания волевых качеств, путь самосовершенствования. В кэндо около 4000 приёмов, в занятия включаются дыхательные упражнения, ритуальные действия. Одежда спортсмена кэндо состоит из юбки-штанов, нагрудника, шлема-маски 面, бамбукового меча 竹刀, перчаток.

Дзюдо 柔道 – древнейшее боевое искусство, способствующее воспитанию силы и духа. Для овладения дзюдо надо постоянно тренировать координацию тела и духа, учиться концетрироватъ внимание.

В начале XX века от дзюдо отделилась секция, которая в 1948-ом году получила название 合気道. В настоящее время борьба айкидо известна во всём мире. Айкидо с самого начала развивалось как искусство самозащиты без причинения физической боли нападающему. Главное – «убереги себя от ударов и удержи противника от их нанесения».

Каратэ 空手 – *борьба пустыми руками* – появилось в Японии в XIV веке, а в настоящее время превратилось в вид спорта, широко культивируемый во всём мире. Владеющий каратэ обладает контролируемыми навыками – не реагирует на ложную атаку и не совершает нежелательных опасных действий. Все школы каратэ базируются на духовном воспитании, где идеальная модель поведения спортсмена – «сознание подчиняет себе тело, а тело – сознание».

УПРАЖНЕНИЯ
урока 18

1. Сравните два диалога. Укажите, где разговаривают юноши, где девушки.

Диалог 1.
A: 君たちの学校ではやらないのか、野球を。
B: 僕たちはサッカーだ。

Диалог 2.
A: あなたたちの学校ではやらないの、野球を。
B: わたしたちはサッカーよ。

2. Соедините правильно правую и левую части, употребив служебное слово ほど. Переведите.

1. 勉強する時間がぜんぜんない →	1. その学校のチームは強い。
2. あそこでサッカーを全然やらない→	2. とても重要です。
3. 全国高校生選手権大会で準決勝に進出する →	3. 大会の規則はとてもきびしい。
4. その大会はプロの選手になりたい者にとって就職テストとなる →	4. トレーニングばかりしている。
5. 一度負けると大会から撤退しなければならない →	5. 水泳が上手です。
6. 水上競技で第1位をしめる →	6. 野球が好きです。

3. Вставьте в пропуски послелоги из списка: ...について, ...と違って, ...を通して, ...によって, ...にとって, ...を始め. Переведите.

1. ロシア...日本では野球は最も人気のあるスポーツの一つだ。
2. 勝ち負けは一人が相手をたおすこと...決まります。
3. 日本の民族のスポーツの種類は相撲...、剣道、柔道などです。
4. その試合は選手...重要なテストになるはずです。
5. リトルリーグの大会...プロの選手になりたい人は就職できます。
6. 日本に来るまでに剣道...聞いたことさえなかった。

4. Употребите по смыслу одну из частиц ばかり, だけ, しか. Переведите.

1. あの人はスケートの競技で第10位に...なりませんでした。
2. おじいさんはテレビで相撲...見ます。
3. あの人はバレー...でなく、ラグビーもよくやる。
4. あの学校のチームは今年、水上競技に...参加しませんでした。
5. 野球の選手にとっては、勝ち負け...でなく、試合そのものを楽しむということも重要です。
6. あの人は英語の本...読みます。日本語の本を読みません。

5. Вставьте в пропуски соответствующий счетный суффикс.

1. 昨日ショッピング・センターへ行って、シャツを1. . . 買った。
2. その球団に外国人の選手は1...しか入っていません。
3. あの人は誕生日にアイポッドを2...贈られた。
4. わたしは剣道についての本を1...も読みませんでした。
5. 山本さんの家では犬を1...飼っています。
6. トレーニングのために、スポーツの靴を1....買った。

6. Попробуйте перевести следующие слова.

ノンストップ、ノンセクショシ、ノンポリ(ノンポリティカル)、ノンメンバー、ノンフィクション、ノンセンス

7. Скажите, сокращением каких слов являются следующие слова.

デモ、デマ、ダイヤ、プロ、アマ、ビル、ホーム、フィギュア、インフレ

8. Употребите с подчеркнутыми словами частицу なんか. Переведите.

1. 彼女は茶道をやるのは好きではない。
2. その学校では、柔道を始め武術は人気がある。
3. 来年には進学しようと思うからトレーニングをする時間がないだろう。
4. その選手は「助っ人」と呼ばれても、今年のシーズンに一番弱いと見なされる。
5. あの人は勝たないだけでなく、試合に参加しない。
6. 毎晩テレビでスポーツを見るのです。

9. Скажите, какие из следующих видов спорта являются: 1) национально японскими, 2)наиболее популярными в Японии, 3) наиболее популярными в России.

野球、バレー、テニス、水泳、陸上、スケート、剣道、バスケット、相撲、ラグビー、卓球、スキー、柔道、サッカー、フェンシング、空手、ボクシング、ソフトボール、バドミントン、ハンドボール、ホッケー、たいそう、フィギュア・スケート、ウォーター・ポロ、合気道

10. Назовите синонимы следующих слов.

助ける、去年、運動場、アマチュア、プレー、テスト、優勝、左右する、重要(な)

11. Назовите антонимы следующих слов.

勝つ、プロ、撤退する、笑い、就職

12. Проговорите следующие диалоги, заменяя подчеркнутые слова словами из предлагаемых списков.

Диалог 1.
A: ああ、疲れた。
B: どうしたの?
A: 野球の練習だよ。
Слова для замены:
1. ラグビー 2. サッカー 3. フェンシング 4. 水泳

Диалог 2.
A: 君たちの学校ではやらないの。野球を。
B: 僕たちはサッカーだ。
Слова для замены:
1. ホッケー 2. バレー 3. ハンドボール 4. バスケット

Диалог 3.
A: どんなスポーツが好き?
B: テニスとか卓球が好き。でも、一番好きなのは水泳よ。
Слова для замены:
1. フェンシング 2. 陸上 3. バドミントン 4. フィギュア・スケート

Диалог 4.
A: 競技で勝ったことある?
B: まだない。春には学校の水上競技で第3位をしめたけど、勝ったとは言えない。
Слова для замены:
1. 陸上 2. 卓球 3. 柔道 4. バドミントン

9. Переведите на японский язык следующие диалоги молодых людей.

Диалог 1.
日: Ой, так устал!
ロ: А что такое?
日: Тренировка по бейсболу.

Диалог 2.
日: А в вашей школе играют в бейсбол?
ロ: Нет, у нас играют в футбол.
ロ: Ещё в волейбол, баскетбол.
日: А мы любим бейсбол, регби.

Диалог 3.
ロ: А ваша школьная команда во бейсболу участвует в каких-либо соревнованиях?
日: Да, мы даже в прошлом году вышли в четверть финала всеяпонских соревнований школьных команд.
ロ: Какие молодцы! Наверное, много тренируетесь?
日: Да, всё свободное время уходит на тренировки, даже на занятия совсем нет времени.

Диалог 4.
ロ: А ты какой вид спорта любишь?
日: Теннис. А ты?
ロ: Я – плавание, постоянно хожу в бассейн, иногда участвую в соревнованиях.

Диалог 5.
日: У вас в школе занимаются лёгкой атлетикой?
ロ: Да, весной и осенью, а зимой занимаемся лыжами.
日: Как здорово! А у нас почти нет снега, поэтому кататься на лыжах ездим в горы, а в школе не занимаемся.

10. Воспроизведите диалог текста 18–1.

11. Расскажите, какими видами спорта занимаются Масару, Юми, Юра, Марина.

12. Расскажите о своих занятиях спортом.

13. Расскажите о бейсболе в Японии.

14. Расскажите о самом популярном, на ваш взгляд, виде спорта в России.

15. Как вы думаете, почему для запоминания в этом уроке выбрана пословица: 天は自ら助くる者を助く?

16. Ответьте на следующие вопросы по текстам урока.

1. 日本では野球は人気のあるスポーツですか。
2. まさるの学校ではどんなスポーツをやりますか。
3. まさるの学校の野球チームは強いですか。
4. マリナはどんなスポーツが好きですか。
5. 日本にはノンプロ野球がありますか。
6. 全国の高校野球選手権大会の原則は何ですか。
7. 「助っ人」という言葉の意味は何ですか。
8. 野球では、どんな原則が守られていますか。

かれも一時、これも一時

УРОК 19

Текст 19–1

テレビがなかったとしたら

ゆみ　おばあちゃん、始まりますよ。
おばあさん　(にこにこして)ありがとう。すぐ行くわ。
マリナ　何が始まるって。
ゆみ　テレビドラマよ。
まさる　おばあちゃんは毎日毎日ホームドラマを見るんだね。
マリナ　あなたたちは見ないの?
まさる　僕たちは忙しくて、そんなものなんか見ているひまがないよ。僕たちはSFを見るんだ。
ゆみ　でなければファンタジー。レンタルショップでCDをよく借りて見るの。
ユラ　SFは、ぼくも大好きだよ。宇宙旅行とかタイム・トラベルとか。
マリナ　わたしは、連続ドラマの方が好きよ。アニメも好きよ。
おじいさん　(会話に加わる)みなさん、ちょっと聞きたいことがある。もしテレビやコンピューターがなかったとしたら、どうする？
まさる　コンピューター、インターネットがないって。そんなことはぜんぜん考えられないな。
おじいさん　わしが子供のころには、テレビもビデオもなかったなあ。映画はあったけど、連続ドラマはなかった。じゃ、君たち。どういうわけかテレビの番組がすべて止まってしまったとしよう。ニュースもテレビ・ゲームも何でも。そうしたら、君たちはどうする？
まさる　大変だろうね。おじいちゃんはどうやって生きてこられたの、若い時に。
おじいさん　わしは、まず小説を読んでいたんだ。
まさる　小説は、僕たちもよく読むよ。たとえば、ミステリーとか．．．。
ゆみ　歴史物語とか。
おじいさん　それから、わしは自分でいろんなおもしろい話をたくさん作っ

て、友に聞かせたんだ。詩も作っていた。短歌や俳句も。お前たちにも作れるだろう。やってみなさい。おとぎばなしでも。

まさる　(こまった様子で)「むかしむかし、おじいさんとおばあさんがいました. . . 」むずかしいなあ。

Текст 19–2

浦島太郎

むかしむかし、浦島太郎という人がいました。ある日、浜辺を歩いていると、子供がたくさん集まって、何かさわいでいました。見ると、かめを一匹つかまえて、いじめているのです。浦島はかめをかわいそうに思って、子供たちから買い取って海へ放してやりました。

それから二・三日後のことでした。浦島が船に乗っていつものとおりつりをしていると、「浦島さん、浦島さん。」と呼ぶものがあります。だれだろうと思って、振り返ってみると、大きなかめが船のそばへ泳いで来ました。「この間はありがとうございました。私はあの時助けていただいたかめです。今日は、お礼に、竜宮(りゅうぐう)へお連れしましょう。」こう言って、かめは浦島を背中に乗せて海の中へ入っていきました。

浦島は不思議で仕方がありませんでしたが、しっかりとかめの甲につかまっていました。しばらく行くと、きれいな貝やサンゴで飾ったりっぱな竜宮が見えてきました。かめが、「浦島さん、あれが竜宮です。」と言いました。いろいろな魚や海老(えび)が迎えに出て、浦島を中へ案内しました。竜宮の奥から美しいおとひめさまが出てきて言いました。

「浦島さん、この間はかめを助けてくださってありがとうございました。どうぞ、ゆっくり遊んで行ってください。」

浦島は、あまりおもしろいので、家へ帰るのも忘れて、毎日毎日楽しく暮らしていました。しかし、そのうちに、お父さんやお母さんのことを考えると、家へ帰りたくなりました。おとひめさまがいくら止めても、浦島はどうしても聞きません。お別れにおとひめさまは小さい箱を渡して、こう言いました。「どんなことがあっても、ふたを開けてはなりません。」

元の浜辺に帰ってくると、驚きました。村の様子はすっかり変わっています。知っている人は一人もいません。お父さん、お母さんのことを人にたずねてみると、二人とも何十年も前になくなったそうです。

これはどうしたことかと、浦島はぼんやりとあちらこちらを歩き回りました。こんな時に、あの箱のことを思い出して、開けてみるとどうにかなるかもしれないと思って、ふたを開けました。おとひめさまの言ったことを忘れていたのです。すると、中から白い煙がすうっと立ちのぼりました。それが顔にかかったかと思うと、浦島は髪(かみ)もひげも一度に真っ白になって、しわだらけのおじいさんになってしまいました。

СЛОВАРЬ
к тексту 19–1

1.	一時	いちじ	1) час, 2) в свое время
2.	テレビドラマ		телевизионный фильм
3.	ホームドラマ	home drama	бытовая драма
4.	忙しい	いそがしい	быть занятым
5.	エス・エフ サイエンス・フィクション	SF science fiction	научная фантастика
6.	でなければ		иначе
7.	ファンタジー	fantasy	волшебная сказка
8.	宇宙	うちゅう	вселенная, космос
9.	連続	れんぞく	продолжение
10.	連続ドラマ	れんぞくドラマ	многосерийный фильм (сериал)
11.	アニメ	animation	мультипликация
12.	加わる	くわわる	присоединяться, участвовать
13.	わし		я
14.	ビデオ	video	видео
15.	コンピューター		компьютер
16.	インターネット		Интернет
17.	番組	ばんぐみ	программа
18.	止まる	とまる	останавливаться, прекращаться

19.	テレビ・ゲーム		телевизионная игра
20.	小説	しょうせつ	повесть, роман
21.	ミステリー	mystery	детектив
22.	歴史物語	れきしものがたり	историческая повесть
23.	詩	し	стихи
24.	短歌	たんか	танка – стихотворение размером в 5-7-5-7-7 слогов
25.	俳句	はいく	хайку – трехстишье размером в 5-7-5 слогов
26.	お前	おまえ	ты
27.	おとぎばなし		сказка
28.	困る	こまる	быть в затруднительном положении

СЛОВАРЬ
к тексту 19–2

1.	浦島	うらしま	Урасима (фам.)
2.	太郎	たろう	Таро (имя)
3.	ある日	あるひ	однажды
4.	浜辺	はまべ	берег моря
5.	さわぐ		шуметь
6.	かめ		черепаха
7.	つかまえる		схватить, поймать
8.	いじめる		мучить, издеваться
9.	かわいそう(な)		бедный, несчастный
10.	かわいそうに思う	かわいそうにおもう	жалеть
11.	買い取る	かいとる	выкупить
12.	放す	はなす	отпускать
13.	二・三日	に・さんにち	несколько дней
14.	つり		рыбная ловля
15.	振り返る	ふりかえる	обернуться, оглянуться
16.	竜宮	りゅうぐう	дворец дракона – властителя морей
17.	背中	せなか	спина
18.	乗せる	のせる	сажать (пассажира)
19.	不思議(な)	ふしぎ(な)	странный, удивительный
20.	しっかりと		крепко, твердо
21.	甲	こう	панцирь, броня
22.	つかまる		ухватиться, цепляться
23.	貝	かい	моллюск, раковина
24.	サンゴ		коралл
25.	海老	えび	рак, омар, креветка
26.	おとひめ		Отохимэ (имя морской царевны)
27.	どうしても		во что бы то ни стало

28.	別れる	わかれる	расставаться
29.	箱	はこ	ящик, коробка
30.	ふた		крышка
31.	すっかり		совсем, совершенно
32.	ぼんやりと		рассеянно, растерянно
33.	あちらこちら		там и сям, в разных местах
34.	歩き回る	あるきまわる	1) ходить кругом, 2) бродить
35.	すると		тогда, в таком случае
36.	煙	けむり	дым
37.	すうっと		быстро
38.	ひげ		борода, усы
39.	しわ		морщина
40.	しわだらけ		морщинистый

КОММЕНТАРИЙ
к уроку 19

§ 1. Речевой этикет: обращение с вопросом. Перед тем, как задать вопрос, обычно произносят фразу: ちょっと聞きたいことがある。*Хочу у вас спросить.* Такое обращение характерно при разговоре с младшими по возрасту или ровесниками.

§ 2. Употребление личных местоимений. В неформальной речи возможно употребление местоимений わし *я*, お前 *ты*, お前たち *вы*. Эти местоимения характерны для мужской речи, причем употребляются мужчинами старшего возраста при разговоре с младшими, например: おじいさん: わしが子供のころには、テレビもビデオもなかったなあ。Дедушка: *В мои детские годы не было ни телевизора, ни видео.* Дедушка: おじいさん: 詩も作っていた。お前たちにも作れるだろう。*И стихи писал. И вы, наверное, сможете.*

§ 3. Союз としたら после заключительной формы глагола, прилагательного передаёт значение условного допущения – *если допустить, что ...*, например: もしテレビやコンピュータがなかったとしたら、どうする？*Если допустить, что нет телевизора и компьютера, что вы будете делать?*

§ 4. Выражение 仕方がない(ありません) после предикативных прилагательных в форме на くて, полупредикативных в форме на で обозначает высшую степень признака, ощущения, например: 浦島は不思議で仕方がありませんでした。*Урасима крайне удивился.*

§ 5. Глагол 思う *думать, считать* после предикативных прилагательных в форме на く, полупредикативных прилагательных в форме на に, обозначающих эмоциональное состояние человека, образует глагольное словосочетание, выражающее эмоциональное состояние человека, например: 浦島はかめをかわいそうに思った。*Урасима пожалел черепаху.*

§ 6. Глагол する в позиции после союза と имеет значение *считать, что...*, например: どういうわけかテレビの番組がすべて止まってしまったとしよう。*Предположим, что по какой-то причине не работает ни одна программа телевидения.*

§ 7. Сложный союз かと思うと в позиции после простой формы глаголов указывает на быструю смену действий. Форма настояще-будущего времени употребляется для обозначения неоднократных действий, прошедшего – однократных, например: それが顔にかかったかと思うと、浦島は髪もひげも一度に真っ白になりました。*Как только (дым) коснулся лица, в тот же миг и волосы, и борода Урасима стали белыми.*

§ 8. Союз と соединяет дополнительно-изъяснительное предложение с предложением, в состав которого обычно входит глагол думанья/говорения – 言う *сказать*, 話す*рассказать*, 思う *думать* и т. п. Иногда такой глагол может опускаться, в таком случае союз と указывает на то, что стоящее перед ним предложение – прямая или косвенная речь, например: これはどうしたことかと、浦島はぼんやりとあちらこちらを歩き回りました。*Урасима рассеянно бродил вокруг и думал, что же случилось.*

§ 9. Суффикс だらけ, присоединяясь к основе существительного, вносит значение *покрытый (чем-либо)*, например: 浦島はしわだらけのおじいさんになってしまいました。*Урасима превратился в морщинистого старика.*

§ 10. Выражение どうにかなるかもしれない имеет значение: *может быть, как-нибудь обойдется*, например: 開けてみるとどうにかなるかもしれないと思って、ふたを開けました。*Подумав, может быть, как-нибудь обойдется, если я открою, поднял крышку.*

ЯПОНСКАЯ СКАЗКА

В сокровищнице японского фольклора особое место занимают сказки. Сказки есть разных жанров – и героические сказки-легенды, и волшебные фантастические сказки, и бытовые, и сказки о животных.

Сказки создавались в разные времена, некоторые из них восходят к глубокой древности, как например, сказка об Урасима Таро. Эта легенда встречается в поэтическом сборнике VIII века Манъёсю.

Некоторые сказки имеют много общего со сказками народов нашей страны, со сказками народов мира. Мы можем прочитать сказку о злой мачехе и гонимой падчерице, о мальчике-с-пальчике и т. п. У героев японских сказок есть волшебные предметы – колотушка, исполняющая все желания, метёлка, от прикосновения которой молодеют старики, дерево, осыпающее счастливца монетами, ступка, в которой не кончается рис и др.

В японской сказке торжествует справедливость, добрый поступок всегда вознаграждается, плохой – наказывается.

Не любят в сказках лентяев, над ними всегда смеются, не любят людей жадных и корыстных. А больше всего достаётся глупым, хвастливым.

В сказках могут действовать фантастические существа, появляться оборотни. Но обычно они глупее человека, и человек их легко побеждает находчивостью и смекалкой.

В японских сказках встречаются мотивы, восходящие к древним мифам, первобытным верованиям.

Некоторые сказки имеют много вариантов, известные писатели создавали свои литературные редакции сказок.

Японские сказки неоднократно переводились на русский язык.

УПРАЖНЕНИЯ
урока 19

1. Выберите из следующих слов местоимения 1-го, 2-го, 3-го лица. Скажите, в какой речи они употребляются.

君、わし、あなた、お前、あの人、わたくし、お前たち、僕、あの方、あなたたち、私たち、君たち、わたし、僕たち、あなたがた

2. Дополните данные предложения условного допущения. Переведите.

1. 短冊に書いた願いがかなうことができるとしたら →
2. おとひめさまが生きているとしたら →
3. おとひめさまの客になったとしたら →
4. 日本に行くことができたとしたら →
5. タイム・トラベルができたとしたら →
6. 浦島のようにかめの背中の上で旅行をしたとしたら →

3. Скажите, что вы считаете (предполагаете), что факты, изложенные в данных ниже предложениях, имеют место. Переведите.

Например: 女性の趣味は茶道とか生け花とかです。→　女性の趣味は茶道とか生け花とかだとします。

1. 子供はみなアニメが好きです。→
2. 相撲の試合を見るとその規則がすぐ分かるようになる。→
3. そのホームドラマはおもしろくない。→
4. 俳句を作るのはとてもむずかしいことだ。→
5. 野球では、ほかのスポーツと同じようにプレーはチーム・ゲームと見なされます。→
6. そのチームの試合を見ればいいです。→

4. Скажите, что признаки (ощущения), передаваемые подчеркнутыми словами имеют высшую степень выражения. Переведите.

Например: その道を歩くのは<u>怖い</u>。→　その道を歩くのは怖くて仕方がない。

1. やさしい動物が出るアニメは<u>好き</u>です。→
2. 好きな人にプレゼントをするのは<u>楽しい</u>。→
3. 貝やサンゴで飾った竜宮のことを<u>聞きたい</u>。→
4. みなそのSF映画のことを話したから私も<u>見たかった</u>。→
5. テレビ・ゲームを見るのは<u>好き</u>です。→
6. まさるさんの好きな野球を<u>やってみたい</u>。→

5. Вставьте в пропуски соответствующие по смыслу прилагательные из списка: 嬉しい, ざんねん, かなしい, かわいそう, おもしろそう, さびしい. Переведите.

1. みな試合に負けたことは. . . 思った。
2. 女の子はいつも美しいおひめさま *(принцесса)* が出るおとぎ話のアニメを. . . 思った。
3. 私は動物園にいる動物を. . . 思った。
4. おばあちゃんはいつもその人のことを思い出して. . . 思った。
5. おじいちゃんはその絵を見ながらなにか. . . 思った。
6. 新しい宇宙旅行のＣＤがあることを. . . 思った。

6. Дополните по смыслу следующие придаточные предложения со сложным союзом かと思うと.

1. その写真を見たかと思うと→
2. 彼女を見たかと思うと→
3. お寺では大みそかに夜12時になるかと思うと→
4. 女の子たちは面を外したかと思うと→
5. 大きな地震が起こるかと思うと→
6. おじいさんがおとぎ話を話し始めるかと思うと→

7. Соедините правильно левый и правый столбцы, обратите внимание на употребление союза と. Переведите.

1. 熱が高いと、	1. ゆみはおとぎ話を作ってみましたが...
2. これが私の若い時に着ていた着物だと、	2. おばあさんはゆみに薬を飲ませました。
3. 昔々、おじいさんとおばあさんが住んでいたと、	3. おばあさんは整理だんすから着物を出した。
4. どんなことがあっても、ふたを開けてはならないと、	4. おじいさんは写真を見せました。
5. この家が私の両親の家だと、	5. ユラはテレビでスポーツ・ニュースを見た。
6. まさるくんのチームもその全国高校生選手権大会に参加するかと、	6. おとひめさまはお別れに浦島に箱を渡した。

8. Вставьте в пропуски соответствующий по смыслу глагол из списка: 合う, 込む, 回る, 続ける, 入れる, 上げる. Переведите.

1. プロ選手では、各球団2名まで外国人選手を迎え. . . ことができる。
2. みなは「いただきます」と言って、はしを取り. . . ました。
3. 地震の時はテーブルの下に入り. . . といいそうです。
4. モスクワの多くの通りは、昔の名前をそのまま持ち. . . ます。
5. あの人はぼんやりと庭を歩き. . . した。
6. 私たちは朝ご飯の後でそのことを話し. . . ことにした。

9. Переведите следующие предложения, обращая внимание на перевод слов с суффиксом だらけ.

1. 僕は借金 *(долг)* だらけだ。
2. ほこりだらけのテーブルの前にこしかけないでください。
3. 私のそばをどろ *(грязь)* だらけの車が通りました。
4. あの人は老人でなくても、年取ったしわだらけのおじいさんのように見えます。
5. 小さい子供はさるを見ると、「どうして子供は毛だらけですか。」と聞いた。
6. この本は読めないほどミスプリント *(опечатка)* だらけです。.

10. Скажите, какие счетные суффиксы вы будете использовать при счете следующих представителей животного мира.

犬、牛、かめ、魚、からす、馬、ねこ、鳥、虫、貝、くま *(медведь)*、海老、おおかみ *(волк)*、さる、かえる、うぐいす、たぬき *(барсук)*、こい、うさぎ *(заяц)*、ねずみ、豚

11. Назовите синонимы следующих слов.

おとぎ話、美しい、お前、買い取る、不思議(な)

12. Назовите антонимы следующих слов.

忙しい、宇宙、止まる、いじめる、奥、ゆっくり

13. Проговорите следующие диалоги, заменяя подчеркнутые слова словами из предлагаемых списков.

Диалог 1.
A: おばあちゃん、始まりますよ。
B: 何が始まるって。
A: テレビドラマよ。
Слова для замены:
1. ホームドラマ 2. 歴史ドラマ 3. 音楽番組 4. 連続ドラマ

Диалог 2.
A: おばあちゃんは毎日毎日ホームドラマを見るんだね。
B: あなたは見ないの?
A: 僕たちは忙しい。SFを見るんだ。
Слова для замены:
1. アニメ 2. 宇宙旅行 3. ファンタジー 4. スポーツ番組

Диалог 3.
A: おじいちゃんはどうやって生きてこられたの、若い時に。
B: わしは、まず小説を読んでいたんだ。
Слова для замены:
1. 面白い話を作る 2. 詩を作る 3. 短歌を作る 4. 俳句を作る

Диалог 4.
A: わしは、小説を読んでいたんだ。
B: 僕たちも読むよ。たとえば、ミステリーとか…
Слова для замены:
1. SF 2. 歴史物語 3. 詩 4. 俳句

14. Переведите на японский язык следующие диалоги молодых людей.

Диалог 1. Разговор с бабушкой.
日: Бабушка, уже начинается.
お: Спасибо, иду.
ロ: Что начинается?
日: Телевизионный фильм.

Диалог 2.
ロ: Ты смотришь телевизионные фильмы?
日: Редко. Я всё время занят. Если и смотрю, то только фантастику.

Диалог 3.
日: Я люблю смотреть научную фантастику. Всегда в прокате беру такие фильмы.
ロ: А я – приключения.
日: А я сериалы. И мультипликацию тоже люблю.

Диалог 4. Разговор с дедушкой.
日: Дедушка, а как вы проводили свободное время, когда не было телевизора?
お: Читал.
ロ: А ешё?
お: Складывал хайку, танка. Даже сказки.
ロ: О! Это, наверное, очень трудно.

15. Воспроизведите диалог текста 19–1.

16. Расскажите о том, как дедушка Масару и Юми проводил свое свободное время в детстве.

17. Расскажите о программе телевидения на сегодня.

18. Расскажите историю Урасима Таро.

19. Как вы думаете, почему возникла пословица: 開けてくやしい玉手箱(たまてばこ) *(В конечном счете ничего не вышло, все оказалось ни к чему)*.

20. Попробуйте рассказать какую-нибудь русскую сказку на японском языке.

21. Как вы думаете, почему для запоминания в этой уроке выбрана пословица: かれも一時、これも一時?

22. Ответьте на следующие вопросы по 1-му тексту урока.

1. おばあさんは毎日テレビで何を見ますか。
2. まさるは何を見るのが好きですか。
3. ゆみは何を見るのが好きですか。
4. ユラは何を見るのが好きですか。
5. マリナは何を見るのが好きですか。
6. おじいさんはテレビがなかった時にどうやって生きてこられたのですか。
7. まさるはおとぎ話を作ることができるようになりましたか。

昔は今の鏡

УРОК 20

Текст 20-1

電話する

マリナ　あの、おじさん、すみません。ちょっと、よろしいですか。

父　はいはい、何ですか。

マリナ　実はこの間、パパに頼まれた本を買いに紀伊国屋書店（きのくにやしょてん）に行ったんですが、その本がなかったので、注文してきたんです。それで今日、本が来たかどうか電話で問い合わせをしようと思ったんですけど...

ユラ　電話のかけ方とか、話し方がよく分からないものですから。

父　ああ、じゃあ、かわりにかけてあげようか。

マリナ　すみません。お願いできますか。

父　ああ、もちろんいいよ。何ていう本を注文したの。

マリナ　パパは建築の歴史に関心を持っているので、「奈良・平安・鎌倉時代の日本建築」という本を頼まれたんです。

父　はい。えーと、紀伊国屋（きのくにや）の電話番号は分かる?

ユラ　ちょっと待ってください。あ、ありました。番号を書いておいたんです。忘れやすいですから、電話番号は。

父　あ、これだね。(電話をかける)もしもし、紀伊国屋書店（きのくにやしょてん）ですか。

本屋の人　はい、紀伊国屋書店（きのくにやしょてん）でございます。

父　この間お願いした本が入ったかどうか知りたいんですが。

本屋の人　はい、書名と出版社（しゅっぱんしゃ）をお願いいたします。

父　「奈良・平安・鎌倉時代の日本建築」という本です。出版社（しゅっぱんしゃ）は岩波書店（いわなみしょてん）です。

本屋の人　少々お待ちください、確認してまいります。...もしもしお待たせいたしました。申し訳ございませんが、まだだそうです。今週中には入ると思いますので、よろしければあさってぐらいにもう一度お電話いただけないでしょうか。

父　　　あ、そうですか。わかりました。あさってですね。
本屋の人　はい。よろしくお願いいたします。ありがとうございました。

Текст 20-2

日本の歴史

8世紀の初めに、日本の一番古い歴史の本である「古事記」が編纂（へんさん）されました。その本や考古学の研究によって、古代日本の歴史がわかるようになってきました。

古代日本の一番有名な政治家は聖徳太子（しょうとくたいし）です。聖徳太子は7世紀の初めに、日本最初の憲法を作って、法隆寺（ほうりゅうじ）などのお寺を建てた人です。法隆寺は現存している世界最古の木造建築だと言われています。

8世紀には日本の首都は奈良でした。その時代は「奈良時代」と呼ばれています。奈良時代には国が仏教を保護したため、仏教文化、とりわけ仏教美術が栄えました。

8世紀の終わりに、首都は京都へ移されて、平安時代が始まりました。都は平安京と呼ばれました。

当時は天皇中心の政治体制でした。しかし、段々武士階級が勢力を得て来ました。

1192年には、源頼朝（みなもとのよりとも）によって鎌倉（かまくら）に幕府が開かれ、武家政治が始まりました。その年から1333年までが「鎌倉時代」です。1274年と1281年に、モンゴルの大軍が日本に襲来（しゅうらい）しましたが、モンゴルの大軍は二度とも台風のため海に沈（しず）みました。人々は、この台風を神の助けの印と考え、「神風」と呼びました。

1338年、足利（あしかが）氏によって、京都に室町（むろまち）幕府が開かれました。

1338年から1573年までの時代は「室町時代」と呼ばれています。その時代には政治、文化面とも、武家が優位（ゆうい）になりました。

安土（あづち）・桃山（ももやま）時代は全国の統一が完成し、海外との貿易も盛んに行われた時代です。1573年から1600年にかけて、織田信長（おだのぶなが）、ついで豊臣秀吉（とよとみひでよし）が政権を握（にぎ）りました。ポルトガル・スペインなどから貿易船が日本に来て、鉄砲（てっぽう）やキリスト教などが伝えられました。

СЛОВАРЬ
к тексту 20–1

1.	鏡	かがみ	зеркало
2.	実は	じつは	дело в том, что ...
3.	頼む	たのむ	просить, полагаться
4.	紀伊国屋	きのくにや	Кинокуния (название магазина)
5.	書店	しょてん	книжный магазин
6.	注文する	ちゅうもんする	заказывать
7.	問い合わせ	といあわせ	запрос, справка
8.	関心	かんしん	интерес
9.	平安時代	へいあんじだい	эпоха Хэйан
10.	鎌倉時代	かまくらじだい	эпоха Камакура
11.	番号	ばんごう	номер
12.	もしもし		алло
13.	書名	しょめい	название книги
14.	出版社	しゅっぱんしゃ	издательство
15.	岩波書店	いわなみしょてん	издательство «Иванами сётэн»
16.	確認する	かくにんする	подтверждать
17.	申し訳	もうしわけ	извинение
18.	ござる		иметься, находиться (скромно)

СЛОВАРЬ
к тексту 20–2

1.	世紀	せいき	век
2.	古事記	こじき	«Кодзики» – ранний письменный памятник Японии (712 г.), сборник мифов и сказаний
3.	編纂する	へんさんする	составлять, издавать
4.	考古学	こうこがく	археология
5.	研究	けんきゅう	исследование
6.	古代	こだい	древний
7.	聖徳太子	しょうとくたいし	Сётоку Тайси (имя-титул)

8.	法隆寺	ほうりゅうじ	Хорюдзи (название буддийского храма)
9.	現存する	げんそんする	существовать в настоящее время
10.	最古	さいこ	самый древний
11.	木造	もくぞう	деревянный
12.	奈良	なら	г. Нара
13.	仏教	ぶっきょう	буддизм
14.	保護する	ほごする	сохранять, покровительствовать
15.	とりわけ		особенно
16.	栄える	さかえる	процветать
17.	京都	きょうと	г. Киото
18.	移す	うつす	переносить, перевозить
19.	平安	へいあん	г. Хэйан
20.	当時	とうじ	то время
21.	体制	たいせい	система
22.	武士	ぶし	воин, самурай
23.	階級	かいきゅう	класс
24.	勢力	せいりょく	сила, влияние
25.	源頼朝	みなもとのよりとも	Минамото-но Ёритомо (фамилия и имя)
26.	鎌倉	かまくら	г. Камакура
27.	幕府	ばくふ	бакуфу, сёгунат (истор.)
28.	開く	ひらく	создавать, открывать
29.	武家	ぶけ	самурайство, феодальное дворянство
30.	大軍	たいぐん	большая армия
31.	襲来する	しゅうらいする	вторгаться, атаковать
32.	台風	たいふう	тайфун
33.	沈む	しずむ	тонуть
34.	印	しるし	знак
35.	神風	かみかぜ	«божественный ветер»
36.	足利	あしかが	Асикага (фамилия)
37.	室町	むろまち	Муромати (название квартала в г. Киото)
38.	優位する	ゆういする	занимать господствующее положение
39.	安土・桃山時代	あづち・ももやまじだい	эпоха Адзути-Момояма
40.	統一	とういつ	единство
41.	完成する	かんせいする	завершаться
42.	貿易	ぼうえき	торговля
43.	. . . にかけて		вплоть до ...
44.	織田信長	おだのぶなが	Ода Нобунага (фамилия и имя)
45.	豊臣秀吉	とよとみひでよし	Тоётоми Хидэёси (фамилия и имя)
46.	握る	にぎる	держать в руках
47.	貿易船	ぼうえきせん	торговое судно
48.	鉄砲	てっぽう	ружьё
49.	キリスト教	キリストきょう	христианство

КОММЕНТАРИЙ
к уроку 20

§ 1. Речевой этикет.

а) Изменение темы разговора. При изменении темы разговора можно произнести: すみません。ちょっと、よろしいですか。*Извините, у меня к Вам разговор (просьба).*

б) Начало разговора. Изложение сути дела, просьбы обычно начинается со слова 実は *дело в том, что ...*, например: 実はこの間、パパに頼まれた本を買いに紀伊国屋書店に行ったんですが. . . *Дело в том, что недавно мы ходили в книжный магазин Кинокуния чтобы купить книгу, которую просил папа, но ...*

в) Разговор по телефону. При разговоре по телефону используются устойчивые выражения. Разговор начинается со слова もしもし *алло*, далее следует вопрос, подтверждающий правильность соединения, например: もしもし、紀伊国屋書店ですか。*Алло, книжный магазин Кинокуния?* или 松田さんのお宅ですか。*Квартира господина Мацуда?*

В разговоре по телефону употребляются слова こちら *я, здесь*, そちら *вы, там.*

§ 2. Фонетические изменения. В разговорной речи 何という обычно произносится 何ていう.

§ 3. Употребление глаголов в форме прошедшего времени. В некоторых случаях при обозначении действия, происходящего в момент разговора, используется форма прошедшего времени, при этом на русский язык глагол может переводиться в настоящем времени. Форма прошедшего времени употребляется так в ситуации, когда что-то (кого-то) ищут, ждут, например:

—えーと、紀伊国屋の電話番号は分かる？

—ちょっと待ってください。あ、ありました。

— *А телефон книжного магазина знаете?*

— *Подождите, пожалуйста. А, вот есть.*

§ 4. В старые времена фамилия и имя часто соединялись показателем родительного падежа の, который не писался, но произносился при чтении и в разговоре, например: 源頼朝—みなもとのよりとも *Минамото-но Ёритомо.*

БУДДИЙСКАЯ КУЛЬТУРА

Буддизм пришел в Японию в VI веке.

Процветанию буддизма способствовало покровительство принца Сётоку и решение двора использовать буддизм в качестве политического инструмента.

Первый период усвоения буддизма был сопряжён с изучением китайских переводов сутр и корейской скульптуры. Китайская и корейская культура несли в себе элементы культуры Индии и других стран, следовательно, в этот период произошло соприкосновение с культурным наследием всего Востока.

Во времена древнеяпонского государства Ямато буддийские храмы представляли собой символы власти правящего класса, они являлись также центрами новой культуры.

Буддийская храмовая культура создала новое направление в японской архитектуре. Это видно по сохранившимся строительным чертежам разрушенных хра-

мов. В реконструированном храме Хорюдзи сохранилось множество буддийских скульптурных изображений раннего периода буддизма.

Во второй половине VII века начались официальные контакты с Китаем, что внесло определенный вклад в формирование культуры. Культура того времени преисполнена утверждающей энергией, что видно и в литературе этого времени – «Манъёсю», сборнике поэм. Наиболее значительным произведением изобразительного искусства того периода считается фресковая живопись одного из павильонов храма Хорюдзи.

Временем расцвета индийско-китайского стиля в буддийском искусстве считается период Нара, когда в столице было построено много великолепных храмов.

Период Хэйан характеризовался «японизацией» ввезённой китайской культуры.

В период Хэйан большого расцвета достигли литература («Гэндзи-моногатари»), буддийская живопись и яматоэ 大和絵 – живопись в японском стиле.

Живопись яматоэ на свитках создала новое направление – 絵巻 – эмаки, где преимущество свитка проявлялось при изображении движения или смены действия. Эмаки использовались для иллюстрации художественных произведений, рассказов о происхождении и истории храмов.

УПРАЖНЕНИЯ
урока 20

1. Попросите в мягкой форме совершить для вас следующие действия. Переведите.

Например: 日本の歴史について説明する。→ 日本の歴史についてご説明いただけないでしょうか。

1. その辞典の注文を確認する。→
2. その大学について説明する。→
3. 「奈良時代」という本を注文する。→
4. 仏教についての本を紹介する。→
5. 来週ぐらいに電話する。→
6. 「神風」という言葉の意味を説明する。→

2. Скажите, что о следующих событиях *говорят*, они *широко известны*. Переведите.

Например: その書店では、建築に関する本が買える。→ その書店では、建築に関する本が買えると言われています。

1. 電話番号には覚え方がある。→
2. 仏教の代表的な建造物は、日本では奈良の大仏だ。→
3. 仏教は、キリスト教・イスラム教と並んで世界三大宗教のひとつ（信仰のある国の数を基準にした場合）である。→
4. その時代には、経済面では、貿易などの発展が見られた。→
5. 「奈良時代」には、仏教文化、とりわけ仏教美術が栄えた。→
6. 「奈良時代」には、中央政府によって都や地方でたくさんの寺が作られた。→

3. Употребите в следующих предложениях скромные формы глаголов, данных в скобках. Переведите.

Например: それを調べたら、すぐ(知らせる)。→ それを調べたら、すぐお知らせいたします。
1. 頼まれた物は昨日小包で(送った)。→
2. もうその出版社のことは(知らせた)が、. . . . 。→
3. (待つ)。→
4. この本を読み終わったら、すぐ(返す)。→
5. 来週もう一度お電話くださるよう(願う)。→
6. あしたその本屋で辞典を買って、すぐそちらに(送る)。→

4. Вставьте в пропуски соответствующий послелог из списка: . . . に対する、. . . について、. . . にちなんで、. . . につれて、. . . にかけて、. . . によって. Переведите.

1. 3世紀から4世紀. . . 、大和(やまと)地方の有力な支配者たちが大和政権を作った。
2. 4世紀半ばごろ、小国が大和政権. . . 統一された。
3. 国民の政治. . . 関心は高くないようです。
4. 1192年には、源頼朝は幕府を開いて、武士. . . 政治を始めた。
5. 1583年は、織田信長. . . 豊臣秀吉が政権をにぎった年だった。
6. 日本では、いくつかの都市の名前は中国の都市の名前. . . 付けられている。

5. Назовите синонимы следующих слов.

昔、頼む、確かめる、建てる、首都、道、体制、人民、各地

6. Назовите синонимы следующих слов.

夜、忘れる、初め、古い、最初、最古

7. Проговорите следующие диалоги, заменяя подчеркнутые слова словами из предлагаемых списков.

Диалог 1.
A: おじさん、すみません。ちょっと、よろしいですか。
B: はいはい、何ですか。
A: お願いしたいことがあるんですが. . .
Слова для замены:
1.聞く 2. 伺う 3. 相談する 4. 話す

Диалог 2.
A: 電話で本の注文のことを確かめていただけませんか。
B:ああ、もちろんいいよ。何ていう本を注文したの。
Слова для замены:
1. CD 2. スキャナ 3. コンピューター 4. 辞典

Диалог 3.
A: もしもし、紀伊国屋書店ですか。
B: はい、紀伊国屋書店でございます。
A: この間お願いした本が入ったかどうか知りたいんですが。
B: 何という本ですか。
A: 「奈良・平安・鎌倉時代の日本建築」という本です。

Слова для замены:
1. 辞典 — 発音アクセント辞典
2. 辞典 — 日本語大辞典
3. 辞典 — 手紙・はがきの書き方辞典
4. 事典 — 日本を知る事典

Диалог 4.
A: 少々お待ちください。確認してまいります。. . . もしもし、お待たせいたしました。もうしわけございませんが、まだだそうです。あさってもう一度お電話いただけないでしょうか。
B: あ、そうですか。わかりました。あさってですね。
A: はい。よろしくお願いいたします。ありがとうございました。

Слова для замены:
1. あした 2. 今週の終わり(に) 3. 来週 4. 一週後(に)

8. Переведите следующие диалоги на японский язык.

Диалог 1.
ロ: Мацуда-сан, извините, пожалуйста, у нас есть к Вам просьба...
日: Да, а что?
ロ: Дело в том, что мы заказали в магазине книгу, но не знаем, как позвонить и узнать о книге.
日: А, вот в чём дело! Телефон магазина вы знаете?
ロ: Да, сейчас... Есть! Вот он.
日: Хорошо, сейчас позвоню.

Диалог 2.
ロ: Алло! Это магазин?
日: Да, магазин.
ロ: Я хотел бы узнать о словаре, заказанном на прошлой неделе.
日: Название словаря?
ロ: Русско-японский словарь издательства Иванами.
日: Сейчас проверю, подождите, пожалуйста... Извините, что заставил Вас ждать. Ваш заказ выполнен, можно получить словарь.
ロ: Спасибо.

9. Прочитайте и воспроизведите следующие диалоги по телефону.

I. —もしもし、松田さんのお宅ですか。
—はい、そうです。
—山田ですが、まさるくんをお願いします。

—すみませんが、まさるは今出かけておりますが。
—そうですか。じゃ、また後で電話します。

II. —紀伊国屋書店でございます。
—あの、ちょっと、おたずねしたいですが。
—はい。
—今日の午後、何時までやっていますか。
—7時までです。
—あ、そうですか。あしたは？
—すみませんが、あしたは定休日です。
—ああ、わかりました。ありがとうございました。

10. Воспроизведите диалог текста 20–1.

11. Расскажите, о чем Юра и Марина попросили Мацуда-сан.

12. Расскажите о разных периодах в истории Японии: раннем периоде, периоде Нара, периоде Хэйан, периоде Камакура, периоде Муромати, периоде Адзути-Момояма.

13. Расскажите о буддизме в Японии.

14. Как вы думаете, почему для запоминания в этом уроке выбрана пословица: 昔は今の鏡？

15. Ответьте на вопросы по текстам урока.

1. 奈良時代について何を知っていますか。
2. 平安時代には日本の首都はどこでしたか。
3. 鎌倉時代の特徴は何でしたか。
4. 室町時代の政治面では、どんな階級が優位になりましたか。
5. 何という時代に日本の統一が完成しましたか。

猫が顔を洗うと雨

УРОК 21

Текст 21-1

箱根へのドライブ

父　静かにしなさい。天気予報を聞いてるんだから。

アナウンサー　関東地方は今日は南西の風、晴れて日中は蒸(む)し暑くなりそうです。夜間に入って、ところにより、にわか雨が降るでしょう。

父　よーし、天気は大丈夫だ。お母さん、お弁当作るの忘れなかった?

母　そんな大事なこと忘れるはずないでしょう。ちゃんとできてますよ。はい、どうぞ。

父　ありがとう。じゃ、いってきます。

まさる、ゆみ、ユラ、マリナ　いってきます。

母　いってらっしゃい。

(車の中)

ユラ　おじさん、富士山は見られますか。

父　天気予報では、いい天気になると言ってたから、たぶん見られるだろう、ちょっと待って。道路交通情報だ。

アナウンサー　東名高速下りは厚木(あつぎ)インターを先頭に40キロの渋滞(じゅうたい)です。東北自動車道下りは宇都宮(うつのみや)インターを先頭に30キロの渋滞です。

ユラ　40キロですか。ひどいですね。

＊＊＊

マリナ　あら、どうして止まるんですか。

父　高速道路に入るので、料金を払うんだよ。

ユラ　ああ、道路が有料なんですよね。

まさる　みんな有料なわけじゃないよ。高速道路だけさ。いっぱん道路は無料だよ。

ユラ　だんだん山の中に入っていきますね。

マリナ　きれいですね。こんな山の風景を見ると、やっぱり日本は山国だということがよく分かりますね。

ゆみ　そうね。ほら、向こうは有名な温泉のある所よ。

まさる　うん。うちのおばあちゃんとおじいちゃんはあそこへ行くのが好きなんだ。

マリナ　ああ、そうなの。温泉のお湯の温度はどのくらいですか。

父　湧(わ)き出している所での温度は普通50℃くらいかな。

マリナ　そうですか。すごいですね。

父　ここのお湯は体にとてもいいんだよ。体にいい成分が入ってるから。

マリナ　そうですか。いいですね。

ゆみ　ほら、もうすぐよ。

父　さあ、着いた。駐車場が込んでるなあ。

まさる　あ、あったあった、あそこが空いてるよ。

父　よし、じゃ、ここに車を入れよう。

ユラ　あーあ、がっかり。富士山が全然見えませんね。テレビでは曇(くも)りそうもないと言ってたのに。

Текст 21–2

富士山

日本列島(れっとう)は火山帯の上に位置しているため、火山活動が盛んです。「日本は島であるというよりは、海中にそそり立つ山だ」と言った人がいますが、実際、日本の国土は山がちで、国土の70%以上が山地です。こうした地形が作られたのも火山活動のためで、日本には、現在も多くの活火山があります。しかし、日本の山の中で最も有名な山、富士山は活火山ではなく、現在は活動していない休火山です。最後の噴火(ふんか)は1707年でした。

ご存知(ぞんじ)のように、富士山は日本で一番高い山です。その高さは3776メートルもあります。また、とても美しい山でもあります。そのすばらしい姿は天気のいい日にはかなり遠くからも見えます。

東京からでも見られます。富士山の周辺には高い山がないので、その美しい姿は青い空にくっきり浮き出て見えます。

富士は昔から多くの文学作品や絵画に取り上げられて来ました。浮世絵で有名な北斎（ほくさい）は富士山を描きました。

富士は均整（きんせい）のとれた理想的な形をしていますから、日本庭園にはよく富士山に見たてた築山（つきやま）が造られます。

日本には、遠い昔から山自体を神だとする伝説が数限りなくあります。特に、富士山は古代から日本人に尊敬（そんけい）されて、信仰（しんこう）の対象としてあがめられてきました。

富士が不死に通じるためか、江戸時代には富士山に参拝（さんぱい）することが流行しました。日本人は富士山を敬愛（けいあい）していて、多くの人が富士山を眺めるためにわざわざ箱根などへ行きますし、今では毎年30万人以上の人が富士山に登って、山頂で夜を明かします。

富士山が、日本一高い山としてだけではなく日本を象徴する山として世界中によく知られているのは当然のことと言えるでしょう。

СЛОВАРЬ
к тексту 21–1

1.	箱根	はこね	Хаконэ (географ. название)
2.	ドライブ	drive	поездка на машине
3.	アナウンサー	announcer	диктор
4.	予報	よほう	прогноз
5.	南西	なんせい	юго-запад
6.	蒸し暑い	むしあつい	душный
7.	夜間	やかん	ночь
8.	にわか雨	にわかあめ	ливень
9.	弁当	べんとう	бэнто (завтрак в коробке, который берут из дома или покупают в магазине)
10.	ちゃんと		как раз
11.	道路	どうろ	дорога
12.	交通	こうつう	1) сообщение, связь; 2) транспорт
13.	東名	とうめい	скоростная дорога между Токио и Нагоя
14.	高速	こうそく	скоростной
15.	下り	くだり	по направлению из Токио
16.	厚木	あつぎ	г. Ацуги
17.	インター	inter	место въезда или съезда с высокоскоростной дороги
18.	先頭	せんとう	главенство
19.	渋滞	じゅうたい	пробка (на дороге)
20.	東北	とうほく	скоростная дорога из Токио на север Хонсю
21.	宇都宮	うつのみや	г. Уцуномия
22.	温泉	おんせん	горячий источник
23.	お湯	おゆ	горячая вода
24.	温度	おんど	температура
25.	湧き出す	わきだす	бить ключом
26.	成分	せいぶん	состав, составной элемент
27.	駐車場	ちゅうしゃじょう	стоянка для машин
28.	込む	こむ	быть полным
29.	空く	あく	быть пустым
30.	がっかりする		падать духом, разочаровываться
31.	曇る	くもる	покрываться облаками

СЛОВАРЬ
к тексту 21–2

1.	列島	れっとう	архипелаг
2.	火山帯	かざんたい	вулканический пояс

3.	位置する	いちする	занимать место
4.	火山	かざん	вулкан
5.	海中	かいちゅう	в море
6.	そそり立つ	そそりたつ	выситься, круто подниматься вверх
7.	地形	ちけい	рельеф
8.	活火山	かっかざん	действующий вулкан
9.	休火山	きゅうかざん	недействующий вулкан
10.	噴火	ふんか	извержение
11.	周辺	しゅうへん	окрестности
12.	くっきり		ясно, отчетливо
13.	浮き出る	うきでる	вырисовываться
14.	作品	さくひん	произведение
15.	絵画	かいが	картина
16.	取り上げる	とりあげる	поднимать, рассматривать
17.	浮世絵	うきよえ	укиёэ (деревянная гравюра)
18.	北斎	ほくさい	Кацусика Хокусай (художник)
19.	均整	きんせい	симметрия
20.	均整の取れた	きんせいのとれた	симметричный
21.	理想的	りそうてき	идеальный
22.	見たてる	みたてる	уподоблять
23.	築山	つきやま	искусственная горка, холм (в парке)
24.	数限りない	かずかぎりない	бесчисленный
25.	信仰	しんこう	вера
26.	対象	たいしょう	объект
27.	あがめる		почитать
28.	不死	ふし	бессмертие
29.	通じる	つうじる	вести (к чему-л.)
30.	参拝する	さんぱいする	совершать паломничество
31.	敬愛する	けいあいする	любить, уважать
32.	登る	のぼる	подниматься (на гору)
33.	山頂	さんちょう	вершина горы
34.	夜を明かす	よるをあかす	встречать рассвет
35.	象徴する	しょうちょうする	символизировать
36.	当然	とうぜん	естественно

КОММЕНТАРИЙ
к уроку 21

§ 1. Речевой этикет. Существуют определенные фразы, которые произносятся людьми, уходящими из дома, и теми, кто остается дома, а именно:

いってきます。*Я пошел (мы пошли). До свидания.*

いっていらっしゃい。*До свидания.*

§ 2. Заключительная частица さ употребляется в разговорной речи для эмоционального подтверждения высказывания, например: 高速道路だけさ。*Да только скоростные дороги (платные).*

§ 3. Фонетические изменения. В разговорной речи происходят различные фонетические изменения, например:

а) форма: глагол на て/で＋い＋ます произносится: て/で＋ます, например: できています→できてます;

б) выражение いっていらっしゃい произносится いってらっしゃい.

§ 4. Эллипсис связки. В современном японском языке связка часто опускается в позиции перед союзом と, предшествующем глаголу, имеющему значение *думать* или *говорить*, например: 当然のことと言えるでしょう。*Можно, наверное, сказать, естественно, что ...*

§ 5. Суффикс がち, присоединяясь ко 2-й основе глаголов или к основам существительных канго, указывает на частоту действия, на преобладание качества или явления, при этом подчеркивается отрицательный характер этого явления, например: 山ー山がち *гористый, много гор.*

§ 6. Словосочетание . . . を先頭にする *быть во главе* в речи может употребляться в усеченном виде . . . を先頭に *перед* ..., например: 厚木インターを先頭に. . . *перед местом съезда и въезда на скоростную дорогу у города Ацуги...*

§ 7. Выражение ご存知のように переводится *как известно, как вы знаете.*

§ 8. По современной орфографии, в конце предложения, являющегося прямой речью, точка может не ставиться, чтобы не нарушать зрительной целостности восприятия всего предложения, например: 「日本は島であるというよりは、海中にそそり立つ山だ」と言った人がいますが、実際、日本の国土は山がちで、国土の70%以上が山地です。

Песня, воспевающая гору Фудзи
(Из сборника Такахаси Мусимаро)

В стране далекой Ки
Где приносят луки в дань,
И в Суруга-стороне,
Там, где плещется волна,
Между этою и той
На границе славных стран,
Возвышаясь, поднялась
Фудзи – дивная гора!
Даже облака небес
К ней боятся приплывать,
Даже птицам, что летят,
Не подняться до нее,
И огонь, что в ней горит,
Тушат белые снега,
Снег, что падает с небес,
Тает от огня...
Трудно даже и сказать,

И не знаешь, как назвать
Пребывающее в ней
Дивным чудом божество!
У подножия лежит
Озеро большое Сэ.
Это озеро от глаз
Скрыто склонами горы.
Переходит там народ
Реку Фудзи на пути –
То стремительный поток,
Что бежит с вершины вниз.
И в Ямато-стороне,
Где восходит солнце ввысь,
Мир несёт всем божество,
Пребывающее в ней.
О гора, что вобрала
Все сокровища в себя.
Ах, в Суруга-стороне
Поднялась до облаков
Фудзи – славная гора!
Сколько ни любуйся ты,
Не устанешь никогда любоваться на неё!

Перевод А. Е. Глускиной

УПРАЖНЕНИЯ
урока 21

1. Скажите, что факты, изложенные в следующих предложениях, не вытекают из предыдущих. В предложениях, отмеченных *, употребите частицу という. Переведите.

Например: 日曜日である。駐車場が込んでいる。→ 日曜日だからといって駐車場が込んでいるわけではない。

1. 今日、天気が悪い。あしたも天気が悪い。→
2. 日光への道路の渋滞がひどければ、箱根への道路の渋滞もひどい。* →
3. 最近疲れやすくなった。病気だ。* →
4. 東京なら、富士山がどこからでも見られる。→
5. 漢字を習っている。日本語で手紙がきれいに書ける。→
6. 休火山はもう噴火しない。* →

2. Вставьте по смыслу в пропуски 見える или 見られる. Переведите.

1. ビデオを買ったから、うちでビデオが. . . 。
2. よく. . . よう、近くに行こう。
3. 新宿の高層ビルに登ると、東京の町がよく. . . 。

4. 天気のいい日は山が. . . だろう。
5. スカイプが現れてからコンピュータで話す時相手が. . . ようになった。
6. あの人は十も若く. . . 。

3. Вставьте в пропуски соответствующий послелог из списка: . . . にとって、. . . によると、. . . にかけて、. . . として、. . . についで、. . . にちなんで. Переведите.

1. 北斎. . . 広重（ひろしげ）は浮世絵で日本各地の風景を描いた。
2. その山は春から秋. . . 登ることができる。
3. その山は富士山. . . 蝦夷（えぞ）富士と呼ばれている。
4. 富士へ登るのは、日本人. . . めずらしくないことだ。
5. 歌麿（うたまろ）は浮世絵の画家. . . 有名だ。
6. あしたは天気予報. . . 、晴れて曇りそうもない。

4. Посмотрите на карту Японии и скажите, в каком направлении

а) от Токио находятся города:
Йокогама, Саппоро, Тиба, Осака, Хиросима, Ниигата;
б) от Ниигата находятся города:
Токио, Саппоро, Киото, Хакодатэ, Сэндай, Хиросима;
в) от Осака находятся города:
Токио, Акита, Токусима, Фукуока, Кагосима, Нара.

5. Выберите из следующих слов слова, относящиеся к понятию «горы» и понятию «море».

海、温泉、太平洋、富士、水泳、島、火山、つり、活火山、噴火、登る、魚、山頂、海中、日本海、谷

6. Назовите синонимы следующих слов.

ドライブ、道路、風景、美しい、姿、周辺、数限りない、古代、敬愛する、象徴

7. Назовите антонимы следующих слов.

南、南西、晴れる、忘れる、有料、止まる、込む、高速道路、休火山、盛ん、現在、高い、古代

8. Проговорите следующие диалоги, заменяя подчеркнутые слова словами из предлагаемых списков.

Диалог 1.
A: 静かにしなさい。天気予報を聞いているんだから。
B: 関東地方は今日は南の風、晴れて日中は蒸し暑くなりそうです。夜間に入って、ところにより、にわか雨が降るでしょう。

Слова для замены:
1. 南西　2. 南東　3. 北　4. 北西

Диалог 2.
A: <u>箱根</u>へ向かう道路の渋滞は50キロです。日光への道路の渋滞は40キロです。
B: 50キロですか。ひどいですね。
Слова для замены:
1. 鎌倉　2. 熱海（あたみ）　3. 大宮（おおみや）　4. 横浜（よこはま）

Диалог 3.
A: さあ、着いた。駐車場が込んでいるなあ。
B: あ、あったあった、あそこが空いてるよ。
A: じゃ、ここに車を<u>入れよう</u>。
Слова для замены:
1. 止める　2. 置く

9. Переведите следующие диалоги на японский язык.

Диалог 1. Разговор перед уходом из дома.
子供: Мама, ты приготовила бэнто?
母: Сейчас как раз готовлю. Вот, пожалуйста.
子供: Спасибо. Мы пошли.
母: До свидания.

Диалог 2. Разговор в машине.
ロ: Ой, только что по радио сказали, что на дороге по направлении к Хаконэ пробка в 15 км.
ロ: Ужасно!
日: Ничего страшного, на дороге в Никко пробка в 40 км, а туда ведь тоже едут.
ロ: Да, 40 км! Трудно представить!

Диалог 3. Разговор в машине.
ロ: Какой красивый пейзаж!
日: Да, ведь мы едем уже в горах. А здесь, действительно, очень красиво.
ロ: А горячие источники есть в этих местах?
日: Да, здесь много горячих источников. Они очень полезны для здоровья.
ロ: Вот как!

Диалог 4. Разговор в машине.
ロ: Мы, наверное, уже скоро приедем.
日: Да, можно сказать, приехали. Вот стоянка.
ロ: Но там же полно машин!
ロ: А, вот есть свободное место.
日: Ну, тогда сюда и поставим.

10. Воспроизведите диалог текста 21–1.

11. Расскажите, о чем разговаривали в машине Мацуда-сан, Масару, Юми, Юра, Марина по дороге в Хаконэ.

12. Расскажите о прогнозе погоды на завтра, на неделю.

13. Расскажите о горе Фудзи.

14. Символом Японии считают гору Фудзи, а что можно считать символом России?

15. Как вы думаете, почему для запоминания в этом уроке выбрана пословица: 猫が顔を洗うと雨?

16. Ответьте на следующие вопросы по текстам урока.

1. お弁当というのは何ですか。
2. 温泉のお湯の温度はどのくらいですか。
3. 温泉のお湯は体にいいですか。
4. 日本は火山活動が盛んですか。
5. 活火山と休火山との違いは何ですか。
6. 富士山は高い山です。高さは何メートルありますか。
7. どうして日本庭園には富士山に見立てた築山が造られるのですか。
8. 富士山に登ることはできますか。
9. どうして富士山は日本を象徴する山と言われているのですか。

待てば海路の日和あり

УРОК 22

Текст 22-1

山の中で

マリナ　わあ、きれいな湖。

ゆみ　ほんとう。山の中の湖っていつもこんなに真っ青なのかな。

ユラ　あれ、変な船がいるなあ。大変だ！海賊船（かいぞくせん）だよ。

まさる　違うよ。あれは普通の遊覧船（ゆうらんせん）で、海賊船（かいぞくせん）に似せてあるだけ。

ユラ　やだなあ、冗談（じょうだん）だって。まさるくんはまじめだな。

まさる　なあんだ。

マリナ　これからどこ行くの。

まさる　箱根の関所跡（せきしょあと）だよ。

***

ユラ　おもしろいなあ。こんなのは映画でしか見られないよ。

マリナ　これ、本物?

父　そうだよ。江戸時代の関所をそのままに再現してあるんだ。役人だけは人形だけどね。

ゆみ　だけど、すごくリアルに見えるわ。

父　この関所は250年間も使われていて、厳しい役人たちが、手形を持たずに通り抜けようとする人は、武士も庶民も関係なくとらえていたんだ。死刑にすることもあったんだよ。

マリナ　え、シケイにした？つまり、ころしちゃったわけですか。

父　そう。関所を自由に通れるのは、相撲取や芸人だけで、それも通るには役人の前で自分の芸を見せて、本物の芸人であることを証明しなければならなかったんだ。

マリナ　恐（おそ）ろしい話ですね。

ゆみ　大丈夫よ、マリナ。昔の話だもん。さあ、そろそろロープウェーに乗りましょうよ。

マリナ　えっ、ロープウェー？私、高い所だめなんだけど。

まさる　大丈夫、怖くないって。ゴンドラからきれいな景色が見られるし、今日は風もないし。それに、上に登れば温泉卵(おんせんたまご)が食べられるんだよ。

＊＊＊

ユラ　あっ、ほらほら、山の頂上(ちょうじょう)のあっちこっちから湯気(ゆげ)が出ているよ。

父　うん。箱根は活火山だからね。

まさる　この温泉で卵(たまご)をゆでると、黒くなる。だから黒卵(くろたまご)っていうんだよね、お父さん。

父　そうそう。体にとてもいいそうだよ。食べてみようか。行こう。

ユラ　見えた！やっと見えたよ、富士山の頂上。

Текст 22-2

鎖国

1603年に徳川家康（とくがわいえやす）が江戸に幕府を開いた。それで1603年－1867年にかけての時代は「江戸時代」と呼ばれている。

江戸幕府は、天皇、公家（くげ）、寺社を厳しく統制し全国の人々を支配するため、いろいろな政策を行なった。大名は権力を制限（せいげん）され、農民や町人(職人・商人)は武士とちがって名字や刀（かたな）を持つことは許されず、特に農民は質素（しっそ）な生活を送るよう命じられた。
江戸時代の初めには海外渡航が許されていたが、のちに幕府はキリスト教の影響の拡大を心配してキリスト教を禁止しただけでなく、日本人の海外渡航をも禁止した。1639年には外国人が日本に来ることも禁じられるようになった。このようにして日本は外国との交流や貿易（ぼうえき）を断ったのである。これを鎖国（さこく）という。

その時には、日本独自の文化が栄えるようになった。17世紀すえから18世紀初めにかけての文化は、武士と町人の文化で、人形浄瑠璃（じょうるり）・歌舞伎・浮世絵・工芸などが盛んになった。また、その時代には、芭蕉（ばしょう）の俳句、西鶴（さいかく）の近世小説が生まれ、近松（ちかまつ）が劇を作った。

教育、学問も普及した。民間では、庶民の初等教育機関である寺子屋が多く作られた。

18世紀ごろから徳川幕府の力は衰（おとろ）えていった。

1854年に幕府はアメリカを始め、諸外国の強い通商（つうしょう）の要求を受け入れて、外国船の入港を許し、下田（しもだ）と函館（はこだて）の港を使えるように定めた。日本は諸国と条約を結び、貿易を再開することにした。このようにして鎖国時代は終わり、日本は開かれた国となった。

СЛОВАРЬ
к тексту 22–1

1. 海路	かいろ	морской путь
2. 日和	ひより	хорошая погода
3. 湖	みずうみ	озеро

4.	海賊船	かいぞくせん	пиратский корабль
5.	似せる	にせる	имитировать
6.	冗談	じょうだん	шутка
7.	まじめな(な)		серьезный
8.	関所	せきしょ	застава
9.	跡	あと	след, остатки
10.	再現する	さいげんする	вновь появляться
11.	リアル	real	реальный
12.	役人	やくにん	должностное лицо, чиновник
13.	手形	てがた	отпечаток руки (как разрешение для прохода)
14.	通り抜ける	とおりぬける	проходить (через что-то)
15.	庶民	しょみん	простой народ
16.	捕らえる	とらえる	поймать, схватить
17.	死刑	しけい	смертная казнь
18.	殺す	ころす	убивать
19.	自由	じゆう	свобода
20.	相撲取	すもうとり	борец сумо
21.	芸人	げいにん	актер
22.	証明する	しょうめいする	доказывать
23.	恐ろしい	おそろしい	страшный
24.	もん		[восклицательная частица]
25.	そろそろ		потихоньку, не спеша
26.	ロープウェー	ropeway	подвесная дорога
27.	乗り場	のりば	остановка, место посадки
28.	ゴンドラ	gondola	кабина
29.	それに		вдобавок, к тому же
30.	温泉卵	おんせんたまご	яйцо, сваренное в горячем источнике
31.	あっちこっち		там и сям
32.	湯気	ゆげ	пар
33.	卵	たまご	яйцо
34.	ゆでる		варить, кипятить
35.	黒卵	くろたまご	черное яйцо, сваренное в горячем источнике

СЛОВАРЬ
к тексту 22–2

1.	鎖国	さこく	страна, закрытая для иностранцев
2.	徳川家康	とくがわいえやす	Токугава Иэясу (сёгун)
3.	公家	くげ	придворная аристократия
4.	寺社	じしゃ	буддийские и синтоистские храмы
5.	統制する	とうせいする	контролировать

6.	政策	せいさく	политика
7.	制限する	せいげんする	ограничивать
8.	町人	ちょうにん	горожанин
9.	職人	しょくにん	ремесленник
10.	商人	しょうにん	торговец
11.	刀	かたな	меч
12.	質素(な)	しっそ(な)	простой, скромный
13.	命じる	めいじる	приказывать
14.	渡航	とこう	переезд (по морю), плавание
15.	拡大	かくだい	расширение
16.	禁止する	きんしする	запрещать
17.	禁じる	きんじる	запрещать
18.	交流	こうりゅう	обмен, отношения
19.	断つ	たつ	запрещать, отказываться
20.	独自	どくじ	оригинальный, самобытный
21.	すえ		конец
22.	浄瑠璃	じょうるり	дзёрури (вид представления кукольного театра)
23.	歌舞伎	かぶき	Кабуки (японский классический театр)
24.	工芸	こうげい	прикладное искусство
25.	芭蕉	ばしょう	Басё Мацуо (поэт)
26.	近世	きんせい	новое время в Японии (XVII в. – середина XIX в.)
27.	近松	ちかまつ	Тикамацу Мондзаэмон (драматург)
28.	劇	げき	пьеса
29.	学問	がくもん	учение, образование
30.	普及する	ふきゅうする	распространяться
31.	初等(の)	しょとう(の)	начальный, элементарный
32.	寺子屋	てらこや	начальная школа (при храме)
33.	衰える	おとろえる	слабеть, приходить в упадок
34.	通商	つうしょう	торговля
35.	要求	ようきゅう	требование
36.	入港	にゅうこう	заход в порт
37.	下田	しもだ	г. Симода
38.	函館	はこだて	г. Хакодатэ
39.	港	みなと	порт
40.	条約	じょうやく	договор
41.	再開する	さいかいする	возобновлять

КОММЕНТАРИЙ
к уроку 22

§ 1. Фонетические изменения в разговорной речи. В разговорной речи некоторые слова могут произноситься сокращенно, например: いや *нет* → や *нет*.

§ 2. Союз し может повторяться в предложении два раза, в позиции после второго предложения вносит причинно-обобщающее значение, при этом главное предложение-обобщение может быть опущено, например: ゴンドラからきれいな景色が見られるし、今日は風もないし。*Из кабины открывается красивый вид, и ветра сегодня нет. (в общем, очень хорошо)*

§ 3. Глагол いる ***находиться*** может употребляться в речи о неодушевленных движущихся предметах в ситуации, когда эти предметы имеют необычный вид или появляются для говорящего в таком месте, где видеть их удивительно, например: あれ、変な船がいるなあ。*Ой! Какой странный пароход!*

§ 4. Местоимения типа こんな, в отличие от この, могут быть субстантивированы частицей の, например: こんなのは映画でしか見られないよ。*Такое можно увидеть только в кино!*

§ 5. Местоимение あっちこっち ***там и сям*** изменяется как существительное, к нему могут относиться определения, например: 山の頂上のあっちこっちから湯気が出ているよ。*Повсюду на вершине горы поднимается пар.*

§ 6. Выражение 生活を送る имеет значение *вести (какой-либо) образ жизни.*

ДЗЭНБУДДИЗМ

Ученье буддийской секты дзэн оказало влияние на многие стороны жизни Японии, но особенно сказалось на изобразительном искусстве, литературе и др., способствовало появлению особо утончённых форм в искусстве.

Под влиянием дзэн в средневековой Японии большое развитие получила пейзажная живопись 山水画, так как природа, по учению дзэн, понималась как высшее проявление гармонии, истины и красоты. Монахи упражнялись в живописи как в духовном занятии. Картины писались тушью на тонкой рисовой бумаге, кисть у художника должна была двигаться как бы сама собой, подчиняясь подсознательному импульсу художника. Наиболее известный представитель этого жанра живописи – Сэссю.

В литературе появился жанр хайку. Непревзойдённый мастер этого жанра – Мацуо Басё.

Большие изменения появились в искусстве создания садов. Сады, разбиваемые монахами дзэн, создавали обстановку тихого уединения, отрешенности от мирской суеты. Большое распространение получили так называемые сухие сады – небольшие площадки, усыпанные чистым белым песком, на котором в определённом порядке были расположены камни различной величины.

Влияние дзэн обнаруживается и в архитектуре. Для японской архитектуры того времени была характерна асимметрия. Примером могут служить буддийские храмы, разбросанные по склонам гор. Большинство из них строилось с учётом

рельефа местности, без соблюдения правил симметрии. Эти же принципы просматриваются в архитектуре чайных домиков.

Учение дзэн оказал влияние и на такой вид искусства, как аранжировка цветов – икебана. Дзэн сосредотачивает внимание на единичном, поэтому в композициях цветов, построенных по правилам дзэн, подчёркивается уникальность каждого цветка.

Монахи дзэн привезли из Китая чай, а потом создали и развили процедуру чаепития, создав уникальное искусство чайного действа 茶の湯.

В свою очередь популярность чайных церемоний способствовала развитию различных видов прикладного искусства, в том числе керамики.

Влияние дзэн проявилось и в развитии боевого и военного искусства Японии.

УПРАЖНЕНИЯ
урока 22

1. Скажите, что было приказано выполнить следующие действия. Переведите.

Например: 長崎(ながさき)港内に築いた出島(でじま)にポルトガル人を移す。→ 長崎港内に築いた出島にポルトガル人を移すように命じた。

1. 箱根関所で手形のない町人をとらえる。→
2. その手形を書く人を決める。→
3. 関所を通って西へ出る女と、西から入ってくる武器の職人は特に厳しくけんさする *(проверять)*。→
4. 関所を通るには、馬にも手形をとらせる。→
5. 手形をもたずに通り抜けようとする人々はとらえる →
6. 相撲取りや芸人が役人の前で自分の芸を見せれば、手形がなくても通ることを許す。→

2. Дополните следующие предложения главным предложением-обобщением. Переведите.

1. 湖には遊覧船もあるし、ボートもあるし、. . . →
2. その関所では人々をとらえもしたし、時には人を死刑にすることもあったし、. . . →
3. ゴンドラから富士山の頂上が見られるし、写真をとることもできるし、. . . →
4. 江戸時代には農民は米を食べたりすることはできなかったし、刀を持つことも許されなかったし、. . . →
5. 17世紀には日本人の海外渡航は禁止されたし、外国人が日本に来ることも禁じられたし、. . . →
6. 箱根へ向かう道路の渋滞は30キロだし、日光へ向かう道路の渋滞は40キロだし、. . . →

3. Вставьте в пропуски по смыслу глагол いる или ある. Переведите.

1. 箱根関所には、女を厳しく調べるため人見女(ひとみおんな)と呼ばれる年をとった女の役人が. . . 。
2. ごらん。あっちに大きなゴンドラが. . . 。

3. 箱根の公園には日本最初のフランス式庭園が. . . 。
4. あの庭園にはめずらしい木がたくさん. . . 。
5. その球団にはとてもいい「助っ人外人」が. . . 。
6. あの人は兄弟が二人. . . 。

4. Вставьте в пропуски подходящий по смыслу послелог из списка: . . . による、. . . にかけて、. . . を中心とした、. . . についで、. . . にかわって、. . . を中心として. Переведите.

1. 豪族(ごうぞく) *(родовая знать)* は天皇. . . 支配階級になった。
2. 第一の憲法が完成されてから、奈良、平安. . . 古代天皇制が国家という形で成立された。
3. 9世紀には、藤原(ふじわら)氏は天皇の親類となり、天皇. . . 政治を行うようになった。
4. 11世紀ごろ、天皇の力が衰亡すると、豪族. . . 武士団が力を持つようになった。
5. 箱根ロープウェーイは、全長4035mで、スイスのエンスパーンの4936m. . . 世界でも2番目の長さを誇っています。
6. 12世紀に乱(らん)が起こって、武士階級. . . 中央政権への進出が始まった。

5. Соедините правильно слова.

海賊船に	乗る
関所を	開く
ロープウェーに	送る
幕府を	断つ
生活を	結ぶ
交流を	通る
条約を	似せる

6. Назовите синонимы следующих слов.

日和、きれい(な)、相撲取、政策、禁止する、維持、決める、貿易、体制

7. Назовите антонимы следующих слов.

許す、登る、開く、町人、内、弱い、外国、鎖国、本物、そろそろ

8. Проговорите следующие диалоги, заменяя подчеркнутые слова словами из предлагаемых списков.

Диалог 1.
A: わあ、きれいな湖。
B: ほんとう。山の中の湖っていつもこんなに<u>真っ青な</u>のかな。
Слова для замены:
1. 水が青い　2.景色がいい　3.静か(な)　4.すんでいる *(быть прозрачным)*

Диалог 2.
A: おもしろいなあ。こんなのは映画でしか見られないよ。
B: これ、本物?
C: そうだよ。江戸時代の関所をそのままに再現してあるんだ。役人だけは人形だけどね。
B: だけど、すごくリアルに見えるわ。
Слова для замены:
1. 村 – 農民 **2.** 寺子屋 – 生徒 **3.** 商店 – 商人 **4.** 町 – 町人

Диалог 3.
A: さあ、そろそろロープウェーに乗りましょうよ。
B: えっ、ロープウェー? 私、高い所だめなんだけど。
A: 大丈夫、怖くないって。ゴンドラからきれいな景色が見られるよ。
Слова для замены:
1. 湖 **2.** 富士山 **3.** 山 **4.** 紅葉

Диалог 4.
A: ほらほら、山の頂上のあっちこっちから湯気が出ているよ。
B: うん。箱根は活火山だからね。
Слова для замены:
1. 阿蘇山(あそさん) **2.** 浅間山(あさまやま) **3.** 三原山(みはらやま) **4.** 桜島(さくらじま)

9. Переведите следующие диалоги на японский язык.

Диалог 1.
ロ: Как здесь красиво! Это озеро!
日: В горном озере вода всегда необычного цвета.
ロ: Да, синяя-синяя. А озеро какое большое!
日: И глубокое!

Диалог 2.
ロ: Ой, какой странный пароход!
日: Это прогулочный пароход.
ロ: А выглядит как пиратский корабль!
日: Он просто сделан как пароход 19-го века. И красиво украшен.
ロ: На нём приятно, наверное, путешествовать.

Диалог 3.
ロ: Это всё настоящее?
日: Это застава эпохи Эдо, она восстановлена в том виде, как была в те времена.
ロ: А эти куклы как люди!
ロ: Такое можно только в кино увидеть.

Диалог 4.
ロ: Вся вершина горы как будто в дыму.
日: Это пар от горячих источников.

ロ: Это здесь варят черные яйца?

日: Да, говорят, они очень полезны для здоровья.

10. Воспроизведите диалог текста 22–1.

11. Расскажите о пейзаже, увиденном Юрой и Мариной во время поездки в Хаконэ.

12. Расскажите о музее под открытым небом «Застава эпохи Эдо».

13. Расскажите о поездке Юры и Марины на канатной дороге.

14. Расскажите об эпохе Эдо.

15. Объясните, что такое 鎖国.

16. Скажите, можно ли сравнить «сакоку» с каким-нибудь периодом в истории России.

17. Как вы думаете, почему для запоминания в этом уроке выбрана пословица: 待てば海路の日和あり？

18. Ответьте на вопросы по текстам урока.

1. 芦ノ湖(あしのこ)の遊覧船は何の船に似せて造られましたか。
2. 箱根関所というのは何ですか。
3. 箱根ロープウェーのゴンドラから富士山が見られますか。
4. 江戸幕府は何年に開かれましたか。
5. 江戸幕府はどんな政策を行いましたか。
6. 鎖国というのは何ですか。
7. 鎖国の時に、日本の文化はどういうふうに発展しましたか。
8. 江戸時代の有名な作家はだれですか。
9. 幕府はいつ外国船の入港を許すようになりましたか。
10. 日本が開かれた国になったのはいつですか。

天は人の上に人を造らず、
人の下に人を造らず
福沢諭吉

УРОК 23

Текст 23-1

博物館へ行く

ユラ　ねえ、今日行くのはなんていう博物館だっけ。きのうよく聞き取れなかったんだよ。
まさる　上野公園の下町風俗資料館（したまちふうぞくしりょうかん）だよ。
ゆみ　東京には「山の手」と「下町」とがあるけど、その資料館へ行くと明治・大正の下町の生活が見られるの。おもしろいわよ。
ユラ　ふーん。上野までどうやって行くの。
まさる　地下鉄で新宿駅まで出て、JRに乗換えよう。
ユラ　うん、分かった。

（切符売り場で）

ユラ　東京の自動販売機にはなかなか慣れないなあ。（路線図を見て）今度の切符はいくら。
まさる　200円だよ。
ゆみ　「200」のボタンを押してね。
ユラ　うん、分かった。改札口はどこ。
まさる　あっち。行くよ。

（地下鉄の車内で）

アナウンス　次は新宿、新宿。JR線、都営新宿線（とえいしんじゅくせん）、京王線（けいおうせん）、小田急線（おだきゅうせん）ご利用の方は、お乗り換えでございます。お忘れ物のないようにご注意ください。ご乗車ありがとうございました。
ゆみ　次で降りるわよ。
マリナ　ゆみちゃん、乗り越しちゃったりすることない?
ゆみ　そうねえ。アイポッド聞いてたりするとたまに．．．。

（JR線のホームで）

ユラ　普通何分おきに来るの、電車は。

まさる　えーと. . . そうだねえ。ラッシュアワーには、次から次へと来るんだけどね。一本が発車したかと思うと、もう次が来るから. . . 2、3分おきぐらいかな。

ユラ　ふーん。今日はあまり込んでないね。

まさる　そうだね。この時間帯はいつも人が少ないんだよ。

アナウンス　まもなく一番線に電車が参ります。あぶないですから、白線の内側に下がってお待ちください。

ユラ　電車のなかった明治時代には、どうやって町を回ってたんだろう。人力車に乗ってかな。

まさる　下町の人はテクテク歩いて回ってたんだろうね。資料館の展示を見れば分かるんじゃないかな。さ、乗るよ。

Текст 23–2

明治維新

十五代将軍徳川慶喜が1867年に政権を天皇に返すことを決定し、江戸幕府の政治は終わり、天皇のもとで政治が行われることとなった。

1868年に明治天皇は新政府の政治方針を発表した。皇居が京都から江戸に移され、江戸は東京と改称された。新政府はいろいろな改革を始め、その改革は明治維新と呼ばれた。

まず第一に国民の平等を宣言した。平民も名字を付け、職業や住む所を選ぶことができるようになった。政府は1872年に学校制度を制定して、小学校の設置をしたり、欧米諸国へ留学生を送ったり、逆に欧米から学者を招いたりし始めた。その時代には、日本政府に雇われた多数の外国人が日本に滞在して、日本の近代化の促進に貢献した。キリスト教も認められるようになった。演説の出現も開化の精神の現れである。農作業の改良、教育の普及など、あらゆる問題が演説のテーマとなった。

1890年に第一回の衆議院議員選挙が行われた。しかし、その投票に参加できたのは、人口のわずか1%にすぎなかった。

明治政府は「富国強兵策」という新しい政策を行い、その結果、日本の工業は目覚ましい発展を遂げた。

日常生活にもいろいろな変化が起こった。例えば、赤れんがの西洋風の建物、色ガラスの窓、道路のガス灯、新聞、洋服などが現れた。日本人はタブー視されていた肉を食べたり、牛乳を飲んだりするようになった。

明治維新以後、日本が西洋の文化や習慣を取り入れていったことを「文明開化」と言う。文明開化の目標は日本を近代化して西洋に追いつくことだった。「文明開化」は新時代の合言葉であった。

СЛОВАРЬ
к тексту 23–1

1.	福沢諭吉	ふくざわゆきち	Фукудзава Юкити (просветитель)
2.	博物館	はくぶつかん	музей
3.	聞き取れる	ききとれる	расслышать
4.	下町	したまち	Ситамати (нижняя торговая часть города)
5.	風俗資料館	ふうぞくしりょうかん	этнографический музей

6.	山の手	やまのて	Яманотэ (высокая часть города, застроенная особняками)
7.	地下鉄	ちかてつ	метро
8.	JR	ジェーアール	железная дорога компании Japan Railways
9.	乗り換える	のりかえる	пересаживаться
10.	切符	きっぷ	билет
11.	売り場	うりば	место продажи
12.	自動販売機	じどうはんばいき	автомат по продаже (билетов и т. д.)
13.	路線図	ろせんず	схема линий (метро, ж.-д. и т. д.)
14.	ボタン	button	кнопка
15.	改札口	かいさつぐち	вход и выход (где проверяют билеты)
16.	アナウンス	announce	объявление, сообщение
17.	都営	とえい	городской (в сложных словах)
18.	京王線	けいおうせん	ж.-дорожная линия Кэйо
19.	小田急線	おだきゅうせん	ж.-дорожная линия Одакю
20.	注意する	ちゅういする	быть внимательным
21.	乗車	じょうしゃ	посадка
22.	乗り越す	のりこす	проезжать (мимо), пропускать
23.	たまに		редко
24.	ホーム		платформа
25.	電車	でんしゃ	электричка
26.	ラッシュアワー	rush hour	час пик
27.	次から次へと	つぎからつぎへと	один за другим
28.	発車する	はっしゃする	отправляться
29.	おき		через
30.	まもなく		скоро
31.	一番線	いちばんせん	первый путь
32.	内側	うちがわ	внутренняя сторона
33.	人力車	じんりきしゃ	рикша
34.	テクテク歩く	テクテクあるく	устало брести
35.	展示	てんじ	экспозиция

СЛОВАРЬ
к тексту 23–2

1.	将軍	しょうぐん	сёгун, генерал
2.	徳川慶喜	とくがわよしのぶ	Токугава Ёсинобу
3.	方針	ほうしん	курс, направление
4.	発表する	はっぴょうする	публиковать, заявлять
5.	改称する	かいしょうする	переименовывать
6.	改革	かいかく	реформа
7.	平等	びょうどう	равенство
8.	宣言する	せんげんする	декларировать, заявлять

9.	平民	へいみん	простой народ
10.	制定する	せいていする	устанавливать
11.	設置	せっち	создание
12.	欧米	おうべい	Европа и Америка
13.	留学生	りゅうがくせい	студент, обучающийся за границей
14.	逆に	ぎゃくに	напротив, наоборот
15.	雇う	やとう	нанимать на работу
16.	滞在する	たいざいする	пребывать (где-л.), находиться
17.	貢献する	こうけんする	содействовать, способствовать
18.	演説	えんぜつ	речь, выступление
19.	開化	かいか	цивилизация, просвещение
20.	精神	せいしん	дух, духовность
21.	改良	かいりょう	улучшение
22.	あらゆる		различный
23.	テーマ	theme	тема
24.	衆議院	しゅうぎいん	палата представителей
25.	議員	ぎいん	депутат парламента
26.	選挙	せんきょ	выборы
27.	投票	とうひょう	голосование
28.	わずか		всего лишь
29.	富国強兵策	ふこくきょうへいさく	политика «богатая страна, сильная армия»
30.	目覚ましい	めざましい	замечательный
31.	ガス灯	ガスとう	газовый фонарь
32.	タブー視する	タブーしする	считать запрещенным
33.	牛乳	ぎゅうにゅう	молоко
34.	文明	ぶんめい	цивилизация
35.	目標	もくひょう	цель
36.	追いつく	おいつく	догнать
37.	合言葉	あいことば	лозунг

КОММЕНТАРИЙ
к уроку 23

§ 1. Речевой этикет. Объявления диктора в метро, в вагонах электропоездов и т. д. обычно строятся по одному образцу с использованием определенных грамматических и лексических норм языка. Например, объявление диктора в вагоне метро звучит следующим образом:

次は. . . 。JR線、都営新宿線、京王線、小田急線ご利用の方は、お乗り換えでございます。お忘れ物のないようにご注意ください。ご乗車ありがとうございました。*Следующая станция .... Пересадка на станцию железной дороги JR, на станции ж. – дорожных линий Тоэйсиндзюкусэн, Кэйосэн, Одакюсэн. Будьте внимательны – не забывайте свои вещи. Спасибо за поездку.*

На платформе метро или железной дороги перед приходом поезда диктор обычно говорит следующее:

まもなく. . . 番線に電車が参ります。あぶないですから、白線の内側に下がってお待ちください。*Скоро на ... путь придет поезд. Так как опасно, то ожидайте за белой линией.*

§ 2. Частица つけ после сказуемого в форме настояще-будущего времени в разговорной речи указывает на то, что информация, содержащаяся в предложении, говорящему была известна, но он ее забыл или помнит неточно. На русский язык частица переводится *вроде бы говорили, я что-то не помню, я забыл*, например: ねえ、今日行くのはなんていう博物館だつけ。*Я что-то не помню, мы идем сегодня в какой музей?*

§ 3. Формы повелительного наклонения: お+ ГЛАГОЛ в форме 2-й основы + ください или ご+ существительное-канго + ください используются в вежливо-официальной речи, например: あぶないですから、白線の内側に下がってお待ちください。*Опасно, поэтому ожидайте за белой линией.* ご注意ください。*Будьте внимательны.*

§ 4. Конструкция: ГЛАГОЛ + にすぎない **или СУЩЕСТВИТЕЛЬНОЕ +** にすぎない вносит ограничительное значение, на русский язык переводится *всего лишь ..., не более чем*, например: 人口のわずか1%にすぎなかった。*Было всего 1% населения.*

§ 5. Суффикс おき в составе слова имеет значение *через, с промежутками*, например: 2、3分おきぐらいかな。*Приблизительно через 2–3 минуты (приходит поезд).*

§ 6. Счетный суффикс 本 употребляется для счета поездов, например: 一本が発車したかと思うと、もう次が来るから. . . *Как только отправится один (поезд), вскоре же приходит следующий...*

§ 7. Счетный суффикс 回 *раз* употребляется для счета мероприятий – съездов, конференций и т. п., например: 1890年に第一回の衆議院議員選挙が行われた。*В 1890 году прошли выборы депутатов в первый парламент.*

§ 7. Суффикс 代 употребляется при счете сменяющих друг друга правителей, например: 十五代将軍徳川慶喜 *15-й сёгун Токугава Ёсинобу.*

§ 9. Ономатопоэтические слова. В японском языке существуют группы ономатопоэтических слов, при помощи которых ярко, образно описываются разнообразные действия человека, например: テクテク歩く *тащиться, волоча за собой ноги, устало брести.*

СОБЫТИЯ ЭПОХИ МЭЙДЗИ

1870 год. Появляются такси – рикши. Сначала трехколесная, затем двухколесная тележка, которую везет человек. В Токио в 1871 году было уже более 35 000 рикш.

1870 год. В Йокогаме открывается первое почтовое отделение.

1870 год. Выпускается первая японская марка-гравюра 竜文(たつふみ)切手.

1874 год. В морском училище в Токио проводятся первые спортивные соревнования 運動会. Соревнования проходили по следующим видам: бег, прыжки в высоту, прыжки в длину.

1876 год. Воскресенье объявляется выходным днем, а суббота – сокращенным рабочим днем – 半ドン.
1881 год. Открывается первая страховая компания с капиталом в 100 000 иен.
1882 год. У магазина на Гиндзе устанавливается первая дуговая лампа мощностью в 2000 свечей.
1889 год. Испытывается телефонная связь между Токио и Атами.
1889 год. Опубликована конституция Японии.
1889 год. Студенты, собравшиеся у императорского дворца, чтобы увидеть выезд императора, неожиданно кричат «бандзай». С тех пор 万歳 стало приветственным возгласом.
1890 год. Проводится первая телефонная линия между Токио и Йокогамой. Телефонные аппараты устанавливаются у 285 человек, телефонный справочник умещается на одной странице.
1890 год. В Токио в районе Асакуса строится первое 12-этажное здание.
1893 год. Начинается производство отечественных велосипедов. Все политики, врачи, учителя ездят на велосипеде. Иметь велосипед означает занимать определенное положение в обществе, велосипед становится символом благополучия.
1895 год. Вводится в строй первая трамвайная линия. Трамвай мощностью 25 лошадиных сил вмещает 16 человек, едет со скоростью 8 км в час. Остановок нет. Трамвай останавливается по просьбе пассажиров.
1904 год. Собран первый японский автомобиль.
1907 год. В городах введено ограничение на скорость автомобиля. Она не должна была превышать 13 км в час.
1910 год. Токугава Ёситоси на французском самолете впервые поднялся в воздух на высоту 70 метров, за 4 минуты пролетел расстояние 3000 метров.

УПРАЖНЕНИЯ
урока 23

1. Скажите, что информация, содержащаяся в следующих предложениях, вам была известна, но вы ее помните неточно. Переведите.

Например: 本を注文したのは紀伊国屋(きのくにや)書店だ。→ 本を注文したのは紀伊国屋書店だっけ。
1. 前に行った博物館は上野公園の下町風俗資料館だ。→
2. 道路のガス灯が現れたのは明治時代だ。→
3. 下町風俗資料館に展示されている生活用具は明治時代のものだ。→
4. そこは、明治時代の建物が多く残っている所だ。→
5. あの建物が建てられたのは明治43年だ。→
6. 初めて日本に来た西洋人はポルトガル人だ。→

2. Употребите данные в скобках глаголы в повелительном наклонении. Переведите.

I. Например: 小包の内容とその値段をこちらに（書く）。→ 小包の内容とその値段をこちらにお書きください。

1. ここにお名前とご住所とお電話番号を(書く)。→
2. 今、呼んでまいりますので、こちらで少々(待つ)。→
3. お金を入れて、自動販売機のボタンを(押す)。→
4. そこに立たないほうがいいです。この線の内側に(下がる)。→
5. その乗り場で、遊覧船に(乗る)。→
6. あちらの改札口を(通る)。→

II. Например: こちらの用紙に生年月日を(記入する)。→ こちらの用紙に生年月日をご記入ください。

1. 至急の場合には、この電話番号を(利用する)。→
2. 出発の一週間前までに切符を(注文する)。→
3. 紀伊国屋書店でその本を(注文する)。→
4. 駅を乗り越さないよう(注意する)。→
5. 次の電車はこの駅に止まりませんから、その次の電車に(乗車する)。→
6. アナウンスを聞きのがさないよう(注意する)。→

3. Скажите, что *стало возможно осуществить следующие действия*. Переведите.

Например: 現在は、そこまでJRで行ける。→ 現在は、そこまでJRで行けるようになった。

1. 深川(ふかがわ)江戸資料館が開館されて、江戸庶民の世界を目で見られる。→
2. だれでも好きな職業についたり、好きな場所に住んだりできる。→
3. 人々は外国へ行ってその国の生活を調べられる。→
4. 欧米諸国へ留学生を送ったり、欧米から学者を招いたりできる。→
5. 開かれた国になったので、だれでも日本に来られる。→
6. ロープウェーが建設された後、地上130mの上空から箱根の景色を楽しめる。→

4. Внесите ограничительное значение в следующие предложения, употребив концовку ...にすぎない. Переведите.

Например: 私はひらがなを読むことができる。→ 私はひらがなを読むことができるにすぎない。

1. 明治維新という大きな政治改革が行われたのは百数十年前だ。→
2. その切符は170円だ。→
3. 昨日の会議に参加した人々は20人ほどだった。→
4. そのような旅行は夢だ。→
5. これは本物ではなく、にせもの (*подделка*) です。→
6. その雑誌の発行部数 (*тираж*) は2000冊だ。→

5. Употребите данные в скобках глаголы как сложные, выбрав второй компонент из списка: 上げる、換える、入れる、込む、取る、越す. Переведите.

1. ここからアナウンサーの声はあまりよく(聞かない)。
2. 子供は何かにびっくりして、泣きながらうちに(にげた)。

3. あの人はアイポッドを聞きながら電車に乗っていて、時々(乗る)ことがある。
4. 文明開化の時には、世界の進んだ文化を(取って)、日本の文化を発展させた。
5. 日本の文化は日本国だけで(作られた)ものではありません。
6. そこへ行くには、電車を何度も(乗る)はずです。

6. Вставьте в пропуски соответствующие по смыслу послелоги из списка: . . . を始め、. . . のもとで、. . . として、. . . について、. . . にかけて、. . . によって. Переведите.

1. この問題. . . の研究は、もう少し進めなければならない。
2. 幕府の終わりから明治初期. . . の改革は、明治維新と呼ばれている。
3. 経済発展. . . 日本の国民の考え方も大きく変わってきた。
4. 明治以降、東京は政治、経済、文化の中心. . . 発達してきた。
5. 明治維新の後で、政治が天皇. . . 行われるようになった。
6. その辺りは銀行. . . 会社などが立ち並ぶオフィス街(*улица*)です。

7. Вставьте в пропуски соответствующие счетные суффиксы из списка: 匹、回、度、通、本、代. Переведите.

1. 徳川家康は江戸幕府一. . . 目の将軍となった。
2. ホームの両側に、電車が二. . . 止まっています。
3. その都市では、10. . . 以上の建物はめずらしい。
4. その会社では、会議が一週間に一. . . 行われている。
5. うちでは猫と犬を一. . . ずつ飼っています。
6. 昨日友達から手紙が三. . . 来た。

8. Соедините правильно слова.

JRに	参加する
自動販売機に	滞在する
次で	発表する
町を	遂げる
方針を	乗り換える
名字を	貢献する
日本に	回る
発展を	慣れる
文化を	降りる
投票に	取り入れる

9. Составьте предложения со следующими словами.

うろうろ歩きまわる	в тревоге бродить туда-сюда
のそのそ歩く	едва плестись
のろのろ歩く	волочить ноги
よぼよぼ歩く	плестись старческой походкой, ковылять

ちょこちょこ歩く　　идти мелкими шажками, семенить
ぐんぐん進む　　энергично идти вперед

10. Выберите из следующих слов слова, характеризующие эпоху Эдо, и слова, характеризующие эпоху Мэйдзи.

天皇、明治維新、鎖国、肉、幕府、政府、東京、江戸、キリスト教、大名、演説、国民の平等、学校制度、留学生、近代化、寺子屋、儒学、独自の文化、教育の普及、歌舞伎、衆議院議員、選挙、投票、富国強兵策、人形浄瑠璃、西洋風の建物、色ガラスの窓、海外渡航の禁止、外国船、文明開化、道路のガス灯、新聞、洋服、牛乳、浮世絵

11. Назовите синонимы следующих слов.

博物館、乗車、発車する、まもなく、参る、返す、決定する、政治、変化、起こる、道路、目標、設定する、日常、開化

12. Назовите антонимы следующих слов.

下町、忘れ物、降りる、内側、テクテク歩く、西洋風、追いつく

13. Проговорите следующие диалоги, заменяя подчеркнутые слова словами из предлагаемых списков.

Диалог 1.
A: 今日行くのはなんていう博物館だっけ。
B: 上野公園の<u>下町風俗資料館</u>だ。
Слова для замены:
1. 上野国立科学博物館　　2. 上野国立西洋美術館
3. 書道博物館　　4. 深川(ふかがわ)江戸資料館

Диалог 2.
A: 上野までどうやって行くの。
B: 地下鉄で<u>新宿</u>まで出て、JRに乗り換えよう。
Слова для замены:
1. 池袋　2. 秋葉原　3. 神田(かんだ)　4. 渋谷(しぶや)

Диалог 3.
A: 東京の自動販売機にはなかなか慣れないなあ。今度の切符はいくら。
B: <u>200</u>円だよ。
C:「<u>200</u>」のボタンを押してね。
Слова для замены:
1.180　2. 240　3. 320　4. 360

Диалог 4.
A: 次は<u>新宿、新宿</u>でございます。<u>JR線、都営新宿線、京王線、小田急線</u>ご利用の方はお乗り換えでございます。
B: 次で降りるわよ。

Слова для замены:

1.上野 – 銀座線、JR線

おおてまち　まるのうちせん　ちよだせん　はんぞうもんせん　とえいみたせん
2.大手町 – 丸ノ内線、千代田線、半蔵門線、都営三田線

ひびや　ちよだせん
3.日比谷 – 千代田線、日比谷線

ゆうらくちょうせん　せいぶいけぶくろせん　とうぶとうじょうせん
4.池袋 – 有楽町線、新線、JR線、西武池袋線、東武東上線

Диалог 5.

A: 普通何分おきに来るの、電車は。

B: えーと...そうだねえ。ラッシュアワーには、次から次へと来るんだけどね。一本が発車したかと思うと、もう次が来るから. . . 2、3分おきぐらいかな。

Слова для замены:

1. 2　2. 1　3.1、2　4.3

14. Переведите на японский язык следующие диалоги.

Диалог 1.

ロ: Мы сегодня поедем в какой музей?
日: В этнографический музей Ситамати.
ロ: Я помню, он находится в Уэно.
日: Да, в Уэно. Там можно увидеть вещи и документы эпохи Мэйдзи.
ロ: Это, наверное, очень интересно.

Диалог 2.

ロ: А есть ли этнографический музей эпохи Эдо? Это же было давно, наверное, мало что сохранилось.
日: Музей эпохи Эдо есть. Это музей Фукагава.
ロ: А что там можно увидеть?
日: Дома, мебель и многое другое из быта жителей Эдо района Яманотэ.

Диалог 3.

ロ: А как мы поедем в музей?
日: Сначала по железной дороге, потом пересядем на метро.
ロ: А в метро тоже будем делать пересадку?
日: Нет, не будем.

Диалог 4.

ロ: Это так удобно – автоматы па продаже билетов!
ロ: Да, здорово! Даже сдачу сам даёт. А нам нужен какой билет?
日: За 180 иен. Вот нажми эту кнопку.
ロ: Понял. А проход там?
日: Да.

Диалог 5.
口: Электрички часто ходят?
日: Да, особенно в час пик. Каждые 2 -3 минуты.
口: Но сейчас не очень много народу.
日: Да, сейчас не час пик.

15. Воспроизведите диалог текста 23-1.

16. Расскажите, как ехали Масару, Юми, Юра, Марина в музей Ситамати.

17. Расскажите о реставрации Мэйдзи.

18. Расскажите о том, что такое 文明開化.

19. Как вы думаете, почему для запоминания в этом уроке выбраны слова Фукудзава Юкити 天は人の上に人を造らず、人の下に人を造らず?

20. Ответьте на следующие вопросы по текстам урока.

1. 「山の手」と「下町」というのは何ですか。
2. 下町風俗資料館はどこにありますか。それは何の博物館ですか。
3. 普通、ラッシュアワーには電車は何分おきぐらいに来ますか。
4. 幕府政権は何年に天皇に返されましたか。
5. 明治維新というのは何ですか。
6. 新政府の改革は何と呼ばれましたか。
7. 日本では何年に第一回の衆議院議員選挙が行われましたか。
8. 「富国強兵策」という政策の結果はどんなものでしたか。
9. 明治時代には、日常生活にどんな変化が起こりましたか。
10. 文明開化というのは何ですか。

一期一会
УРОК 24

Текст 24–1

お茶会

おばあさん　マリナちゃん、ユラくん。昨日のお茶会はどうでしたか。

マリナ　そうですね。なにもかも珍しかったです。静かな庭、お茶室の簡素（かんそ）なたたずまい、それにほの暗いお茶室. . . 前に本で読んだとおりでした。

ユラ　お茶室に入る所が背を屈（かが）めて潜（くぐ）らなければならないほど小さいんです。

マリナ　お部屋もとても狭いですね。

おばあさん　ええ、そうなのよ。

おじいさん　千利休（せんのりきゅう）は「狭さを極限まで追い込むことによって、狭さはもはや狭さではなくなり、無限の空間となる」と言ったそうだ。それで、小さなすばらしい茶室がたくさん作られたんだ。

ユラ　ふーん、狭いことにも意味があるんですね。

マリナ　床の間の掛け軸（じく）と花は、派手（はで）ではないけどとてもきれいでした。見ている内に心に大きなゆとりが生まれてきました。

おばあさん　そう、それはよかったわね。それがお茶の心よ。

ユラ　お茶の心？ぼくは雰囲気（ふんいき）は気に入りましたが、あまり理解はできませんでした。あのような儀式は何のためですか。

おばあさん　そうね、お茶には長い歴史があって、簡単に口では説明しきれないけれど. . . 。人はいつも忙しくて、周りの美、自然の美を見るゆとりをなくしてしまうでしょう。

マリナ　そうですね。

おばあさん　お茶室はあまり広くもないし、明るくもない。よけいな物も置いてないし、音楽もなくて自然な音だけよね。

ユラ　そういえばそうですね。

おばあさん　お茶室に入るのは別世界に入るようなものなのよ。そこで心が落ちついて、ものを美しいと感じたり、ゆっくり考えたりすることができるようになるの。

おじいさん　茶道では、日常の何気ない物事の中にある美を見いだすことが肝心なんだよ。

おばあさん　モスクワでは、お茶を習うことができますか。

ユラ　ええ、裏千家の先生がいらっしゃるんです。マリナはその先生の授業に出たことがあります。

おばあさん　そう、お茶を点てることができるの。

マリナ　いいえ、まだです。お点前はとてもむずかしいです。茶碗に抹茶を入れて釜のお湯を注ぎ、茶筅でかき回して泡立てるだけなんですけど。一度だけ点ててみましたけど、教えてもらった通りにはなかなかできませんでした。

ユラ　ぼくは客として参加したので、飲み方だけでした。「右手で茶碗を取り、左の手のひらに乗せて、茶碗を向こうから手前に回す、なんてことを教わりました。でもなかなかすぐには覚えられませんね。

ゆみ　飲んだ後、茶碗の口つけたとこを指先で拭って、指を懐紙で拭くのよね。ユラ、忘れたんじゃない？

おばあさん　ゆみちゃん、そんなこと言わないの。初めての人にはむずかしいのよ。お茶は長い時間をかけて勉強するものなんだから。

おじいさん　そうだよ。茶道は、ただお茶を飲むだけの儀式ではない。茶碗を始めとする茶道具や建築、庭などの総合芸術だし、それぞれがとても重要なんだ。

ユラ　そうですか。すごいですね。

おばあさん　でも一番大切なのは、主人とお客様の心の通い合いよ。「お先に」とか「いただきます」とか「けっこうなお点前でした」とか自然に心から言えるようにならないとね。世界中の人がそうできれば、つまらない争いや戦争はしなくなるでしょうにね。

マリナ　　そうですね。モスクワに帰ってから、また茶道の授業に出て、もっと勉強したいと思います。

Текст 24–2

茶事の6つのポイント

ここで風炉（ふろ）の時季の茶事の順序（じゅんじょ）を概略（がいりゃく）説明しておきましょう。

まずお客さまをお呼びするためには、亭主としてはテーマの設定ということが第一の仕事です。何気なしにすることもありますが、そこにはテーマがなかったらどうにもできないわけですから、まずテーマが必要なのです。

テーマの次に、どういう客組みでお呼びするかというお客に関する組み合わせということがあります。それから人数によってそれらが変化する。客組みや人数により、たとえば自分の家で間に合わない場合は、お寺を借りるなりどこか適当な席を借りなければならない。そういう場所の選定はあらかじめしっかりと決め、またその環境も大事ですから、それもあわせて決めておく。

場所が決まったらこんどは季節です。これは早春あり、初夏あり、初秋ありで、それぞれの季節にふさわしいその季節感というものを、道具から懐石（かいせき）にいたるまですべてにわたって充分に生かさなければなりません。

その次が道具の取り合わせです。場所や季節によって道具もいろいろ変わってきますが、まず床の間の掛物が第一で、それに生きた自然の花、それも茶花であり、流儀花でないシンプルなもの、すなわち利休居士（りきゅうこじ）の教えである「花は野の花のように」の心で配し、茶碗（ちゃわん）・茶入・茶杓（ちゃしゃく）とすべてに気配りするのです。道具はあり合わせにせよとの教えは、無理のない

分相応(ぶんそうおう)を教えているのです。借りものや点前を見栄ばることはもってのほかで、知足安分(ちそくあんぶん)をそれにより知り学ぶことなのです。

ついで懐石の献立(こんだて)を決めます。

こうした六つのポイントで、茶事または茶会を成立させるのです。

(1)テーマ
(2)客組み、客の人数
(3)場所、環境
(4)季節感
(5)道具の取合わせ(献立も含む)
(6)亭主側の諸準備

千宗室(せんのそしつ) "茶の真諦(しんたい) 道(みち)・学(がく)・実(じつ)"

СЛОВАРЬ
к тексту 24–1

1.	一期	いちご	срок жизни
2.	一会	いちえ	единственная встреча
3.	茶会	ちゃかい	званый чай
4.	なにもかも		все, что угодно
5.	茶室	ちゃしつ	комната (павильон) для чайного действа
6.	簡素(な)	かんそ(な)	простой, несложный, неприхотливый
7.	たたずまい		вид, форма
8.	ほの暗い	ほのぐらい	полутемный, тусклый
9.	屈む	かがむ	гнуться, сгибаться
10.	潜る	くぐる	проходить, пролезать (под чем-либо)
11.	極限	きょくげん	предел
12.	追い込む	おいこむ	загонять
13.	もはや		больше не (с отрицанием)
14.	無限(の)	むげん(の)	беспредельный, безграничный
15.	空間	くうかん	пространство
16.	派手(な)	はで(な)	яркий, кричащий
17.	ゆとり		душевная свобода, расслабление
18.	雰囲気	ふんいき	атмосфера
19.	簡単(な)	かんたん(な)	простой
20.	よけい(な)		лишний, ненужный
21.	別世界	べっせかい	другой мир
22.	落ちつく	おちつく	успокаиваться

23.	何気ない	なにげない	машинальный, автоматический, бессознательный
24.	物事	ものごと	дела, вещи, обстоятельства
25.	肝心(な)	かんじん(な)	важнейший, главный
26.	裏千家	うらせんけ	Урасэнкэ – одна из основных школ чайного искусства
27.	点てる	たてる	готовить (чай)
28.	お点前	おてまえ	процедура приготовления чая перед гостями
29.	抹茶	まっちゃ	чай в порошке
30.	釜	かま	чугунный чайник (котел)
31.	茶筅	ちゃせん	бамбуковый венчик (для сбивания или размешивания чая)
32.	かき回す	かきまわす	размешивать
33.	泡立てる	あわだてる	сбивать, вспенивать
34.	手のひら	てのひら	ладонь
35.	手前	てまえ	к себе (скромно)
36.	教わる	おそわる	быть обученным
37.	指先	ゆびさき	пальцы, кончики пальцев
38.	懐紙	かいし	традиционная бумажная салфетка, носимая под отворотом кимоно
39.	通い合い	かよいあい	взаимопонимание
40.	争い	あらそい	спор, ссора
41.	戦争	せんそう	война

СЛОВАРЬ
к тексту 24–2

1.	茶事	ちゃじ	полное чайное действо
2.	ポイント	point	пункт, точка
3.	風炉	ふろ	летняя печь для чайного действа, устанавливаемая на татами
4.	時季	じき	сезон
5.	順序	じゅんじょ	порядок, последовательность
6.	概略	がいりゃく	краткое изложение
7.	亭主	ていしゅ	хозяин чайной комнаты – тот, кто приглашает и угощает гостей чаем
8.	設定	せってい	установление
9.	どうにも		никак (с отрицанием)
10.	客組み	きゃくぐみ	группа гостей
11.	適当(な)	てきとう(な)	соответствующий, подходящий
12.	選定	せんてい	выбор, отбор, подбор
13.	あらかじめ		заранее
14.	早春	そうしゅん	ранняя весна
15.	初夏	しょか	начало лета

16.	初秋	しょしゅう	начало осени
17.	ふさわしい		соответствующий, подходящий
18.	季節感	きせつかん	обостренное ощущение определенного времени года
19.	道具	どうぐ	утварь
20.	懐石	かいせき	легкая закуска (подается перед чайным действом)
21.	充分	じゅうぶん	достаточно
22.	生かす	いかす	1) эффективно использовать, 2) вдохнуть жизнь
23.	取り合わせ	とりあわせ	подбор чайных принадлежностей для конкретного чайного действа
24.	茶花	ちゃばな	особым образом подобранные и составленные в композицию сезонные цветы, травы и т. п., выставляемые в токонома на время чайного действа
25.	流儀花	りゅうぎばな	цветы, подобранные и составленные по правилам определенной школы икебана
26.	シンプル	simple	простой
27.	居士	こじ	1) приставка к посмертным буддийским именам верующих мирян, 2) обозначение тех, кто выполняет обеты без пострижения в монахи, 3) добродетельный человек, обладающий большими знаниями
28.	茶入	ちゃいれ	чайница, керамический сосуд для порошкообразного чая
29.	茶杓	ちゃしゃく	бамбуковая палочка, которой перекладывают чай из чайницы в чашу
30.	気配り	きくばり	внимание, заботливость, предупредительность
31.	あり合わせ	ありあわせ	имеющийся под рукой (дома)
32.	無理のない	むりのない	резонный, обоснованный
33.	分相応	ぶんそうおう	соответствие
34.	見栄ばる	みえばる	эффектно, ярко выглядеть
35.	もってのほか		недопустимый, непозволительный
36.	知足安分	ちそくあんぶん	«Счастлив тот, кто знает меру»
37.	献立	こんだて	меню, программа
38.	千宗室	せんのそうしつ	Сэн-но Сосицу – глава школы Урасэнкэ, потомок Сэн-но Рикю в 15-м поколении
39.	真諦	しんたい	невысказанная словами сущность

КОММЕНТАРИЙ
к уроку 24

§ 1. Заключительная частица に в женской речи в условном предложении после сказуемого главного предложения в форме на でしょう **передает значение:** *хочется, чтобы было, но не получается*, например: 世界中の人がそうできれば、つまらない争いや戦争はしなくなるでしょうにね。 *Хочется, чтобы все люди на земле смогли бы быть такими, тогда, наверное, исчезли бы бессмысленные конфликты и войны, но так не получается.*

§ 2. Конструкция: ГЛАГОЛ + ように + ならないとだめです передает значение: *должно быть так, чтобы ...*, например: 自然に心から言えるようにならないとだめです。 *Должно быть так, чтобы (эти слова) могли говорить естественно от всего сердца.*

С переходными глаголами употребляется конструкция: ГЛАГОЛ + ように + しないとだめです.

В разговорной речи だめです может опускаться, например: 自然に心から言えるようにならないとね。

§ 3. Глагол きる *резать* **в форме потенцильного залога** きれる **после 2-й основы** глагола показывает, что действие, выраженное основным глаголом, *невозможно исчерпать, довести до конца*, например: 簡単に口では説明しきれないけれど．．．。 *Так просто это невозможно объяснить, но ...*

§ 4. Союз なり употребляется после существительных и глаголов в заключительной форме в значении *или*, например: お寺を借りるなりどこか適当な席を借りなければならない。 *Надо или снять храм, или снять какое-либо подходящее место.*

§ 5. В определительном предложении (словосочетании) для выражения приказа, требования глагол употребляется в форме простого повелительного наклонения с частицей との (или という), например: 道具はあり合わせにせよとの教えは、． ． ． *Учение о том, что посуду надо выбирать (выбирай) простую, какая есть в доме, ...*

§ 6. Понятие ない *нет, отсутствует* характерно для эстетики чайного действа. Формы с ない часто употребляются при описании чайной церемонии, например: お茶室はあまり広くもないし、明るくもない。よけいな物も置いてないし、音楽もなくて自然な音だけよね。 *Чайная комната небольшая, несветлая. Нет и лишних вещей, нет и музыки, только естественные звуки.*

§ 7. Слова 茶事 и 茶会 обозначают чайное действо, но 茶事 – полное достаточно формализованное действо, включающее 懐石, на котором присутствуют не более пяти человек гостей, хорошо знакомых хозяину, 茶会 – менее формальное действо, на которое могут приглашать довольно много людей.

§ 8. Слово 懐石 берет свое начало от обычая дзэнских монахов класть за пазуху 懐 подогретый камень 石, чтобы согреться в пути и уменьшить чувство голода. Сначала блюда 懐石 были чрезвычайно просты и близки к монашеской еде, но постепенно они стали очень изысканны.

ЧАЙНОЕ ДЕЙСТВО

Классическое чайное действо берёт начало в XV столетии. Чай, который подается сегодня на чаепитии, ввезли в Японию в XIII веке монахи секты дзэн. В то время монахи использовали чай как стимулирующее средство в процессе обучения и медитации, кроме того, этот чай ценился также как лекарственная трава.

Мастера чайного действа возвели приготовление этого скромного напитка в ранг искусства. Приготовление чая и чаепитие приобрели эстетическое значение и достигли степени художественного совершенства. Духовное начало чайному действу 茶道 - положили монахи секты дзэн. Чайное действо охватывает не только процедуру приготовления чая и обслуживания гостей, но и изготовление чайной посуды, знание изобразительных и прикладных искусств, проектирование и строительство чайных домиков и комнат, садовую архитектуру, литературу и т. д.

В Японии, когда вы получаете приглашение на чаепитие, это значит, что в небольшой комнате вы будете наслаждаться обществом друг друга, отрешившись от повседневных забот внешнего мира. Хозяин к этому времени тщательно уберёт комнату, повесит в токонома какэмоно, поставит цветы, разведёт в очаге огонь для нагревания воды. Также приготовит лёгкую закуску. Это событие – внешнее проявление сугубо внутренней обострённости восприятия, которая приобретается в результате изучения и овладения искусством чайного действа – 茶道.

Сэн-но Рикю на протяжении всей своей жизни создавал свой стиль 茶道, сумев сделать 茶道 средством превращения самой жизни в произведение искусства. Эстетические идеалы Сэн-но Рикю, который был выдающимся деятелем культуры и политики своего времени, легли в основу многих видов японского искусства и ремёсел и стали основополагающими принципами для лучших традиций японского этикета и вкуса. Сэн-но Рикю обобщил основные принципы 茶道 с помощью четырёх иероглифов – 和, 敬, 清, 寂. 和 – обозначает гармонию в отношениях между людьми, гармонию человека и природы, гармонию чайной посуды и её использования. 敬 означает уважение, которое оказывается всем и каждому. 清 подразумевает и физическую, и духовную чистоту. 寂 означает спокойствие или душевный покой, который приходит с претворением в жизнь первых трёх принципов.

В Киото до сих пор живут последователи Сэн-но Рикю. Глава школы Урасэнкэ – Сэн-но Сосицу – потомок Сэн-но Рикю в пятнадцатом поколении.

УПРАЖНЕНИЯ
урока 24

1. Дополните следующие предложения, сказав о событиях, что *хочется, чтобы они осуществлялись, но не получается*. Переведите.

Например: 全世界の人が平和のうちに生きていれば、. . . → 全世界の人が平和のうちに生きていれば、生活が楽しくなるでしょうに。

1. いろいろな所に茶室を開けば、. . . →
2. 全世界が戦争を止めれば、. . . →
3. 世界中の人が、いつも自然の美を感じていれば、. . . →
4. 公害をなるべく少なくする努力をすれば、. . . →
5. 人々が世界の自然を保つように努力すれば、. . . →
6. 人が心で「和」を配れば、. . . →

2. Скажите о действиях, выраженных подчеркнутыми глаголами, что *должно быть так, чтобы...* Переведите.

Например: お茶事で客になったら、亭主の気持ちが<u>分かる</u>。→ お茶事で客になったら、亭主の気持ちが分かるようにならないとだめです。

1. 夏を涼しく冬を暖かくし、客に<u>心する</u>。→
2. 人間の自然に対する心持ちというのをゆっくり<u>生かしていく</u>。→
3. いつどんなことがあっても客としての心がけ、準備を充分にして、<u>あわてない</u>。→
4. お茶事で亭主をしたら、客の気持ちが<u>分かる</u>。→
5. 茶事を催す時、一会が4時間以内で<u>終える</u>。→
6. 亭主と客、茶道具の類が、茶室という限られた空間に<u>調和する</u>。→

3. Скажите о действиях, выраженных данными в скобках глаголами, что *их невозможно довести до конца*. Переведите.

Например: 京都は有名なお寺や神社が多くて、1週間でも(まわる)でしょう。→京都は有名なお寺や神社が多くて、1週間でもまわりきれないでしょう。

1. 茶の湯の概念は文字では(表す)。→
2. 朝食は(食べる)ほど料理が多かった。→
3. その本は分からないところが多いから、2日では(読む)。→
4. その都市の名所は1日では(見物する)でしょう。→
5. その現象は口では(説明する)。→
6. その宗教は神が多くて、(数える)。→

4. Соедините правильно слова.

背を	回す
口で	点てる
授業に	説明する
お茶を	乗せる
手のひらに	出る
手前に	屈める

5. Назовите синонимы следующих слов.

簡素な、派手な、理解する、説明する、見いだす、拭う、肝心な、ポイント、時季、呼ぶ、適当な、環境、気配り、無理のない、献立

6. Назовите антонимы следующих слов.

珍しい、静かな、極限、派手な、余計な、戦争、借りる、無理のない

7. Проговорите следующие диалоги, заменяя подчеркнутые слова словами из предлагаемых списков.

Диалог 1.
A: マリナちゃん、ユラくん。昨日のお茶会はどうでしたか。
B: そうですね。<u>なにもかも</u>珍しかったです。静かな庭、お茶室の簡素なたたずまい、それにほの暗いお茶室. . . 。
C: お茶室に入る所が背を屈めて潜らなければならないほど小さいんです。
B: お部屋もとても狭いですね。
A: ええ、そうなのよ。
Слова для замены:
1. なんでも 2. 全部 3. みんな 4. すべて

Диалог 2.
A: 床の間の掛け軸と花は、派手ではないけどとてもきれいでした。見ている内に心に大きなゆとりが生まれてきました。
B: そう、それはよかったわね。それがお茶の心よ。
C: お茶の心？<u>雰囲気</u>は気に入りましたが、あまり理解はできませんでした。
Слова для замены:
1. 儀式 2. 茶室 3. 点前 4. 客として出席すること

Диалог 3.
A: <u>モスクワ</u>では、お茶を習うことができますか。
B: ええ、裏千家の先生がいらっしゃるんです。マリナはその先生の授業に出たことがあります。
A: そう、お茶を点てることができるの。
C: いいえ、まだです。
Слова для замены:
1. サンクト・ペテルブルク 2. ウラジオストク 3. ハバロフスク 4. ノボシビルスク

Диалог 4.
A: 客として参加したので、飲み方だけでした。右手で茶碗を取り、左の手のひらに乗せ、茶碗を向こうから手前に回す、なんてことを教わりました。でもなかなかすぐには覚えられませんね。
B: 飲んだ後、茶碗の口をつけたところを指先で拭って、その指を懐紙で拭くのよね。ユラ、<u>忘れたんじゃない？</u>
C: ゆみちゃん、そんなこと言わないの。初めての人にはむずかしいのよ。お茶は長い時間をかけて勉強するものなんだから。
Слова для замены:
1. 覚えていた？ 2. ちゃんとした？ 3. 知っていた？ 4. 忘れなかった？

8. Переведите следующие диалоги на японский язык.

Диалог 1.
日: Как вам понравилась чайное действо?
ロ: Всё необыкновенно. И тихий сад, и простые по убранству комнаты ...
ロ: И удивительно маленькие комнаты.
日: Да, Сэн-но Рикю говорил, что величина комнаты имеет значение. В очень маленькой комнате теснота уже не теснота, а бескрайнее пространство.
ロ: Интересно.

Диалог 2.
ロ: В чайной комнате висело очень красивое какэмоно и стояли цветы, соответствующие сезону. Когда на это всё смотришь, в душе появляется такая свобода.
日: Это самое главное в чайном действе – почувствовать красоту и создать чувство естественности.
ロ: Сразу это, наверное, невозможно понять.

Диалог 3.
日: В чайном действе всё определяется правилами.
ロ: Мы были только участниками, конечно, сразу трудно все запомнить.
日: Надо правой рукой взять чашку, поставить ее на левую ладонь, повернуть к себе и выпить чай.
ロ: Вроде бы просто.
日: Потом кончиками пальцев вытереть место, из которого пили, и вытереть пальцы бумажной салфеткой.
ロ: Да, этому надо учиться.

Диалог 4.
日: Но чайное действо – это не только процедура приготовления и питья чая.
ロ: Да?
日: Да, здесь имеет смысл все – сам домик, сад, комната, посуда и прочее. Но самое главное – общение «сердцами» хозяина и гостей.
ロ: Да, это, действительно, наверное, самое главное.

9. Воспроизведите диалог текста 24–1.

10. Расскажите о впечатлениях Юры и Марины, участвовавших в чайном действе.

11. Расскажите об особенностях чайного действа.

12. Как вы думаете, почему для запоминания в этом уроке выбран афоризм: 一期一会 ?

13. Ответьте на следующие вопросы по текстам урока.

1. どうして茶室は狭く造ってあるのですか。
2. どうして茶室に入る時は別世界に入るような気持ちがするのですか。
3. お点前というのは何ですか。
4. 「ゆとりがある」というのはどういうことですか。
5. お茶会では、何をしますか。
6. 茶道はお茶を飲むためだけの儀式ですか。
7. お客さんを呼ぶために、亭主が第一にしなければならないことは何ですか。
8. 茶事では花はどんな意味を持っていますか。
9. 茶事の6つのポイントは何ですか。

Текст 25-2

帰国の前夜

ゆみ	ねえねえ、マリナ、ユラ、見て見て。この間とった写真ができたのよ。
マリナ	本当？あら、よくとれてるじゃない。
ゆみ	これは箱根ロープウェーに乗った時のね。富士山がきれいだったわね。
まさる	ユラはあの時、富士山、富士山って大騒(おおさわ)ぎしてたよな。
ユラ	いやでも、結局はよく見られたし、写真もきれいにとれたし、よかったよ。
まさる	この写真、記念にあげるから、ロシアの友達に見せてあげろよ。
ユラ・マリナ	ありがとう。
おばあさん	日本での暮らしはどうでしたか。
マリナ	お陰さまでとても楽しかったです。お土産も土産話も、たくさんあります。
おじいさん	何が一番印象に残っている？
マリナ	そうですね。人々がとても優(やさ)しくて親切なことです。
ユラ	それと、技術の進歩がすごいことです。
マリナ	自然が美しいし．．．
ユラ	そうそう、日本は建築がすばらしいですね。
マリナ	日本語で話せたのも嬉しかったです。
ユラ	日本料理もとてもおいしいし。
マリナ	ええ、特におすしが。
ユラ	でも一番よかったのは、新しい友達ができたことです。
おばあさん	そう、それはよかったわね。じゃ、これからもゆみとまさると仲良くしてね。
ユラ・マリナ	はい。
母	(皆を食卓に招いて)ご飯の用意ができましたよ。どうぞ。

父　　では、ユラくん、マリナちゃん、いよいよあしたでお別れだね。2人がロシアから来て、あっという間にみんなと仲良くなって、1カ月間、家族のメンバーとして暮らしてきて、私たちはユラくんとマリナちゃんが大好きになったよ。2人が帰ってしまったら、寂(さび)しくなるね。体に気をつけて、よく勉強して、いつかまた日本にいらっしゃい。

ユラ　　どうもありがとうございました。

マリナ　本当にお世話になりました。

ユラ　　今日は、私たちのためにこんなにすばらしいパーティーを開いてくださってありがとうございます。この1カ月は、私たちにとって忘れられない楽しい思い出となりました。日本のいろいろな所を見ることができましたし、皆さんに本当に親切にしていただいて、ますます日本が好きになりました。モスクワに帰ってからもがんばって日本語の勉強を続けて、いつかまた日本に来たいと思います。本当にどうもありがとうございました。

マリナ　今度はまさるくんとゆみちゃんがモスクワに来る番ね。楽しみに待ってるからね。

ゆみ　　うん、絶対行く。

まさる　広いロシアを見にね。

Текст 25－2

鈴木先生への手紙

拝啓

　暦の上ではもう秋とはいえ、ここ東京では毎日暑い日が続いております。先生にはいかがお過ごしでいらっしゃいますか。私たちはお陰様で元気にしております。

　東京では目にかかれることと楽しみにしておりましたが、ちょうど私たちが帰国する日に先生が入れ違いでお帰りになられることが分かりましたので、お手紙をさしあげることにいたしました。

　受け入れてくださった松田さんご一家は、とても優しく、親切な方たちです。特に私たちと同い年のまさるくんとゆみちゃんとはとても良い友達となることができました。

この一カ月は新しいことをたくさん見たり、いろいろなことをしたりして本当楽しかったです。東京のあちらこちらを見てまわり、いろいろな博物館や美術館へ行きましたし、箱根や京都へ旅行することもできました。京都へ行った時には茶会にも参加いたしましたが、実に興味深いものでした。その他、神社へお参りに行きました。

日本での一カ月はあっという間に過ぎ、もう帰国の日となってしまいました。この夏休みは一生忘れられないことと存じます。

先生がモスクワにお戻りになられましたら日本の印象についてもっと詳しくお話ししたいと存じます。

日本語を教えてくださった先生に改めてお礼申し上げたく、この手紙を書いております。本当にありがとうございました。

今年残暑が厳しいようです。どうぞ、お体にお気をつけて。

敬具

2010 年 8 月 10 日

マリナ、ユラ

鈴木一郎先生

СЛОВАРЬ
к тексту 25–1

1.	別れ	わかれ	расставание, разлука
2.	大騒ぎする	おおさわぎする	шуметь
3.	結局	けっきょく	в конце концов
4.	記念	きねん	память
5.	暮らし	くらし	жизнь
6.	優しい	やさしい	добрый, ласковый
7.	親切（な）	しんせつ（な）	любезный
8.	仲良くする	なかよくする	подружиться
9.	あっという間に	あっというまに	в мгновение ока
10.	寂しい	さびしい	печальный
11.	思い出	おもいで	воспоминание
12.	ますます		все больше и больше

СЛОВАРЬ
к тексту 25–2

1.	拝啓	はいけい	«С почтением приветствую.» (начальная фраза письма, играющая роль приветствия)

2.	暦	こよみ	(старый) календарь
3.	とはいえ		хотя
4.	帰国	きこく	возвращение на родину
5.	入れ違い	いれちがい	разминуться (с кем-либо)
6.	一家	いっか	семья
7.	同い年	おないどし	ровесник
8.	興味深い	きょうみぶかい	очень интересный
9.	詳しい	くわしい	подробный
10.	申し上げる	もうしあげる	говорить
11.	残暑	ざんしょ	жаркие дни в середине и конце августа
12.	敬具	けいぐ	«Преданный Вам, уважающий Вас.» (конечная фраза, играющая роль приветствия)

КОММЕНТАРИЙ
к уроку 25

§ 1. Речевой этикет. При расставании на длительный срок обычно произносят фразу: 体にお気をつけて(ください)。*Берегите себя.*

§ 2. Показатель творительного падежа で после слова, обозначающего время, употребляется в случае, когда говорящий сожалеет о том, что в определенный момент действие закончится (закончилось), например: あしたでお別れだね。*И вот завтра мы, к сожалению, расстаемся.*

§ 3. В японском языке большое значение придается правилам написания письма. Существуют принятые приветствия в начале письма 拝啓 и в конце – 敬具. После 拝啓 следует сезонное приветствие, например: 暦の上ではもう秋とはいえ、毎日暑い日が続いております。*Хотя по календарю осень, а стоят жаркие дни.* Далее задается вопрос о самочувствии человека, которому пишут письмо, например: 先生にはいかがお過ごしでいらっしゃいますか。*Сэнсэй, как Вы живете?* И сообщают о своем, например: 私たちはお陰様で元気にしております。*Мы, спасибо Вам, здоровы.*

Для эпистолярного жанра характерны особые грамматические формы:

1) для соединения однородных сказуемых, сказуемых сложносочиненных предложений используется форма 2-й основы глагола, например: 日本での一ヶ月はあっという間に過ぎ、もう帰国の日となってしまいました。*Мгновенно пролетел месяц нашего пребывания в Японии, настал день возвращения домой.*

2) для соединения однородных сказуемых и определений, выраженных предикативными прилагательными, используется форма прилагательных на く, например: 日本語を教えてくださった先生に改めてお礼申し上げたく、この手紙を書いております。*Хотим еще раз сказать слова благодарности сэнсэю, обучавшему нас японскому языку, и посылаем это письмо.* 松田さんご一家は、とても優しく、親切な方たちです。*Семья господина Мацуда очень милые, приятные люди.*

3) в вежливой речи в середине предложения могут употребляться формы на ます, например: 先生がモスクワにお戻りになられましたら. . . *Когда вернетесь в Москву, ...*

4) в вежливой речи при написании письма человеку, который выше по положению или старше по возрасту, с его именем вместо は употребляется には, например: 先生にはいかがお過ごしでいらっしゃいますか。*Сэнсэй, как Вы живете?*

5) перед выражениями と思う или と存じる опускается связка, например: この夏休みは一生忘れられないことと存じます。*Думаем, что никогда в жизни не сможем забыть эти летние каникулы.*

ЭПИСТОЛЯРНЫЙ ЭТИКЕТ

При написании письма принято соблюдать определённые правила эпистолярного этикета.

Самое важное – время отправления письма. Нельзя ни в коем случае опаздывать с отправлением ответа и благодарственного письма – 礼状. Надо обязательно предусмотреть, какой вид корреспонденции отправлять – открытку или письмо в конверте.

Письмо обычно состоит из четырёх основных частей – вступления 前分, основной части 主文, заключительной части 末文, послесловия – 後付け, может быть приписка – 添え分.

Во вступлении содержится сезонное приветствие, а также задаётся вопрос о самочувствии адресата и членов его семьи, если автор письма с ними знаком. Таким образом выражается уважение к адресату.

Если в письме выражается соболезнование в связи с какими-либо трагическими событиями или болезнью, то вступление опускается, письмо сразу начинается с основной части.

В основной части излагается главное содержание сообщения. Основная часть пишется с красной строки, при этом можно использовать специальные выражения, обозначающие переход к основной части – さて или ところで. Надо очень хорошо продумать последовательность изложения – сначала самое главное и то, что непосредственно касается адресата.

В заключительной части пишется приветствие, приносятся извинения за не очень хороший слог, передаются приветы и пожелания членам семьи и знакомым. В деловых письмах еще раз можно напомнить об основном сообщении.

В послесловии пишется дата, фамилия и имя автора письма, затем фамилия и имя адресата. В этом отношении традиционное японское письмо отличается от европейского, в котором имя адресата, как правило, ставится в начале.

В Японии принято посылать письма в связи с наступлением определённого сезона 季節の挨拶の手紙: это – 年賀状, 暑中見舞い и т. д. Посылают также поздравительные письма в связи с рождением ребёнка, поступлением или окончанием университета и т. д. Принято в письме сообщать о поступлении на работу, о болезни и о выздоровлении, о других событиях.

В Японии издано много пособий и специальных словарей о правилах написания писем.

УПРАЖНЕНИЯ
урока 25

1. Употребите данный в скобках глагол в одной из почтительных форм вежливости. Переведите.

Например: 今秋、田中先生には88歳の誕生日を(迎え)、心よりお祝い申し上げます。→ 今秋、田中先生には88歳の誕生日をお迎えになられ、心よりお祝い申し上げます。

1. 厳しい暑さが続いておりますが、いかが(過ごす)。→
2. 山田さんとのご結婚が(決まった)そうで、本当におめでとうございます。→
3. 先生にはいつ東京に(戻る)か。→
4. いかが(過ごしている)か。→
5. お誕生日は(どんな予定ですか)。→
6. (就職した)ばかりで、ご苦労も多いかと存じます。→

2. Употребите данный в скобках глагол в одной из скромных форм вежливости. Переведите.

Например: つまらぬものですが、土地の物を(送る)。→ つまらぬものですが、土地の物をお送りいたします。

1. 今のところかぜ一つひかず、みな元気に(暮らしている)。→
2. このたび、2月8日結婚し、私たちは新しい人生の旅に(出発した)。→
3. 山本先生にはまだ(会っていない)が、そのうち(伺う)つもりです。→
4. またいつか(伺いたい)と思います。→
5. 私は現在留学生として日本に(来ている)。→
6. いずれ(会った)とき詳しく(話す)が、まずはお礼を申し上げたく. . . →

3. Соедините правильно правую и левую части предложений. Переведите.

1. 暦の上ではもう秋とはいえ、
2. 立春も過ぎたとはいえ、
3. 立秋とはいえ、
4. 初夏とはいえ、
5. 冬とはいえ、
6. 夏本番 *(середина лета)* とはいえ、

1. この数日の暑さは格別なようです。
2. まだまだ暑さは去りそうにありません。
3. いまだ真冬の寒さが続いております。
4. 暖かい日が続いております。
5. 朝夕はまだ肌寒い。
6. 暑い日が続いております。

4. Вставьте в пропуски соответствующие падежные показатели. Переведите.

Например: 授業は今日. . . 終わり、来週. . . 試験が始まる。→ 授業は今日で終わり、来週から試験が始まる。

1. 楽しかった夏休みもあした. . . 終わる。→
2. 田中さんは来週. . . 東京に帰るでしょう。→
3. 剣道の練習をきのう. . . 止めてしまった。→
4. 難しい試験の時期はいつか. . . 終わるんでしょう。→
5. このテレビドラマは今週. . . 終わり、来週. . . 新しいテレビドラマが始まります。→
6. その大学では、3月1日. . . 入学試験が始まります。→

5. Соедините правильно слова.

記念に	残る
印象に	仲良くする
皆と	参加する
茶会に	あげる

6. Назовите синонимы следующих слов.

寂しい、すばらしい、絶対、暮らし、期待する、あっという間に

7. Назовите антонимы следующих слов.

別れ、興味深い、親切な、暑い、元気な、忘れる、出席する

8. Проговорите следующие диалоги, заменяя подчеркнутые слова словами из предлагаемых списков.

Диалог 1.
A: ねえねえ、見て見て。この間とった写真ができたのよ。
B: 本当?あら、よくとれてるじゃない。
A: これは箱根ロープウェーに乗った時のね。富士山がきれいだったわね。
B: ユラはあの時、富士山、富士山って大騒ぎしてたよな。
Слова для замены:
1.昨日 2.先週 3.おととい 4.日曜日に

Диалог 2.
A: 日本での暮らしはどうでしたか。
B: お陰さまでとても楽しかったです。お土産も土産話も、本当にたくさんあります。
A: 何が一番印象に残っている？
B: そうですね。人々がとても優しくて親切なことです。
Слова для замены:
1. 技術の進歩がすごいことです。
2. 自然が美しいことです。
3. 日本語で話せたのが嬉しかったことです。
4. 新しい友達ができたことです。

Диалог 3.
A: (皆を食卓に招いて)ご飯の用意ができましたよ。どうぞ。
B: では、ユラくん、マリナちゃん、いよいよあしたでお別れだね。2人が、ロシアから来て、あっという間にみんなと仲良くなって、1カ月間、家族のメンバーとして暮らしきて、私たちはユラくんとマリナちゃんが大好きになったよ。2人が帰ってしまったら、さびしくなるね。体に気をつけて、よく勉強して、いつかまた日本にいらっしゃい。
C: どうもありがとうございました。
D: 本当にお世話になりました。
Слова для замены:
1. 今晩 2. 今日 3. あす 4. 今夜

9. Переведите следующие диалоги на японский язык.

Диалог 1.
日: Посмотрите, вот готовые фотографии.
ロ: Да? Хорошо получилось?
日: Очень. Особенно Фудзи очень красива. А всё переживали, что не увидим.

Диалог 2.
日: Эти фотографии возьмите на память.
ロ: Спасибо большое.
日: В Москве покажите друзьям.

Диалог 3.
日: А что вам больше всего понравилось в Японии?
ロ: Люди добрые и внимательные.
ロ: Природа красивая.
日: А из еды?
ロ: Конечно, суси.

Диалог 4.
ロ: Мы очень вам благодарны, что вы нам устроили такой вечер. Мы провели незабываемый месяц. Смогли много увидеть, у нас появились новые друзья. Спасибо большое.
ロ: Теперь ваша очередь ехать в Россию.
日: Да, обязательно приедем.

10. Воспроизведите диалог текста 25–1.

11. Выскажите благодарность семье, в которой вы жили, за теплый прием.

12. Расскажите о впечатлениях Юры и Марины о поездке в Японию.

13. Напишите письмо семье Мацуда от имени Юры и Марины.

14. Расскажите о том, что вам больше всего хотелось бы увидеть в Японии.

15. Составьте для Масару и Юми программу экскурсий по Москве, по городу, где вы живете.

16. Как вы думаете, почему для запоминания в этом уроке выбрана пословица: 会うは別れの始め?

17. Ответьте на следующие вопросы по текстам урока.

1. 箱根でとった写真はよくとれていましたか。
2. まさるは記念に何をあげましたか。
3. ユラとマリナは日本での暮らしについてどうだったと言いましたか。
4. ユラとマリナは何が一番印象に残っていましたか。
5. 松田さんは別れのパーティーのときにどんなことを言いましたか。
6. ユラは別れのパーティーのときにどんなことを言いましたか。
7. ユラとマリナは鈴木先生への手紙にどんなことを書きましたか。

Указатель слов
(Цифра после слова означает номер урока, в котором это слово вводится)

あ
あ(5)
あいことば(23)合言葉
あいしあう(15)愛し合う
あいて(11)相手
アイポッド(14)
あがめる(21)
あきかん(12)空き缶
あく(21)空く
あじさい(4)
あたえる(7)与える
あたる(1)当たる
あちらこちら(19)
あっ(4)
あっちこっち(22)
あっというまに(25)あっという間に
あと(23)跡
アナウンサー(21)
アナウンス(23)
アニメ(19)
あのう(7)
アパート(4)
あぶない(9)
あぶら(6)
あぶらをさす(9)
アマチュア(18)
あまのがわ(15)天の川
あみもの(17)編み物
あら(3)
あらかじめ(24)
あらそい(24)争い
あらゆる(23)
あらわす(5)表す
ありあわせ(24)あり合わせ
あるきまわる(19)歩き回る
アルバイト(10)
あるひ(19)ある日
あわだてる(24)泡立てる
あんないする(3)案内する

い
い(18)位
いうまでもない(11)言うまでもない
いかす(24)生かす
いけばな(11)生け花
いしがき(7)石垣
いしき(12)意識
いしどうろう(5)石灯籠
いじめる(19)
いしゃ(11)医者
いじょう(13)以上
いそがしい(19)忙しい
いただく(6)
いちえ(24)一会
いちご(24)一期
いちじ(19)一時
いちじげん(10)一時限
いちする(21)位置する
いちばんせん(23)一番線
いっか(25)一家
いっしゅ(17)一種
いっしゅん(17)一瞬
いったい(4)一体
いっぱんの(17)一般の
いとこ(11)
いふく(14)衣服
いみ(5)意味
いや(1)
いよいよ(1)
いれちがい(25)入れ違い
いわう(15)祝う
いわゆる(9)
インター(21)
インターネット(19)

う
ううん(10)
うえる(13)植える
うかぶ(5)浮かぶ
うきでる(21)浮き出る
うきよえ(21)浮世絵
うぐいす(5)
うしなう(2)失う
うちがわ(23)内側
うちの(10)
うちゅう(19)宇宙
うつくしさ(13)美しさ
うつす(5)写す
うつす(20)移す
うまい(4)
うめ(5)
うりば(23)売り場
うりもの(13)売り物
うれしい(14)嬉しい
うわあ(2)
うん(4)
うんどう(12)運動
うんどうじょう(18)運動場
うんどうぶ(17)運動部

え
えいきょう(7)影響
ええと(2)
えーと(7)
えきまえ(14)駅前
えっ(8)
えだ(15)枝
えどっこ(8)江戸っ子
えび(19)海老
えん(17)円
えんぜつ(23)演説
えんりょする(17)
えんがわ(4)

お
おい(11)
おいこむ(24)追い込む
おいつく(23)追いつく
おうえんする(18)
おうべい(23)欧米
おおさわぎする(24)大騒ぎする
おおぜい(3)
おおみそか(15)
おおむかし(13)大昔
おき(23)
おく(7)奥

おくりもの(16)贈り物
おくる(3)送る
おくる(14)贈る
おしいれ(4)押入れ
おしょうがつ(14)お正月
おそい(1)遅い
おそるべき(12)
おそろしい(22)恐ろしい
おそわる(24)教わる
おたく(1)お宅
おちつく(24)落ちつく
おてまえ(24)お点前
おとぎばなし(19)
おとす(6)落とす
おとろえる(22)衰える
おどろかす(8)驚かす
おどろく(3)驚く
おないどし(25)同い年
おに(17)
おび(14)帯
おまえ(19)お前
おみこし(15)
おみやげ(3)お土産
おもいだす(5)思い出す
おもいつく(14)思い付く
おもいで(25)思い出
おもいやり(8)思いやり
おもわせる(9)思わせる
おやじ(8)親父
おゆ(21)お湯
おりがみ(15)折り紙
おりたたみしき(14)折りたたみ式
おんがくか(11)音楽家
おわん(6)
おん(3)恩
おんせん(21)温泉
おんせんたまご(22)温泉卵
おんど(21)温度

か

カーペット(4)
かい(19)貝
かいか(23)開化
かいが(21)絵画
かいかく(23)改革
かいきいわい(16)快気祝い
かいきゅう(20)階級
かいさつぐち(23)改札口
かいし(24)懐紙
かいしょうする(23)改称する
かいせき(24)懐石
かいぞうする(5)改造する
かいぞくせん(22)海賊船
かいちゅう(21)海中
かいとる(19)買い取る
かいぬし(3)飼い主
がいりゃく(24)概略
かいりょう(23)改良
かいろ(22)海路
かう(3)飼う
かえる(11)
かえる(11)返る
かえで(10)
がか(11)画家
かがく(10)化学
かがみ(20)鏡
かがむ(24)屈む
かがやく(15)輝く
かき(2)夏期
かきまわす(24)かき回す
かくだい(22)拡大
かくにんする(20)確認する
がくぶ(11)学部
かくぼう(9)角帽
かくめい(12)革命
がくもん(23)学問
かけじく(4)掛けじく
かさ(14)
かさねる(5)重ねる
かざる(13)飾る
かざん(21)火山
かざんたい(21)火山帯
かじ(8)火事
かしや(13)菓子屋
かしわ(10)
かずかぎりない(21)数限りない
ガスとう(23)ガス灯
かたち(5)形
かたな(22)刀
かちまけ(17)勝ち負け
かっかざん(21)活火山
がっかりする(21)
かつぐ(15)
かっこういい(10)
かつようする(14)活用する
かていか(10)家庭科
かど(15)門
かどまつ(15)門松
かなう(15)
かなしい(15)悲しい
かならず(3)
かね(15)鐘
かぶき(22)歌舞伎
かぶる(9)
かべ(12)壁
かま(24)釜
かみ(7)神
かみかぜ(20)神風
かみなり(8)雷
かめ(19)
かよいあい(24)通い合い
からだがおおきい(14)体が大きい
からて(17)空手
かわいい(3)
かわいがる(3)
かわいそう(な)(19)
かんがえかた(14)考え方
かんきょう(12)環境
かんけい(16)関係
かんこう(7)観光
かんごふ(11)看護婦
かんじがする(4)感じがする
かんしん(20)関心
かんじん(な)(24)肝心(な)
かんする(7)関する
かんせいする(20)完成する
かんそ(な)(24)簡素(な)
かんたん(な)(24)簡単(な)
かんとうだいじしん(8)関東大地震
がんばる(1)

き

ぎいん(23)議員
きえる(2)消える
きがする(8)気がする
きかた(14)着方
きがつく(8)気が付く

ききとれる(23)聞き取れる
きくばり(24)気配り
きごこちがよい(14)着心地がよい
きこく(25)帰国
きし(15)岸
ぎし(11)技師
ぎしき(17)儀式
きしゃ(11)記者
きせつ(4)季節
きせつかん(24)季節感
きそく(9)規則
ギター(3)
きたる(15)来(た)る
きづく(8)気づく
きっと(10)
きっぷ(23)切符
きにする(6)気にする
きねん(25)記念
きのう(7)機能
きのせい(8)気のせい
きびしい(9)
きぶん(15)気分
ぎむづける(9)義務づける
きめる(7)決める
きゃく(3)客
ぎゃくに(23)逆に
きゃくぐみ(24)客組み
きゅうだん(18)球団
きゅうでん(7)宮殿
きゅう(に)(14)急(に)
きゅうかざん(21)休火山
ぎゅうにく(13)牛肉
ぎゅうにゅう(23)牛乳
きゅうれき(15)旧暦
きょういく(10)教育
きょうぎ(18)競技
きょうぎじょう(18)競技場
きょうし(11)教師
ぎょうじ(15)行事
きょうじゅ(11)教授
きょうつうてん(16)共通点
きょうみぶかい(25)興味深い
きょうりょく(12)協力
きょうわこく(7)共和国
きょくげん(24)極限
きょねん(18)去年
キリストきょう(20)キリスト教
ぎれいてき(7)儀礼的
きんしする(22)禁止する
きんじる(22)禁じる
きんじょ(の)(16)近所(の)
きんせい(21)均整
きんせい(22)近世
きんだい(7)近代
きんだいか(8)近代化

く
くうかん(24)空間
くぐる(24)潜る
くげ(22)公家
くさ(5)草
くずれる(8)
くだり(21)下り
くちにあう(6)口に合う
くつ(14)
くっきり(21)
くつや(14)靴屋
くふうする(4)工夫する
くみ(10)組
くみあわせる(14)組み合わせる
くもる(21)曇る
くらし(25)暮らし
クラブ(13)
グラム(13)
クリスマス・ツリー(15)
くれ(16)暮れ
くろたまご(22)黒卵
くわえる(10)加える
くわしい(25)詳しい
くわわる(19)加わる

け
けいあいする(21)敬愛する
けいぐ(25)敬具
けいざい(8)経済
けいざいめん(14)経済面
けいさんき(14)計算機
けいしきてき(7)形式的
げいじゅつか(11)芸術家
げいにん(22)芸人
げいのう(11)芸能
けいけん(11)経験
ゲーム(18)
げき(22)劇
けしき(5)景色
けっきょく(25)結局
けっこんしき(14)結婚式
けっていする(7)決定する
けむり(19)煙
げんき(な)(13)元気(な)
けんきゅう(20)研究
けんこう(15)健康
げんざい(16)現在
けんせつ(11)建設
げんそく(18)原則
げんそんする(20)現存する
げんだい(10)現代
けんちくか(11)建築家
けんどう(17)剣道
げんば(11)現場
けんぽう(7)憲法

こ
こい(5)
こい(15)恋
こう(3)公
こう(19)甲
ごう(4)郷
こうい(7)行為
こうがい(12)公害
こうがくぶ(11)工学部
こうぎ(10)講義
こうきょ(7)皇居
こうげい(22)工芸
こうげきする(17)攻撃する
こうけんする(23)貢献する
こうこう(1)高校
こうこうせい(18)高校生
こうこがく(20)考古学
こうさい(16)交際
こうしょう(9)校章
こうじょう(11)工場
こうそく(21)高速
こうそうビル(8)高層ビル
こうちゃ(6)紅茶
こうつう(21)交通
こうりゅう(23)交流
こくおう(7)国王
こくぎ(17)国技

こくじ(7)国事
こくせい(7)国政
こくど(4)国土
こくみん(8)国民
こけ(5)
ござる(20)
こじ(24)居士
こだい(20)古代
こづつみ(14)小包
コップ(14)
こてん(10)古典
こと(17)
ことわざ(8)
このごろ(4)
ごはん(6)ご飯
こまる(19)困る
ごみ(12)
こむ(21)込む
こよみ(25)暦
ころす(22)殺す
こわい(8)怖い
こわがる(8)怖がる
こんだて(24)献立
こんど(6)今度
ゴンドラ(22)
コンピューター(19)

さ
さあ(3)
サイエンス・フィクション(19)
さいがい(8)災害
さいかいする(22)再開する
さいけんする(8)再建する
さいげんする(22)再現する
さいこ(20)最古
さいしん(の)(9)最新(の)
サイズ(14)
さえ(14)
さかえる(20)栄える
さがる(15)下がる
さかん(な)(13)盛ん(な)
さくひん(21)作品
さくら(10)桜
さけぶ(17)叫ぶ
さこく(22)鎖国
さしあげる(3)
ざしき(4)座敷
サッカー(18)
さっき(1)
さとう(6)
さどう(11)茶道
さびしい(25)寂しい
さゆうする(18)左右する
さら(14)皿
さる(6)
さわぐ(19)
さんか(17)参加
サンゴ(19)
ざんしょ(25)残暑
サンダル(4)
さんちょう(21)山頂
ざんねん(7)残念
さんぱいする(21)参拝する

し
し(1)市
し(1)氏
し(19)詩
しあい(17)試合
ジーンズ(14)
ジェーアール(23)
しかた(6)仕方
しかり(5)然り
じかんわり(10)時間割
じき(24)時季
しきる(4)仕切る
しく(4)敷く
しく(7)
しけい(22)死刑
しけん(10)試験
しごと(11)仕事
じさ(2)時差
じしゃ(23)寺社
じしょ(1)辞書
じしん(8)地震
しずむ(20)沈む
しぜん(5)自然
じだい(8)時代
したしい(16)親しい
したがう(4)従う
したしむ(13)親しむ
しっかりと(19)
じつぎょうか(11)実業家
じっさい(2)実際
しっそ(な)(22)質素(な)
しつぼう(18)失望
じつようてき(14)実用的
じつは(20)実は
じてんしゃ(9)自転車
しどう(1)指導
じどうはんばいき(23)自動販売機
しない(7)市内
しない(17)竹刀
しばい(17)
しまう(4)
しめかた(14)しめ方
しめなわ(15)
じもと(18)地元
ジャケット(14)
しゃしん(5)写真
シャツ(3)
しゃみせん(17)三味線
じゆう(22)自由
じゅぎょう(10)授業
しゅうぎいん(23)衆議院
しゅうしょく(18)就職
しゅうせん(7)終戦
じゅうたい(21)渋滞
じゅうたく(4)住宅
じゅうたん(12)
しゅうだん(9)集団
しゅうちゅうする(5)集中する
じゅうどう(17)柔道
じゅうぶん(24)充分
しゅうへん(21)周辺
じゅうよう(な)(5)重要(な)
しゅうらいする(20)襲来する
しゅじん(13)主人
しゅっさん(16)出産
しゅっぱつ(1)出発
しゅっぱんしゃ(20)出版社
しゅと(8)首都
しゅふ(12)主婦
しゅみ(17)趣味
しゅるい(14)種類
じゅん(4)純
じゅんじょ(24)順序
じゅんじゅんけっしょう(18)準々決勝
じゅんび(15)準備

しょうかいする(1)紹介する
しょうぐん(23)将軍
しょうじ(4)
しょうじき(な)(6)正直(な)
じょうしゃ(23)乗車
しょうせつ(19)小説
じょうだん(22)冗談
しょうちゅう(16)暑中
しょうちょうする(21)象徴する
しょうにん(7)承認
しょうにん(22)商人
じょうへき(7)城壁
しょうめいする(22)証明する
じょうやく(22)条約
しょうゆ(6)
ショール(3)
じょうるり(23)浄瑠璃
しょか(24)初夏
しょくぎょう(11)職業
しょくたく(4)食卓
しょくにん(22)職人
しょくぶつ(10)植物
しょくりょうひんてん(13)食料品店
じょごん (7)助言
しょしゅう(24)初秋
じょせい(14)女性
しょっき(14)食器
しょっちゅう(8)
ショッピング・センター(14)
しょてん(20)書店
しょとう(の)(23)初等(の)
しょどう(10)書道
しょぶんする(12)処分する
しょみん(23)庶民
しょめい(20)書名
じょや(15)除夜
じょやのかね(15)除夜の鐘
しりあい(18)知り合い
しる(6)
しるし(20)印
しろ(7)城
しわ(19)
しわだらけ(19)
しんがくする(10)進学する
しんこう(21)信仰
じんこう(8)人口
じんこう(5)人工
しんしゅつする(18)進出する
しんせき(16)親戚
しんせつ(な)(25)親切(な)
しんたい(24)真諦
しんど(8)震度
しんねん(15)新年
しんぱいする(1)心配する
シンプル(24)
シンボル(7)
じんめい(1)人名
じんりきしゃ(23)人力車
しんるい(15)親類

す

すいえい(18)水泳
すいそうがくだん(17)吹奏楽団
すう(8)数
すうがく(10)数学
スーツ(14)
すうっと(19)
スーパーマーケット(13)
スープ(6)
すえ(22)
スカート(14)
すがた(9)姿
すがたをけす(14)姿を消す
すぎ(10)杉
すけっと(18)助っ人
すごい(5)
すすむ(10)進む
すっかり(19)
すてき(な)(3)
ステーキ(6)
ステッキ(3)
すてる(12)
ステレオ(14)
スピーチ・コンテスト(1)
スプーン(6)
すまい(4)住まい
すみよい(4)住みよい
すもう(17)相撲
すもうとり(22)相撲取
すると(19)
スローガン(12)

せ

せいき(20)世紀
せいげんする(22)制限する
せいさく(22)政策
せいじ(7)政治
せいじか(11)政治家
せいしき(9)正式
せいしん(23)精神
せいじん(16)成人
せいていする(23)制定する
せいと(17)生徒
せいど(10)制度
せいふく(9)制服
せいぶつ(10)生物
せいぶん(21)成分
せいりょく(20)勢力
せかいし(10)世界史
せがたかい(14)背が高い
せきしょ(22)関所
せきぞう(5)石像
せきてい(5)石庭
せっけん(16)
せっち(23)設置
せってい(24)設定
せともの(14)
せなか(19)背中
ぜひ(15)
せわ(16)世話
せわになる(16)世話になる
せんきょ(23)選挙
せんげんする(23)宣言する
ぜんこく(9)全国
せんしんこく(8)先進国
せんしゅ(18)選手
せんしゅけんたいかい(18)選手権大会
せんそう(24)戦争
ぜんぜん(5)
せんたくもの(12)洗濯物
せんてい(24)選定
せんとう(21)先頭
せんもん(11)専門
せんりょく(18)戦力

そ

そうじ(12)掃除
そうじき(12)掃除機

そうしゅん(24)早春
そうだんする(3)相談する
そそりたつ(21)そそり立つ
そつぎょうしき(9)卒業式
ソックス(14)
そのうちに(3)その内に
そのかわりに(2)
そのまま(5)
そのもの(8)
ソファ(4)
それじゃ(2)
それでも(3)
それに(22)
それにしては(9)
それはそれは(12)
そろう(11)
そろそろ(22)
そんけい(11)尊敬

た
だい(6)代
たいかい(15)大会
だいく(11)大工
たいくつ(な)(10)
たいぐん(20)大軍
たいこ(15)太鼓
たいざいする(23)滞在する
たいした(6)大した
だいじにする(5)大事にする
たいしょう(21)対象
だいじょうぶ(1)大丈夫
たいしょく(11)退職
たいせい(20)体制
たいせつ(な)(13)大切(な)
たいど(8)態度
だいにじたいせん(7)第二次大戦
だいひょうてき(6)代表的
たいふう(20)台風
だいぶぶん(8)大部分
タイム・トラベル(8)
たおす(17)倒す
タオル(16)
たがいに(17)互いに
たかまる(13)高まる
たき(5)滝
たけ(10)竹
だす(17)出す
たすかった(12)助かった
たすかる(12)助かる
たすく(18)助すく
たすくる(18)助くる
たたかう(17)戦う
たたずまい(24)
たたみ(4)
たちば(14)立場
たつ(22)断つ
たつ(13)経つ
たっきゅう(18)卓球
だって(8)
たてもの(8)建物
たてる(5)立てる
たてる(24)点てる
たなばたうま(15)七夕馬
たにん(16)他人
たのむ(20)頼む
タブーしする(23)タブー視する
たぶん(1)多分
たま(10)玉
たまに(23)
たまご(22)卵
たまる(12)
たもつ(16)保つ
たんか(19)短歌
たんざく(15)短冊
だんじょ(15)男女
たんじょうび(14)誕生日
ダンス(10)
だんせい(14)男性
だんだん(13)段々

ち
チーム(18)
ちえ(14)知恵
ちかてつ(23)地下鉄
ちけい(21)地形
ちこく(9)遅刻
ちめい(1)地名
ちゃいれ(24)茶入
ちゃかい(24)茶会
ちゃじ(24)茶事
ちゃしつ(24)茶室
ちゃしゃく(24)茶杓
ちゃせん(24)茶筅
ちゃばな(24)茶花
ちゃわん(14)茶碗
ちゃんと(9)
ちゅういする(23)注意する
ちゅうけん(3)忠犬
ちゅうじつ(な)(3)忠実(な)
ちゅうしゃじょう(21)駐車場
ちゅうしん(7)中心
ちゅうだんする(17)中断する
ちゅうもんする(20)注文する
ちょうちん(15)提灯
ちょうにん(22)町人
ちょっけい(17)直径
ちょっとした(16)

つ
ツアー(7)
つい(17)対
ついになる(17)対になる
ついやす(5)費やす
つうしょう(22)通商
つうじる(21)通じる
つうやく(11)通訳
つかまえる(19)
つかまる(19)
つかれる(2)疲れる
つぎからつぎへと(23)次から次へと
つきやま(21)築山
つくりあげる(9)作り上げる
つくる(5)作る
つながり(16)
つなみ(8)
つまらない(3)
つまり(11)
つもる(12)
つり(19)
つれる(13)連れる

て
で(1)
であう(1)出会う
ていえん(5)庭園
ていしゅ(24)亭主
ていねい(な)(16)
ていれ(5)手入れ

テーブル(4)
テーマ(23)
てがた(22)手形
できごと(16)出来事
てきとう(な)(24)適当(な)
テクテクあるく(23)テクテク歩く
デザイン(9)
テスト(18)
てったいする(18)撤退する
てつだう(12)手伝う
てつづき(1)手続き
てっぽう(20)鉄砲
てのひら(24)手のひら
デパート(8)
てまえ(24)手前
てもと(に)(14)手元(に)
てらこや(22)寺子屋
テレビ・ゲーム(19)
テレビドラマ(19)
てをかす(12)手を貸す
てをぬく(12)手を抜く
でんかせいひん(14)電化製品
てんじ(23)展示
でんしゃ(23)電車
でんせつ(15)伝説
でんとう(11)伝統
てんのう(7)天皇
てんぷら(6)
てんらんかい(13)展覧会

と
ど(8)度
といあわせ(20)問い合わせ
といっても(1)
とういつ(20)統一
とうき(2)冬期
どうぐ(24)道具
とうじ(20)当時
どうしても(19)
どうじょう(17)道場
とうせいする(22)統制する
とうぜん(21)当然
どうぞう(3)銅像
どうそうかい(16)同窓会
とうちゃくする(2)到着する
どうにも(24)
とうひょう(23)投票
とえい(23)都営
とおり(8)通り
どうろ(21)道路
とうろう(5)灯籠
とおりぬける(22)通り抜ける
とかい(5)都会
どくじ(22)独自
とくちょう(5)特徴
どくとく(6)独特
とげる(12)遂げる
とこ(8)
とこのま(4)床の間
ところが(9)
ところで(6)
としをとる(3)年をとる
となり(の)(16)隣(の)
とはいえ(25)
とまる(1)泊まる
とまる(19)止まる
ともなう(12)
ドライブ(21)
とらえる(22)捕らえる
ドラム(17)
とりあげる(21)取り上げる
とりあわせ(24)取り合わせ
とりはずす(4)取り外す
どりょく(12)努力
とりわけ(20)
トレーニング(18)
とんでもない(1)

な
ないかく(7)内閣
ナイフ(6)
なお(5)
ながさ(9)長さ
ながす(15)流す
なかみ(6)中味
ながめる(15)眺める
なかよくする(25)仲良くする
ながれる(5)流れる
なくなる(7)
なし(12)
なづける(1)名付ける
なにげない(24)何気ない
なにもかも(24)
なべ(14)
なみだ(18)涙
ならぶ(8)並ぶ
なりたつ(5)成り立つ
なるべく(12)
なれる(8)慣れる
なんか(14)
なんせい(21)南西
なんて(5)
なんといっても(9)何といっても

に
にあう(9)似合う
にぎやか(な)(8)
にぎる(20)握る
にくや(13)肉屋
にげる(8)逃げる
にこにこする(17)
に・さんにち(19)二・三日
にせる(23)似せる
にちじょう(14)日常
にほんま(4)日本間
にもつ(3)荷物
にゅうこう(22)入港
にる(2)似る
にわ(4)庭
にわかあめ(21)にわか雨
にんき(13)人気
にんぎょう(3)人形
にんげん(5)人間

ぬ
ぬく(12)抜く

ね
ね(7)
ね(12)根
ねがいごと(15)願い事
ネクタイ(14)
ねだん(14)値段
ねむい(10)
ねんが(15)年賀
ねんがじょう(16)年賀状
ねんきん(11)年金

の
のうそん(15)農村
のこす(8)残す
のこる(8)残る
のせる(19)乗せる
のぼる(21)登る
のみ(7)
のりかえる(23)乗り換える
のりこす(23)乗り越す
のりば(22)乗り場
のる(15)載る
ノンプロ(18)

は
はあ(3)
ばあい(10)場合
はいく(19)俳句
はいけい(25)拝啓
はいりこむ(8)入り込む
はかいする(8)破壊する
はがき(16)葉書
はく(4)
ばくふ(20)幕府
はくぶつかん(23)博物館
はげしい(17)
はこ(19)箱
はさむ(15)
はし(6)
ばしょ(1)場所
はずかしい(8)
バスケットボール(18)
はずす(17)外す
バター(6)
はだぎ(14)肌着
はだしで(4)
はっきり(1)
はっしゃする(23)発車する
はってん(12)発展
はっぴょうする(23)発表する
はで(な)(24)派手(な)
はなす(19)放す
はなび(15)花火
はなや(13)花屋
パパ(11)
はまべ(19)浜辺
はやめ(1)早め
はやる(9)流行る
はらう(10)払う
はりがみ(12)張り紙
バレーボール(18)
パン(6)
ばんぐみ(19)番組
ばんごう(20)番号
はんすう(10)半数
パンスト(14)
パンツ(14)
はんぱつかん(9)反発感

ひ
び(5)美
ひいおじさん(11)
ひく(1)引く
びくびくする(8)
ひげ(19)
ビザ(1)
びじゅつ(10)美術
びっくりする(5)
ひっこし(16)引っ越し
ひっこしそば(16)引っ越しそば
ビデオ(19)
ひどい(8)
ひとつひとつ(1)一つ一つ
ひまご(11)
ひょうげん(13)表現
びょうどう(23)平等
ひより(22)日和
ひらく(20)開く
ひろがる(12)広がる

ふ
ファッション(9)
ファンタジー(19)
ふう(4)風
ふうけい(5)風景
ふうぞくしりょうかん(23)風俗資料館
プール(18)
ふーん(5)
ふえる(12)増える
フェンシング(17)
フォーク(6)
ぶかつ(17)部活
ふきゅうする(22)普及する
ふく(12)拭く
ふく(15)福
ふくろ(12)
ぶけ(20)武家
ふこくきょうへいさく(23)富国強兵策
ふさわしい(24)
ふし(21)不死
ぶし(20)武士
ふしぎ(な)(19)不思議(な)
ふしぜん(6)不自然
ぶじゅつ(17)武術
ふすま(4)
ふた(19)
ぶたにく(13)豚肉
ふつう(4)
ぶっきょう(20)仏教
ぶつりがく(10)物理学
ぶつりがくしゃ(11)物理学者
ふとん(4)
ふべん(な)(14)不便(な)
ふりかえる(19)振り返る
ふるう(17)振るう
フルート(17)
ぶるぶるふるえる(8)ぶるぶる震える
プレー(18)
ふろ(24)風炉
プロ(17)
プログラマー(11)
ふんいき(24)雰囲気
ふんか(21)噴火
ぶんか(8)文化
ぶんかぶ(17)文化部
ぶんそうおう(24)分相応
ぶんめい(23)文明

へ
ヘアスタイル(9)
へいみん(23)平民
へえ(13)
べっせかい(24)別世界
ペット(3)
ベッド(4)
ベランダ(13)
へん(な)(8)変(な)
べんきょうづくえ(4)勉強

　づくえ
べんごし(11)弁護士
へんさんする(20)編纂する
べんとう(21)弁当

ほ
ポイント(24)
ほうえいする(18)放映する
ぼうえき(20)貿易
ぼうえきせん(20)貿易船
ぼうし(9)帽子
ほうしん(23)方針
ホーム(23)
ホームドラマ(19)
ほごする(20)保護する
ほこり(12)
ほし(15)星
ボタン(23)
ポット(14)
ほどう(9)歩道
ほとんど(6)
ほのぐらい(24)ほの暗い
ほら(4)
ほり(7)
ぼんさい(13)盆栽
ほんにん(14)本人
ほんもの(13)本物
ぼんやりと(19)
ほんらい(5)本来

ま
まあ(3)
まあまあ(11)
まいど(13)毎度
マイホーム(4)
まいる(15)参る
まえとかわりなく(3)前と
　変わりなく
まえもって(15)前もって
マグニチュード(8)
まご(11)
まじめな(な)(22)
ますます(25)
まちなみ(8)町並み
まっちゃ(24)抹茶
まつり(15)祭り
ママ(11)
まもなく(23)
まもる(9)守る
まるで(7)
まわり(3)
マンション(4)

み
みあげる(15)見上げる
みえばる(24)見栄ばる
みがく(10)
みずうみ(22)湖
みずから(5)自ら
ミステリー(19)
みそ(6)
みそしる(6)
みたい(な)(6)
みたてる(21)見たてる
みちる(18)満ちる
みどり(7)緑
みなす(7)見なす
みなと(22)港
ミニコンピュータ(14)
ミニチュア(5)
みまい(16)見舞い
みょうじ(1)名字
みょうもくてき(7)名目的
みるみるうちに(12)
みをまかせる(9)身を
　まかせる

む
むかえる(2)迎える
むかし(1)昔
むぎわら(15)麦藁
むげん(の)(24)無限(の)
むしあつい(21)蒸し暑い
むすびつける(15)結びつけ
　る
むだ(な)(14)無駄(な)
むなしい(5)空しい
むり(な)(14)無理(な)
むりのない(24)無理のない

め
めい(11)
めい(18)名
めいじる(22)命じる
めざましい(23)目覚ましい
めずらしい(5)
めだつ(1)目立つ
めったに(8)
めん(17)面

も
もうしあげる(25)申し上げる
もうしわけ(20)申し訳
もえる(12)
もくぞう(20)木造
もくひょう(23)目標
もしもし(20)
もちあげる(6)持ち上げる
もちろん(10)
もってのほか(24)
もともと(7)
もどる(2)戻る
ものがたり(15)物語り
ものごと(24)物事
もはや(24)
もみ(15)
もり(7)森
もりあげる(15)盛り上げる
もん(22)
もんじゅ(14)
もんだい(12)問題

や
やぁ(17)
やおや(13)八百屋
やかん(21)夜間
やきゅう(17)野球
やく(8)約
やくにん(22)役人
やくわり(16)役割
やける(8)
やさしい(25)優しい
やせる(14)
やっと(2)
やっぱり(1)
やとう(23)雇う
やぬし(16)家主
やりとり(16)

ゆ
ゆういする(20)優位する
ゆうしょうする(1)優勝する

ゆうりょう(10)有料
ゆげ(22)湯気
ゆっくり(3)
ゆでる(22)
ゆとり(24)
ゆびさき(24)指先
ゆるす(12)許す
ゆれる(8)揺れる

よ
ようい する(4)用意する
ようきゅう(22)要求
ようさい(17)洋裁
ようしつ(4)洋室
ようしょく(6)洋食
ようす(15)様子
ようちえん(11)幼稚園
ようひんてん(14)洋品店
ようふく(14)洋服
よけい(な)(24)
よほう(21)予報
ようま(4)洋間
よくじつ(2)翌日
よごれる(12)汚れる
よぞら(15)夜空
よてい(1)予定
よぶ(1)呼ぶ
よみかきのできる(10)
読み書きのできる
よみせ(15)夜店
よる(14)寄る
よろこび(18)喜び
よわむし(8)弱虫

ら
ライス(6)
ラグビー(18)
ラッシュアワー(23)

り
り(2)里
リアル(22)
りきし(17)力士
りくじょうきょうぎ(18)陸上
競技
りそうてき(21)理想的
りっぱ(な)(3)
リトルリーグ(18)
リビングボード(4)
リビングルーム(4)
りゅうがくせい(23)留学生
りゅうぎばな(24)流儀花
りゅうぐう(19)竜宮
りょう(10)料
りようする(4)利用する
りょうり(6)料理
りょくちゃ(6)緑茶

る
るす(17)

れ
れいぎ(16)礼儀
れきし(7)歴史
れきしものがたり(19)歴史
物語
レシート(13)
れっとう(21)列島
レベル(10)
れんがづくり(7)れんが造り
れんしゅう(17)練習
れんぞく(19)連続
れんぞくドラマ(19)連続
ドラマ
れんたいかん(9)連帯感
レンタルショップ(14)

ろ
ロープウェー(22)
ろせんず(23)路線図
ロマンチック(15)

わ
わ(16)和
わかもの(17)若者
わかれる(19)別れる
わきだす(21)湧き出す
わし(19)
わしつ(4)和室
わしょく(6)和食
わざわざ(2)
わずか(23)
わすれる(12)忘れる
わたる(15)渡る
わふく(14)和服
わらう(15)笑う
わり(10)割り
ワンピース(14)
ワンワン(3)

Ответы на кроссворд урока 2

По горизонтали:

1. イスラエル
2. ポーランド
3. イギリス
4. ベルギー
5. インドネシア
6. ベロルシア
7. メキシコ
8. オーストリア
9. チリ

По вертикали:

1. タイ
2. ポルトガル
3. フランス
4. ドイツ
5. ソマリ
6. スペイン
7. ギリシャ
8. トルコ
9. パキスタン

13. パナマ
14. レバノン
15. ベニン

13. イラン
14. グアテマラ
15. リビア
16. インド
17. ルワンダ
18. スイス

ПЕРЕВОД ПОСЛОВИЦ

1. Любимое дитя отправляй в путешествие.
2. Дорога в 1000 ри начинается с первого шага.
3. Собаку, если три дня покормить, то она это три года помнить будет. (Русская пословица: И собака старое добро помнит.)
4. Живя в обществе, следуй законам этого общества. (Русская пословица: В чужой монастырь со своим уставом не ходят.)
5. На сливе соловей. (Всё красиво и гармонично.)
6. И обезьяна с дерева падает. (Русская пословица: На каждую старуху бывает своя проруха.)
7. Чем сто раз слышать, лучше один раз увидеть.
8. Землетрясение, гром, пожар, отец – самое страшное на свете.
9. Одежда создаёт человека.
10. Если камень не шлифовать, то не будет сияния. (Русская пословица: И золото не золото, не побывав вод молотом.)
11. Сын лягушки – лягушка. (Русская пословица: Яблоко от яблони недалеко падает.)
12. Хоть у кошки лапы занимай. (Так много работы по дому.)
13. И Рим не за один день построился.
14. Трое бога мудрости стоят. (Русская пословица: Ум хорошо, а два лучше.)
15. Счастье приходит в дом, где смеются.
16. Близкий сосед лучше дальней родни.
17. Находить время для развлечений. (Русская пословица: Работе время, досугу час.)
18. Бог помогает тем, кто сам себе помогает.
19. Каждому явлению своё время.
20. История – зеркало современности.
21. Если кошка умывается, то будет дождь.
22. Подождешь – и будет на море хорошая погода.
23. «Бог не создал человека над человеком и не создал человека под человеком.» (Все люди равны от рождения.)
24. Нынешняя встреча – единственная в жизни.
25. Встреча – начало разлуки.

ОГЛАВЛЕНИЕ

Предисловие 3

Урок 1 5

Перед отъездом. Японские имена. ЯПОНСКИЕ ФАМИЛИИ

Урок 2 16

В аэропорту Нарита. Разница во времени.

Урок 3 24

Подарки из России. Верная собака Хатико.

Урок 4 33

Дом семьи Мацуда. Японский дом. ЯПОНСКИЙ ДОМ

Урок 5 43

В саду. Японский сад. ЯПОНСКИЙ САД

Урок 6 51

В первый раз японская еда. Японская и европейская еда. ЕДА В ЖИЗНИ ЯПОНЦЕВ

Урок 7 58

Экскурсия по городу. Император. ИМПЕРАТОР

Урок 8 67

Землетрясение. Токио. ТОКИО

Урок 9 75

Во время завтрака. Форменная одежда. ФОРМЕННАЯ ОДЕЖДА

Урок 10 82

Уроки. Система образования в Японии. СИСТЕМА ОБРАЗОВАНИЯ

Урок 11 90

Профессии. Сэнсэй. СЭНСЭЙ

Урок 12 98

Уборка. Движение 530. ДВИЖЕНИЕ «530»

Урок 13 105

Идём за покупками. Бонсай. БОНСАЙ

Урок 14 112

Подарок маме. Японская и европейская одежда. КИМОНО

Урок 15 121

Праздники. Танабата. ПРАЗДНИКИ

Урок 16 131

Хиккоси соба. Отношения в обществе. ОТНОШЕНИЯ В ОБЩЕСТВЕ

Урок 17 138

Различные увлечения. Сумо. УВЛЕЧЕНИЯ В ЖИЗНИ ЯПОНЦЕВ

Урок 18 148

Спорт. Бейсбол. БОЕВЫЕ ИСКУССТВА ЯПОНИИ

Урок 19 157

Если бы не было телевизора, то... Урасима Таро. ЯПОНСКАЯ СКАЗКА

Урок 20 168

Звонок по телефону. История Японии. БУДДИЙСКАЯ КУЛЬТУРА

Урок 21 177

Поездка в Хаконэ. Гора Фудзи. ПЕСНЯ, ВОСПЕВАЮЩАЯ ГОРУ ФУДЗИ

Урок 22 187

В горах. Закрытая страна. ДЗЭНБУДДИЗМ

Урок 23 197

Поездка в музей. Реставрация Мэйдзи. СОБЫТИЯ ЭПОХИ МЭЙДЗИ

Урок 24 209

Чайное действо. Шесть основных моментов чайного действа. ЧАЙНОЕ ДЕЙСТВО

Урок 25 221

Накануне возвращения домой. Письмо Судзуки-сэнсэй. ЭПИСТОЛЯРНЫЙ ЭТИКЕТ

Указатель слов 229

Ответы на кроссворд урока 2 238

Перевод пословиц 239

Оглавление 240